

Notulen Statencommissie Financiën, Economische Zaken en Bestuur (FEB) van 18 november 2022

Inhoud

Voorzitter	3
Aanwezig:	3
1 Opening, mededelingen voorzitter, inventarisatie rondvraag/mondelinge mededelingen portefeuillehouder en vaststelling agenda	5
2 Spreekrecht externen	6
3 Notulen	7
4 Overzicht aanbevelingen, moties en toezeggingen	7
5 Voorraadagenda	7
6 Lijst (AVG) ingekomen stukken en (AVG) uitnodigingen	8
7 FINANCIEN	8
7.1 Investeringsvoorstel circulair subfonds LEF, brief GS van 12-7-2022 (GS DOC-00293780)...	8
7.2 Statenvoorstel Verstrekken Overbruggingskrediet Provincie Limburg Commandiet BV	31
7.3. Statenvoorstel inzake Legesverordening Limburg 2023 met bijbehorende tarieventabel 2023	43
7.4 Statenvoorstel inzake Grondwaterheffingsverordening Limburg 2023.....	49
7.5 G-22-040 Statenvoorstel Groeifinanciering Brightlands Chemelot Campus Vastgoed CV	
2023-2033.....	53
8 ECONOMIE	78
8.1 G-22-039 Statenvoorstel Brightlands Campus Greenport Venlo - visie en inzet tot 2030, brief GS van 2-11-202 (GS DOC-00303044).....	78
8.2 Rondvraag/mededelingen/actualiteiten IPO	111
9 BESTUUR	111
9.1 G-22-041 Statenvoorstel Werkplan bestuurscultuur 2023-2027 en handreiking Risicoanalyse integriteit 2023	111
9.2 Nabespreking AV IPO 8-11-2022	140
9.3 Rondvraag/mededelingen/actualiteiten IPO	140
10 Sluiting	140

Presentielijst van de leden van de commissie FEB voor de vergadering van 18 november 2022

Voorzitter

Thewissen drs. M.W. (agendapunt 1 tot en met 7.4)
Bosch, M.Th. (agendapunt 7.5 tot en met 10)

Griffie

Birgelen-Droog, mevrouw L. van
Schulkens, mevrouw J.

Leden

Partij

Aanwezig:

Baneke, P.D.	GroenLinks
Berghorst, mevrouw mr. A.	PvdA
Bosch, M.Th.	PVV
Caldenberg, M. van	SP
Claassen, drs. R.A.B.	PVV
Depondt-Olivers, mevrouw M.L.H.	CDA
Ernst, R.A.M.M.	PVV
Heldens, ing. T.M.	VVD
Jetten, mevrouw T.G.M.	GroenLinks
Kuntzelaers, J.J.M.	PvdA
Lodewijks, drs. A.J.V.C.	VVD
Palmen BBA, mevrouw E.C.C.	Fractie Palmen
Smeets, B.B.P.M.	JA21
Thewissen, drs. M.W.	JA21
Valk, MCDM, ing. R.E. van der	SP
Voncken-Janssen, mevrouw ing. I.D.A.M.	CDA
Wageningen, ir. J. van	D66
Werrij-Wetzels, LLM, mevrouw M.	CDA
Westhoff, ir. R.J.H.	Fractie Westhoff

Afwezig

Bijnen, H.M. van	PVV
Fischer-Otten, mevrouw A.M.J.N.	50PLUS
Loomans, ir. P.J.M.	Partij voor de Dieren

Het College van Gedeputeerde Staten

Gaans-Gijbels, M.W.A. van
Roest, A.G.M.
Satijn, S.H.M.
Roemer, E.G.M. (CdK)

Burgercommissieleden

Boven, mevrouw I.	Partij voor de Dieren
Est, B. van	50PLUS
Piepers, R.	PvdA

Overige aanwezigen**Agendapunt 7.1**

Mevrouw Janken-Hameleers (financieel adviseur)

De heer Vonken (financieel adviseur)

Agendapunt 7.2

De heer Bijlmakers (bestuursadviseur)

Notulist

Het Notuleercentrum

1 Opening, mededelingen voorzitter, inventarisatie rondvraag/mondelinge mededelingen portefeuillehouder en vaststelling agenda

De voorzitter: Oké. Goedemorgen mensen. We hebben een quorum. Mevrouw Depondt is volgens mij nog even naar de koffieautomaat. In ieder geval goedemorgen. We gaan snel beginnen. We hebben een behoorlijke agenda. Dat zal u niet ontgaan zijn. Ik heb afmeldingen van de heer Van Bijnen en wat betreft de Partij voor de Dieren vervangt mevrouw Boven de heer Loomans. Allereerst: zijn er vanuit de commissie vragen voor de rondvraag?

De heer Claassen (PVV): Dat kan ik in de rondvraag doen.

De voorzitter: Dat mag ook nu, mijnheer Claassen. Aan u het woord.

De heer Claassen (PVV): Ja, voorzitter, enkele weken geleden hebben we in het Presidium aangekaart dat we zagen dat gezien de druk op de agenda er het voornemen was om parallel te gaan vergaderen. Dat is één. Twee, we merkten ook – dat was toen nog niet vastgelegd – dat in het wandelgangencircuit rondging dat er gemarchandeerd zou gaan worden met de spreektijden om de boel te gaan redden in de tijd. In de Presidiumvergadering werd aangekaart: dat parallel vergaderen ging dan niet anders, maar er zou nog wel teruggekomen worden op het spreektijdenbesluit, waar het spreektijdenbesluit voor commissies normaliter vijf minuten is. Ik heb daar nooit meer iets van vernomen. Ik zag in de agenda dat er een soort tombola van spreektijden is, afhankelijk van ... Ja, ik weet niet waarvan. Ik was er wel benieuwd naar wie de spreektijden voor deze stukken heeft bedacht en op basis van welke variabelen is gekozen dat het één, anderhalve, drie, vijf, drieënhalve minuut moet zijn. Volgens mij is het beknibben op de spreektijden niet de oplossing voor het onderliggende probleem. Ik wilde dat toch wel even aangekaart hebben. Ik vind het heel erg spijtig dat de manier waarop wij vergaderen en de ruimte krijgen om dingen te vragen en toegelicht te krijgen ... Dat vind ik een essentieel onderdeel van de democratie, dat niet op te lossen is door een spreektijd te hebben van één minuut. Ik was ook benieuwd hoe andere collega's van de commissie daartegenaan kijken, maar vooral ook: wat is nu het proces hierachter geweest om te komen tot één, drie, drieënhalve en vijf minuten? Mij ontgaat het.

De voorzitter: Wil iemand anders daar nog even op reageren? Anders probeer ik naar eer en geweten de vraag te beantwoorden. Om antwoord te geven op hoe dat proces precies achter de schermen verlopen is, dat antwoord moet ik u ook schuldig blijven, mijnheer Claassen. Wat ik kan aangegeven is: met betrekking tot de toegestane spreektijden in de commissie zal ongetwijfeld ook de aard en de ernst van de stukken een rol hebben gespeeld. Wat ik daar – maar dat is puur mijn persoonlijke mening – aan toe kan voegen is dat ik mijn voelspriet wel uitzet, omdat ik ook natuurlijk iedereen de kans wil geven als het een behoorlijk belangrijk onderwerp is en het heeft nogal wat consequenties, om daar wel wat coulanter in te zijn. Maar nogmaals, dat is mijn persoonlijke aanpak als voorzitter. Ik denk dat het een terechte vraag is. Wat mij betreft leggen we die vraag terug en moet daar gewoon duidelijkheid over komen. Beantwoordt dat uw vraag, mijnheer Claassen?

De heer Claassen (PVV): Ja, dat beantwoordt wel mijn vraag. Ik weet dat u als voorzitter dat goed doet. Ik wil wel heel even opgemerkt hebben dat het onderliggende probleem volgens mij is één: de cumulatie van het aantal stukken waarin prioriteiten zijn gesteld, wel of niet, wat wel of niet voldoende onderbouwd is geworden de afgelopen periode. En twee, ik doe daar nu even door deze rondvraag aan mee, maar dat we in de commissievergadering vaak ook politieke debatten met elkaar gaan

voeren en volgens mij is dat één van de redenen waarom het soms uit de klauwen loopt. Dan vind ik het jammer dat een oplossing wordt gezocht in de spreektijden.

De voorzitter: Dank u wel. Zijn er vanuit GS mededelingen voor de commissie? Dat is niet het geval. Dan kijk ik: zijn er IPO-actualiteiten te bespreken buiten de terugkoppeling zoals op de agenda staat? Volgens mij is dat ook niet het geval. Dan komen we bij de vaststelling van de agenda. Welkom. Zoals ik aangaf is deze behoorlijk vol.

Spreker [00.04.58]: Ja, dank u wel, voorzitter. Een opmerking ten aanzien van die agenda. Hij is inderdaad aardig vol, maar men heeft wel verzuimd er een lunchpauze in te zetten. Die zou ik toch wel prettig vinden. Ik ben niet van plan om hier tot 18.00 uur ...

De voorzitter: U kunt erop rekenen dat u wel degelijk de mogelijkheid heeft om te lunchen.

Spreker [00.05.16]: Maar het was misschien ook handig geweest om die bij een dagvullende commissie gewoon te agenderen.

De voorzitter: Maar dan lopen we weer het risico dat het te laat of te vroeg is. Maar dat er geluncht moet worden is helemaal waar. Mevrouw Palmen.

Mevrouw Palmen (Fractie Palmen): Ja, dank u wel, voorzitter. Ik probeer de hele dag aanwezig te zijn, maar om 13.30 uur moet ik er toch even tussenuit voor een andere besloten commissie. Ik kom daarna wel terug, tenminste, als dat op enthousiasme van de commissie kan rekenen.

De voorzitter: Dat zou u helemaal niets moeten interesseren, maar goed, dat is even een persoonlijke noot. Even een een-tweetje tussen de PVV. Mijnheer Claassen, u nog even.

De heer Claassen (PVV): Nou, misschien nog even een opmerking over de lunchtijd. Voor vanmiddag is ook gepland dat het rapport over het onderzoek naar de extraparlamentaire bestuursvorm gepresenteerd wordt. Dat zou als ik het goed heb rond 13.00 uur zijn. Dat zou in een schorsing plaatsvinden, stond in de mededelingen. Althans, aan mij. Even goed kijken. 13.00 uur. Ja. 'Boek extraparlamentair besturen'. Dat zou misschien ook een mooie gelegenheid zijn om op dat moment ergens te koersen op een ...

De voorzitter: Laten we onze uiterste best doen in ieder geval. Ja? Oké. Nou, met betrekking tot de agenda: die is dus vol. U heeft in een eerdere vergadering aangegeven dat we als uitloop 9 december hebben en dat onderwerpen waar we nu niet aan toekomen doorgeschoven kunnen worden of gaan worden. Op 9 december staat op dit moment al 'Financiering Mijnwater' op de agenda. Wat ook al gezegd is, ik val even in herhaling: laten we constructief vergaderen. Laten we onze uiterste best doen om onze stokpaardjes niet continu te berijden en niet te herhalen tot in den treure wat iemand anders al gezegd heeft. Zoals ze in het Engels mooi zeggen, ik doe mijn best: I will be ruthless on time. En het aantal interrupties. Tenminste, dat staat hier. Ik zal daar zelf natuurlijk ook even kijken wat ik toelaatbaar acht. Anders corrigeert hij mij wel. Als er van uw zijde geen opmerkingen zijn ten aanzien van de agenda, dan stel ik deze hierbij vast. Dat is het geval, mooi.

2 Spreekrecht externen

De voorzitter: Dan zijn we bij het spreekrecht externen. Die zijn er niet. Dan hebben we die ook gehad.

3 Notulen

De voorzitter: Notulen, ter vaststelling, agendapunt 3, liggen de notulen van 7 en 21 oktober voor. Ik heb geen wijzigingen ontvangen. Ik kijk nog even rond. Dan stel ik die bij deze ongewijzigd vast.

4 Overzicht aanbevelingen, moties en toezeggingen

De voorzitter: Dan kom ik bij agendapunt 4. Overzicht aanbevelingen, moties en toezeggingen. Daar zijn ook geen opmerkingen over ontvangen, dus die stel ik ook hierbij vast.

5 Voorraadagenda

De voorzitter: Dan zijn we al bij agendapunt 5, de Voorraadagenda. U treft er twee aan, te weten voor de laatste vergaderingen voor de verkiezingen in maart en voor de Interim Statencommissie, die na de verkiezingen wordt ingericht, zoals nu het plan is. U heeft via een nazending vernomen dat de 11^e voortgangsrapportage MAA is doorgeschoven naar 20 januari. U heeft ook aangegeven in het voorjaar dat u de 10^e en de 11^e voortgangsrapportage MAA gezamenlijk wilt behandelen. Het is dan ook logisch, maar ik geef het toch even aan, dat de behandeling van de 10e voortgangsrapportage ook doorschuift naar 20 januari. Graag een opmerking of gewoon handjes omhoog als u zegt: nou, prima, we behandelen ze beide op 20 januari. Dat is een logisch gevolg van de eerder gemaakte keuze. Ja, oké? Iedereen akkoord. Dat is mooi. Dan wordt de 10e ook behandeld op, even kijken, 20 januari. Afgelopen woensdag is de eindejaarsbijstelling online gekomen. Die heeft u allemaal kunnen bekijken. U bent daarop geattendeerd voor een schriftelijke vragenronde. Elk jaar vragen wij of u de eindejaarsbijstelling wilt bespreken in een vergadering. Nu is de vraag: wilt u die eindejaarsbijstelling bespreken in de vergadering van 2 december? Mag ik de voorstemmers vragen om, nadat mijnheer Van Caldenberg daar iets over gezegd heeft ... Mijnheer Van Caldenberg, aan u het woord.

Van Caldenberg (SP): Ja, voorzitter, omdat de Einstein Telescope een belangrijk onderdeel uitmaakt van de eindejaarsbijstelling zouden wij de behoefte hebben aan een bespreking.

De voorzitter: Dank u wel. Zijn er nog ... Mevrouw Depondt.

Mevrouw Depondt-Olivers (CDA): Ja, wat mij betreft mag hij ook besproken worden, maar ik dacht dat wij 2 december gereserveerd hadden voor de bespreking van de businesscase MAA. Oh, die gaat naar januari? Sorry, ik ben even ...

De voorzitter: Ik laat mij informeren en ik krijg in mijn oor gefluisterd dat dat oorspronkelijk de bedoeling was, maar dat de eindejaarsbijstelling daaraan is toegevoegd, aan MMA. Andersom. Excuus. In ieder geval staan ze nu voor beide op de agenda van 2 december. Dan begrijp ik dat die ... Kunt u zich aansluiten bij het verzoek dat die eindejaarsbijstelling wel besproken wordt? Ja? Ik zie mensen knikken. Oké, dan is dat zo. Dan wordt de eindejaarsbijstelling vooralsnog op 2 december wel behandeld. Dan het volgende punt: aan de voorraadagenda van 20 januari is nog een ZRK-rapport inzake meta-evaluatie bestuurscultuur toegevoegd. De Controlecommissie heeft aangegeven dit rapport nog deze periode te behandelen, echter – het zou zomaar kunnen – komen hoogstwaarschijnlijk de procedure van hoor en wederhoor en de schriftelijke vragenronde in de knel. Er wordt dus nog gezocht naar een oplossing hiervoor en daar wordt u nog later over geïnformeerd, want het verzoek is heel duidelijk. Ja? Dus dat ook even gezegd hebbende. Dan heb ik nog het verzoek gekregen om de organisatie Streetwise onder uw aandacht te brengen. Mevrouw Palmen

heeft verzocht een korte toelichting daarop te geven. U krijgt van mij maximaal twee minuten, waarna de commissie bepaalt of een werkbezoek aan Streetwise ingepland kan worden of niet. Mevrouw Palmen, aan u het woord.

Mevrouw Palmen (Fractie Palmen): Dank u wel, voorzitter. Ja, mede namens diegenen die al op werkbezoek zijn geweest bij Streetwise, ik weet dat al één of twee keer eerder gevraagd is aan deze commissie om een informatiesessie te laten plaatsvinden, waarvan bekend is dat er geen behoefte aan was. Ik wil daar toch nog even een lans voor breken, als dat mag. Ik zal heel even kort uitspreken wat de heer Vinken van Streetwise mij heeft toegestuurd. De winkelgebieden en de structuren in de winkelgebieden zijn nog ingericht op de jaren '90. De voedingsbodem waarin de ondernemers zich moeten wortelen is van dik bewapend beton. Wanneer deze groep niet de ruimte krijgt om te innoveren, niet naar behoeften geluisterd wordt, trekken ze op een dag de conclusie dat het winkelgebied niet ingericht is op hun behoeften. Dan hebben we pas een heel groot probleem in de winkelgebieden. Ik denk dat dat klopt, omdat de leegstand best wel groot is. Inmiddels heeft Streetwise ervoor gezorgd dat 1.400 mensen aan het werk zijn in die winkelgebieden met een investering van € 17 miljoen. Ik denk dat er zeker heel veel toekomst ligt. Ze doen heel veel goed werk, dus ik zou de commissie toch nog een keer willen verzoeken of ze niet kunnen instemmen met een infosessie of een presentatie die Streetwise hier wil komen geven. Het is zeer de moeite waard.

De voorzitter: Dank u wel. Dan wil ik het gewoon simpel aanpakken. Willen de fracties die voor het inplannen van een werkbezoek zijn, die aan een vervolg mee zullen doen, de handjes omhoog doen? Dan is dat duidelijk. Ja? Nou, dan constateer ik volgens mij dat dat een meerderheid is. Dan wordt in elk geval een werkbezoek Streetwise ingepland. De heer Ernst.

De heer Ernst (PVV): Ja, voorzitter, wij stemmen in principe tegen. Ik wil nog even een korte opmerking daarbij maken. Dat is dat wij Streetwise meer als iets zien voor iets wat in de gemeenten speelt en niet zozeer als iets wat in de Provincie speelt. Wij zullen als fractie waarschijnlijk ... Als gemeenteraadsfractie zal men daar op bezoek gaan, maar Provinciaal zie ik dat niet zitten. Sorry, zien wij dat niet zitten.

De voorzitter: Dank u wel. Oké. Zijn er daarnaast vanuit de commissie nog opmerkingen over de voorraadagenda? Ik kijk even rond. Dat is niet het geval. Dan stel ik die ook hierbij vast.

6 Lijst (AVG) ingekomen stukken en (AVG) uitnodigingen

De voorzitter: Dan agendapunt 6, Lijst ingekomen stukken en uitnodigingen (AVG). Die stel ik hierbij ook vast.

7 FINANCIËN

7.1 Investeringsvoorstel circulair subfonds LEF, brief GS van 12-7-2022 (GS DOC-00293780)

De voorzitter: Dan komen wij bij agendapunt 7, Financiën. Daar staat als eerste het investeringsvoorstel circulair subfonds LEF. Dat stuk heeft al een paar keer op de agenda gestaan. Het is steeds doorgeschoven. Mevrouw Depondt heeft destijds het initiatief genomen om het op de agenda te zetten, dus ik geef mevrouw Depondt als eerste het woord om de agendering kort toe te lichten, waarna de Gedeputeerde hierop kan reageren. Mevrouw Depondt, aan u het woord.

Mevrouw Depondt-Olivers (CDA): Dus alleen de agendering, niet op inhoud. Ja?

De voorzitter: U heeft een reden waarom u het geagendeerd heeft. Ik hoor graag van u wat de reden is en de andere commissieleden ook.

Mevrouw Depondt-Olivers (CDA): Nou, de reden is dat wij bij de behandeling van het Statenvoorstel fondsuitbreiding LEF anderhalf jaar geleden in de commissie een vrij stevige discussie hebben gehad over de voorgestelde subfondsen. Het Statenvoorstel was wensen en bedenkingen indienen. In de commissie is daarbij afgesproken – zo staat het nu ook in het Statenbesluit, onder de wens, dat zeg ik er wel bij, want het waren wensen en bedenkingen – dat GS de uitwerking van die subfondsen alleen dan doet na een positief standpunt van PS. Als je dat afspreekt – ik weet dat het een wens is, maar als je dat eigenlijk moreel met elkaar afspreekt – had ik eigenlijk verwacht dat het ook geagendeerd zou worden voor de commissie of PS. We hebben in de zomer een brief gekregen met informatie over dat eerste subfonds. Die eindigt met: 'Als de commissie het wil agenderen, dan kan dat.' Nou ja, bij deze dan, want GS doet het blijkbaar niet.

De voorzitter: Dank u wel. Ik kijk even naar de Gedeputeerde om daarop te reageren. Aan u het woord.

Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels: Dank u wel, voorzitter. Beste mensen, goedemorgen. Collega Roest en ik zullen de vragen die u heeft uiteraard beantwoorden, waarbij collega Roest vooral op de governance van het fonds en ik vooral op de inhoud en de beleidsdoelstellingen van de fondsen zal ingaan. Bij mijn weten inderdaad hebben wij opgenomen dat een positieve bespreking in PS een voorwaarde is. Wat ons betreft is ook vandaag het moment om daar op inhoud met elkaar over te wisselen, maar u gaat natuurlijk over uw eigen vergaderorde.

De voorzitter: Dan behandelen we dit inderdaad nu in één termijn. Mevrouw Depondt, dan wil ik bij u beginnen. Aan u het woord.

Mevrouw Depondt-Olivers (CDA): Ja, als we het hebben over spreektijden, we hebben twee minuten, dus ik ga het maar even afraffelen, anders haal ik dat niet in twee minuten. Ja, de redenen waarom wij daar destijds al opmerkingen over hadden – dat is allemaal terug te lezen in het verslag – zijn in essentie niet zo heel veel anders dan nu, ook naar aanleiding van de brief die gestuurd is. Voor ons is het LEF een middel, een instrument en geen doel op zichzelf. Het doel is wat wij met de PES willen bereiken en daar zetten we instrumenten voor in. Ik had eigenlijk verwacht, als je nu voor € 25 miljoen een subfonds maakt, dat je dan op zijn minst begint met een fatsoenlijke beschrijving. Wat gaat dat subfonds eigenlijk doen en hoe past dat dan in de PES? Wat voor soort activiteiten gaat dat ontplooiën? Het hele stuk is vooral geschreven vanuit het principe dat het een goede belegging zou zijn. Het heeft een financieel-technische insteek. Voor mij is het volstrekt onhelder wat dat fonds nu precies gaat doen. Dat fonds moet uitgebreid worden met andere middelen en gaat in heel Nederland of misschien zelfs daarbuiten investeren, maar we hebben geen enkele garantie dat vanuit dat fonds minimaal € 25 miljoen, die wij inleggen, ook terugkomt naar Limburg. Dat moeten we maar afwachten. Dus de vraag aan het College is: wat is de exitstrategie als dat niet lukt? Dat is voor ons het enige criterium waarom je het überhaupt zou doen. Dan ten aanzien van de governance: voor ons is het volstrekt onhelder: is het nou een subfonds van het LEF of is het een participatie van het LEF in een fonds van Polestar? Dat loopt helemaal door elkaar in de formuleringen. Als het een subfonds is, dan zouden wij als Provincie daar een soort rechtstreekse getrapte zeggenschap in hebben, maar als je de stukken leest, dan lijkt het veel meer zo te zijn dat Polestar een fonds opricht, waar allerlei partijen in kunnen deelnemen en dat wij dat ook gaan doen. Dus wat is het nu? Als het een subfonds van het

LEF is, dan zou het bijvoorbeeld LEF Circular geheten moeten hebben, maar nu heet het Polestar Circular, terwijl Polestar alleen maar de ingehuurd beheerder van het LEF is. Waar staat in de stukken dat het LEF iets anders kan doen dan leningen verstrekken aan Limburgse bedrijven, dus ook participaties en deelnemingen kan aangaan? Ik verwijs daarbij ook naar de vragen van de SP over de recente brief inzake Geodis, waar er ook weer een participatie is. Dus graag daar een toelichting op. Als je van die getrapte constructies maakt, waarbij wij een fonds hebben dat LEF heeft en dat gaat weer participeren of deelnemen, whatever, in allerlei andere dingen, hoe kunnen wij onze controlerende rol dan waarmaken?

De voorzitter: Dat waren uw vragen mevrouw Depondt? U bent ruimschoots over uw tijd heen.

Mevrouw Depondt-Olivers (CDA): Ben ik al over mijn tijd heen?

De voorzitter: Ja.

Mevrouw Depondt-Olivers (CDA): Ja, dan doe ik mijn andere vragen schriftelijk. Ja, het kan niet anders.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Heldens of Lodewijks. De heer Heldens, aan u het woord.

De heer Heldens (VVD): Ja, dank u wel, voorzitter. We hebben het stuk bestudeerd. Dat ziet er op zich allemaal goed en netjes uit, dus ik heb verder geen kritische opmerkingen hierover.

De voorzitter: Dank u wel. Dat is mooi. De heer Smeets, JA21, aan u het woord.

De heer Smeets (JA21): Dank u wel, voorzitter. Wat JA21 betreft is er onvoldoende zicht op waar het LEF haar geld in investeert en dat al sinds de oprichting in 2013. Investerings met publiek geld dienen te allen tijde openbaar te zijn. De burger heeft het recht om te weten waaraan belastinggeld wordt besteed. Als we op de site kijken van het LEF, dan worden daar weliswaar af en toe overeenkomsten met bepaalde bedrijven gedeeld, maar nooit staat er financiële informatie bij. Ook GS biedt weinig transparantie, blijkt uit de beantwoording van de vragen van SP. GS wenst PS enkel vertrouwelijk te informeren. Voor ons als Statenleden is het van groot belang dat wij onze controlerende taak in het licht van de openbaarheid kunnen uitvoeren. Wij zien niet in waarom het LEF een uitzonderingspositie dient te bekleden. Het LIOF en zelfs onze eigen Provincie rapporteren transparant en publiekelijk over alle gedane investeringen. Derhalve verzoeken wij het College om ons een volledige lijst te doen toekomen met daarin alle door het LEF gedane investeringen sinds 2013. Dan de governancestructuur van het PCDF. Daarin wordt gesteld dat externe partijen zijn aangetrokken om de advies- en kredietcommissie te bevolken. Op de site van het LEF vinden wij ook diverse ondersteunende organen, waaronder een adviescommissie. Zijn dit dezelfde personen en zo ja, hoezo spreekt men dan van nieuwe externe partijen, terwijl dit in dat geval personen zijn die reeds langjarig aan het LEF verbonden zijn? Het zouden onafhankelijke leden moeten zijn, die niet gerelateerd zijn aan Polestar, zo lezen wij. Indien het werkelijk nieuwe leden zouden zijn, dan willen wij graag een lijst met namen van de personen die zitting krijgen in zowel de adviescommissie als de kredietcommissie van het PCDF. Tot slot nog een paar vragen over de LEF-directeur, de heer Theo Hendriks. Hoe beoordeelt ...

De voorzitter: Ik zou u willen verzoeken om het hier niet met naam en toenaam over personen te hebben. Ik weet dat het relevant kan zijn, maar duidt het dan even aan als 'directeur van', bij wijze van spreken.

De heer Smeets (JA21): Toch even, voorzitter: over deze directeur is heel veel al gezegd en geschreven, wat dat betreft. U moet wel even uw tijd stilzetten als u mij interrumpeert. Ik zie niet in waarom dit ... Ik ga niet over de heer Hendriks zelf praten. Ik heb vragen aan het College over de heer Hendriks. Maar goed, als u het graag wil, dan zal ik hem vanaf nu de LEF-directeur noemen. Hoe beoordeelt de Gedeputeerde de handel en wandel van de LEF-directeur in het dossier Stille Wille? Hoe kijken de Gedeputeerden aan tegen het feit dat de directeur privégeld investeert in Stille Wille, terwijl er ook vanuit het LEF gesprekken zijn gevoerd met Stille Wille voor financiering van zonnepanelen? Licht hier een belangenverstrengeling niet op de loer? Graag willen wij weten in welke periode beide trajecten zich hebben voltrokken. Bent u het tot slot met hoogleraar Criminologie Hans Nelen eens dat de Provincie het niet zou moeten toestaan dat een directeur van het LEF op grote schaal als privébankier optreedt? Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Van Wageningen, D66, aan u het woord.

De heer Van Wageningen (D66): Ja, deze is inderdaad om die reden van de agenda afgehaald. Voordat dat gebeurde waren wij positief, ongeveer zoals de VVD het zojuist aangaf. Ik ben wel heel erg benieuwd naar de beantwoording van de vragen van mevrouw Depondt. Sindsdien is er wat gebeurd. Ik moet even dingen inkorten. De LEF-directeur heeft geïnvesteerd in Stille Wille, een park met een recreatiebestemming, waar op het moment vooral andere dingen gebeuren dan recreatie. Handhavers doen hun best, maar ze krijgen moeizaam grip, onder andere omdat de eigendomsverhoudingen zo complex zijn. Het park is daarmee een juridische schemerzone. De beheerder van ons Limburgs Energie Fonds betreedt privé die schemerzone. Ons College heeft het nu het voorliggende voorstel van onze agenda gehaald, omdat deze de situatie eerst wilde onderzoeken. Het onderzoek is nu in samenvatting bekend. Het is nogal schaapachtig, maar ook uit een schaapachtig onderzoek kunnen wel goede conclusies worden getrokken. Bent u zelf geïnteresseerd in wat voor soort Limburgse onderneming de directeur van het LEF privé investeert en zo ja, moet dan niet wat doortastender worden onderzocht wat er eigenlijk op Stille Wille gebeurt? Zo ja, hoe gaat u zich hierover informeren? Het onderzoeksrapport gaat daar nauwelijks op in. Wat concludeert u zelf uit dit onderzoek? Wat heeft dat voor gevolgen voor het nu voorliggende voorstel?

De voorzitter: Mijnheer Van Wageningen, voordat u doorgaat – ik zal de tijd stopzetten, ook mede naar aanleiding van de opmerking van de heer Smeets – het onderzoek staat niet op de agenda. Ik wil dat wel ...

De heer Van Wageningen (D66): De governance ...

De voorzitter: De governance van het LEF wel, maar het onderzoek als zodanig staat niet op de agenda. Dat komt nog terug, dus ik wil u verzoeken om uw spaarzame spreektijd te beperken tot het agendapunt zoals het er staat en niet het onderzoek. Wanneer komt dat? Dat antwoord moet ik u ... Over twee weken, hoor ik hier.

Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels: Ja, het complete rapport ligt nog voor bij de betrokkenen voor wederhoor en een zienswijze. We verwachten dat binnen twee weken dat rapport aan u kan worden voorgelegd.

De voorzitter: Oké, dank u wel.

De heer Van Wageningen (D66): Ja, voorzitter, al mijn vragen waren tot nu toe relevant voor de governance van het LEF.

De voorzitter: Ik wil u behoeden voor het feit dat u dadelijk vragen gaat stellen over het onderzoek, terwijl dat later op de agenda komt.

De heer Van Wageningen (D66): Ik heb noch de directeur genoemd, noch heb ik vragen gesteld over ... Het gaat over governance van ...

De voorzitter: Het was een suggestie. Het was een suggestie. U heeft nog een beperkte spreektijd, dus graag uw afrondende vragen stellen.

De heer Van Wageningen (D66): Heeft de fondsbeheerder van het LEF bij u, als commissarissen, gemeld dat hij privé een hypotheeklening aan een Limburgs bedrijf gaat verstrekken? Heeft hij bij u gemeld dat hetzelfde bedrijf later nog bij het LEF is langs geweest voor een financiering door het LEF? Heeft hij dat gemeld, is dus de vraag. Uit het onderzoek blijkt dat hij dat in beide gevallen niet deed. Had hij wat u betreft dat wel moeten doen? De onderzoekers vinden van niet. Dan citeer ik: 'Omdat er geen sprake is van een daartoe strekkend bestuursbesluit is een daarop gerichte bepaling in de statuten van het LEF eveneens niet van toepassing.' Moeten die statuten wat u betreft dan niet aangepast worden? Wat zegt dat over het besluit zoals dat nu voorligt, waarin de governancestructuur van het LEF aan de orde is?

De voorzitter: Ik verzoek u nu af te ronden, mijnheer Van Wageningen.

De heer Van Wageningen (D66): Indringend vraag ik u: voelt u zich als commissaris van het LEF voldoende in positie om goed maatschappelijk verantwoord bestuur van het LEF te garanderen? Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Een interruptie van de heer Heldens.

De heer Heldens (VVD): Ja, voorzitter, meer een ordepunt. Ik was echt in de veronderstelling dat wij het investeringsvoorstel circulair subfonds LEF gingen bespreken vandaag en daartoe heb ik mij beperkt. Ik hoor hier heel veel vragen over een onderzoek dat binnenkort naar buiten komt. Ja, ik vraag mij voor mezelf even af: kunnen we dat niet beter over twee weken bespreken of wanneer het geagendeerd wordt? Nu loopt de handel en wandel van de directie door elkaar met een investeringsvoorstel en dat vind ik een beetje ingewikkeld. Maar dat is een punt van orde. Volgens mij staat het gewoon niet op de agenda.

De voorzitter: Dank u wel. U heeft mijn opmerking ook gehoord. Mevrouw Depondt.

Mevrouw Depondt-Olivers (CDA): Ja, voorzitter, ik vind de reactie van het GS eerlijk gezegd een beetje vreemd, want de behandeling van dit punt is juist twee keer uitgesteld, omdat men zat te wachten op het rapport. Dan is het toch heel vreemd dat je dan vervolgens niets over het rapport mag zeggen, waar overigens de samenvatting wel publiek van bekend is? Dus mijn vraag zou op zijn minst zijn: wanneer komt het dan op de agenda en is het dan niet handiger om alles dan maar tegelijkertijd te behandelen en er dan wat meer dan twee minuten spreektijd per fractie voor te nemen?

De voorzitter: Volgens mij heeft de Gedeputeerde daar net antwoord op gegeven.

Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels: Ja, voorzitter, even voor de goede orde. Wat ons betreft mag alles besproken worden. U gaat over uw eigen vergaderorde, maar het rapport is inderdaad over twee weken openbaar. Dan kan PS het adresseren en dan zal ook de woordvoerder van ons namens het College ook de heer Roemer zijn, omdat dat met integriteit vaak te maken heeft. Maar eigenlijk zou ik willen voorstellen om vandaag over het fonds te spreken. Dat staat op de agenda. Maar goed, het is aan u wat erbij te betrekken of niet.

De voorzitter: Het loopt natuurlijk ... Er is een heel dunne scheidslijn, dus ik wil daar wel wat ruimte voor geven, maar ik wil inderdaad zorgen dat niet nu het onderzoek sec op de agenda staat. Mijnheer Van Caldenberg.

De heer Van Caldenberg (SP): Ja, toch ook als punt van orde. Mevrouw Depondt heeft dit nadrukkelijk geagendeerd naar aanleiding van het comfortabele gevoel dat de Staten moet hebben bij het investeren in dit fonds. De omstandigheden die er zijn maken wel dat wij daar vragen over hebben, of wij ons daar wel of niet comfortabel bij voelen. En dat het dan door elkaar gaat lopen in deze discussie lijkt mij vrij logisch, maar dat is eerlijk gezegd niet veroorzaakt door deze Staten, kan ik u vertellen.

De voorzitter: Mijnheer Van Est wil daar even iets op zeggen. Mijnheer Van Est.

De heer Van Est (50PLUS): Ja, voorzitter, kijk, de Gedeputeerde zegt: we willen graag een positief advies hebben van de Staten. Ik begrijp, als ik dat zo hoor, dat we eigenlijk willen weten of er iets aan de governancestructuur moet veranderen naar aanleiding van het rapport dat er komt. In dat opzicht speelt dat een rol. Als we het dan behandelen ..., laten we dat niet doen. Ik denk dat naar aanleiding van wat we nu bespreken we dadelijk toch zeggen: laten we nog twee weken wachten om hier een besluit over te nemen. Ik denk: laten we het dan tegelijk behandelen. Dus ik zie niet dat we dadelijk hier een besluit over gaan nemen. Of ik heb het verkeerd begrepen.

De voorzitter: Mevrouw Depondt wil hierop reageren. Mevrouw Depondt.

Mevrouw Depondt-Olivers (CDA): Ja, even procesmatig. Ik heb dit laten agenderen naar aanleiding van de mededeling portefeuillehouder van de zomer. Toen was die kwestie rondom de directeur van het LEF nog überhaupt niet aan de orde. Dat is toen om redenen van het College uitgesteld. Vervolgens deed zich die kwestie voor met de directeur van het LEF, die ik niet bij naam zal noemen. Vervolgens heeft het College gevraagd of we dat rapport konden afwachten en dan alles in één keer konden behandelen. Nou, daar ben ik als indiener van het agendaverzoek akkoord mee gegaan. We zitten nu hier en horen dat we het niet tegelijk mogen behandelen. Dat is even de volgorde. Ik heb het dus niet geagendeerd naar aanleiding van die kwestie.

De heer Van Est (50PLUS): Nee, dat begrijp ik, maar mijn...

De voorzitter: Mijnheer van Est, graag via de voorzitter. Mijnheer Van Est.

De heer Van Est (50PLUS): Dat begrijp ik, mevrouw Depondt. Maar mijn punt is: u zegt: ik wil het graag gezamenlijk behandelen, omdat het een met het andere te maken kan hebben, de uitkomsten van het rapport zouden hier van invloed kunnen zijn. Dan kunnen wij dadelijk hier het rondje de hele tijd houden, maar de eindconclusie zal zijn: laten we even twee weken wachten voordat we definitieve beslissingen nemen. Ja, dan denk ik: laten we het dan over twee weken doen. Ik probeer het gewoon pragmatisch te doen. Nou goed, dat is mijn mening in ieder geval.

De voorzitter: Als voorzitter: we kunnen het daar nu over gaan hebben. Volgens mij kost dat hier gezien de volle agenda alleen maar tijd. Ik zou zeggen: iedereen heeft dit punt zoals het er nu op staat voorbereid. Er is duidelijk aangegeven: het rapport wordt over twee weken openbaar. Dan zal het zeker geagendeerd worden. Dan wil ik ook iedereen de gelegenheid geven om juist dat rapport goed voor te bereiden. Ik wil deze interrupties met betrekking tot het procesmatige sluiten. Dan wil ik gewoon doorgaan met dat wat nu voorbereid is. Dat sommige punten inderdaad een grijs gebied zijn, prima, dat sta ik graag toe, maar laten we wel duidelijk maken dat over pak hem beet twee weken het rapport openbaar wordt en daarna komt het op de agenda. Ja? De heer Westhoff, aan u het woord.

De heer Westhoff (Fractie Westhoff): Goedemorgen, voorzitter. Ik heb een vraag met betrekking tot het project zelf. Waar gaat het in dit geval om? Geodis, ik bedoel: gaat het project zich houden aan de zonneladder en worden er dadelijk nog meer windturbines neergezet? Dat is even mijn vraag. Waar gaat het project over? Voor de rest sluit ik me aan bij de zeer goede vragen van de SP en de opmerkingen van JA21 en CDA.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Van Caldenberg, aan u het woord.

De heer Van Caldenberg (SP): Ja, voorzitter, het gaat niet goed bij het LEF. Laten we dat maar gewoon even zeggen. Het is volstrekt niet transparant wat er gebeurt. Dat heeft niets met het rapport te maken, maar dat heeft gewoon te maken met de wijze waarop wij als Staten worden geïnformeerd over wat er nu precies allemaal waaraan wordt uitgegeven. Volstrekt niet transparant. Als we erom vragen, dan wordt het eerst geweigerd en vervolgens krijgen we dan: u kunt het in vertrouwelijkheid gaan inzien. Maar dit gaat over gemeenschapsgeld dat wij investeren en daar moeten we als volksvertegenwoordigers gewoon kennis van kunnen nemen. Dat kan op basis van de statuten die er zijn waarschijnlijk niet, maar dat betekent niet dat het daarmee goed is. Zo hebben we heel veel van dit soort zaken inmiddels geconcludeerd. Volgens de regels klopte het allemaal wel, maar in de praktijk leidde het tot situaties die we met zijn allen niet wilden. Voorzitter, waar het wel degelijk gaat over het rapport – ik zal er niet te ver op ingaan – is dat het morele kompas in ieder geval rammelt. Daar komen we dan over twee weken verder op terug, maar voor onze fractie biedt het weinig vertrouwen op dit moment om hiermee door te gaan. Het College geeft aan dat de algemene vergadering van aandeelhouders iedere keer besluiten neemt en die vervolgens aan het College voorlegt, maar ik vraag mij een beetje af: wie zijn nu die aandeelhouders? Hoe ziet die aandeelhoudersvergadering van het LEF er nu uit? Wie zit daar nu precies aan tafel? Ik had graag namen en rugnummers, want volgens mij is diegene die aan tafel zit het College van GS, dat verantwoording aflegt, let wel, aan het College van GS. Als dat niet zo is, laat ik me graag daardoor verrassen, maar het gevoel is een beetje dat we een schijnconstructie hebben opgericht om de politieke verantwoordelijkheid op afstand te zetten, waardoor we uiteindelijk met publiek geld een aantal zaken kunnen investeren. Dan hebben we schriftelijke vragen gesteld, waar we inmiddels het antwoord op gekregen hebben. Dan staat er iets over bezoldiging in. Ik zou vandaag graag op tafel willen hebben hoe het nu zit met de provisie van de directeur van het LEF. Strijken die nu provisie op bij iedere deal die ze maken of is het zo dat er geen enkele financiële vergoeding tegenover staat? De antwoorden op de schriftelijke vragen, zoals we ze gesteld hebben, waren nogal vraag. Voorzitter, het verzoek was om te kijken of we een positief gevoel hebben bij het doorstarten van die subfondsen. Ik weet niet wanneer het College dat definitief aan ons gaat vragen, want als mevrouw Depondt het niet geagendeerd had weet ik het niet, maar op dit moment denk ik dat u goed moet luisteren naar het gevoel dat hier in deze zaal leeft.

De voorzitter: Dank u wel. Wie van GroenLinks mag ik het woord geven? De heer Baneke, aan u het woord.

De heer Baneke (GroenLinks): Dank u wel, voorzitter. Ja, de fractie van GroenLinks heeft expliciet voorbij de paarse krokodil in de kamer gekeken, zal ik maar zeggen, het stuk dat over twee weken ter bespreking komt. Daarnaast de opmerkingen zoals die her en der zijn verwoord door collega's met betrekking tot de verantwoording, die vraag heerst bij ons ook, maar niet in dusdanige mate dat wij dit besluit in twijfel trekken. We zijn wel benieuwd naar de beantwoording daarvan.

De voorzitter: Dank u wel. Dan 50PLUS, de heer Van Est.

De heer Van Est (50PLUS): Ja, dank u, voorzitter. Voorzitter, ik heb het stuk van de eerste keer, dus ik ga het niet over het rapport hebben. Laat ik het zo zeggen, ik vond het een stuk dat nu niet echt in jip-en-janneketaal was geschreven. De afkortingen vlogen je om de oren en sommige afkortingen lijken wel als een homoniem te worden gebruikt. Soms is het LEF een organisatie, dan is het weer een fonds. Het komt over als een zeer ingewikkelde constructie, waarbij het de vraag is of de vele partijen, die allemaal daar een rol bij spelen, niet het rendement van het fonds verminderen. Er staan veel mooie woorden in, hoe alles procesmatig onder controle wordt gehouden, maar de vraag is of het allemaal toetsbaar en dus controleerbaar is. 50PLUS vindt de zinsnede dat goed is onderbouwd hoe potentiële belangenverstrengeling wordt gemitigeerd opmerkelijk. Gemitigeerde belangenverstrengeling lijkt voor 50PLUS hetzelfde als een beetje zwanger. Naar de mening van 50PLUS moet je voorkomen dat er gekozen wordt voor een oplossing die potentiële belangenverstrengeling bevat. Dan hoeft je ook geen mitigerende maatregelen te nemen. In het vervolgproces staat dat het LEF recht heeft op deelname in de PAC. Maar welke positie heeft zij in dat overleg? Heeft zij in de PAC een stem of zelfs een vetorecht bij de beslissingen? En bij het vierde gedachtestreepje, van een vervolgproces, dat de verdeling van managementaandacht tussen LEF en PCDF niet ten nadele mag komen van het fondsbeheer van het LEF. Hoe en wie gaat dit beoordelen indien dit wel zo is? Tot zover, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Dan Partij voor de Dieren. Mevrouw Boven, aan u het woord.

Mevrouw Boven (Partij voor de Dieren): Ja, dank u wel, voorzitter. Met het risico dat ik mijn twee minuten niet haal, ik ga gewoon expliciet alle vragen opnoemen die wij hebben naar aanleiding van dit voorstel. Die komen erg in de lijn van wat mevrouw Depondt heeft gezegd. Een investeringsvoorstel is een ... Dit voorstel is een financieel product, maar, zoals al gezegd, het is een middel en het is niet het doel. Het gaat om het maatschappelijke doel. Wij vragen ons af waar wij de kaders kunnen vinden voor de selectie van de projecten die hier gaan plaatsvinden. Het heeft onze voorkeur, gezien de toekomstige financiële positie van de Provincie, dat dividendrendement wordt uitgekeerd aan de Provincie en ter besteding aan PS wordt aangeboden, zodat de keuzemogelijkheid bestaat om hier andere belangen mee te dienen. Het voorstel vermeldt de verwachting dat € 75 miljoen van € 250 miljoen in Limburg wordt geïnvesteerd. Wij zouden graag zien dat dat percentage als minimum wordt zeker gesteld en wij vragen ons af hoe GS gaat borgen dat dat bedrag ook daadwerkelijk wordt geïnvesteerd in Limburg. Heeft GS nagedacht over een exitstrategie? Indien nodig, hoe, wanneer en onder welke voorwaarden kunnen we ons geld weer uit het fonds halen? Het fonds wordt onder beheer van Polestar Capital gesteld. Zo hebben wij het in elk geval gelezen. Welke kosten brengt Polestar voor hun inspanning in rekening en kent het LEF of Polestar een code of conduct en is in dezen afgesproken dat alle medewerkers zelf niet mogen investeren en alleen via een derde partij zonder invloed hun geld mogen investeren? Dit is een gebruikelijke constructie voor alle investeringsmaatschappijen. Is onderzoek gedaan of de maatschappelijke doelen van circulariteit op

een andere manier dan via een extern fonds gerealiseerd kunnen worden met meer invloed van PS? Ten slotte willen wij voorstellen het LEF voortaan in de commissie MD te bespreken. Het maatschappelijke doel en niet de financiële constructie zou leidend moet zijn voor in welke commissie een onderwerp aan de orde komt.

De voorzitter: Dank u wel. Wie van de PVV ... Eerst de PvdA. De heer Piepers, aan u het woord.

De heer Piepers (PvdA): Voorzitter, dat was wel heel erg naar rechts met deze ...

De heer Ernst (PVV): U bent welkom hoor. Verstand komt met de jaren, dus het kan nog.

De heer Piepers (PvdA): Een lidmaatschap bij jullie kan ik niet overwegen helaas. Voorzitter, ik had eigenlijk naar aanleiding van het stuk wel een vraag over ook een stukje uitvoerbaarheid. Het gaat er ook om dat we innovatieve projecten natuurlijk een kans willen geven. Vaak zijn wij ook een vergunningverlenende partij. Ik kan me een voorstel in Horst voor de geest halen, waarbij geld door het LEF is toegekend, maar de vergunning niet op orde was. Aan de ene kant wil ik zeggen: hoe ga je zorgen dat je de juiste vergunning hebt? Maar hoe ga je ook zorgen dat je door je innovatie geen overlast, die niet vergund is, krijgt? Dat was eigenlijk onze vraag aanvullend op de vragen die al eerder gesteld zijn. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan de PVV. De heer Ernst, aan u het woord.

De heer Ernst (PVV): Ja, dank u wel, voorzitter. De schijn van. Daar hebben we hier in deze Staten de afgelopen periode nogal eens mee te maken gehad. De schijn van hangt ook boven het LEF, een donkere wolk. De vraag is: moet je onder zo'n donkere wolk dit soort beslissingen gaan nemen over dit soort grote bedragen? Dat is even de morele overweging, laten we het zo zeggen. Dan inhoudelijk. Genoemd wordt de beoogde fondsomvang van het PCDF, die € 250 miljoen bedraagt, waarbij het de verwachting is dat ten minste € 75 miljoen aan projecten in Limburg gefinancierd gaat worden. De verwachting. Daar kunnen we eigenlijk helemaal niets mee. Dan leidt dat vervolgens tot € 150 miljoen aan projectinvesteringen, uitgaande van 50% financiering door PCDF. Uitgaande van, hetzelfde, waarom gaan we daarvan uit en hoe vast is dat? Dan komt daar dus een investeringsmultiplier van zes op. Ik zou graag gewoon even met een stift en een stuk papier zien hoe dat er dan uit ziet. Ik heb het idee dat hier zaken ook gewoon dubbel genoemd worden, maar goed. Dat zou ik graag toegelicht zien. Daar wil ik het even bij laten. Veel kritische vragen zijn al gesteld.

De voorzitter: Dank u wel. Dan nu het woord aan mevrouw Palmen. Aan u het woord.

Mevrouw Palmen (Fractie Palmen): Ja, dank u wel, voorzitter. Ja, ik heb uw oproep goed gehoord. Ik ga niet alles nog een keer overdoen. De meest relevante vragen zijn gesteld, dus dan scheelt ons dan misschien wat tijd. Ja, voor mij geldt daarin hetzelfde. De risico's. Hoe ziet de structuur eruit? Welke poppetjes waar? Transparantie, betrouwbaarheid is al genoemd. Ik vraag me af of op deze manier niet het oorspronkelijke doel van het LEF totaal wordt ondergesneeuwd. Dat was het voor mij.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Palmen. Dan kijk ik nu naar het College. De heer Roest of de heer Van Gaans komt reageren op de inbreng van de commissie. De heer Roest, aan u het woord.

Gedeputeerde Roest: Ja, voorzitter, ik zal hierin even het voortouw nemen. Ik begin even met de vraag van mevrouw Depondt. Geen garantie dat de € 25 miljoen terugkomt naar Limburg. Hier is er een duidelijk antwoord: die garantie is er inderdaad niet. Om cofinanciering aan te trekken is het nodig

om zich op een groter gebied dan alleen Nederland te richten. De verwachting is dat door dat fonds in Limburg, dat werd al een paar keer genoemd, € 75 miljoen wordt geïnvesteerd door het circulair fonds, en € 75 miljoen door derden, zodat de totale investering in Limburg dan circa € 150 miljoen bedraagt. Een exitmogelijkheid is beperkt in dat geval, mogelijk via aanbidding participatie door het LEF aan andere participanten. Er is hier een verschil met het LEF. Het subfonds is een gesloteneindefonds met een looptijd van twaalf jaar. Het LEF is een openeindefonds zonder bepaalde einddatum. Dan is het de vraag: is het een subfonds van het LEF of is het een participatie van Polestar? Het betreft hier een participatie van LEF in het subfonds onder beheer van Polestar Capital. Via het subfonds kan dan meer cofinanciering worden opgehaald dan via het LEF alleen. Investeren in het subfonds, daar is ten tijde van de fondsvergroting toe besloten, omdat deze cofinanciering niet voor het LEF zelf opgehaald kon worden.

De voorzitter: Ik ga u even onderbreken, mijnheer Roest. Er is een vraag van mevrouw Depondt. Mevrouw Depondt.

Mevrouw Depondt-Olivers (CDA): Ja, met het risico dat ik het gewoon niet snap, maar dan volgens mij mijn collega's ook niet. Het heet een subfonds van het LEF... Nee, nee, dat was geen kwalificatie naar jullie, maar ik heb jullie dezelfde vragen horen stellen. Daar gaat het om. Het heet een subfonds van het LEF en tegelijkertijd zegt u: eigenlijk is het gewoon een soortement van participatiedeelneming in een fonds van Polestar, dus een extern fonds zal ik maar zeggen. Het subfonds van het LEF suggereert een soort eigendomspositie van het LEF ten opzichte van een subfonds van haarzelf. Wat is het nu? Is het nu een fonds van het LEF of is het een extern fonds waarin het LEF deelneemt?

De voorzitter: Dank u wel. Voordat ik het College de gelegenheid geef om te antwoorden had mijnheer Van Caldenberg ook nog een vraag. Mijnheer Van Caldenberg.

De heer Van Caldenberg (SP): Ja, volgens mij snap ik dit misschien even goed als mevrouw Depondt, laat ik het daar maar op houden. Wat wij hier nu gewoon gaan doen is Limburgs geld stoppen in een beleggingsfonds, dat niet eens in Limburg gaat beleggen, maar ver daarbuiten, dat zelfs buiten Nederland gaat beleggen. Maar waarom zouden we dat in hemelsnaam willen met Limburgs belastinggeld? Waarom investeren we niet in Limburg? Wat is de afweging van het College? Waarom!?

De voorzitter: De heer Roest, vervolg uw beantwoording. Ik zou het graag centraal willen houden, mevrouw Depondt en de heer Lodewijks. Even centraal. Vervolg uw beantwoording, mijnheer Roest.

Gedeputeerde Roest: Ja, voorzitter, dan is het misschien heel even goed dat ik die tussenvraag van mevrouw Depondt overgeef aan de naast mij links zittende Anita, dan kunnen wij dat gelijk afhandelen.

De voorzitter: Ik denk dat iedereen daarmee akkoord is. Mevrouw Hameleers.

Mevrouw Janken-Hameleers: Ja, dank u wel, voorzitter. Het fonds zelf is inderdaad een extern fonds. Dat is opgericht door Polestar, maar wel naar aanleiding van een expliciete opdracht vanuit het PS-besluit destijds bij de fondsverhoging. Dus zij zijn daarmee toen aan de slag gegaan en hebben het subfonds inderdaad opgericht. Dat wordt een participatie, waar het LEF in investeert, maar ook met andere participanten die daarin kunnen toetreden.

De voorzitter: Aan u weer het woord, mijnheer Roest.

Gedeputeerde Roest: Ja, voorzitter, zoals al gezegd betreft het inderdaad een subfonds onder beheer van Polestar Capital. Dat heeft ook de reden dat hierdoor natuurlijk veel meer cofinanciering kan worden opgehaald dan via het LEF alleen, want investeren in het subfonds, daar is ten tijde van de fondsverhoging toe besloten, omdat deze cofinanciering niet voor het LEF zelf opgehaald kan worden, natuurlijk ook door de geografische schaal en de onvoldoende focus. De adviescommissie van het LEF heeft de participatie van het LEF in het PCDF reeds getoetst aan het investeringsreglement van het LEF en heeft hier een positief advies over gegeven.

De voorzitter: Ik ga u even interromperen. De heer Ernst had een vraag, daarna de heer Van Caldenberg. De heer Ernst.

De heer Ernst (PVV): Ja, voorzitter, daarop inhakend: leuk cofinanciering ophalen, maar wat heb ik aan cofinanciering als Limburger als dat vervolgens ergens ik weet niet waar geïnvesteerd wordt? De doelstelling van het LEF is investeren in en voor Limburg en niet om geld te verdienen om allerlei mensen flink hun beurs te laten vullen. De doelstelling van het LEF is investeren in en voor Limburg. We moeten € 25 miljoen beschikbaar stellen. Daar staat een vage ... Er staan een aantal getallen in die volkomen uit de lucht getrokken zijn blijkbaar, want anders had ik inderdaad al gehoord, toen het weer genoemd werd, waar die verwachting van € 75 miljoen vandaan komt. Dat gaan we ergens in het buitenland ... Sorry, maar dit slaat gewoon helemaal nergens op. Dit ligt volledig buiten de doelstelling van het fonds zoals het ingesteld is. Dit lijkt meer op investeren en bankieren waar we het over hebben en dan ook nog in het buitenland. Daar zitten we hier niet voor. We zitten ervoor om met het LEF dingen voor Limburg te bereiken. Mooi dat er dadelijk € 250 miljoen ergens ik weet niet waar ter wereld geïnvesteerd wordt, maar daar hebben we hier helemaal niets aan. Dat wil ik graag horen. Als dat namelijk een reden is om het op deze manier te doen, dan is die reden al weg en dan hoeft het hele plan niet door te gaan. Dan zijn we toch snel klaar. Nogmaals, waar is de argumentatie? Waar komt de verwachting vandaan dat € 75 miljoen in Limburg terechtkomt?

De voorzitter: We hebben uw vraag gehoord. Dank u wel. De heer Van Caldenberg.

De heer Van Caldenberg (SP): Ja, voorzitter. Ik heb zojuist in de interruptie een vraag gesteld en ik dacht dat ik antwoord ging krijgen, maar ik kreeg geen antwoord. Mevrouw Depondt kreeg een antwoord, maar ik kreeg geen antwoord op mijn vraag. Ik had het graag gehad. Ja, dat zou best kunnen, maar dan hebben we allemaal waarschijnlijk het antwoord niet. Ik zou het graag horen. Waarom doen we dit in hemelsnaam? Is het College nu echt van mening dat dit een goed idee is?

De voorzitter: Die vraag sluit aan bij de vraag in de interruptie van de heer Ernst. Ik geef de heer Roest de gelegenheid om zijn betoog te vervolgen en de vragen te beantwoorden. De heer Roest.

Gedeputeerde Roest: Ja, voorzitter, hier zit een klein beetje een technisch kantje aan, dus ik geef de vraag heel even door aan links. Op de vraag van de heer Van Caldenberg kom ik nog wel even terug. Natuurlijk, wij vinden dit als GS – dat was uw vraag – een goed besluit. U stelde net de vraag: vinden wij dit belangrijk? Wij vinden dit belangrijk. Misschien nog even over die financiële verhoudingen. Misschien dat links van mij nog even een antwoord gegeven kan worden.

Mevrouw Janken-Hameleers: Ja. Even over de pijlpijn waarnaar gevraagd wordt. Het is inderdaad niet zo dat er garantie kan worden gegeven dat alle projecten naar Limburg komen. Het is alleen wel zo dat de pijlpijn die er nu ligt met name vanuit het LEF komt. Die is gericht op Limburg. Dus een groot

deel daarvan zal daarmee – dat is de verwachting – landen in Limburg, vanwege het netwerk dat opgebouwd is door Polestar.

De voorzitter: Er is als eerste een vraag van de heer Baneke en daarna van mevrouw Depondt. De heer Baneke.

De heer Baneke (GroenLinks): Ja, als ik het stuk goed lees ... Ik dacht: ik spring er maar even in. Op pagina 2 staat de relatie tot de nota dividend- en IP-beleid, dat de revenuen die uit de investeringen gedaan worden, de rendementen, terug gaan vloeien naar het LEF, waardoor het LEF over tijd zelfvoorzienend zal zijn en we dus met het LEF investeringen in de Limburgse duurzaamheidsprojecten kunnen gaan doen. Ik denk dat dat ook het uitgangspunt zou moeten zijn van deze investeringen. Ik vraag me af, ik vraag dat even aan de Gedeputeerde, op wat voor termijn dat bereikt zou kunnen worden. Dat zou meteen de argwaan en de vragen die hier nu leven weg kunnen nemen.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Depondt, aan u het woord.

Mevrouw Depondt-Olivers (CDA): Nou ja, de vraag gaat hieraan vooraf. Als er 6% rendement gemiddeld gemaakt kan worden op de projecten via dat fonds, waarom kan het LEF het dan niet gewoon zelf doen? Waarom dan zo'n ingewikkelde constructie?

De voorzitter: Het College, aan u het woord.

Gedeputeerde Roest: Ja, voorzitter. Wat betreft de vraag van mevrouw Depondt: waarom doen we dit niet zelf? Dat is eigenlijk de vraag die mevrouw Depondt de vorige keer ook heeft gesteld. Dat is natuurlijk ... Eén van de belangrijkste redenen is dat wij die € 25 miljoen door het op deze manier te doen kunnen multipliceren met een bijdrage van anderen. Onder andere het pensioenfonds stapt hier fors bij in en ook de Europese Investeringsbank. Dat betekent dat het volume natuurlijk veel groter wordt en dat we daardoor daar gezamenlijk van kunnen profiteren.

De voorzitter: Dat roept een vervolgvraag op bij mevrouw Depondt.

Mevrouw Depondt-Olivers (CDA): Ja, maar het LEF haalt toch ook financiering van derden op? Waarom kan het LEF dan geen financiering van derden halen, wat dat fonds wel kan? Ik werd ook wel wat getriggerd door het feit dat EIB niet meedeelde, want er waren dan conflicterende belangen. Dan ben ik eerlijk gezegd wel een beetje nieuwsgierig wat dat dan is. Het LEF haalt toch ook financiering op?

De voorzitter: De heer Roest. Aan u het woord, mijnheer Roest.

Gedeputeerde Roest: Ja, even kijken. Ik heb nu een aantal zaken door elkaar lopen. Misschien kan ... Heel even kijken, de vraag van SP was hier ook bij betrokken hè? Welke is dat? Oké. Ik zal even de heer Vonken het woord geven.

De heer Vonken: Sorry, het is een beetje onorthodox, zo tussendoor aanschuiven, maar ik denk dat het goed is om een stukje terug te gaan in de historie om een deel van die vragen te beantwoorden. De aanleiding van het subfonds is gelegen in het feit dat er op enig moment een pijplijn lag van het LEF, die ver de fondsomvang oversteepte. Toen heeft het voorgaande College gezegd: we kunnen ervoor kiezen dat allemaal zelf te doen, maar we vinden dat te veel eigen provinciale middelen. Daar

is de opdracht uit voortgekomen: Beste Polestar, als fondsbeheerder, ga aan de slag om cofinanciering op te halen. De conclusie was: op de totale LEF-portefeuille is die cofinanciering niet te behalen, omdat het een mix is van energieprojecten en circulaire projecten, die niet de rendementseisen halen die je zou verwachten op zo'n fonds. Toen is gezegd: we moeten de circulaire projecten afzonderen. Dat leidt tot het circulaire subfonds dat nu voorligt. De reden om dan toch te investeren vanuit het Limburgs Energie Fonds is: enerzijds, er ligt een zware pijnlij in Limburg, waardoor de verwachting van die € 25 miljoen heel evident is en eigenlijk er heel stevig ligt, alleen kun je het niet in de reglementen verankeren, omdat dan de andere partijen zeggen: ja, het is al een geografisch beperkt fonds en het is al een doelbeperkt fonds. Alleen circulair, alleen in Nederland. Als je dan vervolgens zegt dat je ook nog een deel in Limburg moet doen, dan is dat een te beklemmende voorwaarde, maar vanuit die pijnlij ligt er wel het vertrouwen dat er € 25 miljoen en waarschijnlijk veel meer van die investeringen in Limburg landt. Maar het begint dus bij die historie dat er eerst een pijnlij lag die veruit de fondsomvang oversteeg. Dat is de hele reden om dit circulaire subfonds op te richten, omdat je alleen op dat niveau op die specifieke circulaire portefeuille de cofinanciering kan verkrijgen. De cofinanciering die nu op het LEF zit vanuit de Europese Investeringsbank, is een seniorfinanciering, is liquiditeitsverschaffing, maar is niet risicodragend. Hier in het circulaire subfonds krijgen we risicodragende cofinanciering van pensioenfondsen en andere investeerders. Dat had je niet op de oude portefeuille Limburgs Energie Fonds kunnen bereiken. Dat is de kern waarom dit voorstel nu voorligt en waar denk ik een heel deel van uw vragen vandaan komt.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Roest, vervolgt u uw beantwoording.

Gedeputeerde Roest: Ja, dank u wel, voorzitter. In ieder geval: de heer Van Caldenberg had nog even gevraagd en ik zou nog op die vraag terugkomen of provisie zou worden uitbetaald en dat is niet het geval. Dus er zijn geen provisies per transactie, zoals u de vraag stelde. Wel een vergoeding over het beheer natuurlijk naar het fondsvermogen. Dat is wel logisch. Wie zijn de aandeelhouders? Hoe ziet de algemene vergadering van aandeelhouders eruit en wie zit er aan tafel precies? Nou, het antwoord is natuurlijk: de aandeelhouder is de Provincie Limburg en de aandeelhoudersvergadering wordt gevormd door GS. Dit is geen schijnconstructie. Hier zijn we altijd ook heel transparant over geweest. Dit heeft voorgelegen aan de Staten en is extern getoetst en ook solide bevonden.

De voorzitter: Dat roept een vraag op bij de heer Van Caldenberg. Mijnheer Van Caldenberg.

De heer Van Caldenberg (SP): Ja, voorzitter, als we schriftelijke vragen stellen, dan zegt GS: nee, het is allemaal hartstikke goed gegaan, want de AvA was ermee akkoord. Dat is voor ons de afzekering dat het goed is gegaan, maar eigenlijk bent u dat gewoon zelf, dus u zegt tegen uzelf: ja, wij hebben het goed gedaan en daarom vinden wij het akkoord. Als dat de modus operandi van het beantwoorden van de vragen is, dan kunt u wel proberen te beweren dat het allemaal netjes volgens de regels gegaan is – en dat is ook zo – maar daarmee klopt het nog niet. Deelt u die opvatting?

De voorzitter: De heer Roest.

Gedeputeerde Roest: Voorzitter, ik geef nog heel even het woord aan de heer Vonken.

De heer Vonken: Dank u, voorzitter. Ik zal even blijven bij de feitelijke component in de vraag: wat is nu de rol van de AvA, ook ten opzichte van de andere fondsen? Bij de andere fondsen hebben we een investeringsreglement, een fondsdirectie en een RvC. Die gaan alleen over de investeringen, dus bijvoorbeeld het LIOF; daar zien wij in principe als GS de investeringsvoorstellen niet separaat. Dus het Limburgs Energie Fonds heeft een zwaarder regiem, waar voor investeringen boven de

€ 2.5 miljoen naast dat het moet voldoen aan het investeringsreglement en het langs de adviescommissie moet ook de AvA aanvullend nog goedkeuring geeft over die projecten. Dus in die zin heeft het Limburgs Energie Fonds een zwaarder regiem dan de andere fondsen en dat is de rol van de AvA boven op de reguliere constructie, zoals we die ook bij de andere fondsen kennen.

Gedeputeerde Roest: Ja, voorzitter, misschien even aanvullend. Dus een zwaarder regiem. Desalniettemin kunnen we een lijst verstrekken, want daar werd namelijk ook naar gevraagd, **een lijst met personen van de kredietcommissie van het LEF kan vertrouwelijk ter inzage worden gelegd**. PCDF heeft geen adviescommissie, wel een participantencommissie. Dat even voor de duidelijkheid.

De voorzitter: De heer Smeets.

De heer Smeets (JA21): Een participantencommissie. Volgens mij stond daar tussen haakjes 'adviescommissie', dus wie zijn dan die leden die daarin zitten? Dat is ook de vraag. Als we ook die naam zouden kunnen krijgen ... Waarschijnlijk zijn dat ook anderen dan die op dit moment bij het LEF betrokken zijn in allerlei organen.

De voorzitter: Mevrouw Depondt.

Mevrouw Depondt-Olivers (CDA): En als u dat dan toch doet: er staat in de brief van juli dat de kredietcommissie van dat subfonds, wat geen subfonds is, bestaat uit directieleden van Polestar en externen. Er staat niet bij in welke verhouding, in termen van aantallen. Dan ook wel de vraag: hoe handig is het dat directieleden van Polestar, die tevens de fondsbeheerder zijn, ook in de kredietcommissie zitten, die goedkeuring moet geven aan kredietbesluiten? Er staat wel; ja, dat zijn anderen dan degenen die het beheer doen, maar volgens mij zijn alle vier de directeuren van Polestar gewoon partner in Polestar en hebben ze allemaal hetzelfde financiële belang. Als u dat dan ook mee kunt nemen, dan is dat ook opgehelderd.

De voorzitter: De heer Roest.

Gedeputeerde Roest: Ja, voorzitter, ik denk dat we wel vertrouwelijk ter inzage kunnen geven welke persoon het hier betreft.

De voorzitter: [geroezemoes] De vraag is waarom vertrouwelijk. Ik geef de vraag even door.

Gedeputeerde Roest: Ja, we hebben natuurlijk altijd met personen te maken. Het Capital Fonds is natuurlijk iets waar wij niet direct over gaan, wel over degenen van het LEF. Maar ik denk dat ... In hoeverre kunt ... Ik zal even ... [geen geluid 1:02:07] Ja, voorzitter, van onze kant kunnen we dat openbaar maken. Met degenen van Capital: dat zullen we dan eventjes na moeten vragen, in hoeverre dat mogelijk is, openbaar of vertrouwelijk.

De voorzitter: De heer Van Caldenberg.

De heer Van Caldenberg (SP): Voorzitter, wij gaan ... U vraagt ons om te investeren. Wij moeten daar een goed gevoel bij hebben en wij mogen nog niet eens weten wie er voor ons in de kredietcommissie zit. Hoe verwacht het College nu dat wij daar een goed gevoel bij krijgen, als we nog niet mogen weten wie voor ons de externe toets doet? Het kan toch niet waar zijn dat we dat in beslotenheid gaan doen? Dan klopt de hele constructie toch niet?

De voorzitter: De heer Roest.

Gedeputeerde Roest: Ja, voorzitter, ik snap wat de heer Van Caldenberg bedoelt, maar mij lijkt het toch niet meer dan fatsoenlijk dat we dat aangaande Capital eerst met hen overleggen.

De voorzitter: De heer Smeets.

De heer Smeets (JA21): Wij zijn toch 100% aandeelhouder van de club, dus waarom kunnen wij dat besluit dan niet nemen?

De voorzitter: De heer Roest.

Gedeputeerde Roest: Ja, voorzitter, wij zijn 100% aandeelhouder van het LEF, maar wij zijn geen aandeelhouder van Capital.

De voorzitter: Vervolgt u uw bijdrage. Oh, mevrouw Palmen heeft een vraag. Mevrouw Palmen.

Mevrouw Palmen (Fractie Palmen): Als het mag, dit heeft niet betrekking op de discussie van net en misschien heb ik de Gedeputeerde verkeerd verstaan, maar ik dacht dat u zei dat de EIB niet-risicodragend financiert, maar in het stuk staat van wel. Of heb ik dat verkeerd begrepen? Kunt u dat misschien nog iets nader duiden?

De voorzitter: De heer Roest.

Gedeputeerde Roest: De vraag gaat naar de heer Vonken.

De heer Vonken: Het niet-risicodragende aspect, wat volgens mij in mijn beantwoording zojuist zat: de Europese Investeringsbank heeft een seniorfinanciering verstrekt en daar zit een behoorlijk stuk eigen vermogen onder, wat, zoals dat normaal gesproken gaat bij zo'n financieringsconstruct, als eerste geraakt wordt. Daarom noemen we dat in feite niet-risicodragend. Er zit wel een risico in als het gehele fonds in liquiditeitsproblemen komt, maar in principe zit het risico met name bij de eigenvermogendragers. Het subfonds; daar zijn alle partijen gelijk en daar heb je geen onderscheid tussen een seniorfinancier en een eigen vermogensverschaffer. Sterker nog, daar zit geen seniorfinancier in.

De voorzitter: De heer Roest, vervolg uw bijdrage en beantwoording.

Gedeputeerde Roest: Ja, voorzitter, ik moet even kijken waar ik gebleven ben, want ... De vraag, die ik nog niet beantwoord had, was hoe het met de transparantie zit. Het antwoord hierop is: handelen naar de kaders die we hebben afgesproken met PS en het LEF is een autonoom beleid en uw Staten worden conform amendement 17 geïnformeerd. Dan hebben we de vraag van 50PLUS: wie beoordeelt de verhoudingen tussen PCDF en het LEF? Het antwoord is: dit is reeds getoetst door de onafhankelijke adviescommissie van het LEF, het ambtelijke kernteam en door een extern juridisch kantoor. Dit heeft niet geleid tot bezwaren. Voor de duidelijkheid: Polestar Capital moet als fondsbeheerder van het LEF besluiten inzake het PCDF voorleggen in de algemene aandeelhoudersvergadering. Hoe toetsen wij en controleren we het fonds als GS of PS? Het LEF toetst en monitort deze investeringen vergelijkbaar met andere investeringen in projecten. Dit is nadrukkelijk de rol van de fondsbeheerder van het LEF en niet van GS, binnen de door GS

vastgestelde kaders uiteraard. Verminderen de vele partijen die beschreven zijn het rendement van het fonds? Dat was ook een vraag. Het verwachte rendement van het fonds is marktconform. De ingestelde governance van het fonds is in lijn met dat wat in de markt gebruikelijk is en borgt op diverse niveaus dat de ingestelde kaders worden gevolgd. Er is nog een vraag: kent het LEF een code of conduct? Nou moet ik even kijken. Waar zijn we gebleven? Ja, in het investeringsreglement. Hierin is uitgesloten dat in het geval van een belangenconflict Polestar nog bestuursbesluiten kan nemen voor het LEF, maar privé-investeringen die niet leiden tot een belangenconflict niet. Voor zover heb ik mijn vragen beantwoord, voorzitter.

De voorzitter: Dat roept nog een vraag op bij de heer Smeets. De heer Smeets.

De heer Smeets (JA21): Ja, ik had de vraag gesteld om alle investeringen inzichtelijk te krijgen en openbaar te krijgen vanaf 2013. Ik denk dat de heer Roest daar net met zoveel woorden op gereageerd heeft, dat de statuten dat verhinderen. Klopt dat? Dat is vraag 1. Vraag 2, wat maakt nu dat het LEF... Bij het LIOF doen we dat klaarblijkelijk niet. Als je op de site van het LIOF kijkt, daar staat alles ... Met naam en toenaam worden daar de investeringen benoemd en ook zelfs ... Wij in dit huis zijn heel transparant over onze investeringen. Kijk naar Brightlands, kijk naar allerlei andere investeringen. Wat maakt nu dat we in die statuten juist dat hebben opgenomen en hoe ziet de Gedeputeerde nu het LIOF anders dan het LEF? In mijn optiek zijn het beide investeringsfondsen. Ze bestrijken een ander gebied, andere sectoren, dat klopt, maar in de kern zijn het wat mij betreft dezelfde soort ondernemingen.

De voorzitter: Dank u wel. Mijnheer Van Caldenberg, u had nog een vraag?

De heer Van Caldenberg (SP): Ja, mijn vraag is eigenlijk: gaat dit nu in de algemene vergadering van aandeelhouders ook zo?

De voorzitter: Dank u wel. Ik kijk even naar de heer Roest, maar ik kijk ook meteen even naar de heer Van Gaans of hij misschien ook iets kan of wil zeggen wat eventueel ook deze vraag of andere vragen beantwoordt. Ik kijk even.

Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels: Ja, voorzitter, ik merk dat toch een wat ongemakkelijk gevoel ontstaat. We hebben nog amper over de inhoud van het fonds gesproken. Dat wil ik ook graag misschien even toelichten. Overigens ook met de suggestie van mevrouw Boven om misschien ook de commissie MD erbij te betrekken. Ik voel me heel vrij hier en ik vind het heel fijn om hier met u van gedachten te wisselen, maar het lijkt me ook goed om de collega's van MD, die daarin zitten, ook te betrekken, want het gaat natuurlijk ook over de inhoud van het fonds. Ik ga het even proberen te koppelen aan het LEF, de primaire doelstellingen van het LEF en de primaire doelstellingen van het subfonds, want daar gaat het om. Het LEF heeft vier primaire doelstellingen: kosteneffectieve CO₂-reductie, het aanjagen van de circulaire economie, het verminderen van de tonnages afval, het verminderen van de vierkante meters asbest en het verduurzamen van het Limburgse mkb. Dat zijn de uitgangspunten van het LEF. Met het PCDF wordt op twee van die onderdelen echt een substantiële bijdrage geleverd, namelijk de kosteneffectieve CO₂-reductie en het verminderen van tonnages afval en ook dus daarmee het verduurzamen van het mkb. Die relatie ligt dus ook vanuit de PES ... Het LEF moet in feite financieren/investeren in de doelstellingen die wij in de PES met elkaar hebben verankerd. Dat zijn twee concrete KPI's waar het aan bijdraagt. Wat we dus gaan doen met dat PCDF is; omdat we dan dus een veel groter ticket krijgen om te kunnen investeren in de circulaire economie, spelen we ook middelen vrij in het LEF zelf, waarmee we dus breder kunnen gaan investeren, ook in energie. Het effect dat we verwachten, dat is niet uit de lucht gegrepen. We zien

door het ecosysteem dat we in de provincie hebben, met de campussen, zeker op Chemelot, met de bedrijven die dit bijna als overlevingsstrategie nodig hebben, dat de fondsbeheerder, maar ook wij ... Wij zien gewoon heel concrete projecten al in de pijplijn zitten, dus wij verwachten ook dat als je gaat kijken wat verwacht wordt met PCDF, die 3.2 megaton, de bijna 1 megaton van die 4 in Limburg gaat landen. We verwachten ook dat van de totale afvalreductie, wat het fonds ook als doelstelling heeft, 61 megaton, 18 megaton in Limburg is te verwachten. Dus heel veel investeringen landen ook echt in Limburg, komen daarmee ten goede aan Limburg en het Limburgse mkb. Dat is het gewoon even heel grofweg. Ik kan uren met u over de inhoud van het fonds praten, maar dit is de kern waar het fonds zich op zou moeten gaan richten. Een goede investering is dat dus ook. Er waren een aantal vragen. Ik heb een aantal vragen geprobeerd hiermee al samen te vatten. Ik kan me ook voorstellen dat ik niet de hele onduidelijkheid, mocht die er zijn, over de governance ... Wellicht dat we daarnaar nog even kunnen kijken. Wij willen natuurlijk wel, net als u, weten dat de euro die wij investeren, die Limburgse euro, maximaal rendeert voor de Limburgse economie. Wij hebben er alle vertrouwen in dat dat met het voorstel en met deze fondsen ook kan, maar we willen ook – dat is concreet ook uw verzoek – onze wensen en onze bedenkingen voorleggen. Wij gaan natuurlijk alleen als PS positief daarover besluit hiertoe over. Maar ik denk dat we misschien nog even een tussenstap moeten inbouwen. Volgens mij wordt er ondertussen al gekeken op welke manier en op welk moment dat ingepland kan worden. Er waren nog een aantal vragen – misschien is dat niet helemaal helder naar voren gekomen – over de lijst van investeringen, waar onder andere de heer Smeets naar vroeg. Die lijst ligt ook al compleet voor, op dit moment, weliswaar vertrouwelijk, maar alle investeringen die zijn gedaan vanaf 2013 tot nu liggen al ter inzage op dit moment, mocht daar nog verwarring over ontstaan.

De voorzitter: De heer Smeets.

De heer Smeets (JA21): Ja, dat klopt, dat heb ik gelezen. Maar ja, die vertrouwelijkheid maakt dus ook dat we daar niets mee kunnen feitelijk. Je kunt hem gaan bekijken, maar je mag er verder geen kritische vragen op stellen en je mag het in de openbaarheid niet bespreken. Dat is juist het punt. Waarom is dit vertrouwelijk en waarom is het niet openbaar, analoog aan het LIOF?

De voorzitter: De heer Van Gaans.

Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels: Ik begrijp die vraag heel goed. Die vraag had ik ook. Waarom kan het niet openbaar? Ik vind altijd dat het uitgangspunt maximale transparantie moet zijn. Wat mij betreft is er ook geen enkele inhoudelijke reden. Mocht misschien het beeld zijn ontstaan dat het om moverende redenen het daglicht niet zou mogen zien, dat is absoluut niet aan de orde. Het heeft te maken met bedrijfsgevoelige informatie soms. Als je een investeringsvraag neerlegt bij een fonds, zou dat voor een bedrijf, als dat openbaar wordt, afbreukrisico kunnen betekenen of anderszins tot een negatief beeld van zo'n bedrijf kunnen leiden. Dat is de reden dat het niet openbaar is, maar goed, die lijst ligt er wel voor u ter controle. Om uw controlerende rol goed te kunnen pakken ligt die lijst ook voor. Misschien even de relatie met het LIOF. Er wordt gezegd: dat LIOF is ook helemaal transparant. Wij hebben een zwaarder regiem op het Limburgs Energie Fonds zitten, omdat we hier anders dan in het LIOF een AvA bijvoorbeeld hebben. Investeringsbesluiten, die groter zijn dan € 2.5 miljoen, worden ook eerst aan GS voorgelegd en in de AvA. Dus we hebben nog een zwaarder regiem opgetuigd, juist om extra veel compliance, checks and balances, in te voeren in dat systeem. Dat misschien even ten aanzien van de relatie met het LIOF en die transparantie, maar nogmaals: die lijst ligt er. D66 vroeg: voelen wij ons dan ook als commissaris voldoende in staat om verantwoord, maatschappelijk verantwoord, te kunnen sturen op dat fonds? Wellicht is het even goed om te markeren: we zijn geen commissarissen. We zitten niet in de Raad van Commissarissen. We zijn aandeelhouder. De kern van de vraag blijft overeind staan: zijn wij en voelen wij ons comfortabel? Dan

is het antwoord daarop 'ja'. We hebben heel goede afspraken gemaakt met Polestar Capital in een managementovereenkomst, een fondsenovereenkomst. Die leven wij na. Daarnaast hebben we er ook alle vertrouwen in dat ook Polestar Capital zich bewust is van de rol die zij hebben. Ze opereren onder een licentie op de financiële markt, dus ze zitten ook daar heel erg zuiver en scherp in. Ja, met comfort hebben we dit op afstand gezet en zijn we ook in staat, omdat dus ook de investeringsbesluiten bij ons langskomen, goed zicht te hebben op de vraag: draagt het bij aan die doestellingen van het LEF en daarmee ook de Provinciale Energie Strategie?

De voorzitter: Dat roept een vraag op bij mevrouw Boven van de Partij voor de Dieren. Aan u het woord.

Mevrouw Boven (Partij voor de Dieren): Ja, dank u wel, voorzitter. Ik had een vraag over de code of conduct gesteld. Dat is één van de manieren waarop je ook vertrouwen kan hebben in de fondsbeheerder. Het antwoord was dat mensen dus wel voor privé mogen investeren. Ik vind persoonlijk dat dat niet zo'n strak kader is rondom een partij die wij inhuren om dat voor ons te doen. Ik wil toch vragen of dat anders kan, dat als voorwaarde wordt gesteld ... Zo werkt het bij alle grote investeringsmaatschappijen. Je mag gewoon als directeur of medewerker, het maakt niet uit wie je bent, normaal gesproken zelf geen beslissingen over je geld nemen, waar je dat in investeert. Dat moet je aan een bank geven en die kan dat voor jou beslissen. Dat geldt overal, dus het is heel raar dat daar zoveel ruimte wordt gegeven voor eigen investeringen, want dan krijg je dus belangenverstrengeling.

De voorzitter: Graag een reflectie van de heer Van Gaans.

Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels: Ja. Er is een code of conduct en er is ook een investeringsreglement overeengekomen. Daarin is uitgesloten dat in het geval van een mogelijk belangenconflict, maar ook los van die belangenconflicten, Polestar investeringsbesluiten kan nemen voor het LEF en als het gaat over privé-investeringen, ja, het staat als een paal boven water dat het niet mag leiden tot belangenconflicten. Dus ja, er is een code of conduct en er is een investeringsreglement, dat juist wat u en ik volgens mij willen voorkomen, dat dat gaat gebeuren ... Dat ligt er gewoon.

De voorzitter: Mevrouw Boven.

Mevrouw Boven (Partij voor de Dieren): Ja, hij ligt er, maar de vraag is: wat is de inhoud van die code of conduct? Dat kun je dus heel streng maken en dat kun je minder streng maken. Ik vind dat wat ik hoorde niet streng genoeg is.

De voorzitter: De heer Van Gaans.

Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels: De code of conduct kunnen we ook met u delen. Dan kunt u zien dat wat er staat heel strikt is. Mocht het beeld zijn ontstaan dat dat niet zo is, dat het een wassen neus is, dat is geenszins het geval. Maar die inhoud kunnen we met u delen.

De voorzitter: Dank u wel. Dan was er een vraag van de heer Van Wageningen en dan de laatste vraag van mevrouw Depondt. De heer Van Wageningen.

De heer Van Wageningen (D66): Ja. De samenvatting van het onderzoek is beschikbaar. Daaruit blijkt dat Hendriks zelf overwogen heeft dat hij mogelijk reputatieschade ging oplopen met de

investering in Stille Wille. Is het dan niet vreemd dat hij zelfs niet gemeld heeft bij de vertegenwoordigers van de Provincie, van de aandeelhouders, dat hij dit wilde gaan doen? Ik heb het gevraagd, maar die vraag passeert u eigenlijk door te zeggen: ik zit wel comfortabel hier. Zit u daar echt wel comfortabel in als de directeur van het LEF zelfs niet hoeft aan te geven waar hij privé in belegt? Ook toen een bedrijf waar de directeur van het LEF privé in belegt bij het LEF kwam voor een investering uit het LEF, heeft u dat weliswaar ... Dat is uiteindelijk afgewezen, maar het is nooit bij u gemeld, blijkt uit de samenvatting van het rapport. Klopt dat dan wel? Kloppen de regels dan wel en is de situatie inderdaad zodanig dat u daar comfortabel kunt zitten of zegt u gewoon: ik weet niet wat er gebeurt, dus ik zit er comfortabel.

De voorzitter: De heer Van Gaans.

Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels: Nou ja, als ik niet zou weten wat zich daar voltrekt, dan zou ik hier ook niet heel comfortabel zitten en dan zou ik dat ook ruiterlijk toegeven en daarnaar handelen, maar juist om dat comfort wel te krijgen heeft de Gouverneur besloten en hebben wij als College besloten om feitelijk onderzoek te laten doen precies naar deze casus. Zoals gezegd, over twee weken ligt dat rapport daar en is dat volgens mij ook het moment dat we echt over het kompas moeten gaan spreken. Maar toch even om ook u dat comfort te geven: het feit dat bijvoorbeeld dergelijke investeringen nooit hebben plaatsgevonden is een teken dat het systeem werkt, dat er niet eenzijdig één iemand besluit wel of geen financiering. Er zitten gewoon drie mensen. Er zit een adviescommissie in. Integis heeft ook aangetoond dat er dus nooit sprake van is geweest. Waar we het over moeten hebben dan misschien is het grijze gebied dat misschien nog overblijft. Ik stel toch voor, voorzitter, om dat te bespreken als dat rapport er gewoon ligt en om niet de zaak hier te vermengen nu.

De voorzitter: Mevrouw Depondt, een laatste interruptie op dit punt. Mevrouw Depondt.

Mevrouw Depondt-Olivers (CDA): Ja, toch even terug naar de code of conduct. Ik hoor de Gedeputeerde zeggen: bij het LEF is het zo geregeld, neem ik aan, dat noch Polestar als bedrijf, ingehuurd als zijnde directeur-bestuurder, zal ik maar zeggen, beheerder, enig voordeel mag hebben van enig besluit, noch de mensen binnen Polestar. Maar kijk naar het voorstel voor dat subfonds, zoals ik het maar even noem. Dan staat daarin: in de kredietcommissie, die goedkeuring moet geven aan investeringsvoorstellen, zitten directieleden van Polestar. Dan is het toch heel raar dat Polestar als – ik weet niet hoe het juridisch zit – eigenaar van dat externe fonds, tevens directeur-bestuurder van dat externe fonds, een voorstel voor investering voorlegt aan een kredietcommissie, waarin Polestar zelf zit om te beoordelen. Wijkt dat dan in dat subfonds af van hoe het bij het LEF zit?

De voorzitter: De heer Van Gaans.

Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels: Ja, voorzitter, ik ben wat dat betreft ook geen jurist. Ik stel voor dat we **dit punt even nader onderzoeken, hoe die stromingen nu precies lopen**. Ik kan daar nu ook even geen antwoord op geven. **Er zijn meer vragen die nog openstaan over governance et cetera. Ik stel voor dat we dat even heel scherp, duidelijk op papier zetten en aan u laten toekomen om die onduidelijkheid weg te nemen**. Daar gaan we nu op dat moment volgens mij niet helemaal uitkomen.

De voorzitter: Kunnen we daar een termijn aan hangen?

Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels: Ja, deze informatie moet er gewoon heel snel zijn. Ja, ik moet een termijn noemen, begrijp ik, bij een toezegging. Twee weken? **Binnen twee weken kunnen we het gewoon helemaal scherp aan u doen toekomen en ik stel ook voor dat mochten er nog aanvullende vragen zijn, die nu ook vanwege de beperkte spreektijd niet zijn gesteld, dat u die ook aan ons toestuurt. Dan kunnen we dat in één bundeltje meenemen.**

De voorzitter: Dank u wel. Dat roept nog een vraag op bij de heer Ernst. De heer Ernst.

De heer Ernst (PVV): Ja, dank u wel. Ik heb die vraag gesteld met betrekking tot de onderbouwing van de verwachting van die € 75 miljoen. Er wordt gesproken over projecten die in de pijplijn zitten. Daar hadden we dan graag een overzicht van welke projecten dat zijn. Desnoods, als het niet anders kan, vertrouwelijk, maar die zou ik wel graag willen zien. Dan ten aanzien van de doelstellingen van het LEF geeft u aan een X aantal tonnen CO₂-vermindering en een X aantal tonnen afvalvermindering die dan voor Limburg plaats zouden moeten vinden. Misschien kunt u nu dan ook eindelijk eens een keer aangeven wat van die € 75 miljoen dan geïnvesteerd gaat worden, hoeveel graden temperatuur dat nu gaat schelen. Dat vraag ik iedere keer weer en ik krijg daar nooit een antwoord op. Waarschijnlijk kunt u nooit zoveel nullen achter de komma schrijven als wat de invloed van die tonnen is. U mag dit ook exponentieel opgeven, hoeveel graden het is, maar ik wil het nu wel eindelijk eens een keer weten.

De voorzitter: U bent veel te aardig, mijnheer Ernst. Voordat ik de heer Van Gaans de gelegenheid geef om te reageren de heer Smeets voor de laatste interruptie op dit punt. De heer Smeets.

De heer Smeets (JA21): Ja, toch even ... Ik ben getriggerd door de opmerking van de heer Van Gaans, die zei: het systeem werkt. Het is maar zeer de vraag hoe je ernaar kijkt natuurlijk. Het systeem werkt in uw ogen waarschijnlijk omdat de investering in de zonnepanelen vanuit het LEF niet is doorgegaan, omdat Hendriks het LEF voor de voeten heeft gelopen met een privé-investering van € 1 miljoen. Hij zag er dus brood in. Het systeem werkt eigenlijk niet. Als hij dat niet gedaan had, had het LEF mogelijk een heel goede investering kunnen doen op het park bij Stille Wille. Nu kan het niet, omdat Hendriks de zaak voor de voeten loopt. U zegt: het systeem werkt. Het LEF heeft die investering niet gedaan, omdat Hendriks de zaak voor de voeten loopt. Maar het werkt dus niet, want hij had dat gewoon niet moeten doen.

De voorzitter: De heer Van Gaans.

Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels: Misschien eerst even een reactie op de heer Ernst. Dat overzicht van ... Kijk, **we komen tot een berekening van hoeveel megaton en hoeveel tonnage afval wordt verminderd. Dat is gebaseerd op projecten die in de pijplijn zitten. Dat kunnen we met u delen.** Die projecten hebben overigens nog niet de toets van de investering doorstaan, dus dat is nog allemaal onzeker, of ze daadwerkelijk financiering krijgen, maar zodat u een beeld krijgt waar dat op gebaseerd is; dat kunnen we met u delen. Hoeveel graden dat gaat schelen? Het LEF heeft niet als primaire doelstelling de temperatuur omlaag te krijgen, maar we weten wel, want dat is gewoon wetenschappelijk bewezen – we moeten die discussie misschien in de commissie MD voeren – dat bepaalde broeikasgassen bijdragen aan de opwarming van de aarde. De doelstelling van dit fonds is CO₂ te besparen. Dat moet er uiteindelijk toe leiden dat we de opwarming van de aarde tegengaan. Wellicht dat we in een andere commissie op de inhoud daarover kunnen gaan wisselen, maar dat zijn de feiten.

De voorzitter: Mijnheer Ernst, mijnheer Ernst, bedwing uw enthousiasme en spreek alstublieft via de voorzitter. U wilt nog iets inbrengen?

De heer Ernst (PVV): Ja, graag. Als het wetenschappelijk bewezen is zijn er getallen en die getallen wil ik graag zien. Punt.

De voorzitter: Mijnheer Van Gaans.

Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels: Ik ben allereerst heel blij te constateren dat ook de fractie van de PVV begaan is met de opwarming van de aarde en het tegengaan van klimaatverandering. **Dat gaan we voor u netjes ook op een rij zetten.** Dan weer even serieus terug – dit was ook serieus overigens – naar de heer Smeets over wanneer komt het wel of niet tot een investering en werkt het dus? Ja, kijk, als we gaan kijken naar waar het LEF in investeert, hoeveel het bijdraagt aan wat de resultaten zijn van het LEF kun je wel constateren dat het LEF een succesvol fonds is dat we met zijn allen hebben opgetuigd, dat veel rendement haalt. Over deze individuele casus zou u dan kunnen twisten, maar generiek zijn we wel in Limburg koploper zonnepanelen. Niet alleen dankzij het LEF, maar ook dankzij andere regelingen. Dus het fonds werkt heel goed. Ja. Punt. Er was één vraag van de heer Westhoff, meen ik, over een andere investering van het LEF in Geodis en wat is nou de relatie? Volgens mij is dat abusievelijk op deze agenda gezet. Het LEF investeert wat dat betreft in windmolens en zonnepanelen. Dat hoort er niet bij, bij dit voorstel. Dit subfonds gaat niet investeren in windmolens, zonnepanelen et cetera. Mij is ook even onduidelijk waarom dat hier bij dit agendapunt stond. Wellicht dat daarmee die onduidelijkheid verhelderd is. Tot slot, voorzitter, waren dat mijn vragen. Nogmaals, we hebben een aantal punten die nog openstaan. Ik stel voor, dat heb ik al gedaan, dat we daar schriftelijk op terugkomen, maar wellicht zijn er nu nog prangende vragen.

De voorzitter: Dank u wel. Ik kijk eerst naar de heer Westhoff. Heeft u nog ... Nee? Dan de heer van Wageningen.

De heer Van Wageningen (D66): Ik heb meerdere vragen gesteld over de toestand tussen de directeur van het LEF en Stille Wille, die misschien gevolgen kan hebben voor de governance van het LEF en misschien ook van de subfondsen. Die zijn niet allemaal beantwoord. Ik kan gerust een discussie over twee weken hierover gaan voeren. Dat is geen probleem wat D66 betreft, maar dan moet het ook wel dan aan de orde zijn. Als we dan zeggen dat we het over LEF niet meer kunnen hebben omdat het over een integriteitswestie gaat, heb ik nooit de inbreng kunnen geven en heb ik nooit de antwoorden kunnen krijgen waar ik om gevraagd heb. Hoe zit het nu precies? Hebben we het over twee weken ook nog steeds over het LEF of niet?

Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels: Ik probeer even met de leden mee te denken hoe we tot een tijdlijn kunnen komen, zodat we wel over kunnen gaan tot een besluit ook, maar ook iedereen ook op dit onderwerp de vragen kan stellen die nodig zijn. Ik denk dat het wijs is om een PS-voorstel voor te leggen met wensen en bedenkingen, dat ten eerste, voorafgegaan door een informatiesessie, vooral om de techniek even in te duiken met elkaar. Dat kunnen we dan separaat, volgens mij, bespreken, zowel techniek als het Integis-rapport. Dus allebei, zowel de inhoud als het Integis-rapport, dat we dat dan wel proberen dit jaar, op 16 december ... Het wordt een drukke dag, begrijp ik ... Maar dat we op die manier proberen alles te bespreken, bespreekbaar te maken, maar we wel over kunnen gaan tot besluitvorming. Dan ligt alles ook op tafel. Dat zou mijn voorstel kunnen zijn.

De voorzitter: De heer Van Wageningen, beantwoordt dat uw vraag naar tevredenheid?

De heer Van Wageningen (D66): Ja. Jazeker. Ik noem nog één ding dat al uit de samenvatting van het rapport blijkt. Daar staat: de statuten geven ... Als er een negatief besluit komt vanuit het LEF, zijn er integriteitskwesaties, die hoeven daarmee niet meer voorgelegd te worden aan de commissarissen. Ja, dat klopt. Zoals de heer Smeets al aangaf dat niet het hele verhaal zijn. Moeten die statuten dan niet worden aangepast? Dat was een gerichte vraag, die ik over de governancestructuur van het LEF had. Die moet dan ook wel op een zeker moment worden beantwoord inderdaad.

De voorzitter: Dank u wel. Er was nog een punt van GroenLinks, de heer Van Caldenberg, en dan de PvdA. De heer Baneke.

De heer Baneke (GroenLinks): Dank u. Ik dacht even dat u twee begrippen ineen probeerde te gieten, maar dat is gelukkig niet zo. Ik had nog een vraag of een opmerking over die **lijst met projecten** die vertrouwelijk ter inzage wordt gelegd. Is het mogelijk om de Staten meer comfort te geven en ook de mogelijkheid tot discussie, om die lijst **anoniem te maken**, zodanig dat we daar wel een beetje gevoel bij krijgen, van wat de projecten behelzen, maar niet met naam en toenaam de bedrijven te noemen, zodat we daar wel in de openbaarheid een discussie over kunnen voeren en die aan te leveren?

Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels: Dat vind ik een heel goed voorstel van de heer Baneke. We noemen het gewoon bedrijf A, B, C. Op die manier kunt u dat beeld krijgen en kunnen wij ook uitleggen waarom dit fonds ook echt ergens op gebaseerd is. Dat lijkt me een heel goed voorstel. **Dat kunnen we zo doen.** Ja.

De voorzitter: Mijnheer Van Caldenberg.

De heer Van Caldenberg (SP): Ja, voorzitter, allereerst snap ik de wens van de heer Baneke dat de heer Van Caldenberg van GroenLinks is, maar dat is niet de bedoeling. Nee, voorzitter, ten aanzien van het procesvoorstel dat de Gedeputeerde doet: ik denk dat dat niet haalbaar is. Gewoon heel eerlijk. Als mevrouw Depondt het vandaag niet op de agenda had gezet, dan lag er geen voorstel aan de Staten, geen voorstel voor wensen en bedenkingen. Dan hadden we het niet besproken. Er is eigenlijk ook geen fatsoenlijk geplande commissie meer, waar we ons fatsoenlijk op kunnen voorbereiden om dit stuk te kunnen beoordelen. Ik denk gewoon dat die deadline van december niet haalbaar is. Mijn vraag is eigenlijk meer aan u: is het noodzakelijk voor het instellen van het fonds om december te halen of kunnen we dit ook gewoon in de reguliere cyclus in januari inplannen? Mij lijkt het dat we iets meer tijd nodig hebben om dit goed te kunnen doen. Die behoefte is er in ieder geval.

De voorzitter: De heer Van Gaans.

Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels: Allereerst, de reden dat we daar nu wel enige urgentie in hebben aangebracht is ook vanwege die cofinanciers, die toch een beetje zitten te kijken naar de Provincie: wat gaat men hier doen? Daarom zouden wij het heel graag snel willen afhechten, maar om het gewoon goed bespreekbaar te maken en ook met wat comfort gezamenlijk dat besluit te kunnen nemen, zouden we het ook wel iets kunnen uitstellen. Het is natuurlijk geen harde deadline dat het op 16 december bezegeld moet zijn, maar het is wel omwille van financiële redenen fijn als we dat zo snel mogelijk zouden kunnen doen.

De voorzitter: De heer Van Caldenberg, dan zal het 20 januari worden, neem ik aan, in de reguliere commissie.

De heer Van Caldenberg (SP): Dat lijkt mij veel logischer. Volgens mij proeft u ook wel dat we daar niet overhaast iets in willen doen.

De voorzitter: Dan is er nog een vraag van de heer Piepers van de PvdA.

De heer Piepers (PvdA): Ja, voorzitter, ik had natuurlijk ook even ... Ik snap dat dat niet per se over de governancestructuur of over de financiën gaat, maar over de vergunning. Onze rol is ook vergunningverlening, hoe dat zich verhoudt tot de innovatie. Misschien is het goed dat de Gedeputeerde daar nu of schriftelijk op terugkomt hoe we dat goed inrichten, dus dat we niet krijgen wat we in, volgens mij, Horst hebben gezien, dat een bedrijf geldt krijgt van het LEF, vervolgens de vergunning overtreedt en we dat niet zien. Dus volgens mij moeten we daar even goed naar kijken, hoe we dat goed kunnen inrichten en borgen. Dat kan bijvoorbeeld doordat als een aanvraag bij het LEF komt we bijvoorbeeld meteen een toetsingsmoment op vergunning of zo doen.

De voorzitter: De heer Van Gaans.

Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels: Ja, daar hebben we ... Dat is inderdaad ... Dat is ontzettend belangrijk, laat daar geen misverstand over bestaan. Daar zitten mensen vanuit de Vergunning Toezien Handhaving ... Die zitten daarop te kijken. We willen het wel zuiver houden en ook juist gescheiden houden, niet op voorhand al VTH min of meer laten meebeslissen over investeringen, maar het moet natuurlijk wel langs de meetlat worden gelegd en er moet absoluut geen sprake van zijn dat vergunningen worden getreden of dat er een probleem uit komt van de handhaving. Het zit geborgd dat het niet door elkaar gaat lopen, de VTH-taken en de investeringen in innovatie. Maar ik denk dat we hier ook nog wel even ... **Als we dan toch een en ander gaan uitwerken voor januari, denk ik dat we dit ook even heel scherp noteren.** Dank voor de scherpste die u daarop zoekt.

De voorzitter: De heer Ernst.

De heer Ernst (PVV): Ja, dank u wel, voorzitter. Ja, wat ons betreft wordt dat stuk inderdaad ook opgeschoven naar een later tijdstip. Ons moet nog van het hart dat als het College dan enige urgentie aan dit soort stukken hangt of ze er dan misschien ook beter voor kunnen zorgen dat er een kwalitatief goed stuk ligt, waar minder vragen over zijn, wat duidelijker is en wat veel beter onderbouwd is. Dit stuk is gewoon echt ondermaats. Het is het eigenlijk niet eens waard om hier in de commissie te behandelen. Over iets wat eigenlijk heel duidelijk zou moeten zijn binnen de kaders zijn we nu al ruim anderhalf uur bezig, zijn nog steeds niet alle vragen beantwoord. Niemand heeft er een goed gevoel bij. Sorry, dit is echt ondermaats.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Ernst. Dan wat mij betreft een opmerking van de heer Van Est van 50PLUS en dan wil ik tot afronding van dit agendapunt komen. De heer Van Est.

De heer Van Est (50PLUS): Ja, voorzitter, even praktisch. Ik heb in mijn eerste termijn een paar vragen gesteld. Die zijn niet beantwoord, maar die zitten wel op de governancestructuur. Moet ik die alsnog stellen of worden die meegenomen naar aanleiding van dat wat besproken is? Puur praktisch, want ik wil ze nu niet ...

De voorzitter: Ik zou u adviseren om die even naar de Gedeputeerde zelf te sturen. Ja? Via de Griffie, uiteraard. Uiteraard. Dank voor de aanvulling. Dan kijk ik even rond. Dan zijn we tot afronding

gekomen van dit onderwerp en gaan we naar het volgende agendapunt. Ik stel voor wel even twee minuten te schorsen. Ja? Twee minuten schorsen en dan gaan we over naar agendapunt 7.2.

T9194 Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels zegt toe Provinciale Staten nader schriftelijk te informeren over de wetenschappelijke basis ten aanzien van de feiten met betrekking tot de opwarming van de aarde en de daar bijbehorende relatie met onze Provinciale Energie Strategie.

T9198 Gedeputeerde Roest zegt toe een (geanonimiseerde) lijst van investeringen plus een lijst van personen waaruit de kredietcommissie / participatiecommissie van het subfonds en de LEF-adviescommissie bestaat overleggen aan PS.

T9199 Gedeputeerde Roest zegt toe de Code of conduct (investeringsreglement) te overleggen aan PS.

T9200 Gedeputeerde Roest zegt toe schriftelijk toelichting te geven op de governance structuur van LEF met aanbieding van technische toelichting in commissie.

T9201 Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels zegt toe een PS-nota (wensen & bedenkingen) op te stellen die na de jaarwisseling in de commissie besproken zal worden.

[SCHORSING]

7.2 Statenvoorstel Verstrekken Overbruggingskrediet Provincie Limburg Commandiet BV

De voorzitter: Ik wil u vragen om uw plekken in te nemen om de agenda te vervolgen. Het is een lange zit. Ik wil nogmaals aan iedereen verzoeken om weer plaats te nemen dat we snel door kunnen gaan. Ja? Oké. Dan heropen ik de vergadering en zijn wij aangekomen bij agendapunt 7.2: het Statenvoorstel Verstrekken Overbruggingskrediet Provincie Limburg Commandiet BV. En wij behandelen dit Statenvoorstel in twee termijnen waarbij u wensen en bedenkingen kunt indienen. Ik verzoek u om eventuele wensen en bedenkingen die u nog heeft nu al te mailen naar de commissiegriffier. En haar mailadres staat in de agenda vermeld. De spreektijd is drie minuten per fractie en ik geef als eerste het woord aan mevrouw Palmen. Aan u het woord.

Mevrouw Palmen (Fractie Palmen): Dank u wel voorzitter. Ja, ik ben denk ik heel snel. Want ik heb d'r eigenlijk maar één vraag over. En dat is waarom de reservering van tevoren niet gemaakt is. Of waarom dat niet mogelijk is gebleken om die reservering te maken. En voor de rest, tenzij ik iets over het hoofd zie, heb ik hier verder geen op- of aanmerkingen, wensen of bedenkingen over.

De voorzitter: Dank u wel. Dat schiet lekker op. De PVV. De heer Ernst.

De heer Ernst (PVV): Dank u wel. Ja, voorzitter. Ook twee korte vragen. Hoe is het in godsnaam mogelijk dat er geen rekening is gehouden met belastingaanslagen c.q. -afdrachten. Ja, en wat is er met de winst van Ruimte voor Ruimte gebeurd?

De voorzitter: De heer Piepers, PvdA.

De heer Piepers (PvdA): Ja, dank voorzitter. Eén vraag over de gekozen rente, volgens mij was het 2,5%, is marktconform. Wij kiezen volgens mij voor 7%. Hoe hebben we die keuze gemaakt? Want dat is natuurlijk wel een heel andere stap, ook van onze eigen bv, ook wat onszelf betreft.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Westhoff. Aan u het woord.

De heer Westhoff (Fractie Westhoff): Ja, ik heb het stuk gelezen, voorzitter. Ja, een beetje wondere wereld van overheidsfinancieringen, financiën, kom ik hier bij, namelijk verwachte winst, over verwachte winst wordt vennootschapsbelasting betaald. Ik heb dat in mijn bedrijfsleven nog nooit meegemaakt, dat ik vennootschapsbelasting moest betalen over verwachte winst. Dus, het valt een beetje in dezelfde categorie van, we hebben een jaarbudget en dat moet op aan het eind van het jaar, want anders krijgen we volgend jaar niks meer. Dus ja, beetje onzinnig, maar goed dat zijn nu eenmaal de regels. En daar moeten we ons aan houden. Dus dat waren eigenlijk mijn opmerkingen. Want ik heb verder geen wensen of bedenkingen. Het probleem moet gewoon worden opgelost. En het is maar tijdelijk.

De voorzitter: Dank u wel. D66, de heer Van Wageningen.

De heer Van Wageningen (D66): Ja, dit is een financieel-technische transactie. D66 Limburg heeft wensen noch bedenkingen, maar wel vragen naar aanleiding van. Als de businesscase goed is en er is geen risico, waarom verstrekt de bank dan geen overbruggingskrediet. Is daar überhaupt gevraagd: wanneer moeten onze verbonden partijen eerst bij de bank langs en wanneer niet. Nota bene: ooit was een bank aandeelhouder van Ruimte voor Ruimte. En sindsdien is er wel heel veel gebeurd. Is dit een goed moment ... En een andere vraag is: is dit een goed moment om de rest van Ruimte voor Ruimte te verkopen?

De voorzitter: Dank u wel. De heer Smeets.

De heer Smeets (JA21): Dank u wel. Voorzitter, we zien hier geen grote problemen, noch risico's opdoemen, noch bij het verstrekken van het overbruggingskrediet. De fiscale winst over de afgelopen drie jaar was van dien aard, dat men VPB mag gaan betalen. En blijkbaar heeft men in de achter ons liggende periode schulden versneld afgelost, even als antwoord op de heer Ernst. Welke schulden betrof dit, is onze vraag. En zo de resultaten over 2023, dat ook daar niet meer voor gebruikt kan worden. Met andere woorden, zijn alle schulden hiermee afgelost? Ik ga ervan uit dat PLC over 2023 belastbare resultaten zal gaan inboeken en daarover gaat men dus ook weer btw betalen. Al dan niet middels een voorlopig aanslag, die we waarschijnlijk eind 2022, dus nu, of begin 2023 mogen ontvangen. En is de verwachting bij PLC dat er voldoende cashflow is, dus cashflow is gegenereerd, om die aanslagen te kunnen voldoen? Of komen ze straks weer voor het jaar 2023 voor een overbruggingskrediet? Dan zouden ze dat wellicht meteen kunnen meenemen. Dus de vraag is specifiek: hoe ziet de cashflow eruit voor 2023, nu alle schulden, of het gros van de schulden is afgelost? Tot slot had ik graag de jaarrekening van 2021 van PLC BV in volledigheid toegezonden gekregen. Of staat die op de KvK inmiddels. Ik weet niet. Ik heb hem niet kunnen vinden namelijk. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan nu naar de Partij voor de Dieren. Mevrouw Boven, aan u het woord.

Mevrouw Boven (Partij voor de Dieren): Ja, dat is duidelijk. Dank u voorzitter. Ik ben echt helemaal van mijn à propos ... Dit gaat natuurlijk van mijn tijd af. Nee. Ik ga het gewoon maar voorlezen. Voorzitter, dit is wat je krijgt als je als Provincie in business gaat als projectontwikkelaar. Je krijgt

voorlopige aanslagen, en dan zit er niets anders op, dan zul je die moeten voorschieten vanuit publieke middelen. Met toch altijd weer een bepaald risico. En dan is er nog een mazzel, zo staat het ook in de stukken, eerst zag het er minder goed uit, dat er uiteindelijk naar verwachting geen verliezen zullen optreden. Omdat de woningmarkt zo aantrekt. Maar dat had dus ook anders gekund en kan dus ook nog anders in 2023. Dan had de provinciale belastingbetaler kunnen opdraaien voor de kosten van het slopen van stallen. Nu doet gelukkig de woningkoper dat, die zal er vast ook heel blij mee zijn. Voorzitter, deze hele deal, woningen neerzetten, niet vanuit ruimtelijkeordeningsoverwegingen, maar om stallensloop te financieren, is vanaf het begin principieel onjuist. En wij vinden, ook dubieus. Dubieus, want die woningen komen daar niet vanuit een woningbouwplanning, maar om financiële redenen. Om een niet ingeloste schuld van een economische sector, in casu de agrarische sector heel toevallig, in te lossen. Een betaalplanologie is dit geweest van het zuiverste water. En dat deden we toch niet in dit land. Daarom zegt de Partij voor de Dieren en hopelijk andere fracties met ons: dit is niet voor herhaling vatbaar. Wij dienen daarom de volgende wens c.q. bedenking in. Betaalplanologie, dat wil zeggen het realiseren van bouwprojecten, niet vanuit ruimtelijkeordeningsoverwegingen, maar om financiële redenen, is onwenselijk. De Ruimte voor Ruimte-regeling was een voorbeeld daarvan, dat niet voor herhaling vatbaar is. Goed. En daarnaast vinden wij het principieel onjuist dat de publieke sector, in welke rol dan ook, dat wij als projectontwikkelaar opdraaien voor problemen die ontstaan zijn ... Sorry, iemand zegt iets ... Goed. Wij vinden dat dat niet alleen voor stallen geldt, maar dat dat in zijn algemeenheid geldt, dus wij hebben nog een volgende wens. Voor het oprichten van bedrijfsgebouwen is een vorm van statiegeld wenselijk. Vanuit een oogpunt van producentverantwoordelijkheid, om daarmee achteraf sloop te kunnen financieren, zodat het niet ten laste van de gemeenschap komt. Dit heeft ook als voordeel dat bedrijven een financiële prikkel krijgen om gebouwen herbruikbaar, c.q. recyclebaar neerzetten, omdat ze opdraaien voor de kosten van sloop. Dank u voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Ik doe nog even de oproep om de wensen en bedenkingen ook nog even te sturen. Ja? Oké, dank u wel. Mijnheer Van Est, 50PLUS. Aan u het woord.

De heer Van Est (50PLUS): Ja, dank u. Voorzitter, in de korte tijd dat ik als burgercommissielid mag deelnemen aan deze interessante overleggen, krijg ik steeds meer de indruk dat de Provincie Limburg voornamelijk een financier of durfinvesteerder is voor risico's die anderen niet willen lopen. Dit voorstel analyserend, kwam ik tot de conclusie dat we wel heel erg goed zijn in het rondpompen van geld in de overheidssector. De overheid geeft geld via het Provinciefonds aan de Provincie, deze geeft weer een overbruggingskrediet aan de PLC BV, 100% aandeelhouder Provincie, en deze betaalt hier weer de ... [01:53:40] aan de rijksoverheid en de cirkel is rond. Je hebt dus de RvR BV en de PLC BV die beide een belang hebben in de RvR CV. Ten aanzien van dit voorstel zou 50PLUS een korte toelichting willen. Omdat de RvR goede resultaten heeft, komt er bij de PLC een vordering van de Belastingdienst ten aanzien van de vennootschapsbelasting. De vraag van 50PLUS is dan: waarom zijn de goede resultaten van de RvR niet ten goede gekomen aan de PLC? Maar ook, heeft de RvR BV ook schulden versneld afgelost? Maar ik zie niet wat dit verband is met dit overbruggingskrediet. En mijn vraag als 50PLUS is: is dit nu, als dit geregeld is en alles terugbetaald is, hoe gaat dit in de toekomst? Of hebben we over twee jaar weer eenzelfde soort situatie of is dat nu ondervangen? Daar zou ik graag uw visie op hebben. Tot zover voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. GroenLinks, mevrouw Jetten, aan u het woord.

Mevrouw Jetten (GroenLinks): Dank u wel voorzitter. Ik dacht, we gaan weer gezellig naar de overkant, maar dat doen we niet. Ja, de Ruimte voor Ruimte-regeling. Ook GroenLinks heeft dat een schimmige regeling gevonden, maar op dit voorstel hebben wij verder geen negatief commentaar.

De voorzitter: Kijk, dat schiet lekker op. Mijnheer Van Caldenberg.

De heer Van Caldenberg (SP): Voorzitter, de Provincie Limburg Commandiet BV, toen we dat lazen, dachten we: wat is dat in hemelsnaam. En toen zijn we dat gaan opzoeken en dat is een bv waarvan de Provincie Limburg een vennoot is. En de Provincie Limburg is een vennoot die niets te zeggen heeft, maar wel al het geld op tafel moet leggen. En de andere vennoot is Ger Driessen. What could possibly go wrong? Beste mensen, zie hier een belastingschuld van een aantal miljoenen. En de vraag is of wij het op tafel willen leggen. De vraag is, hoe komt dit op tafel, waarom weten we dit nu pas en waarom is niet uit reguliere middelen dit gewoon eerder geregeld en waarom moeten wij nu in één keer een krediet verschaffen, de beurs trekken, om de belasting over 2020, 2021 en 2022 te voldoen?

De voorzitter: Dat roept een vraag op bij de heer Smeets. De heer Smeets.

De heer Smeets (JA21): Ja, een belastingschuld, belastingen bestaan om winst te maken. Misschien dat dat de heer Van Caldenberg ontgaan is. Maar dat is dus de realiteit. En ik lees ook een stuk, dat men de schulden versneld heeft afgelost, waardoor men nu over onvoldoende kasmiddelen beschikt. Een beeld wordt opgeroepen dat hier iets ontstaan is wat met verliezen of wat negatieve rendementen oplevert, dat zou ik toch even willen corrigeren.

De voorzitter: De heer Van Caldenberg.

De heer Van Caldenberg (SP): Heel verstandig. Dat is ook niet de intentie van wat ik gezegd heb. Maar dit hadden we natuurlijk wel gewoon kunnen voorzien, dat we belasting moesten betalen over winsten die we gingen maken. En de vraag is hoe komt het nu dat we dat nog niet wisten en, nou ja, waarom horen we dat nu pas, voorzitter. Dus, ik ben daar wel redelijk benieuwd naar.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Smeets, we hebben een nieuwe vraag. Ja, de heer Smeets.

De heer Smeets (JA21): Nog even kort, waarschijnlijk gaan we ervan uit, dat eerder al, zijn er andere keuzes gemaakt waardoor men nu niet over de middelen beschikt hè. Schulden aflossen. Ik ben ook zeer benieuwd welke schulden dat betreft en hoe we daar staan. Dus dat zal de reden zijn waarom men nu het overbruggingskrediet vraagt. Dus we wachten in spanning de antwoorden van de heer Roest af.

De voorzitter: Dank u wel, maar niet voordat de Heer Heldens zijn bijdrage heeft geleverd. De Heer Heldens.

De heer Heldens (VVD): Ja, dank u wel voorzitter. Ja, inderdaad, toen wij het stuk lazen, toen dachten we ook PLC BV, wat is dat? Nou ja, dat wordt allemaal keurig uitgelegd en er wordt ook op zich netjes uitgelegd waar de schuld vandaan komt: fiscale winst die voor de te ontvangen middelen gaat. Kijk, als ik dat met mijn eigen bedrijf zou doen, dan zouden mij dingen verweten worden. Dus ik ben wel inderdaad even benieuwd naar hoe voorzienbaar dit was en heeft men dit van tevoren aan zien komen? En zijn de voordelen van bijvoorbeeld het aflossen van een schuld afgewogen tegen de nadelen? Feitelijk gaat het over een belastingschuld. Vpb-last 2020, 2021 en 2022 komt naar verwachting uit op € 5,6 miljoen. Toen ik zag dat wij een lening gaan verstrekken voor 7%, en ik denk dat dat een marktconforme rente is voor een bedrijfslening met een risico, dus anders dan een hypotheek, dacht ik: dat is toch wel veel. Toen moest ik denken aan, ja, hoe zal ik het zeggen, dat ik

hem kan anonimiseren, een bekende van mij die vorig jaar in het vierde kwartaal een goed kwartaal had gedraaid en € 60.000 omzetbelasting moest betalen. En hij zei gewoon: dat doe ik niet. Hij zei: ik maak het niet over en in januari krijg ik een betalingsregeling aangeboden van de Belastingdienst. Dan heb ik een jaar de tijd en 4% om het te doen en dat is goedkoper dan 7%. Nou wil ik niet oproepen tot zulke burgerlijke ongehoorzaamheid, maar wel tot creativiteit. Kan er een betalingsregeling aangevraagd worden bij de Belastingdienst? En 4%, want dat is de belastingrente, dat zou € 170.000 gemeenschapsgeld schelen. En de vraag die ik heb, is daarnaar gekeken, is dat een optie, ik zie het hier niet uitgesloten worden, dus ik denk dat dat het onderzoeken waard is. Dank u wel.

De voorzitter: Voor al uw belastingadvies. Mevrouw Voncken, aan u het woord.

Mevrouw Voncken-Janssen (CDA): Voorzitter, Ruimte voor Ruimte is inmiddels afgerond. En de resultaten van Ruimte voor Ruimte zijn opgetekend in een boek dat wij allemaal gekregen hebben. En dat heet 'De resultaten van Ruimte voor Ruimte, de revolutie fluistert door'. En wij hebben als fractie dat boek met grote belangstelling gelezen omdat, ondanks alle grote zorgen die er waren over Ruimte voor Ruimte, uit dit boek blijkt dat dit afsluit met een positief resultaat van € 15 miljoen. En wat is er dan gerealiseerd? 451 agrarische bedrijven gesaneerd. Goed voor een afname van 1.330.000 kilo ammoniak, dan hebben we het over stikstofsanering. En 2,8 miljoen kilo fosfaat, een sloop van 600.000 vierkante meter stallen. Daarvoor in de plaats zijn 950 woningen gerealiseerd en we zouden vandaag willen dat het een veelvoud daarvan was geweest. En zijn dit dan mooie resultaten? Ja. En zijn we er dan? Nee. Het boek beschrijft ook dat de revolutie op het platteland doorfluistert. En dat is ook zo. Want we staan nu alweer voor de volgende opgave: de transitie van het platteland. En zeker nu is dat een enorm actueel en groot punt. Naar aanleiding van alle publicaties die er geweest zijn over Ruimte voor Ruimte, heeft Twynstra Gudde in opdracht van ons, van PS, een onderzoek uitgevoerd naar die Ruimte voor Ruimte. Dat hebben we een jaar geleden, het was 19 november vorig jaar, uitvoerig besproken. En tijdens die bespreking is ook gevraagd naar de mogelijkheden om te bekijken of de uitvoeringsorganisatie van Ruimte voor Ruimte, waarvan gebleken is dat die de laatste jaren succesvol was – daarom moet er waarschijnlijk ook zoveel belasting betaald worden nu – hebben we gevraagd aan de Gedeputeerde: bekijk nu eens of je dit overeind kunt houden. Want er liggen nog zo veel grote opgaves. En als je een uitvoeringsorganisatie hebt, waarvan ook door een onderzoeksbureau gebleken is dat die goed werk leveren, waarom zou je die expertise dan niet behouden voor alles wat er nog te doen is? En daarover zouden wij graag van de Gedeputeerde een antwoord hebben. Van wat heeft hij daarmee gedaan? En voor wat betreft die lening, de enige vraag die wij hebben is: hoe kan het inderdaad dat er een liquiditeitstekort is voor een belastingaanslag? Maar die vraag is al door meerderen gesteld, dus daar krijgen we ongetwijfeld nu ook antwoord op. Dank je wel.

De voorzitter: Dank u wel mevrouw Voncken. Dan nu het woord aan Gedeputeerde Roest, om de gestelde vragen te beantwoorden. Aan u het woord, mijnheer Roest.

Gedeputeerde Roest: Ja, dank u wel voorzitter. We hebben het hier vanavond, vandaag over zeg maar de lening met betrekking tot de aflossing van belastingschuld en we hebben het hier vandaag niet over Ruimte voor Ruimte op zich. Dat eventjes misschien vooraf. Het gaat hier natuurlijk om een technische aangelegenheid waarbij de vennootschapsbelasting moet worden betaald, dat is nu eenmaal de regel in dit land en we zitten in een afrondende fase van Ruimte voor Ruimte. En het heeft er lang naar uitgezien dat Ruimte voor Ruimte verlies zou maken, zoals net al werd opgemerkt, dat bleek gelukkig niet het geval en daarom mogen we nu de belastingaanslag betalen. Dat komt niet uit de lucht vallen, want bij de evaluatiediscussie over Ruimte voor Ruimte vorig jaar is reeds

aangekondigd dat we Ruimte voor Ruimte met winst kunnen gaan afsluiten. En het klopt dat we dat hebben voorzien, maar de middelen moeten vanuit de juiste BV worden betaald. Dus we gaan niet meer en niet minder op de juiste momenten de rekening betalen. En de reden van de lening is dat omdat de positieve kasstromen nog gerealiseerd moeten worden, het hier in principe daarom dus ook om een voorfinanciering gaat. En doordat dat niet voorzien was, hebben wij daar natuurlijk ook op dat moment geen geld voor gereserveerd. Dat wij dat nu betalen uit eigen middelen, heeft er natuurlijk mee te maken dat wij ook over de eigen middelen beschikken. En daarom is ook niet noodzakelijk, om daar, wat de heer Heldens zegt, mogelijkerwijze uitstel te vragen of zulke bedragen allemaal.

De voorzitter: Een vraag van de heer Westhoff.

De heer Westhoff (Fractie Westhoff): Voor zover ik het stuk goed heb kunnen begrijpen, gaat het hier om verwachte winsten. Ik bedoel, op het moment dat je de hele regeling stopzet en je maakt de balans op, en als er dan winst gemaakt wordt, dan betaal je daar vennootschapsbelasting over. En niet over periodes daarvoor, maar die winst heb je nog helemaal niet gerealiseerd. Hoe zit dat met deze regeling?

De voorzitter: De heer Roest.

Gedeputeerde Roest: Dit, de heer Westhoff, zal ik u even technisch toelichten, dank u wel.

De heer Bijlmakers: Zonder de details daarin nu precies te raken, is het vergelijkbaar met bijvoorbeeld een inkomstenbelasting. Dat als je het ene jaar dat je belasting moet betalen, wordt toch ook door de Belastingdienst gekeken naar het jaar daarop en wordt alvast een voorbelasting aangekondigd. Dat geldt hier eigenlijk op dezelfde manier. Het is niet zo dat de vennootschapsbelasting over de voorgaande jaren die verlieslatend waren, normaal heb je compensatie mogelijkheden, nu wordt hier afgerekend over de uiteindelijk positieve businesscase, die daar ligt bij Ruimte voor Ruimte. En zo is daar ook vorig jaar volgens mij over gesproken in de behandeling van die evaluatie, of die afrondende discussie die hier heeft plaatsgevonden. Over Ruimte voor Ruimte.

De voorzitter: De heer Westhoff.

De heer Westhoff (Fractie Westhoff): Dus als ik het goed begrijp is dit de finale afronding. Dus het is geen verwachte winst, maar echt ...

De heer Bijlmakers: Dat is altijd afhankelijk van hoe, niemand kan precies voorzien, want we zitten in een afrondende fase... We hebben u volgens mij ook laten weten dat dit na het einde van volgend jaar afgerond wordt. Er worden geen nieuwe projecten meer opgepakt. Maar de lopende dossiers hebben natuurlijk nog een uitlooptijd, dus het is nooit precies te zeggen of die over een jaargrens heen zullen schieten, dus die zouden ook nog over 2023, 2024, of 2025 zelfs kunnen gaan. Maar voorlopig is dat niet waarschijnlijk.

De voorzitter: De heer Heldens, VVD.

De heer Heldens (VVD): Ja voorzitter, dank u wel. Ik hoor de Gedeputeerde zeggen dat het niet noodzakelijk is om uitstel te vragen bij de Belastingdienst omdat we over de eigen middelen beschikken. En dan vraag ik me af, we gaan wel een lening verstrekken van 7%. Als je dat voor een jaar doet, is dat € 398.000 rente, 7% over € 5.866.000. En als je een betalingsregeling aanvraagt bij

de Belastingdienst voor 4%, wat gewoon legitiem is om te vragen, dat doen wel meer ondernemers, sterker nog, een heel groot deel van de ondernemers ontkomt daar niet aan, dan betaal je € 227.000 rente aan de Belastingdienst. Onder de streep is dat € 171.000 goedkoper. Nogmaals de vraag: waarom doen we dat niet?

De voorzitter: De heer Roest.

Gedeputeerde Roest: Ja, voorzitter, naar mijn mening heeft dit er ook mee te maken dat we op deze wijze natuurlijk de winsten van de opbrengsten kunnen afkomen en waardoor je dus straks ook een andere positie hebt.

De voorzitter: De heer Heldens.

De heer Heldens (VVD): Ja, voorzitter, dat begrijp ik niet. De winsten van de opbrengsten afkomen, zodat je een andere positie hebt. Kan de Gedeputeerde misschien iets duidelijker verwoorden wat hij bedoelt? Want ik begrijp het niet.

De voorzitter: De heer Roest.

Gedeputeerde Roest: Het is dus zo dat de opbrengsten van de rente die betaald moet worden bij de ondernemer afgetrokken worden, want dat zijn kosten. Dat betekent dus dat de winstopbrengst van de onderneming uiteindelijk verlaagd wordt. Waarover we straks weer belasting moeten betalen.

De voorzitter: De heer Heldens.

De heer Heldens (VVD): Ja voorzitter, ik kan zelf ook rekenen, dat is geen steekhoudend argument. Eigenlijk zegt de Gedeputeerde hoe meer rente we betalen, hoe minder winst we maken, dus hoe minder belasting we betalen. Maar je betaalt geen 100% belasting over brutowinst. Dus die redenering klopt gewoon niet. Als je minder belasting betaalt, minder rente betaalt, dan betaal je inderdaad meer belasting, maar we betalen hier in Nederland godzijdank nog geen 100% belasting.

De voorzitter: De heer Roest.

Gedeputeerde Roest: Ja voorzitter, dit is op dit moment de verklaring die ik heb. Ik kan hier op dit moment ook geen ander antwoord op geven mijnheer Heldens. Sorry, dan zou ik even na moeten vragen wat precies de achterliggende gedachte is. Want dit was volgens mij de achterliggende gedachte.

De heer Heldens (VVD): Ja voorzitter, ik vind het dan een bijzonder betreutswaardig slechte beantwoording van het College. Het spijt me.

De voorzitter: De heer Roest.

Gedeputeerde Roest: Ja voorzitter, misschien, als ik de heer Heldens hiermee tevreden kan stellen dat ik hier schriftelijk nog eventjes antwoord op geef.

De voorzitter: De heer Heldens.

De heer Heldens (VVD): Ja voorzitter, ons wordt gevraagd om zo meteen wensen en bedenkingen te geven. Dus als het College geen fatsoenlijk antwoord kan geven op die vraag, dan zullen wij met wensen en bedenkingen komen. Als het College denkt van nou, dat hebben wij liever niet, want de wens zal dan leiden tot onderzoek of een betalingsregeling met de Belastingdienst goedkoper is, dat is allemaal geen hogere wiskunde, dan komt die straks op de mail bij de Griffie als wens en bedenkingen. Maar ik denk dat die vraag heel eenvoudig nu te beantwoorden is. En met een toezegging zouden wij gewoon genoeg nemen.

De voorzitter: De heer Roest.

Gedeputeerde Roest: Ja voorzitter, dat kan ik wel **toezeggen om dat even na te gaan.**

De heer Heldens (VVD): Oké.

De voorzitter: Mevrouw Voncken.

Mevrouw Voncken-Janssen (CDA): Ja voorzitter, als er dan toch nog antwoorden komen op technische vragen, dan heb ik er ook nog wel één. Die 7% rente die Ruimte voor Ruimte gaat betalen, komt die in de Provinciekas? Want de 4% die we de Belastingdienst gaan betalen, die zijn we kwijt. Volgens mij heeft in het verleden Ruimte voor Ruimte altijd hoge rentes betaald. Is dat altijd ten gunste van de Provincie gekomen en mijn vraag is: is dat hier ook het geval?

De voorzitter: De heer Roest.

Gedeputeerde Roest: Dat is een juiste constatering, voorzitter, die 7% komt in de Provinciekas.

De voorzitter: De heer Smeets heeft ook een vraag. De heer Smeets.

De heer Smeets (JA21): Ja, dus even ook voor mijn begrip, het betreft dus feitelijk, als je het uitzoekt, een interne lening. Ja we kunnen wel zeggen, we moeten een regeling gaan treffen met de Belastingdienst, maar dat zijn externe gelden dat je dan moet betalen en dit betreft volgens mij gewoon een interne lening. Nou hadden wij geen 7% op onze kassaldi, dus volgens mij is de vraag dus: betreft dit feitelijk, als je het uitzoekt, een interne lening?

De voorzitter: De heer Roest.

Gedeputeerde Roest: Dat klopt voorzitter.

De voorzitter: De heer Heldens. U bent bijna ... uw laatste interruptie op dit punt.

De heer Heldens (VVD): Ja, ik ben er ook klaar mee, maar ja voorzitter, er hebben hier twee Statenleden een goede voorzet voor wat een goed antwoord was geweest van de Gedeputeerde. Volgens mij gaat het er inderdaad om, in reactie op mevrouw Voncken en de heer Smeets, van is een 4%-lening bij de Belastingdienst ons het gedoe waard om hier in de Staten te gaan bespreken dat we weer een lening van € 6 miljoen gaan verstrekken? Of zeggen we: nou, dat doen we en we houden het geld in deze binnenzak of in deze binnenzak, maar dan hebben we niet al dit gedoe vandaag hier. Dat zou een afweging kunnen zijn. Maar ja, de beantwoording van de Gedeputeerde sneed geen hout.

De voorzitter: De heer Van Caldenberg.

De heer Van Caldenberg (SP): Ja voorzitter, het lijkt er bijna op alsof de heer Heldens het een goed idee vindt om veel belasting te gaan betalen. En ik weet niet of het nu per se de bedoeling is om veel via de Belastingdienst te regelen.

De heer Heldens (VVD) (vanuit College): Dat is een afweging.

De voorzitter: Ik geef even het woord, de gelegenheid aan de heer Roest om daarop te reageren en de termijn te vervolgen. De heer Roest.

Gedeputeerde Roest: Ja voorzitter, ik ben in de veronderstelling dat ik op dit moment alle vragen beantwoord heb en dat ik gezegd heb dat ik daarop terug zou komen. En mocht dat niet zo zijn, dan ... Ik zie mijnheer Smeets nog even de vinger opsteken. Mijnheer Smeets, we horen het graag.

De voorzitter: Mijnheer Smeets krijgt nu deze gelegenheid. Mijnheer Smeets.

De heer Smeets (JA21): Ja, twee vragen. Ik had gevraagd, ik lees dat er schulden versneld zijn afgelost, dus welke schulden betreft dat en wat is de stand van zaken ten aanzien van de schuldenlast? En twee had ik graag **de jaarrekening 2021 gezien van de PLC BV en of u dat kunt bevestigen, of u mij dat toezendt, of naar de Staten toezendt** en ...

De voorzitter: De heer Roest.

De heer Smeets (JA21): Onbeantwoorde vragen nog.

Gedeputeerde Roest: Ja voorzitter, het betrof hier de aflossing van Ruimte voor Ruimte. En ik kan u dat wat u net gevraagd hebt ook **toezeggen**.

De voorzitter: Is dat voor u voldoende mijnheer Smeets?

De heer Smeets (JA21): Nou, ik zit niet zo heel goed in dat Ruimte voor Ruimte-verhaal, want we hebben daar andere fractieleden voor in zitten, maar betreft dat een lening of wat was het nu eigenlijk?

De voorzitter: De heer Roest.

Gedeputeerde Roest: Ja voorzitter, sorry, dat was een lening.

De voorzitter: Oké, dan ... De heer van Est, 50PLUS.

De heer van Est (50PLUS): Ja dank u voorzitter. Voorzitter, ik stel gewoon de vraag van als je bij de RvR goede resultaten hebt en er komt dan een ... die resultaten werken door in de PLC. Hoe komt het dan dat men niet die goede resultaten doorvertaald heeft naar die PLC, zodat ze daar wel ... **[02:13:51]** hebben. Ik wil daar uitleg over hebben. Ik stel de vraag, misschien ben ik onduidelijk geweest, ik verwacht dan toch een antwoord, dan hoef ik er toch niet iedere keer een interruptie aan te wijden om een antwoord te krijgen op wat ik in eerste termijn vraag.

De voorzitter: ... **[02:14:05]** van mijnheer Van Est. De heer Roest.

Gedeputeerde Roest: Voorzitter, dit is een technische vraag, ik draag hem heel even over.

De heer Bijlmakers: Nou ja, kijk die Ruimte voor Ruimte als BV, die heeft heel lang verlies gemaakt, het zag er ook lang naar uit dat het verlies zou blijven, daar wordt naar het eind toe een positieve kasstroom verwacht en dan is die Commandiet rechtspersoon niet gefund met middelen om de belastingaanslag die wel via die moedermaatschappij, om het zo maar eens te zeggen, loopt, om die te kunnen financieren. Dus dat is de reden dat de belastingaanslag bij de Commandiet rechtspersoon terecht gaat komen.

De voorzitter: De heer van Est.

De heer Van Est (50PLUS): Ja, maar dan heb ik zo het gevoel dat bij die Commandiet alleen de lasten komen en niet de lusten. Ik bedoel, als je in die RvR dan ook die positieve winst hebt, dan zou je toch ook zeggen dat dat dan toch ten gunste van de Commandiet komt.

De heer Bijlmakers: Dat komt het ook. Maar die positieve kasstroom moet nog op gang komen, omdat de afronding, dus laten we zeggen de cashflow van die Ruimte voor Ruimte-afwikkeling, nog moet volgen. Dus daarmee is die werk-bv niet in staat om die VpB te kunnen betalen en daarom is die lening nodig.

De voorzitter: De heer Smeets.

De heer Smeets (JA21): Ja misschien ook ter verduidelijking. Je moet twee dingen uit elkaar houden. Je hebt het over positieve resultaten en je hebt het over kasstroom. En het heeft in principe iets met elkaar te maken, maar niet alles. Dus ze raken daar op de jaarrekening, we hebben positieve resultaten en aan de andere kant heeft men leningen afgelost waardoor men in een liquiditeitsprobleem komt, waardoor men de belastingaanslagen niet kan betalen. Dus het is wel even goed denk ik voor iedereen om resultaten versus kasstroom enigszins uit elkaar te houden.

De voorzitter: Mevrouw Palmen.

Mevrouw Palmen (Fractie Palmen): Dank u wel voorzitter. Ja, ik kan me vergissen, maar als we dit krediet niet, of deze lening niet uitzetten, dan komt die belastingschuld, zeg ik maar zo even, toch sowieso op het bordje van de Provincie? Toch? Dus, ja ...

De voorzitter: De heer Gedeputeerde.

Gedeputeerde Roest: Ja voorzitter, dat klopt. En wat de heer Smeets zegt klopt ook. Het was dus eigenlijk, gezien de resultaten, vooruitgeschoven afbetaling van de lening. En daardoor is dit natuurlijk tot stand gekomen.

De voorzitter: Dank u wel. Dan gaan we naar mijnheer Heldens.

De heer Heldens (VVD): Ja, want ook even een technische vraag. Als je stille vennoot bent in een bv en die bv heeft een belastingschuld die die niet kan betalen, dan komt die volgens mij niet voor rekening van de aandeelhouder, dan gaat de bv uiteindelijk failliet als je niet kunt betalen. Dus in die zin toch de vraag van ja, hoe groot is het risico voor de Provincie?

De voorzitter: De heer Roest.

Mevrouw Palmen (Fractie Palmen): Dat was dus ook mijn vraag, zonder de som.

Gedeputeerde Roest: Ik denk dat het belangrijk is om dat te voorkomen. Omdat we natuurlijk ook hier praten over eigendom van de Provincie, dus het lijkt me nu goed als we dat tot zo'n vorm zouden laten komen, denk ik.

De voorzitter: Dank u wel. Dan kijk ik even rond en dan is mijn vraag of er behoefte is aan een tweede termijn, naast de wensen en bedenkingen. Ik kijk even rond. Ik zie mensen zeggen dat er geen behoefte aan is. Oké. Dan ... De heer Van Est.

De heer Van Est (50PLUS): Ik heb één vraag. De Gedeputeerde noemde een toezegging om nog iets uit te zoeken. Dan is het heel moeilijk om nu iets kenbaar te maken. Want ik denk, als wij dadelijk een tweede voorstel, want dat is een beetje wat ik ook mis in zo'n voorstel, dat er een alternatief is onderzocht dat neergelegd wordt en waar afwegingen zijn gemaakt om iets wel of niet te doen. Maar dat betekent dat ik eigenlijk de afweging zou willen maken dat misschien het voorstel van mijnheer Heldens om het toch bij de Belastingdienst te doen, of het risico van die bv of iets dergelijks ik dan pas kan zeggen of ik wensen of bedenkingen heb. En niet eerder. Dus ik vraag eventjes precies wat de status is.

De voorzitter: De heer Heldens.

De heer Heldens (VVD): Ja voorzitter. Ik zou het volgende voor willen stellen daarin. De heer Roest heeft een toezegging gedaan om na te gaan of het een interessante optie is. En dat wij vandaag gewoon wensen en bedenkingen formuleren alsof dit de enige optie is. En op het moment dat het College van Gedeputeerde Staten toch tot de conclusie komt dat een betalingsregeling met de Belastingdienst een betere optie is, dat ze dan gewoon het Presidium een voorstel doen om het voorstel door te scheuren en van de Statenagenda te halen. Want dan lopen we geen vertraging op, en weet je, als we tussentijds tot beter inzicht komen, dan kiezen we daarvoor en anders blijven we gewoon op dit spoor. Dat lijkt me de meest praktische oplossing, maar dat is aan de vergadering natuurlijk.

De voorzitter: De heer Van Caldenberg wil daar nog wel iets over zeggen. De heer Van Caldenberg.

De heer Van Caldenberg (SP): Nou, buiten dat ik denk dat het niet heel verstandig is om te doen, maar als wij 4% rente gaan betalen aan externe partijen, dat lijkt me minder verstandig dan dat we dat aan onszelf doen. Want, dan houden we daar geld aan over. En als dan uiteindelijk aan het einde van de rit de resultaatbestemming toch terugvloeit naar de Provincie, hebben we wat geld gewonnen. En dat lijkt mij de meest realistische manier om te doen. Het staat de heer Heldens vrij om het voorstel als wens en bedenkingen in te brengen, maar ik zou hem eigenlijk die moeite willen besparen, gelet op het gevoel dat ik heb bij deze commissie en het tijdstip waarop we vandaag klaar willen zijn met elkaar.

De voorzitter: De heer Heldens.

De heer Heldens (VVD): Ja voorzitter. Ik ga geen wensen of bedenkingen indienen. Ik heb een toezegging van de Gedeputeerde en ik kan me voorstellen, en ik zeg niet dat ik die wijsheid in pacht heb omdat ik alles tot achter de punt en de komma doorreken, ik stel gewoon de vraag of er rekening mee is gehouden. Ik constateer dat dat niet gedaan is en ik kan me zomaar voorstellen dat je om de

kaspositie van de Provincie op peil te willen houden zomaar voor iets anders zou kiezen in een tijd van inflatie van 17%, dat je dan voor een lening van 4% kiest. Ik kan mij dat zakelijk voorstellen. En ik kan mij ook voorstellen dat er redenen zijn om dat niet te doen. Punt.

De voorzitter: Dank u wel. Dan kijk ik even naar, dat er geen behoefte is aan een tweede termijn, de ingebrachte wensen en bedenkingen. Dat zijn er twee. Ik lees ze voor en ik wil per wens en bedenking even door handopsteking bepalen of die meegenomen moeten worden of niet. De eerste is Betaalplanologie, dat wil zeggen het realiseren van bouwprojecten niet vanuit ruimtelijkeordeningsoverwegingen, maar om financiële redenen, is onwenselijk. De Ruimte voor Ruimte-regeling is een voorbeeld daarvan, wat niet voor herhaling vatbaar is. De vraag is: wie is er voor om deze mee te nemen?

Mevrouw Palmen (Fractie Palmen): Het past niet bij dit voorstel. Het is geen wens en bedenking op dit voorstel.

De voorzitter: Dus dat is duidelijk. Dat antwoord is nee. En dan hebben we de tweede. Voor het oprichten van bedrijfsgebouwen is een vorm van statiegeld wenselijk, vanuit een oogpunt van producentenverantwoordelijkheid, om daarmee achteraf sloop te kunnen financieren, zodat dit niet ten laste van de gemeenschap komt. Aan u dezelfde vraag.

Mevrouw Palmen (Fractie Palmen): Dit hoort bij een beleidsstuk. Niet hierbij.

De voorzitter: Ik zie hetzelfde enthousiasme, dus ook deze gaat niet mee. Dan concludeer ik dat er geen wensen en bedenkingen zijn ingebracht. Dan rest mij nog de vraag of dit als hamerstuk naar de vergadering van PS op 16 december kan en graag hoor ik wie er voor een hamerstuk is. Nou, dat is de meerderheid, dus ik concludeer dat het voorstel wordt doorgeleid naar PS van 16 december als hamerstuk, zonder een gewijzigd ontwerpbesluit.

Spreekster [02:21:47]: Ja, voorzitter, U zegt er is een meerderheid voor een hamerstuk, maar volgens mij, als er ook maar één iemand ...

De voorzitter: Ja, dat klopt.

Spreekster [02:21:54]: Dan is het een bespreekstuk.

De voorzitter: Ja, ik wil gas geven, maar dat betekent inderdaad dat het een bespreekstuk wordt. Ja. Nee, we moeten nog even opnieuw stemmen. Want volgens mij hebben we nog niet aan ... Weet u, we maken gewoon een rondje. Mijnheer Heldens. Bespreek- of hamerstuk.

De heer Heldens (VVD): Hamerstuk, en als wij in de tussentijd nog redenen vinden om er toch een bespreekstuk van te maken, dan mogen wij dat nog alsnog doen. Maar voor nu een hamerstuk.

De voorzitter: Dat staat u altijd vrij. Mevrouw Voncken.

Mevrouw Voncken-Janssen (CDA): Hamerstuk.

De voorzitter: De heer Smeets.

De heer Smeets (JA21): Hamerstuk.

De voorzitter: D66 hamerstuk. Westhoff hamerstuk.

Spreekster [02:22:23]: Hamerstuk.

De voorzitter: Hamerstuk. PVV hamerstuk. PvdA hamerstuk, hamerstuk. 50PLUS.

De heer Van Est (50PLUS): Nee, want ik vind het wel heel raar om iets een hamerstuk te noemen, als je een toezegging hebt. Want het zou best kunnen zijn dat er na die nadere analyse een beter voorstel komt.

De voorzitter: Dus bespreekstuk?

De heer Van Est (50PLUS): Dus dan vind ik het niet goed, maar als er de toezegging komt dat het niet zo is, dan kan het als hamerstuk besloten. Laat ik het zo zeggen, als je nu een hamerstuk doet, en laat ik het zo zeggen, dan zeg je een hamerstuk onder voorwaarde, dan is, ik wist niet dat deze variant in de Provincie ook kon. Dan is het een hamerstuk onder voorwaarde.

De voorzitter: Goed hamerstuk. Dan concludeer ik wederom dat het als hamerstuk, zonder wijzigingen, meegenomen wordt naar PS van 16 december.

7.3. Statenvoorstel inzake Legesverordening Limburg 2023 met bijbehorende tarieventabel 2023

De voorzitter: Dan zijn we aangekomen bij agendapunt 7.3. Statenvoorstel inzake Legesverordening Limburg 2023 met bijbehorende tarieventabel 2023. Dan kunnen we hem eventueel samen pakken, afhankelijk van wat de commissie daarop als antwoord geeft. Dat doen we een voor een. In dit Statenvoorstel is alleen sprake van doorvoeren van het indexeren van kosten en eventueel aanpassing van punten en komma's. Dus ik leg hier als eerste de vraag voor of u dit Statenvoorstel inhoudelijk wenst te behandelen. Dus ook hierin rondje handen omhoog als u het inhoudelijk wenst te behandelen. Zie ik daar een hand van de heer Kuntzelaers van de PvdA?

De heer Kuntzelaers (PvdA): Altijd.

De voorzitter: Altijd. Nou, dan gaan we dit voorstel dus inhoudelijk behandelen. Wie wenst het woord? En u krijgt van mij één minuut spreektijd. De heer Heldens.

De heer Heldens (VVD): Hamerstuk en ook voor het volgende agendapunt hamerstuk.

De voorzitter: Mevrouw Depondt.

Mevrouw Depondt-Olivers (CDA): Hamerstuk.

De voorzitter: Mijnheer Smeets.

De heer Smeets (JA21): Nou ja, goed, ik lach om de **wijziging [02:24:51]**, ik zag dat in vergelijking met Noord-Brabant dat er 2,2% bij de leges komt in 2023. Aan de andere kant zitten wij met een lagere kostendekkendheid van 90% versus 100% Noord-Brabant. Ja, gezien de inflatiecijfers, kunnen wij zeer goed leven met 4% en dat geldt ook voor het volgende onderwerp. Dank u wel

De voorzitter: De heer Van Wageningen.

De heer Van Wageningen (D66): Het is een hamerstuk. Maar ik heb een vraag naar aanleiding van, die aansluit bij die van de heer Smeets. Want voor de financiële crisis hebben de Staten gevraagd om een vakantie op de bouwleges, de bouw lag namelijk op zijn gat en we wilden die stimuleren. Is er nog sprake van een verlaging van de bouwleges, die ooit als tijdelijk was bedoeld. Dat is mijn vraag naar aanleiding van. Is er nu nog sprake van vakantie of verlaagde bouwleges, die ooit als tijdelijk was bedoeld?

De voorzitter: Dank u wel. De heer Westhoff.

De heer Westhoff (Fractie Westhoff): Geen vragen, hamerstuk.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Palmen.

Mevrouw Palmen (Fractie Palmen): Ja, voor mij ook twee keer een hamerstuk voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Claassen.

De heer Claassen (PVV): Ja even twee misschien technische vragen, daar was deze kwestie ook voor bedoeld. Dat is in de strekking van de vorige sprekers ook, de vraag is of het lagere tarief percentage ten opzichte van andere Provincies een stimulerende werking zou kunnen hebben op het vestigingsklimaat bedrijven mkb, of wij daar bewijs van hebben is de vraag en of het College met de PVV eens is dat een lagere leges ... ik praat even langzamer om mijn minuut vol te krijgen, gaat niet lukken, een vorm van indirecte subsidieverlening is.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Kuntzelaers.

De heer Kuntzelaers (PvdA): Ja, dank u wel voorzitter. Terwijl wij hier in de commissie financiën, en ook in de Staten regelmatig praten over hoe de volgende periode eruit komt te zien en we telkens heel kritisch zijn op de uitgaven die we dan gaan doen of de budgetten die we beschikbaar hebben, vind ik dat dit wel het moment is om te kijken naar of de kostendekkendheid van onze legesverordening en ook het volgende punt dat we natuurlijk al op de agenda hebben staan, of we daar niet naar moeten kijken om dat gewoon op 100% te zetten. Want of je niet nu met elkaar moet gaan spreken over het feit dat wij eigenlijk indirect een deel van die kosten subsidiëren, of ja schenken aan de aanvragers van vergunningen in onze Provincie, en als we niet heel goed kunnen aantonen dat dit een heel sterk effect zou hebben op het vestigingsklimaat of dat het een enorme impuls is om de bedrijvigheid in onze Provincie aan te jagen, dan moeten we met elkaar de vraag stellen: is deze vorm van schenken van geld aan bedrijven die vergunningen aanvragen wel noodzakelijk? En ik vind dat we daar met zijn allen het gesprek over moeten hebben.

De voorzitter: De heer Heldens wil denk ik een bedenking indienen. De heer Heldens.

De heer Heldens (VVD): Ja voorzitter, dat is zeker een interessante discussie, ware het niet dat we net twee weken geleden een begroting hebben goedgekeurd waar dit beleid in stond. Dus we stellen nu technisch een voortvloeisel vast uit de begroting. Dus ik zou de heer Kuntzelaers willen adviseren, als de PvdA volgend jaar weer in de Staten terugkomt, om dan wel de begroting te behandelen. Want het is in die zin een beleidsstuk en dit is een technische uitwerking van het beleid uit de begroting.

Dus op zich, die discussie is valide hoor, ik zou het niet bedrijven sponsors willen noemen, maar dat zijn uw termen, maar ik denk dat we daar vandaag toch niets aan kunnen veranderen, dat het iets voor de volgende Staten is.

De voorzitter: De heer Kuntzelaers.

De heer Kuntzelaers (PvdA): Ja, dank u wel voorzitter. Ik snap het punt van de heer Heldens, hoewel het punt door de Partij van de Arbeid wel degelijk tijdens de begroting gemaakt is, in de brede zin namelijk dat je heel goed naar de verdeling van de komende periode moet kijken en dat je ook daarin je afwegingen moet maken. En zeker als we dan delen uit die begroting die we hier gaan bespreken nog een keer op tafel krijgen, dan vind ik dat we daar een punt van moeten maken en elkaar ook in de ogen moeten kijken en de vraag moeten stellen, is het niet voor deze verordening dan wel voor de volgende. Maar dat je met elkaar in ieder geval al het gedachtenexperiment aangaat, dat we in ieder geval naar die 100% kostendekkendheid in de toekomst toe zouden moeten. En ik vind dat we dat hier met elkaar moeten bespreken en ook als vraag naar het College toe moeten stellen, want deze Gedeputeerden vertellen ons, Gedeputeerde van Financiën natuurlijk, dat we moeten uitkijken. Er werd een soort van toch wel voorzichtig doemscenario gecreëerd, en ik herinner me de woorden van mevrouw Depondt nog, die in haar betoog in de Staten twee weken geleden zei: doe nu rustig aan, het is helemaal niet zo heel heftig. Maar als de pittige doemscenario's die geschetst zijn er volgens de Gedeputeerde zijn, waarom heeft hij zelf niet voorgesteld om naar een 100% kostendekkendheid op dit onderwerp te gaan?

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Boven.

Mevrouw Boven [Partij voor de Dieren]: Geen opmerkingen, een hamerstuk.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Van Est.

De heer Van Est (50PLUS): Ja voorzitter, ik zal kort zijn, in de lijn van de PvdA, wat ik had voorbereid: ja als je twee wegen kunt bewandelen ... Aan de ene kant, er zijn zoveel prijsstijgingen met hogere kosten, moet je dan misschien die indexatie niet doen, om het zo te zeggen, laten we het wat lager houden en niet de inflatie verder aanjagen? Of moeten we die hoge inflatie die toch gewoon tot hogere kosten leidt en misschien hogere lasten zijn, moeten we dan niet zorgen dat wij het doen. Dat zijn twee overwegingen, maar laat ik het zo zeggen, de begroting is voor volgend jaar vastgesteld, ik denk dat ook na de verkiezingen met de nieuwe formatie daar een heel goede discussie over kunt voeren. Dan zou ik zo zeggen, die hoeven we nu niet te doen. Ik neem aan dat het College dat nu niet overwogen heeft, omdat er volgend jaar nieuwe mogelijkheden zijn om dat dan te doen. Tot zover voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Jetten.

Mevrouw Jetten (GroenLinks): Nee, verder geen opmerkingen voorzitter. Een hamerstuk wat ons betreft.

De voorzitter: Dank u wel, dan de heer Van Caldenberg.

De heer Van Caldenberg (SP): Ja, voorzitter, de discussie tussen de heer Heldens en de heer Kuntzelaers is wel een interessante. En ik ben het op zichzelf wel eens met de heer Heldens dat wij dit bij de begroting hebben besproken. Maar aan de andere kant weerhoudt het er ook niets van om

daar nu iets aan te doen. Kijk, op het moment dat de heer Kuntzelaers zou voorstellen om de kostendekkendheid nog verder omlaag te zetten, zouden we een gat in de begroting schieten. Als we nu gaan we besluiten om de kostendekkendheid op te trekken, gaan we eigenlijk de begrotingsresultaten positief beïnvloeden en volgens mij hoeven we daar niet een dekking voor te gaan zoeken. Dat is op zijn minst iets wat we zouden kunnen doen. Dat maakt ook wel dat het voorstel dat de heer Kuntzelaers doet heel interessant is, maar op dit moment vind ik het nog heel erg lastig om de gevolgen daarvan te kunnen inschatten. Omdat dat daarbij niet voldoende is uitgewerkt, ik zou me ook kunnen voorstellen dat het College dan de doemscenario's op de Staten afstuurt, ook zelf wel daarover nadenkt wat hiervan nu de mogelijkheden zijn. En ik ben eigenlijk wel benieuwd naar de denkrichting van het College en of het College de denkrichtingen die ze hebben met ons kan delen. En dat hoeft niet eens nu, maar het kan ook op een later moment.

Spreker [02:32:11]: Maar het mag ook nu.

De heer Van Caldenberg (SP): Maar het mag ook nu ja.

De voorzitter: Nou, Gedeputeerde Roest, graag uw reactie op de inbreng van de commissie.

Gedeputeerde Roest: Ja, dank u wel voorzitter. Het is natuurlijk een beetje een open deur, want toen ik de verhoging zag van de leges die wij hanteren en bijvoorbeeld inderdaad Brabant met de 100% en wij 59%, toen kon u zich wel voorstellen dat ik dus in het RO-overleg gezegd heb waarom niet naar die 100% toe. En toen is dus eigenlijk gezegd dat we die ambitie wel hebben om te komen tot een betere kostendekking, maar dat we ook te maken hebben met de invoering, de implementatie van de Omgevingswet, de nieuwe Omgevingswet, die ook bepaalde uitwerkingen gaat krijgen op de legesverhogingen. En dus wij hebben dus eigenlijk gezegd, het zou misschien verstandig zijn om te kijken, in verband met de invoering van de Omgevingswet, om dan die inhoudelijke afweging daaraan te koppelen en dan dus volgend jaar daarop terug te komen.

De voorzitter: De heer Kuntzelaers.

De heer Kuntzelaers (PvdA): Ja dank u wel voorzitter. Ik raak wel geïnteresseerd nu ik het antwoord van de Gedeputeerde hoor, want u stelt eigenlijk dat als het aan de Gedeputeerde gelegen had, dat we in ieder geval die beweging hadden ingezet, zo niet, misschien zelfs al meteen die 100% net zoals Brabant hadden aangetikt. De vraag die dan opkomt is: welke componenten uit de invoering van de Omgevingswet maken dan dat we niet alvast die koers richting die 100% hebben ingezet? Want dat lijkt me toch een vrij financiële afweging en niet zozeer een inhoudelijk vraagstuk door de implementatie van de Omgevingswet.

De voorzitter: Gedeputeerde Roest.

Gedeputeerde Roest: Ja voorzitter, dat klopt. Kijk, de Omgevingswet gaat tot bepaalde wijzigingen leiden. Dat zou dus betekenen dat we nu bepaalde wijzigingen invoeren, en straks misschien ook weer andere wijzigingen moeten gaan invoeren. Dat is ook de reden dat we gezegd hebben, waarom kijken we niet naar de uitwerking en u moet ook bedenken, in eerste instantie zou de Omgevingswet per 1 januari ingevoerd worden, nu wordt het 1 juli. Dus dat is de reden dat we gezegd hebben: laten we dat even afwachten.

De voorzitter: De heer Kuntzelaers en daarna de heer Van Caldenberg.

De heer Kuntzelaers (PvdA): Ja, dank u wel, voorzitter. Want dan wordt het een interessanter vraagstuk. Want dan hebben we dus eigenlijk de intentie om richting die 100% kostendekkendheid te gaan, als ik het College geloof. Maar de invoering van de Omgevingswet weerhoudt ons ervan om dat daadwerkelijk door te voeren. Maar nu is wel de vraag, hoelang gaan we en hoe vaak gaan we wachten op de Omgevingswet. Want met het aantal verdagingen van de invoering van de Omgevingswet, krijg je dus wel een situatie waarin je eigenlijk zegt dat je 100% kostendekkendheid op je leges ambieert, maar dat je die voor je uit gaat schuiven totdat de Omgevingswet eventueel zijn intrede doet. En ik zou me daarvoor willen ... ik wil daar met zijn allen nog even goed over nadenken of dat dan de juiste weg is die je wilt bewandelen, want ik had dan misschien een ander antwoord van het College verwacht, waarom dat ze die huidige kostendekkendheid zouden aanhouden, maar aangezien er dus niet per se een aanzuigende of stimulerende werking is, doemen er nog meer vraagtekens is mijn hoofd op.

De voorzitter: De heer Van Caldenberg, dan mevrouw Depondt en de heer Heldens.

De heer Van Caldenberg (SP): Ja, ik ben wel geïntrigeerd door hoe dat nu precies gegaan is. Nee geïntrigeerd, niet geïntegreerd. Want de Gedeputeerde zegt, ik wil naar kostendekkendheid, en toen is er intern gezegd dat dat dan niet slim is. Maar ik dacht altijd dat het College besluiten nam en ja, het College doet een voorstel en ik ben wel benieuwd hoe dat gegaan is. Want als het College toch vindt dat we naar kostendekkendheid moeten gaan, hoe kan het dan dat dat niet in de begroting is voorgesteld en niet hier bij ons op tafel ligt. Dat lijkt mij heel wonderlijk.

De voorzitter: Mevrouw Depondt.

Mevrouw Depondt (CDA): Nou, puur voor de beeldvorming. Welk bedrag hoort bij die 59% en wat is dan 100%. Waar hebben we het eigenlijk over?

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Heldens.

De heer Heldens (VVD): Ja voorzitter, ik ben inderdaad ook wel even getriggerd door deze discussie. Voor zover ik weet stellen de Staten het beleid vast: de begroting en de legesverordening. En ik vraag mij af, en die vraag hoop ik dat het College kan beantwoorden, of de Staten ergens bekrachtigd hebben dat wij toe willen groeien naar 100% kostendekkendheid. Ik heb dat nergens gezien. Dus dan is dat op dit moment geen beleid en dan is dat misschien een persoonlijke opvatting van het College, van een Collegelid, maar nadrukkelijk geen beleid van de Provincie en ik had dat graag even bevestigd. Want kijk, u zult begrijpen dat aan de linkerzijde meer enthousiasme is voor 40% verhoging van belasting voor bedrijven dan aan de rechterkant. En die discussie moeten we dan nog eens een keer goed voeren en die wordt niet in het College van GS besloten, maar dat wordt door de Staten besloten. Wat mij betreft.

De voorzitter: De heer Van Wageningen.

De heer Van Wageningen (D66): Het kan misschien ook verhelderend zijn nu om toch de vraag die ik gesteld heb te beantwoorden en dat is: de Staten hebben zelf ooit om een legesvakantie gevraagd en die ook gekregen. En de vraag is of de wens van de Staten, dus niet zozeer een besluit, nu nog doorwerkt. Dat wordt dan interessant.

De voorzitter: Dus de vraag is of die vakantie voorbij is.

De heer Van Wageningen (D66): Ik geloof dat het nog in 2012 was, aan het eind van de vorige crisis, toen de bouw nog steeds wel op zijn gat lag en men de bouw wilde stimuleren. Dat was toen de achtergrond. Maar het is natuurlijk altijd de bedoeling van de Staten geweest dat het tijdelijk was.

De voorzitter: De heer Claassen.

De heer Claassen (PVV): Ja een vraag nog misschien aan mijnheer Heldens. Zou mijnheer Heldens, of het nu rechts of links is, wel een pleitbezorger kunnen zijn dat de legeskosten lager worden, maar dat ze 100% kostendekkend zijn?

De voorzitter: Ik wil voorkomen dat we hier een ... [02:38:53] om een debat te krijgen. Maar ik wil toch de heer Heldens de gelegenheid geven om hierop te reageren.

De heer Heldens (VVD): Ja voorzitter, het klinkt zeer verleidelijk wat de heer Claassen voorstelt, door de kosten te verlagen en tegelijkertijd voor het bedrijfsleven de lasten niet te verhogen, te streven naar 100% kostendekkendheid en dat is natuurlijk iets, nou wie dat voor elkaar krijgt, die krijgt van mij een grote bos bloemen.

De voorzitter: We gaan nu even door. Ik geef het woord aan Gedeputeerde Roest.

Gedeputeerde Roest: Ja voorzitter, ik moet natuurlijk over de woorden die hiervoor door de heer Heldens zijn uitgesproken ook zeggen, nou dat klopt. De opmerkingen die ik mee gemaakt heb, is natuurlijk toen ik het stuk voorgelegd kreeg, en dan vanuit mijn positie op dat moment vanuit financiën, dat u natuurlijk de vraag terecht stelt, waarom geen 100% dekkend. En nou ja, goed, toen is er ook gezegd, daar kunnen we straks naar kijken, ook in verband met de Omgevingswet en zo allemaal. We hebben ook gezegd dat we een betrouwbare overheid willen zijn. Dat betekent dat we niet in korte tijd willen gaan jojoën met de leges, dan weer omhoog of omlaag, gezien de eventuele mogelijke nieuwe situatie die straks ontstaat. En dat is ook de reden dat we dus volstaan hebben met te zeggen, we houden hetzelfde en we gaan de indexering toepassen. Dat was mijn antwoord voorzitter, dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan kijk ik even rond, of er behoefte is aan ... Ik kom daarop bij u terug, bij ... Is er een vraag zegt u?

De heer Van Wageningen (D66): Ja, voorzitter, er lag een vraag van het ...

De voorzitter: Als hij er lag, ben ik benieuwd of die er dan nog steeds ligt.

Mevrouw Depondt (CDA): Mag ik dan ook, want ...

De voorzitter: Mevrouw.

Mevrouw Depondt (CDA): Wat is nu het verschil in geld tussen 59% en 100%?

De voorzitter: De heer Roest.

Geen geluid [02:40:40]

Mevrouw Depondt (CDA): Wat is in financiële zin het verschil tussen 59% nu en 100% mogelijk? Wat levert dat per jaar extra op?

De voorzitter: De heer Roest.

Gedeputeerde Roest: Zo'n 41%, maar om dat in een bedrag uit te kunnen drukken ... Ik kan het u op dit moment niet zeggen.

De voorzitter: De heer Heldens.

De heer Heldens (VVD): Ja voorzitter, ik zal de Gedeputeerde even helpen. De opbrengst in 2023 is geraamd op € 916.000. Dat deel je door 60 en doe je keer 100 en dan houd je ongeveer € 500.000 verschil over. Als je naar 100% zou willen.

De voorzitter: Dank u wel. Van een aantal fracties weet ik nog niet of het een hamerstuk is. Kom ik zo op terug. Maar de eerste vraag is, of er nog wel behoefte is aan een tweede termijn? Ik kijk rond dat is niet het geval. Dan ...

Spreker [02:41:39]: Hoho ...

De voorzitter: Nee, dat is niet het geval. Dan vraag ik aan de PVV of het een hamerstuk of bespreekstuk is? Mijnheer Claassens. Is het voor u een hamerstuk of een bespreekstuk?

De heer Claassens (PVV): Ja voorzitter, nu ik weet dat het om € 500.000 gaat, nee, het is een hamerstuk.

De voorzitter: Dank u wel. Die vraag ook aan de heer Kuntzelaers, PvdA.

De heer Kuntzelaers (PvdA): Nee, ik maak er een bespreekstuk van.

De voorzitter: Bespreekstuk. Nou. 50PLUS. Ik maak het rondje gewoon uit beleefdheid nog even af.

De heer Van Est (50PLUS): Ja, voorzitter, ik bedoel, ik steun altijd iemand die er een bespreekstuk van maakt.

De voorzitter: Daar maakt u vrienden mee. En de SP?

De heer Van Caldenberg (SP): Ja, die collegialiteit hebben wij ook. En inhoudelijk vinden we het misschien ook wel een goed idee.

De voorzitter: Dan concludeer ik dat het Statenvoorstel wordt doorgeleid naar PS van 16 december als bespreekstuk. Ja? Nou, dat is dus zo. Dan sluit ik dit agendapunt af.

7.4 Statenvoorstel inzake Grondwaterheffingsverordening Limburg 2023

De voorzitter: Dan komen we bij het volgende agendapunt, Statenvoorstel 7.4: Statenvoorstel inzake Grondwaterheffingsverordening Limburg 2023. Ook hier misschien de vraag, ik ga dan meteen naar de heer Kuntzelaers kijken, of iemand dit inhoudelijk wenst te behandelen. Ja, oké, dat is zo, mevrouw Jetten steekt de hand op. Nou, dan geef ik u meteen het woord. Mevrouw Jetten.

Mevrouw Jetten (GroenLinks): Oké, dank u wel voorzitter. Ja, wij hebben een vraag. Want er blijkt uit een artikel van Binnenlands Bestuur, uit april 2021, dat lang niet alle waterschappen voldoen aan de verplichtingen om te registreren. En dan heb ik het over wateronttrekkingen. En de vraag is: worden in Limburg alle onttrekkingen geregistreerd? En wordt dan ook de hoeveelheid per onttrekking geregistreerd? We lezen geregeld in allerlei publicaties, dat als het droog is, er sprake is ook van illegale onttrekkingen. Hebben we daar een actief opsporingsbeleid op? Registreren we dat en zijn daar sancties op en zo ja welke? Dan kijk ik nog even verder ... Ja, nog een tweede vraag is: hebben wij ook ingevoerd om te melden vanuit welke bron die onttrekkingen plaatsvinden en om welke laag het dan gaat? Je hebt twee lagen, de eerste laag is grondwater en de tweede laag is ook waar we ons drinkwater vandaan halen. Dus hoe diep gaan de putten voor het beregenen van landbouwgronden en ook particuliere gronden? Dat waren mijn vragen.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Van Est, 50PLUS.

De heer Van Est (50PLUS): Ja, voorzitter, kort nog even de discussie van de vorige termijn overdoen, over de kostendekkendheid, maar het punt dat ik wilde geven is, we hebben nu vaker gezien dat het water te goedkoop was, die vraag wordt de laatste tijd vaak gesteld. En gedurende periodes van droogte hebben we ook moeten zien dat soms verboden nodig zijn om grondwater te onttrekken. En toch doen wij eigenlijk nu geen extra maatregelen of dergelijke, maar zeggen we, we doen alleen de indexatie. Is dat omdat men zei van, nou, het is wel goed, en we hebben volgend jaar verkiezingen en dan buigt men zich daar wel over? Of zijn daar andere overwegingen te doen, of vindt men niet dat het water te goedkoop is. In die zin zou ik graag willen weten of dat een rol heeft gespeeld bij deze verordening of niet. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Van der Valk, SP.

De heer Van der Valk (SP): Ja, dank je wel. Ja, in navolging van de voorgaande sprekers ... Logisch dat er een indexering plaatsvindt van de tarieven. De schaarste die we af en toe ervaren in de droogteperiodes, die maken dat je daar scherpe monitoring en metingen op houdt. Dus dan sluit ik me aan bij de vragen van GroenLinks. Maar ik zie nog een ander punt, namelijk het verschil tussen grootverbruikers en kleinverbruikers. En de vraag is: zit daar nog steeds verschil in? En hoe groot is dan dat verschil? En is het niet een discussie waard, of een beleidswijziging waard, om dat gelijk te trekken? Zeker gezien het feit dat vele kleintjes ook één grote maken, dus dat zou je ook als grootverbruiker kunnen beschouwen. En worden grootverbruikers niet bovenmatig bevoordeeld, met die mogelijke verschillen in die stelling. Dat waren mijn vragen voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Boven. Partij voor de Dieren.

Mevrouw Boven [Partij voor de Dieren]: Dank u voorzitter. Met de verhoging van de 4% hebben wij geen moeite. Maar de opmerkingen gaan meer over de inhoud van de verordening en de veranderingen die momenteel plaatsvinden. Het eerste waar wij moeite mee hebben, is met de vrijstelling van onttrekkingen ten behoeve van beregening. Volgens onze informatie doet Limburg dit als enige van alle Provincies. Dat is artikel 10. Waarom is dat? Wat maakt gebruik voor beregening anders dan andere gebruiksdoelen? En als iedereen dat een beetje raar vindt, er staat drie keer 'of' in en we hebben op twee verschillende plekken gecontroleerd of dat inderdaad zo gelezen moet worden. En de volgende vraag is: hoe wordt erop gecontroleerd dat het dus beregening is. Hoe kan de Provincie exact weten wat er met dat onttrokken grondwater gebeurt? En welke controles worden hierop uitgevoerd. Of wordt er bij agrarische gebruikers eenvoudigweg van uitgegaan dat beregening het doel is? En dan over de bestemming van de opbrengsten volgens de Waterwet: is dat onder meer

kosten van A) maatregelen direct verband houdend met het voorkomen en tegengaan van natuurlijke gevolgen van het onttrekken van grondwater en het infiltreren van water. Voorzitter, die nadelige gevolgen doen zich ook voor in de natuur. Onze vraag aan het College. Worden voor het bestrijden van nadelige gevolgen voor de natuur dan ook maatregelen getroffen, die hier onderdeel van zijn, of zouden moeten zijn? En is de opbrengst van de heffing zoals die nu is dan wel voldoende? Verdroging is een groot probleem en we kunnen ons niet voorstellen dat de opbrengsten zoals die nu zijn, in de grootte van € 1 miljoen, daarvoor voldoende zijn. Moet de heffing niet verhoogd worden, om al die kosten te bestrijden? Dank u wel voorzitter.

De voorzitter: Ja, dank u wel. En dan ga ik nu naar de heer Heldens.

De heer Heldens (VVD): Geen opmerkingen voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Dan mevrouw Voncken.

Mevrouw Voncken-Janssen (CDA): Ja, voorzitter, ik sluit graag aan bij de opmerkingen van de heer Van Est. Ik mis ook in het stuk een trigger om zuinig om te gaan met het oppompen van grondwater. En de vraag is ook: het tarief is verschrikkelijk laag en tegelijkertijd zijn we bezig om in bepaalde gebieden te zeggen dat er niet meer onttrokken mag worden, of ook niet meer onttrokken worden ten behoeve van beregening. Wat overigens niet zo raar is dat dat minder belast is, omdat dat ook weer teruggaat de grond in. Maar daar zal de Gedeputeerde dadelijk wel op antwoorden. Maar wij vroegen ons wel af: als boeren nu die 1,7 cent per kuub betalen, mogen ze dan wel beregenen? Dat zou ik wel graag horen, dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. JA21, mijnheer Smeets?

De heer Smeets (JA21): Voor ons is het een hamerstuk. Dank u wel.

De voorzitter: De heer Van Wageningen.

De heer Van Wageningen (D66): Voor ons ook, ik had een vraag die aansluit op een eerder gestelde vraag. Nu wil ik niet het besluit veranderen of ter discussie stellen, maar het zou mooi zijn als we een instrument in handen hadden om zuiniger omgaan met grondwater te bevorderen. En mag deze verordening daar wel voor gebruikt worden? Er zijn namelijk ook verordeningen die alleen mogen worden gebruikt om kosten te dekken. En in welke categorie zit dit? Dat is gewoon een technische vraag die we misschien in de toekomst beantwoorden zouden kunnen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Van Wageningen. Dan mevrouw Palmen.

Mevrouw Palmen (Fractie Palmen): Ja dank u wel voorzitter, voor mij is het ook een hamerstuk, maar ik wil wel graag de opmerking maken dat ik het niet prettig vind dat de landbouw zo veelvuldig genoemd wordt, omdat ook andere clusters water onttrekken en volgens mij is het ook heel simpel. Een plant groeit niet zonder water en als ze het hier niet doen, gaat het naar het buitenland, moeten ze daar water onttrekken. Dus we lossen niets op en als er meer betaald moet worden, wat op zich natuurlijk een keuze kan zijn, dan zal het voedsel daarmee duurder worden. Dus die opmerking zou ik dan nog wel graag willen meegeven.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Claassen.

De heer Claassen (PVV): Ja, voor de PVV is het ook een hamerstuk, maar ik had nog graag wel weten van de heer Heldens wat het verschil in opbrengsten is bij deze verordening.

De voorzitter: De heer Kuntzelaers.

De heer Kuntzelaers (PvdA): Ja dank u wel, voorzitter. Ik zou me willen concentreren op het stukje kostendekkendheid. En de vraag aan het College: hier wordt wel gekozen voor die 100% kostendekkendheid, valt volgens mij ook onder de Omgevingswet, naar de komende periode toe. Kunt u even duiden waarom dat we het ene voorstel wel en het andere voorstel niet kunnen meenemen naar het komende jaar?

De voorzitter: Dank u wel. Dan Gedeputeerde Roest, graag uw reactie op de inbreng van de commissie. Gedeputeerde Roest.

Gedeputeerde Roest: Ja, dank u wel, voorzitter. Er zijn hier een aantal vragen gesteld, die hier beantwoord hadden moeten worden door mijn collega van Veiligheid, Toezicht en Handhaving. Dus daar kan ik u dus hier niet à la minute een antwoord op geven. En dan natuurlijk: moet dat alleen de indexatie zijn, overwegingen om niet meer te doen, water is goedkoop, wordt gevraagd. Nou, dat heeft dus geen rol gespeeld bij deze afweging moet ik eerlijk zeggen, of het al dan niet ... En ik heb ook geen zicht op gedifferentieerde tarieven. Maar dat vraag ik graag voor u na. En de verordening mag gebruikt worden voor waterbesparing. Maar dat zou dan voort moeten vloeien uit een beleidsmatige discussie in de juiste commissie daarvoor. En daar zitten we hier nu natuurlijk op dit moment niet voor. En ook dan de vraag van de heer Van Est, hoe is de berekening? Wordt er bij agrariërs van uitgegaan dat het onttrekken van grondwater altijd voor beregening is, worden er voldoende maatregelen getroffen die van belang zijn voor de natuur, moeten de heffingskosten niet verhoogd worden om verdroging tegen te gaan? Nou, dat zijn ook beleidsmatige vragen. En ik ben het ermee eens dat het een groot probleem is. Daar ben ik natuurlijk niet op voorbereid om daar een behoorlijk antwoord op te geven. En dan het antwoord van de heer Kuntzelaers, of de vraag van de heer Kuntzelaers, waarom we hier wel 100% kostendekkendheid doorvoeren en wachten we hier niet op de Omgevingswet? Nou daar moet ik u eerlijk zeggen, daar ben ik u op dit moment het antwoord op schuldig. Daar zal ik nog even op terugkomen. Dank u wel.

De voorzitter: Dat was dan de beantwoording van het College. Ik kijk even rond of er fracties zijn die behoefte hebben aan een tweede termijn. Dan krijg ik door dat er nog een vraag openstaat van de heer Van der Valk. Oh, van meerderen begrijp ik. Dus de vraag is om die nu te beantwoorden of eventueel schriftelijk.

Gedeputeerde Roest: Dan zullen we dat schriftelijk beantwoorden.

De voorzitter: Voor de 16e. Ja? Oké. Zijn er nog vragen ... Mevrouw Jetten heeft nog een opmerking.
Mevrouw Jetten (GroenLinks): Dan vraag ik me af: zijn alle vragen die we gesteld hebben, genoteerd? Oké. Ja? Ja.

De voorzitter: Dat is een terechte vraag. Het antwoord is ja. De heer Van der Valk.

De heer Van der Valk (SP): Ja, voorzitter, in afwachting van de schriftelijke beantwoording behoud ik me even voor om het als hamerstuk te agenderen. Of als bespreekstuk te agenderen. Excuus.

De voorzitter: De heer Van Est.

De heer Van Est (50PLUS): Ja voorzitter, even kort. De Gedeputeerde zegt, dat de kostendekkendheid 100% is. Met de huidige inflatiecijfers, heeft hij daar wel rekening mee gehouden? Want ik neem aan dat er ook hogere kosten zijn of is dit gewoon een momentopname en moeten we aan het eind van het jaar constateren dat het toch niet meer 100% is?

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Roest: Ja voorzitter, dat is het allerlaatste.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Jetten, zag ik dat u dan nog een vraag had, of?

Mevrouw Jetten (GroenLinks): Nee, voorzitter, maar ik dacht dat u een rondje aan het maken was of het een bespreekstuk of hamerstuk was.

De voorzitter: Dat zou ik, dat ga ik nu doen. En ik begrijp dat er geen behoefte is aan een tweede termijn. Ik kijk nog even rond ... Dan stel ik de vraag om snel duidelijkheid te krijgen eigenlijk hebben we die al. Willen de fracties die zeggen het is voor ons een bespreekstuk de hand opsteken? Nou, dat zijn er sowieso vier. Dus dan constateer ik dat het Statenvoorstel wordt doorgeleid naar PS van 16 december als bespreekstuk. En hiermee sluit ik dit agendapunt af. En dan kijk ik naar de tijd, en aangezien er een voorzitterswissel zal plaatsvinden omdat ik ook inhoudelijk ga debatteren, stel ik voor dat wij nu drie kwartier pauze nemen en dat wij dan om kwart voor één de vergadering voortzetten. Smakelijk eten, tot dadelijk.

[SCHORSING]

Voorzitterswissel

7.5 G-22-040 Statenvoorstel Groeifinanciering Brightlands Chemelot Campus Vastgoed CV 2023-2033

De voorzitter: Dames en heren, ik open de vergadering.

De commissiegriffier: Heropen.

De voorzitter: Ik heropen de vergadering. We gaan beginnen met het Statenvoorstel Groeifinanciering Brightlands Chemelot Campus Vastgoed CV 2023-2033. Voor dit Statenvoorstel vragen GS aan u de eventuele wensen en bedenkingen kenbaar te maken. Zodra u wensen en bedenkingen hebt geformuleerd verzoek ik deze te mailen naar de commissiegriffier. Haar e-mail staat in de toelichting bij dit agendapunt en we zien dit ook op het scherm staan. De eerst letter is een L. Dus geen I., maar een L. Dan behandelen we het onderwerp in twee termijnen en voor de eerste termijn krijgt u drie minuten spreektijd. Ik geef als eerste het woord aan mevrouw Palmen. Mevrouw Palmen.

Mevrouw Palmen (Fractie Palmen): Dank u wel voorzitter. Ja, dat is zeer aardig, aangezien ik zo meteen weg moet. Dus fijn, dank u wel. Ja, er wordt ingezet op groei. Ik ben uiteraard geen tegenstander van de campussen en ik begrijp ook wel dat bij ontwikkeling van research, development, innovatie en onderwijs er altijd behoorlijk wat ingestopt moet worden voordat daar wat uitkomt, maar ik vraag me wel af of we toch niet tegen de grenzen aanlopen van wat er kan. Ik heb dat al vaker

aangehaald, zeker de crises die op dit moment lopen. Graag zou ik daarbij, als dat kan, een overzicht willen hebben van: wat is er nu in totaliteit al in die campussen gestopt en wat heeft dat ons dan opgeleverd? Of kunt u mij verwijzen waar ik dat heel gemakkelijk en snel zou kunnen vinden? Want ik heb het niet gezien. Wat ik ook belangrijk vind is dat er gekeken wordt naar de gevolgen van groei, want in het stuk staat meer bedrijvigheid, meer kennis ... Ik ben even kwijt waar het precies stond, ik kijk even of ik het kan vinden. Ja, sowieso meer bedrijvigheid, meer onderzoekers, meer studenten: groei in totaliteit dus. Waar gaat het dan precies om? Zitten daar bijvoorbeeld ook expats bij, buitenlandse studenten? Gaat dit dan ook groeien? En zijn dan die gevolgen ook in beeld gebracht? Want ik wil toch wel voorkomen dat we aan de ene kant iets doen dat aan de ene kant weer heel veel problemen gaat brengen. Ik zie ook dat groei op zich een provinciale doelstelling is. Ja, dan kom ik even terug op waar ik mee begon. Waarom is dat een doelstelling op zich onder de huidige omstandigheden? Lijkt mij niet verstandig. En in totaliteit lees ik dat het grootste risico toch wel op de nek van de Provincie leunt. Dat geeft toch wel een vervelend gevoel. Want ja, voor mijn gevoel is het dan dat andere partijen daar dan toch wel goed mee wegkomen omdat er toch een Provincie is die steeds maar weer bijspringt. Dus waarom leveren die andere partijen niet een wat groter deel? Even kijken, en ik had nog iets opgeschreven. Nee, dat was het voor nu. Ja, ik geef maar meteen een wens mee, want in de tweede termijn ben ik er waarschijnlijk niet. En dat is dan toch duidelijk een beeld te hebben en te brengen welke gevolgen de groei van de campus, met name het vastgoed, heeft op de omgeving, en dan in de breedste zin van het woord. Dus ook qua infrastructuur, qua woonruimte en eventueel qua stikstof als dat erbij betrokken kan worden. Dat was het voor nu even. Dank u wel.

De voorzitter: Mevrouw Palmen, kunt u uw wens op de mail zetten? Ja? Dank u.

De heer Ernst (PVV): Ja, dank u wel voorzitter. Op zich geen inhoudelijke vragen en dat soort zaken met betrekking tot dit stuk. In principe hebben wij één wens, die wil ik dan nu ook alvast even meegeven, die komt er zo ook aan. Dat wij graag zouden zien in een vergelijking en dan ook met een eventuele toelichting wat de verschillen zijn in de huidige situatie aangaande de governance en wat die straks in de nieuwe situatie betekent. Dus als je daar op een gegeven moment ziet verschijnen zaken als preferentiepositie en tweede hypotheekrecht en dat soort zaken, dat zouden wij graag gewoon even in kolommen naast elkaar willen zien. Wat zijn de verschillen? En wat zijn daarvan de gevolgen? Tot zover, voorzitter.

De voorzitter: Mijnheer Van Wageningen. U had een vraag voor mijnheer Ernst?

De heer Van Wageningen (D66): Ja, is dit nu een wens of is dit een vraag om informatie? Kijk, het wordt onderdeel van het besluit en een vraag kan nooit onderdeel zijn van een besluit.

De voorzitter: Mijnheer Ernst.

De heer Ernst (PVV): Dan is het een vraag.

De voorzitter: Mijnheer Kuntzelaers.

De heer Kuntzelaers (PvdA): Dank u wel voorzitter. De Partij van de Arbeid is ook in het verleden altijd enthousiast voorstander geweest van de ontwikkelingen rondom de campussen in zijn algemeenheid en ook zeker die rondom de Campus Greenport Venlo. Oh, sorry. Hij is te snel. Nice. Nice. Kijk. En daar hadden wij voor de rest ...

De voorzitter: Mevrouw Boven.

Mevrouw Boven (Partij voor de Dieren): Dank u wel voorzitter. Nou, in de besluitvorming in juni hebben wij een stemverklaring afgegeven dat wij, ondanks dat we vinden dat niet vier campussen gewenst zijn, maar hebben wij wel aangegeven dat wij vertrouwen hebben in de ontwikkelingen van deze campus. Maar we hebben toch een aantal vragen naar aanleiding van het voorstel. Het voorstel vermeldt dat met de uitvoering van het financieringsvoorstel de Chemelot Campus de eerste campus wordt die eigenstandig kan functioneren. Wordt hiermee bedoeld dat er na deze kapitale investering geen nieuw kapitaalbreng vanuit de Provincie verwacht wordt? De kapitaalinvestering zal onder andere gebruikt worden voor de bouw van een aantal gebouwen. Kan dit wel gezien de recente uitspraken van de Raad van State over stikstof in relatie tot bouwprojecten? En op basis van welke argumenten heeft de Universiteit Maastricht besloten om geen aanvullende kapitaalinvestering in de Chemelot Campus te doen? Is het niet juist het vertrouwen van bedrijven, Provincie en universiteit, getoond in intenties en middelen, dat uiteindelijk een campus succesvol laat zijn? Volgens een voorstel draagt DSM vier gebouwen over aan de campusorganisatie, waardoor de CCV jaarlijks € 1,7 miljoen minder exploitatievergoeding hoeft af te dragen. Enkele regels verder: stel dat DSM jaarlijks 4% rentevergoeding krijgt over de waarde van de ingebrachte gebouwen, is de genoemde € 1,7 miljoen dan wat er netto bespaard wordt na afdragen van de 4%? Wat zijn de gevolgen als DSM zou besluiten zich terug te trekken uit de campus? Dan bestaat het risico, wat we uit de stukken hebben gelezen, dat het aandeel verkocht wordt aan een commerciële partij. Krijgt die commerciële partij dan ook een derde van de zeggenschap? En zou dat dan ook kunnen betekenen dat er een nieuwe kapitaalinjectie van de Provincie nodig is als DSM zich terugtrekt? En als PS nu akkoord geven op dit financieringsplan met een looptijd van tien jaar, kunnen PS dan tussentijds bij wijziging van omstandigheden nog ingrijpen in de uitvoering van dit plan? Of staan PS na accordering de komende tien jaar buitenspel?

De voorzitter: Dank u mevrouw Boven. Mijnheer Van Est.

De heer Van Est (50PLUS): Ja, dank u wel voorzitter. Voordat we over wensen of bedenkingen kunnen spreken wil 50PLUS graag om een korte toelichting vragen. Allereerst betreft dit een bedrag van € 150 miljoen voor de periode 2023-2033, dus ongeveer € 15 miljoen per jaar. We nemen dit besluit dat gaat gelden voor de komende tien jaar, dus meer dan twee Statenperioden hiernavolgend. En dat terwijl we over vier maanden verkiezingen hebben en er een nieuwe samenstelling is van de Provinciale Staten. In hoeverre committeert dit besluit de toekomstige Staten? En in hoeverre is het noodzakelijk om een dergelijk besluit te nemen voor de verkiezingen? Er wordt van de Provincie een renderende aanvullende kapitaalbreng van € 76 miljoen gevraagd en tevens aan een bankconsortium een bancaire financiering van € 76 miljoen. Er blijkt dat er geen garantie is op het terugontvangen van het kapitaal en waarschijnlijk wordt het ingebrachte kapitaal pas terugontvangen bij een exit-scenario. Maar wat betekent het dat dit renderend ter beschikking wordt gesteld? En hoe zit het dan met het bancaire krediet? Is dit ook onzeker? Of wordt het ook pas bij een eventueel exit-scenario afgelost? Of is het zo dat de Provincie, en dus de belastingbetaler, het risico draagt en de banken de winst? In de businesscase wordt op pagina 9 gesproken over de verduurzaming van gebouwen. Worden deze investeringen terugverdiend totdat gebruiker het voordeel heeft bij het terugbetalen van de campus? Of komen er hogere opbrengsten binnen omdat de gebouwen een betere kwaliteit hebben? 50PLUS schrikt wel van de exit-clausule voor DSM. We vragen ons af of nog wel het hart van DSM bij deze Chemelot Campus zit. We missen in de scenario's wat de toekomst van deze campus heeft als DSM zich terugtrekt en er niemand zijn plaats inneemt. Wat gebeurt er als DSM dan gebruikmaakt van die exit? Blijven dan de gebouwen die behoren bij de campus staan en eindigt dan de rentevergoeding van 4%? Tot zover, voorzitter.

De voorzitter: Mijnheer Van Wageningen, u had een vraag voor mijnheer Van Est?

De heer Van Wageningen (D66): Ja, en eigenlijk omdat ik van meerdere partijen, ook van de Partij voor de Dieren, input hoor dat men hier bezorgd is over het terugtrekken van DSM. Maar realiseren jullie je dat DSM zich eigenlijk al teruggetrokken heeft? DSM produceert niet meer op Chemelot-site en doet eigenlijk nauwelijks onderzoek op de Chemelot Campus. Je kunt gewoon nazoeken op de site waar Chemelot wel zijn research doet en daar wordt deze locatie niet in genoemd. Het is DSM-Firmenich, met hoofdkantoor in Zwitserland. Ja, maar waarom maakt het voor jullie zo veel uit of DSM nu hierin blijft of dat een andere investeerder hierin gaat?

De heer Van Est (50PLUS): Ja voorzitter, fijn dat u dat aanvult, maar dat is wel bekend. Ze zitten nu nog in de campus in dat opzicht, alleen de vraag is: wat gebeurt er daarna mee? En dat is dus de vraag van ja, ik heb nog niet de alternatieven daarvoor gezien. En dat is eigenlijk de vraag die ik daarom vraag. Dus u ziet: er is een wisseling. Er wordt nu specifiek een exit-scenario vastgelegd. En dan denk ik, dat doen ze niet voor niets. En dan zie ik niet hoe het eventueel opgevangen kan worden. Ik zie mooie procedures en dergelijke, maar de vraag is hoe dat voor de levensvatbaarheid van die campus op termijn wel geldt. Daarom zenden wij bezorgende vragen.

De voorzitter: Dank u mijnheer van Est. Mevrouw Jetten.

Mevrouw Jetten (GroenLinks): Ja, dank u wel voorzitter. Een aantal vragen zijn al genoemd, bijvoorbeeld door de Partij voor de Dieren. In verband met name die tien jaar, van hoeveel invloed hebben wij dan nog als PS? Een paar aanvullende vragen misschien. Er wordt gesteld dat de Provincie altijd de zeggenschap houdt over het onroerend goed en dus de waarde, mochten partners zich terugtrekken. Maar als partners zich terugtrekken, daalt die waarde dan niet sowieso? Dus wat houdt dat in? En ik zie daar weinig over terug in de stukken, ofwel niets. In de businesscase wordt verwacht dat de campus in 2033 op eigen benen kan staan. Hoe hard is dit geformuleerd? En wat gebeurt er als de campus dan niet op eigen benen kan staan? Wordt de blik dan wederom naar de Provincie gewend? Er staat ook dat de Provincie het kapitaal waarschijnlijk pas terugkrijgt na een exit-scenario. Ja, gezien de vorige opmerkingen, hoe realistisch is dat? Dus dat is nog een vraag. Even denken. En ja, is er nog een alternatief scenario als de Provincie niet meedoet met die € 76 miljoen lening? En zo ja, wat is dat alternatieve scenario dan? Tot zover, voorzitter.

De voorzitter: Dank u mevrouw Jetten. Mijnheer Van Caldenberg.

De heer Van Caldenberg (SP): Ja voorzitter, net op tijd. Dit voorstel vraagt of wij zeg maar door willen ontwikkelen aan Brightlands Chemelot, maar wat eigenlijk een beetje ontbreekt is de toekomstvisie hoe wij dat nu voor ons zien. En dan hebben we nog eens teruggekeken naar het document dat voor de zomer voorlag en daar staat wel iets in, maar daar staat eigenlijk niet in hoe wij er nu voor gaan zorgen dat Brightlands Chemelot op termijn verstandig op eigen benen kan gaan staan. En waar wij voor willen waken is dat we eigenlijk als Provincie in iets gaan blijven investeren waarbij de afhankelijkheid van de Provincie als financier zo groot blijft dat we alleen bepalen of er overlevingskansen zijn ja of nee. Wij moeten ervoor zorgen dat het interessant kan worden voor deze Provincie om beleidsmatig te investeren in de campus – want dat is de reden waarom we dat met zijn allen willen, omdat we een bepaalde aanjaagfunctie willen hebben – maar daar moet het niet afhankelijk van blijven. En met deze financiering die we nu gaan verstrekken is de vraag: waar staan we dan nu over tien jaar? En hoe zorgen we nu dat we het proces om daar te komen in de gaten kunnen blijven houden? Dat wij ondertussen in die periode ook wel gaan zien dan de investering die we aan het doen zijn de kant opgaat die we willen? Dus ik mis die stip op de horizon namens onze

partij, behalve dan dat we geld gaan overmaken. Maar ik mis ook: hoe gaan we daar nu komen en welke stappen hebben we? Het enige dat ik zie is dat we geld op tafel leggen en dat we doorgaan met wat we nu hebben. Alleen ja, dat is een beetje investeren met een kip zonder kop. Want voorzitter, ik zou graag een reflectie hebben van de Gedeputeerde hoe we naar de toekomst toe met Brightlands Chemelot ons gaan doorontwikkelen. Dank u.

De voorzitter: Dank u mijnheer Van Caldenberg. Mevrouw Palmen, u had een vraag voor mijnheer Van Caldenberg?

Mevrouw Palmen (Fractie Palmen): Ja, want ik begrijp helemaal wat mijnheer Van Caldenberg bedoelt, want dat poogde ik in mijn inbreng ook te zeggen. Ook ik lees heel veel van ja, al vier jaar lang horen we dat het nog niet robuust en volwassen genoeg is, en wanneer komt dat moment dan? Maar mijn vraag aan mijnheer Van Caldenberg is: vindt u dan dat na vijf, tien of misschien wel na twee jaar er wel een structurele bijdrage moet blijven voor de campussen? Of vindt u dat de Provincie zich op termijn helemaal moet terugtrekken?

De voorzitter: Mijnheer Van Caldenberg.

De heer Van Caldenberg (SP): Nou, dat ligt er dus een beetje aan. Kijk, het kan heel interessant zijn voor de beleidsdoelen die deze Provincie heeft om te blijven investeren in die campus op enige manier, ook in de toekomst. Ik kan nu nog niet voorspellen hoe dat eruitziet. Wat ik heel onwenselijk zou vinden is dat het voortbestaan van de campus ook in de toekomst eigenlijk bijna volledig afhankelijk is van of de Provincie Limburg financiële middelen heeft en bereid is om die in de campus te steken. Wat ik graag zou willen is dat we een ecosysteem creëren dat zelfstandig kan voortbestaan zonder de rol van de Provincie, maar waarbij wel de Provincie, eventueel als partner, aan zou kunnen sluiten om bepaalde activiteiten aan te jagen. Dat is wat ik graag wil, alleen vind ik dat niet terug in het beleidsplan en dat vind ik eigenlijk ook niet terug in dit voorstel, maar dat is wel noodzakelijk voor een verantwoord proces voor de komende jaren. Dus dat is het antwoord op mevrouw Palmen. En ja, daar waar ik zei 'investeren als kip zonder kop' refereerde ik natuurlijk niet aan de heer Kip die het adviesrapport heeft opgesteld.

De voorzitter: Dank u mijnheer Van Caldenberg. Mijnheer Heldens, u heeft ook nog een vraag voor mijnheer Van Caldenberg.

De heer Heldens (VVD): Nee volgens mij ...

De voorzitter: Oh, dan geef ik u bij deze het woord. Ja.

De heer Heldens (VVD): Dank u wel voorzitter. Ja voorzitter, volgens mij hebben we de beleidsmatige discussie over het Brightlands Chemelot Campus al eerder dit jaar gevoerd. Het stuk gaat over groeifinanciering en daar ga ik mij in ieder geval tot beperken. Het stuk ziet er op zich goed uit; het is redelijk technische materie, maar het mag ook wel fatsoenlijk in elkaar steken als het om zo veel geld gaat. Eigenlijk twee vragen daarover. Eentje is de investering van € 76 miljoen die dan van ons gevraagd wordt, van de Provincie Limburg. Ik kan in het stuk niet vinden op welke manier wij dat kapitaal investeren. Lenen wij dat ergens bij een bank zoals de BNG? Noem maar op, dat kan de Gedeputeerde ongetwijfeld beantwoorden. Komt die gewoon cash van onze immunisatie-reserve bijvoorbeeld? Of van iets anders? Ik zie lichaamstaal, maar ik hoor het zo meteen graag. En nou, dat is op de eerste plaats. Op de tweede plaats hoor ik ook de discussie over DSM. Daar hebben wij ook even kritisch naar gekeken, want er staat natuurlijk al het een en ander over een exit-regeling. Dan

gaan bij politici de nekharen soms overeind staan. Maar zoals ik hem lees brengt DSM eigenlijk vooral kapitaal in op dit moment en vergroot het de kapitaalverhouding, dus dat duidt in de eerste plaats niet op een voorgenomen exit. Maar mocht het dan toch aan de orde zijn, dan betekent dat ... De vraag is eigenlijk, begrijp ik dan goed dat dat niet betekent dat dat kapitaal eruit gaat en dat DSM zijn aandelen kan verkopen zoals iedereen altijd zijn aandelen in een BV kan verkopen en dat de Provincie Limburg 80% van de aandelen blijft houden en van het ingebrachte kapitaal en dat de beslissingsbevoegdheid van wat er daar gebeurt toch bij ons blijft liggen? Welke mogelijke nadelen zouden eraan kunnen kleven als DSM eruit zou stappen en zijn aandelen zou verkopen? Want ik zie ze eigenlijk in het stuk niet en ik kan ze ook niet bedenken. Dus ja, misschien is het wel interessant als de Gedeputeerde daar dan antwoord op geeft. Ja, tot zover. Verder ziet het stuk er gewoon goed uit. Wij hebben op dit moment geen wensen of bedenkingen op dit moment.

De voorzitter: Dank u. Mevrouw Depondt.

Mevrouw Depondt-Olivers (CDA): Ja voorzitter, ik sluit aan bij de VVD. We hebben, denk ik, ruim twee jaar geleden hier bijna met zijn allen inderdaad gevraagd die stip op die horizon voor die campussen te gaan zetten om een beetje van het gevoel af te komen dat we van project naar project, van investering naar investering aan het hoppen waren. De roadmaps hebben we in de zomer besproken. Die gaven wat ons betreft een goed beeld, voor zover je bij een campusontwikkeling tot in detail tien jaar vooruit kunt kijken, maar dat was in ieder geval voor ons ruim voldoende. Bij de uitbreiding naar Noord hebben wij toen het standpunt ingenomen dat de opstal door de markt gefinancierd zou moeten worden, maar naar aanleiding van de verkoop van de campus in Eindhoven zijn we daar toch even over gaan nadenken of dat nu zo'n handige manoeuvre zou zijn omdat marktpartijen – en ik hecht daar geen waardeoordeel aan – over het algemeen gaan voor het hoogst mogelijke rendement. Dat mag, maar de vraag is of dat op zo'n campus, waar wij al bijna een kwart miljard in geïnvesteerd hebben, nu zo verstandig is als daar straks iemand eigenaar van de opstal is en denkt: wat moet ik met al die armlastige startups? Gooi die er maar uit, want ik kan er wel een paar types inzetten die twee keer de huur kunnen betalen. Daar zitten wij niet op te wachten, dus voor ons was dat wel een reden om te zeggen: dat legitimeert in dit geval bij campussen wel een positie van de Provincie om vastgoedeigenaar te worden, om het maar zo te zeggen. Of in elk geval te investeren in het vastgoed. Hè, dat is dus niet generiek, maar in dit geval vinden we dat een heel legitieme keuze. Ja, de mogelijke exit van DSM is voor ons ook nog wel een vraag. En niet omdat wij niet begrijpen dat bedrijven op enig moment mondiaal gezien andere keuzes maken, daar kun je van alles van vinden. Maar we hechten er inderdaad wel aan dat in dat partnership een relevant bedrijf of meerdere relevante bedrijven wel een rol blijven spelen. Anders is het ook geen triple helix meer natuurlijk, dan wordt het een double helix. En dat zou het eigenlijk niet moeten zijn, want dan is het eigenlijk bijna alleen maar publiek geld, want geld dat onderwijsinstellingen krijgen is uiteindelijk ook publiek geld. Maar misschien dat de Gedeputeerde nog eens kan toelichten hoe nu geborgd wordt dat als DSM eruit stappen, de partij die daarvoor in de plaats komt een partij is waarvan het min of meer gegarandeerd is dat die aansluit bij de hele campusgedachte en de campusontwikkeling en zich daar ook actief voor inzet, want dat is wat je dan wilt. En of het dan DSM is of een ander, ja, dat zij dan zo, maar dat willen we vooral geborgd zien. Misschien dat u dat nog wat nader kunt toelichten.

De voorzitter: Dank u mevrouw Depondt. Mijnheer Thewissen.

Mevrouw Depondt-Olivers (CDA): Oh ja, en verder hebben wij geen wensen of bedenkingen.

De voorzitter: Dank u. Mijnheer Thewissen.

De heer Thewissen (JA21): Dank u wel voorzitter. Nou, laat ik beginnen met de complimenten te geven aan het College voor de technische sessie die verleden week donderdag gegeven is. Die heeft voor onze fractie in ieder geval de meeste vragen beantwoord. Ik vond het eigenlijk wel – laat ik me netjes uitdrukken – jammer dat er geen quorum aanwezig was voor zo'n belangrijk onderwerp. Ik denk dat dat nu ook een aantal vragen had voorkomen.

De voorzitter: Mijnheer Heldens.

De heer Heldens (VVD): Ja voorzitter, een reactie op de heer Thewissen. Ja, wij vonden dat in die zin ook jammer. Volgens mij hebben we een of twee maanden terug in deze commissie geïnventariseerd of er een mogelijkheid was om op een donderdagavond een extra commissievergadering te houden. Daar heeft toen een meerderheid nee tegen gezegd, en dan wordt het gewoon een technische briefing omdat gewoon een meerderheid niet in staat was om te komen. Wij hebben met heel veel pijn en moeite één man kunnen sturen, maar die donderdagavond - daar blijf ik op terugkomen - was gewoon de conclusie dat de meerderheid van deze commissie dan niet in gelegenheid is om te komen. En die discussie kunnen we iedere keer voeren, maar ik denk dat dat voor de kijkers wel even zo transparant is dat ... We hebben deze discussie al eens gehad en toen is gezegd: nou, dat gaat eigenlijk niet.

De voorzitter: Dank u voor de uitleg. Mijnheer Thewissen.

De heer Thewissen (JA21): Ja. Ik wil alleen maar aangeven dat het een zeer waardevol overleg was. Er werd op een gegeven moment aangegeven dat de prognose qua bedrijvigheid en rendement op het vastgoed in deze campus positief is. Er blijven twee punten over voor JA21. We lezen iets over een bancaire herfinanciering. Dat is op zich duidelijk, maar dat geeft wel aan dat het een cruciaal onderdeel is. Een vraag die we hebben: welke garantie zou het College ons kunnen geven als dit niet lukt? Dus wat als niet? Dat vinden wij wel een belangrijke. En dan een opmerking gevolgd door een vraag met betrekking van de kapitaalbreng van UM. Als wij dit lezen dan komt het bij ons toch iets te vaag en te vrijblijvend over, zeker in verhouding tot wat wij als Provincie inbrengen. En ook gegeven dat wij als Provincie de Universiteit Maastricht, die wij ook heel belangrijk vinden, maar op allerlei andere manieren ook financieren of subsidiëren. Dus hoe wordt de inbreng van de UM geconcretiseerd en gegarandeerd? Want wij vinden het wel belangrijk dat voorkomen wordt dat er een partij alleen de lusten zou hebben en niet de lasten. Dus dat zijn onze punten voor nu.

De voorzitter: Mijnheer Van Wageningen, u had een vraag voor mijnheer Thewissen?

De heer Van Wageningen (D66): Ja, want hij denkt kennelijk dat de Provincie de universiteit subsidieert. Buiten de campus om ken ik dat niet. Hoe subsidieert de Provincie de universiteit?

De voorzitter: De heer Thewissen.

De heer Thewissen (JA21): Nou, volgens hebben we een aantal dingen al genoemd, bijvoorbeeld Working on Europe. Volgens mij hebben wij regelmatig aanvragen hier voorliggen en die gerelateerd zijn, direct en indirect, aan de activiteiten van de Universiteit Maastricht.

De heer Van Wageningen (D66): Ja, ik vroeg specifiek buiten de campussen om. Die worden dan vaak in het licht van de ... Dan wordt er gezegd: dat is een campusactiviteit. We hebben bijvoorbeeld die longitudinale studie ... Ik ben even de naam kwijt.

Mevrouw Depondt-Olivers (CDA): De Maastricht Studie.

De heer Van Wageningen (D66): De Maastricht Studie. Ja, inderdaad. Ik dacht ook dat het buiten de campussen om was, maar bij het laatste besluit dat we erover genomen hebben werd het gebracht als een onderdeel van de campus. Dus daarom vraag ik het ook op deze manier.

De voorzitter: U heeft meteen het woord, dacht ik, hè. Mijnheer Thewissen was klaar. Aan u het woord.

De heer Van Wageningen (D66): Dank u wel. Goed. Puur financieel-technisch lijkt deze financiering voor D66 akkoord. De revolverende investering levert financieel rendement op. De investering blijft op onze balans staan en het is een maatschappelijk relevante toepassing van onze reserve. Zo hebben we het toch goed begrepen? Daar zijn we in ieder geval even afwachtend van een positief antwoord daarop. We zijn dus niet beducht voor de financiële kant van deze zaak, maar wel voor het maatschappelijke rendement van deze investering, daar hebben we nog wel vraagtekens bij. De universiteit en andere kennisinstellingen investeren niet mee, hun belang verwatert. Het bedrijfsleven trekt zich terug, DSM-Firmenich is na de voorgestelde transactie geen eigenaar meer van vier van de vijf gebouwen op de campus – die ze nu nog wel hebben. Ondergraven we hiermee niet de succesformule van de campussen, namelijk de gelijkwaardige samenwerking tussen het bedrijfsleven, onderzoek, onderwijs en de overheid? De triple helix-gedachte. Als dat een succesformule is, ondergraven we dan niet onze succesformule hiermee? Dit sluit aan bij de vragen die anderen hier natuurlijk ook over gesteld hebben ja. Is er geprobeerd om de op Chemelot gevestigde bedrijven, bijvoorbeeld SABIC, Lonza of OCI mee te laten investeren? Of bijvoorbeeld Chemelot BV namens hen? Zo ja, wat was dan hun reactie? Die bedrijven staan namelijk voor een historische opgave waar de campus en de twee andere stelen van de triple helix bij kan helpen. Ik heb mogelijke wensen, en ik noem ze vast want ik nodig reacties daarop alvast uit. Mijn wens zou zijn om de daadwerkelijke besteding van € 67 miljoen provinciale bijdrage pas te doen zodra het bedrijfsleven en/of onderwijs- en kennisinstellingen bereid zijn om in cash mee te investeren. Dat cash staat tussen aanhalingstekens, graag jullie reactie daarop. En tussen haakjes staat ook: in verhouding van het oorspronkelijke Vastgoed CV, zodat de triple helix-gedachte niet in die CV verwatert.

De voorzitter: Mevrouw Depondt.

Mevrouw Depondt-Olivers (CDA): Ja, ik heb toch een vraag aan de heer Van Wageningen. Even teruggrijpend op de roadmaps en de adviezen die daar van het externe bureau, Buck Consultants, bijlagen. Daar was het voorstel – en wij als CDA vonden dat een heel logische – om per campus zo snel mogelijk naar een situatie toe te groeien waarbij de Provincie vooral in faciliterende zin zou functioneren. In ieder geval, laten we zeggen, horizontaal – terreinen, wegen, whatever – en verticaal, mogelijk in vastgoed, en onderwijs en onderzoek vooral bij de onderwijsinstellingen in samenwerking met het bedrijfsleven te laten, en dát wel in een triple helix-samenwerking. Nou, hier ligt een voorstel voor waarin eigenlijk wordt gezegd: nou, jullie hoeven niet meer in onderwijs en onderzoek te investeren, dat doen wij wel, om het maar zo te zeggen. Ik kan mij voorstellen dat u zegt: mag ik daar een handtekening onder van de UM cum suis? En Zuid. En dat de Provincie juist in die faciliterende rol zit. Wilt u dan van dat principe afwijken? Want dat is wat ik lees uit uw wens die u formuleert.

De heer Van Wageningen (D66): Nee, nee. De wens is ...

De voorzitter: Mijnheer Van Wageningen.

De heer Van Wageningen (D66): Kijk, we hebben het nu alleen over het vastgoed nu hè, dus niet over de programma's. Maar goed, als we het ... Binnen die Vastgoed CV waren er verhoudingen tussen de drie triple helix-partijen. Die verhoudingen verwateren nu iets. Ja, dat willen we juist proberen te voorkomen. Ik wil dus eerder vasthouden aan de oorspronkelijke gedachte, wat ook een succesformule is gebleken, dan dat ik hier iets anders mee zou willen bereiken. En dit is niet in tegenspraak met roadmaps zoals we hebben afgesproken de afgelopen zomer.

De voorzitter: Mijnheer Van Wageningen, gaat u verder.

De heer Van Wageningen (D66): Ja. In het Limburgse bedrijfsleven, dat is de inleiding van de volgende wens, heerst onvrede over de geconcentreerde inzet van provinciale middelen op de campussen. Er zijn veel Limburgse ondernemingen, groot en klein, die net als de chemische industrie een financieringsprobleem hebben en met een kennisbehoefte zitten en die ook wel een gebouw zouden willen huren dat de Provincie naar hun specificaties bouwt. Dit opent de vraag: bent u er zeker van dat de investering in de uitbreiding van de Chemelot Campus maatschappelijk gezien voor Limburg de beste toepassing is van onze immunisatie-reserve? Welke alternatieven heeft u overwogen? En wat heeft u overtuigd? Waarom komt u met dit voorstel ook voordat de Staten een grond- en vastgoedstrategie hebben ingekaderd? Dit is het zoveelste voorstel voor een investering in vastgoed voordat we het kader daarvoor hebben vastgesteld, en dat speelt al meer dan een jaar. En de wens zou dan zijn: daadwerkelijke besteding van de € 67 miljoen provinciale bijdrage aan vastgoed op de Chemelot Campus niet voordat de Staten de grond- en vastgoedstrategie van de Provincie hebben vastgesteld. Dat zou de wens zijn.

De voorzitter: Dank u.

De heer Van Wageningen (D66): Die twee wensen gaan dus over de daadwerkelijke besteding. We kunnen er best wel vrede mee hebben dat het nu in principe ter beschikking komt, maar de daadwerkelijke besteding pas als aan de voorwaarden is voldaan. Dank u wel.

De voorzitter: Mijnheer Van Wageningen, kunt u de vragen doorsturen of mailen naar de Griffie?

De heer Van Wageningen (D66): Als er geen reacties zijn dan stuur ik ze door zoals ik ze nu heb genoemd.

De voorzitter: Oké. Mijnheer Westhoff.

De heer Westhoff (Fractie Westhoff): Wij vinden het een goed stuk en we hebben verder geen wensen of bedenkingen, maar wel nog één technische vraag naar aanleiding van de technische sessie van vorige week. Er werd op een gegeven moment gerefereerd aan een document waarin werd aangegeven dat de investeringen die we moeten doen op die plek, dus die uitbreidingen, dat dat een commercieel succes gaat worden. Dat heb ik op dat moment even niet helemaal goed begrepen, maar zou u dat document of ter beschikking willen stellen aan alle Statenleden of in ieder geval dat we het kunnen inzien?

De voorzitter: Dank u mijnheer Westhoff. Dan geef ik nu het woord aan de Gedeputeerde. Aan u het woord, mijnheer.

Gedeputeerde Satijn: Ja, dank u wel voorzitter. Even kijken of het allemaal past. Ja. Dank. Dank ook aan uw commissie voor de toch positieve benadering van dit voorstel mét natuurlijk vragen. Die probeer ik zo goed mogelijk te beantwoorden. Laat ik allereerst beginnen met te antwoorden op

mevrouw Palmen, die ons helaas verlaten heeft. Althans, voor deze commissievergadering. Ja, ik wil haar vraag for the record wel beantwoorden, dat lijkt me wel zo keurig. Kijk, ze heeft een aantal vragen gesteld over: waarom doen we dit? Maar kunt u ons ook aangeven hoe die campus zich als zodanig nu ontwikkelt? En we hebben daar juist in nauwe samenspraak met uw commissie en met uw Staten de Brightlands Rapportage voor ontwikkeld waar al die informatie ook echt op een heel goed te ontsluiten manier in staat, dus daar zou ik graag naar willen verwijzen. En dat geldt ook voor haar vraag over: is groei nu een doelstelling op zich? Een aantal van uw commissieleden hebben dat ook al benoemd. Het is natuurlijk een direct resultaat van het gesprek dat we met elkaar hebben gehad in juni. En de hele aanleiding om het gesprek in juni met elkaar te hebben was met name dat uw Staten op een gegeven moment hebben gedacht: geef ons nu eens een goed perspectief hoe we die campussen, waar wij als Provincie toch een heel belangrijke rol in hebben voor die toekomst, ervoor staan. Dat zijn die beroemde roadmaps van Buck Consultants. En dat is in feite ook de visie die eronder ligt, dat is de beleidsdoelstelling waar ook de heer Van Caldenberg op hamert. Die is daarin verankerd, en dat hebben we dus met elkaar uitgebreid verhandeld. En als we het dan toch over deze campus hebben dan wil ik wel benadrukken dat dit natuurlijk een campus is die ook door velen van u – en ook door ons, overigens – als een soort van voorbeeldmodel wordt gezien. Het is ook de oudste campus; u heeft daar ook voldoende tijd voor gehad, als je het zo wilt bekijken. En nu ziet u hoe een succesvolle ontwikkeling kan doorgroeien naar een campus die op termijn gewoon self-sustaining moet zijn. En dat is ook feitelijk een voornemen dat we met elkaar hebben uitgesproken, ook in juni, dat is: de rol van de Provincie gaat veranderen in de toekomst. Absoluut. Tien jaar geleden waren we initiërend, maar we hebben in juni met elkaar afgesproken dat we faciliterend zijn. En dat juist in deze campus, ook door de constructie die vandaag voorligt, er middelen vrijkomen waarin een aantal zaken die wij in de voorgaande periode zouden subsidiëren en nu niet meer doen, maar dat de campus dat zelf gaat financieren. En dat is natuurlijk, als ik dat mag zeggen, het wenkend perspectief dat we ook heel graag willen zien op alle andere campussen, maar waar deze campus het verst in is gevorderd. Dat is feitelijk ook de reden waarom we dingen doen zoals we die nu doen en ook zo voorstellen. Dus dat is even een antwoord, een aantal, op de opmerkingen die ik hier heb mogen vernemen van uw commissie, voorzitter, en ook als een terugblik op hetgeen we in juni met elkaar besproken hebben.

De heer Ernst vroeg: kunt u ons even een voorstel sturen waarin we de governance naast elkaar zetten? Dat zal ik doen. Het is een toezegging, voorzitter, dat ik dat keurig even voor u uitwerk en dat ik u dat doe toekomen. Dan heeft u het in één oogopslag in uw bezit. Ja, de Partij voor de Dieren. Ja, u stelt feitelijk ook de vraag, en ik hoor dat ook bij mevrouw Jetten komen, van ja, is dit het nu? Als ik het zo mag zeggen. Hè, we gaan financieren voor tien jaar, en betekent dat dan dat we over tien jaar of over een aantal jaren nog een keer deze discussie hebben? Toch even terugkijkend, want ik hoor ook de opmerking: gaan we weer geld op tafel leggen? We leggen geen geld op tafel, het geld ligt al op tafel, we gaan alleen herfinancieren. Dus het is niet dat we er additioneel iets bijleggen. Er ligt al een financiering vanuit de Provincie. Die loopt af en die gaan we vernieuwen en dat is feitelijk, zou je kunnen zeggen, het kapitaliseringsvoorstel dat er nu ligt, alleen in een bepaalde vorm en anders onderhandeld omdat we natuurlijk met een aantal partijen daar gesprekken over gevoerd hebben. En ook even teruglegend bij uw commissie, voorzitter, een aantal van deze zaken zoals we die hier ...

De voorzitter: Dank u. Mevrouw Depondt.

Mevrouw Depondt-Olivers (CDA): Ik doe het nu even uit mijn hoofd, maar volgens mij was dat een combinatie van herfinanciering en nieuwe financiering. Niet alleen herfinanciering.

Gedeputeerde Satijn: Correct. Ja, dat is correct. Dat is correct. Dus een deel van het geld ligt al op tafel. U heeft het helemaal juist, ik had me daar iets specifieker over moeten uitdrukken. Als ik het

goed heb begrepen ... U hoort ook de heer Van Caldenberg aan mijn linkerkant al bewegen, als ik het zo mag zeggen. Dus u heeft helemaal gelijk.

Mevrouw Depondt-Olivers (CDA): Ja, wij kunnen het de laatste tijd heel goed vinden met elkaar.

Gedeputeerde Satijn: Ja, nee, ik ... Nou, dat ga ik niet bevestigen, maar ... Dat ga ik niet bevestigen. Oké. Ja, daar zijn we weer. Maar dus, als u zegt van nou, wat betekent dat voor de ... Dat weten we op dit moment niet. We hebben natuurlijk wel met elkaar in juni een ambitie vastgesteld, dat zijn die beleidsdoelstellingen, en daarnaast leggen we deze financiering hier voor als eigenlijk een verlengstuk van het besluit dat u ook in juni heeft genomen. Dus dat leggen we feitelijk langs het beleid dat u in juni heeft vastgesteld, met dien verstande dat dit arrangement technisch ook is aangepast. Dat hebben we de vorige keer in de technische briefing ook vermeld, want de visie rondom de beleidsdoelstellingen richt zich tot 2030 en dit voorstel gaat tot 2033. Nou, waarom we dit doen hebben we in de technische briefing heel nadrukkelijk nog een keer uitgelegd. Nou goed, dan ook een opmerking over de UM, dat hoorde ik ook van een aantal partijen, van: hoe zit de UM nu in deze wedstrijd? Nou, de UM heeft aangegeven dat zij wettelijk gezien ernstig beperkt worden om te investeren in vastgoed. Dus dat zij dat ook niet kunnen en in die zin misschien ook niet mogen doen. Dat is natuurlijk wel onderwerp van gesprek geweest, want wij voelen ook wel die gevoeligheid als het aankomt op de triple helix. Daarom hebben van hen ook een bestuurlijke commitment gekregen dat zij daar waar het gaat om onderzoek en opleidingen blijven investeren in deze campus, alleen kunnen zij dat niet in dit arrangement inbrengen omdat ze het, zoals ik al zei, vanuit de wettelijke beperkingen heel moeilijk kunnen doen. Dus dat is feitelijk wat er aan de hand is als je hebt over de UM. Zijn ze daardoor minder geïmmiteerd? Zeker niet. De gesprekken die wij hebben met de UM leiden natuurlijk niet alleen tot deze campus maar tot ook de andere drie campussen waarin ze medeaandeelhouder zijn samen met ons. En ze staan vierkant achter de ontwikkeling van iedere campus en blijven zich daar ook aan verbinden, maar in elk geval ook aan committeren. U had ook nog een vraag over de ...

De voorzitter: Mevrouw Boven.

Gedeputeerde Satijn: Oh, excuses.

Mevrouw Boven (Partij voor de Dieren): Ik had een vraag naar aanleiding van uw antwoord. Want als zij dan wettelijk niet mogen investeren in vastgoed, compenseren ze dat dan op een andere manier? Of blijven ze hetzelfde doen als wat ze de hele tijd hebben gedaan?

Gedeputeerde Satijn: Voorzitter, wat ze gedaan hebben kunnen ze niet meer doen, want ze hadden in eerste instantie natuurlijk wel een kleine vastgoedfinanciering als onderdeel van het arrangement in de vorige situatie, dat mogen ze niet meer doen. We hebben er met hen over gesproken en wat zij belangrijk vinden is in die campus blijven investeren als het gaat om onderzoek en het houden van opleidingen aan de instituten die er zijn. Want ook de instituten, als je het zo wilt bekijken, bewonen die campus en maken de campus ook de campus, om het even zo te zeggen. Die triple helix, wat u ook heeft aangegeven. Dat blijven ze ook in de toekomst doen voor de duur zoals we hier ook met elkaar spreken. Alleen dat hebben ze niet met een geldelijk bedrag of een vertegenwoordigd geldelijk bedrag vastgelegd, om het maar even zo te zeggen. Het is niet zo dat zij zeggen: we doen dat voor € 10 miljoen omgerekende waarde bijvoorbeeld. Maar ze hebben wel gezegd: wij blijven onverwijld onderdeel uitmaken van de campusstructuur in Sittard-Geleen. Dat is wat zij hebben gezegd. Dat is een bestuurlijk commitment, zonder dat daar een geldelijke vertaling in zit. Want ja, laten we wel wezen, al zouden ze dat doen dan levert hun dat niet meer recht op dan in de constructie zoals die

voorligt, en daar gaat het natuurlijk voor een deel ook om. Als je het hebt over de deelneming in het hele construct dan hebben we gezien dat zij zelfs door de inbreng van DSM qua zeggenschap natuurlijk achteruitgaan – dat noemen ze technisch een verwateren – omdat DSM juist met een grotere inbreng komt dan wat men had. De verhoudingen zijn dus veranderd, maar de inzet van de universiteit blijft hetzelfde.

De voorzitter: Mevrouw Boven.

Mevrouw Boven (Partij voor de Dieren): Dan ook daar een vraag over. Want u zegt zeggenschap, maar volgens mij stond er in het stuk dat het ging over dat de zeggenschap hetzelfde bleef, namelijk een derde/een derde/een derde, alleen dat zeg maar de dividend of de geldelijke vergoeding verwatert.

Gedeputeerde Satijn: Dat is juist. Dus in de Vastgoed CV, daar verwatert men. Dat is ook het vastgoedaandeel. En de zeggenschap in de BV blijft hetzelfde op 33%. Dat is juist. Maar even gerelateerd aan uw vraag van: wat is het commitment van de UM? Ja, die blijft onverwijld even groot als wat ze gehad hebben, alleen kunnen zij dat dus niet, zeg ik maar even kort door de bocht, via een vastgoedinjectie doen zoals DSM dat doet. In dit geval brengen ze eigen panden in of met een financiering. Dus beide kan wat UM betreft niet. U had ook nog een vraag van wat betekent dat dan voor het zeggenschap van PS? Als wij hier dit voorstel goedkeuren, betekent dat dan dat we er niet meer op terug kunnen komen? Het antwoord daarop is eigenlijk ja. U heeft natuurlijk altijd een recht om met ons het gesprek daarover aan te gaan, alleen we gaan het arrangement wel ... Zodra de wensen en bedenkingen bekend zijn geweest en uw Staten hebben zich op 16 december daarover uitgesproken, dan is dat wel het arrangement dat voorligt. En daar kunnen natuurlijk ook partijen, zoals de directie van de campus, daar recht aan ontleen net zo goed als DSM. Dus we gaan wel een bestuurlijk commitment met elkaar aan. Waar het denk ik ingewikkeld wordt als we later met elkaar gaan zeggen van ja, we hadden het toch liever anders gehad. Dan ga je in ieder geval een situatie van een soort van heronderhandeling in. Ja? Even zien. Ja, dan heb ik ook een aantal vragen van 50PLUS behandeld.

Mevrouw Boven (Partij voor de Dieren): Nou, nog niet al mijn vragen zijn beantwoord.

Gedeputeerde Satijn: Even kijken. Kunt u in ieder geval de vraag herhalen die nog niet beantwoord is?

Mevrouw Boven (Partij voor de Dieren): De vraag over als DSM zich zou terugtrekken uit de campus, wat dat dan voor invloed heeft op die een derde van het zeggenschap. Of die commerciële partij dan ook een derde van het zeggenschap gaat krijgen.

Gedeputeerde Satijn: Ja. Het antwoord is ja. Dus als er een aandeelhouder voor in de plaats komt, stel dat dat zo is, dan krijgt hij hetzelfde recht als DSM heeft. En plichten uiteraard. Maar dat betekent wel ... Het is goed dat u dat onderscheid net maakte. U heeft het over de zeggenschap en de BV, die blijven identiek, maar de verhouding in het Vastgoed CV is natuurlijk anders, want daar zijn wij als Provincie Limburg natuurlijk ruimschoots in de meerderheid, juist om de situatie hoe die in Eindhoven is geweest te voorkomen. Waar mevrouw Depondt net natuurlijk aan refereerde is van: wat we niet zouden willen hebben is dat er uiteindelijk een investeerder bij komt die in ieder geval op zijn minst niet meer de triple helix-gedachte ondersteunt en er voor eigen gewin in gaat zitten. Daarvoor hebben we juist de verdeling in de Vastgoed CV zo dat de Provincie daar echt 80% heeft van de aandelen, alleen in de BV zelf heb je wel te maken met dat de nieuwe aandeelhouder, als die er is, dezelfde

rechten en plichten krijgt als DSM, stel dat DSM zou vervreemden. Maar goed, u heeft het ook kunnen lezen ... En misschien is het goed om dat nog even toe te lichten, voorzitter, want we hebben natuurlijk eendachtig over de opmerking die we met elkaar hebben uitgewisseld rondom het Eindhoven-scenario echt zitten nadenken: hoe we dat kunnen voorkomen? En tot je spijt moet je dan constateren dat als je het echt hebt over wet- en regelgeving er natuurlijk vrij weinig mogelijk is om dat te voorkomen. Dus dat moet dan echt in de verhoudingen met elkaar, en dat is wat we geprobeerd hebben in het arrangement zoals voorligt, zo te organiseren dat we in ieder geval een behoorlijke controle hebben over wat er uiteindelijk gebeurt met dat vastgoed. Want daar was natuurlijk altijd de vrees van stel dat er een Eindhovens scenario zou komen ... Dat kan niet, want in Eindhoven was alles al 100% privaat hè, dus daar heeft iemand gewoon het hele aandeel overgenomen en daarmee ook het honderdprocentaandeel. Dat kan hier vastgoed-technisch gezien gewoon niet. Alleen zeggenschap-technisch kan ook niet, want hier heb je in ieder geval te maken met een UM en een Provincie Limburg die zich langjarig committeren aan het doel van deze campus en daar dus samen ruim de meerderheid hebben ook in de BV. Dus ook daar zal een partij zich dan naar moeten schikken, los van de rechten en plichten die er al op DSM rusten. Maar daar heeft in ieder geval de UM in combinatie met de Provincie Limburg een grote meerderheid in die BV om te bepalen wat er gebeurt, als ik het zo mag zeggen. Dus moet iemand wel, laten we zeggen, in de geest van de bijdrage van DSM gaan deelnemen in deze BV, en dat is ook natuurlijk als antwoord op de andere vragen van de commissie. Want natuurlijk is het zo ... Dat hebben wij ook geschetst en ik denk dat dat een reëel beeld is, want volgens mij had ik nog geen twee weken de eed afgelegd en hadden we in dit gebouw al een discussie over DSM. Je ziet wel dat DSM natuurlijk andere strategische keuzes aan het maken is. Hebben zij hun vertrek al aangekondigd? Nee, formeel nog niet, maar dat is wel iets om rekening mee te houden. En we hebben natuurlijk ook met hen het gesprek gevoerd: wij vinden het ook belangrijk dat een DSM-like bedrijf – en dat zou bijvoorbeeld kunnen zijn een ander bedrijf dat gevestigd is op het terrein – die plek inneemt. Die gesprekken hebben wij nog niet gevoerd omdat er nog niet een formele situatie is dat dat zo is, en DSM heeft natuurlijk de rechten die ze erin hebben. In de onderhandelingen vonden wij het juist heel erg belangrijk om die borging te houden, en dan hebben zij dus kunnen onderhandelen dat zij ook gewoon vastgoed inbrengen. Dus we hebben langs een aantal lijnen, voorzitter, geprobeerd om de belangen die er zijn voor deze campus, maar ook voor de Provincie Limburg met haar grote aandeel hierin, net zoals UM, om dat te borgen voor de toekomst. En dan komen we dus op dit soort stapeling van maatregelen die moeten voorkomen dat de scenario's Eindhoven, ik noem ze dan toch maar even, worden voorkomen. Dat is een wat langer antwoord, voorzitter, maar langs die lijn hebben we natuurlijk ook die gesprekken met elkaar gevoerd omdat we natuurlijk dat belang van die campus zagen, maar ook van een derde partner, in dit geval DSM, hier uiteindelijk toegevoegde waarde blijft leveren in die campusorganisatie en in die campusstructuur. Ben ik nog een vraag vergeten?

De voorzitter: Mevrouw Boven.

Mevrouw Boven (Partij voor de Dieren): Ik wilde hier graag op reageren. Want zoals u het vertelt begrijp ik het, maar dat heeft volgens mij ook tot consequentie dat het eigenlijk een onmogelijke situatie is geworden als wij er als Provincie uit willen stappen. Wij kunnen hier niet meer uitstappen, behalve met als consequentie dat we het verkopen aan een commerciële partij.

Gedeputeerde Satijn: Ja, maar gelukkig is dat ook een uitspraak die niet gedaan is door dit huis. Hè, dus in die zin is het gewoon consequent aan de beleidsdoelstelling die we hier hebben. En natuurlijk zou het in de toekomst kunnen zijn ... Want u vroeg ook van ja, maar wanneer is dan die heroverweging hè? Nou, we hebben nu vastgesteld met elkaar dat de komende tien jaar u een aantal beleidsdoelstellingen heeft vastgesteld, en in lijn daarmee wordt het financieringsarrangement

voorgelegd. Daarmee is natuurlijk niet uitgesloten in de verre toekomst dat het wel zo zou kunnen zijn, alleen constateren we dan wel dat we het dan, zoals het er nu voorligt, 80% in de vastgoedfinanciering hebben die buitengewoon rendabel is voor deze Provincie.

De voorzitter: Mijnheer Van Caldenberg.

De heer Van Caldenberg (SP): Ja, toch daar wel even op verdergaande. Want kijk, nu hebben we het niet vastgelegd in het beleid, en dat hebben we ook met een goede reden niet gedaan. En volgens mij zal dat de komende jaren ook niet gaan gebeuren. Maar wij kunnen natuurlijk ook niet allemaal in die glazen bol van die toekomst kijken. En er kunnen ook omstandigheden zijn waarbij de Provincie toch in het grotere geheel wordt gedwongen om bepaalde keuzes die ze nu maken met het volle verstand in de toekomst te heroverwegen. En wat ik zonde zou vinden is dat we, als we in zo'n situatie terechtkomen, zeg maar een heleboel zaken met ons meesleuren. Dus in hoeverre maken we de organisatie van de campus niet heel kwetsbaar door specifiek van ons afhankelijk te zijn in die mate? Daar zit de vraag wel een beetje in.

De voorzitter: Mijnheer de Gedeputeerde.

Gedeputeerde Satijn: Mijnheer de voorzitter. Ik probeer het even te wegen wat de heer Van Caldenberg ... Ik denk dat ik snap wat hij bedoelt. Kijk, volgens mij moet de kracht van de campusontwikkeling niet zozeer zitten in de financiering. Het is wel een instrument en in dit geval wordt dat instrument hier voorgesteld, maar de kracht van de campus – en ik denk dat het ook heel goed is dat we het daar vandaag ook over hebben ondanks dat we daar in juli natuurlijk een besluit over hebben genomen – zit natuurlijk in die samenwerking en in de ontwikkeling van die campus. En juist die robuustheid van die campus daarover heeft u besloten: dat willen we graag gaan doorontwikkelen. En daarom ligt het voorstel zoals het er ligt. Het succes daarvan, zou ik bijna zeggen, is tekenend, bepalend voor de toekomstige situatie waar we met zijn allen geen kristallen bol voor hebben. Dus ik zou zeggen: volgens mij zijn we op dit moment met de goede dingen bezig en zou het in de toekomst moeten blijken of alle partijen die zich aan het vestigen zijn ... **De heer Westhoff had het ook over de toekomstige rendabelheid van de verhuur. Er ligt een rapport van Cushman & Wakefield. Als de heer Westhoff die bedoelt, dan... Voorzitter, het is toezegging dat we dat betrouwbaar ter inzage leggen voor de heer Westhoff.** Dan kan hij daar kennis van nemen. Ook hij is er zo te zien niet meer, maar ik wil het wel gezegd hebben. Maar dus die toekomst zijn we nu vandaag met elkaar aan het bepalen. Dat besluit heeft u ook – en daar was u een groot voorstander van, mijnheer Van Caldenberg – in juni met elkaar genomen. Dit is de financiering, dus eigenlijk het instrument, om dat mogelijk te maken. En er zal zeker een moment komen met elkaar dat we weer de evaluatie ingaan en zeggen van oké, hoe is ons dat befallen en hoe staat het er nu voor? Alleen op dit moment, en dat heb ik ook zojuist in de eerste beantwoording aangegeven, zijn wij zeer optimistisch over die kansen en dat zien we ook. En het zou kunnen zijn in de toekomst dat dat beeld mogelijk anders wordt, nogmaals, maar dat is een als/dan-discussie. Op dit moment hebben we dat beeld niet.

De voorzitter: Mijnheer Van Caldenberg.

De heer Van Caldenberg (SP): Ja, een prachtig antwoord, maar niet per se op de vraag zoals ik hem bedoeld had. Want zeg maar, de Gedeputeerde geeft het antwoord vanuit het perspectief dat er iets met de campus zou zijn waardoor het zou veranderen vanuit dat perspectief. Maar er kan natuurlijk ook iets gebeuren met de provinciale organisatie waardoor wij zeggen: wij moeten gaan beschikken over dat geld dat we nu hier uitzetten. En dan komen wij in een heroverweging. Laat ik het zo zeggen:

ik zou het voortbestaan van dat ecosysteem van de campus eigenlijk willen behoeden voor dat soort herprioriteringen en daardoor wat minder kwetsbaar maken. Dus ik stel de vraag veel meer vanuit die insteek.

De voorzitter: Mevrouw Depondt.

Mevrouw Depondt-Olivers (CDA): Ik zou bijna aan de heer Kip willen vragen van wie hij eerder afhankelijk wil zijn, van ons of van een Taiwanese.

De heer Van Caldenberg (SP): Nou, zo waren we het toch vandaag zo vaak maar mooi met elkaar eens hè? In dit geval ook trouwens, maar ... Het kan niet de bedoeling zijn dat we dit soort campusontwikkelingen volledig daarvan afhankelijk laten zijn. En daar waar de overheid zeker ook in een discussie gaat over welke kerntaken we nu wel en niet moeten blijven uitvoeren en hoe wij in de toekomst onze financiën gaan blijven regelen. Robuust voortzetten van de campus is het doel, maar wij denken dat we niet de totale afhankelijkheid van de Provincie daarbij kunnen hebben.

De voorzitter: Dank u. Mijnheer de Gedeputeerde.

Gedeputeerde Satijn: Ja voorzitter, dat ligt feitelijk ook ten grondslag aan het feit dat we sowieso al die bewegingen aan het maken zijn, als ik het zo mag zeggen, als Provincie, van initiërend naar faciliterend. Daarmee zeggen we eigenlijk al: we hebben een grotere verantwoordelijkheid in het verleden genomen en die zijn we aan het afbouwen. Maar dat is natuurlijk altijd een politiek debat, dat wil ik er ook wel bij zeggen. Dus wij kunnen niet vooruitkijken, zelfs nog niet eens naar 16 maart, bij wijze van spreken. Of na 16 maart. Maar daarom is het juist belangrijk dat we vandaag met elkaar wel wat commitment uitspreken, als ik het zo mag zeggen. Dat heeft u in juni al beleidsmatig gedaan en hopelijk doet u dat vandaag en op 16 december wat ons betreft in ieder geval ook op dit stuk. Wij kunnen niet met elkaar voorkomen, zoals de heer Van Caldenberg hier zit en zoals ik hier zit, dat in de toekomst een andere prioritering binnen dit huis gaat plaatsvinden en er een mogelijke afroep gaat plaatsvinden. Daarom denk ik dat het juist heel krachtig is dat we hier met elkaar in juni hebben vastgesteld dat we dat voor de komende tien jaar op dat beleidsmatig gebied doen en vandaag en 16 december over deze langjarige financiering. Dat is wat ik erover kan zeggen. En wat ik al eerder aangaf, voorzitter, het is natuurlijk ook belangrijk om aan te geven dat je ook echt als Provincie bestendig bestuurt, om het even zo te zeggen. Straks misschien nog een onderwerp over een campus. Ik kijk even naar de heer Kuntzelaers. Dat we met elkaar als bestuur wel een verantwoordelijkheid hebben. We hebben wel een verantwoordelijkheid. Dus ook als we met elkaar zaken uitspreken voor de lange termijn waar andere partijen bij betrokken zijn – in dit geval zijn dat het DSM en de UM, maar vooral ook alle campusbewoners en alle partijen die daar investeren – is het juist van belang dat we hier ook zeggen: een eendrachtig besluit in juni, wij staan voor onze zaak. En dat geldt hier ook.

De voorzitter: Mijnheer Van Wageningen.

De heer Van Wageningen (D66): Ja, we hebben hier al een poosje speculatieve woorden over een soort exit-strategie, mag ik er aanvullend op die discussie op wijzen dat onze investeringsbeslissingen sinds SiS 3.0 vergezeld moeten gaan van een exit-strategie? Dat kan best zijn de strategie dat we de komende twintig jaar geen exit wensen bijvoorbeeld. Hè, dat is een exit-strategie. Maar dat helemaal in het midden laten lijkt me niet goed, dus het lijkt me wel degelijk goed om die signalen die u van de SP krijgt ook gewoon ... Die heeft u eerder al in meerderheid van de Staten gekregen toen we SiS 3.0 vaststelden. Ja, hier moeten we eigenlijk expliciet over zijn.

De voorzitter: Mijnheer de Gedeputeerde.

Gedeputeerde Satijn: Ja, ik ga verder met de beantwoording. 50PLUS had een aantal wat meer technische vragen ook gesteld. Is de genoemde € 1,7 miljoen die netto bespaard wordt inclusief of exclusief de 4%? Dat is in dit geval exclusief. Als DSM weggaat krijgt dan de nieuwe aandeelhouder ook hetzelfde deel van de aandelen? Als DSM alleen haar belangen in de CV verkoopt – want er zijn natuurlijk twee onderdelen – dan zal DSM haar aandelen in de BV aanbieden aan de zittende aandeelhouders van de BV, dat is de Provincie Limburg en dat is het UM. En als DSM haar belangen in de CV én BV verkoopt, dan treedt de koop en de positie van DSM, daar had ik het zojuist even met mevrouw Boven al over ... Voor CV is dat 15% en voor de BV is dat 33%. Is de nieuwe kapitaalsinjectie van de Provincie ook nodig als DSM zich terugtrekt? Nou, als DSM vertrekt neemt een intredende partij die plaats in, dat heb ik zojuist ook bij mevrouw Boven beantwoord. En kunnen PS nog tussentijds ingrijpen na instemming met dit voorstel? Dat hebben we zojuist ook met elkaar verhandeld: dat is ongewenst. In hoeverre committeert dit besluit de toekomstige Staten en is het noodzakelijk dit besluit nu te nemen? Nou ja, die groeibehoeftes hebben we met elkaar in juni natuurlijk al besproken en feitelijk in het verlengde van het stuk van juni bespreken we dat vandaag ook, dus in die zin is het consistent van zowel GS als PS dat we daar nu een besluit over nemen. Wat betekent het dat het kapitaal renderend ter beschikking wordt gesteld? Dat betekent dat wij jaarlijks 4% rente krijgen over het ter beschikking gestelde kapitaal. U had nog een vraag gesteld: wanneer wordt dan de bancaire financiering afgelost? Bij een exit. Die bancaire financiering wordt afgelost binnen de voorwaarden zoals die met de bank worden afgesproken, de terugbetaling heeft niets te maken met een exit. De vennootschap, de CV, gaat de verplichtingen met de banken aan. Dus de CV. Worden investeringen in duurzaamheid van gebouwen terugverdiend of komen er hoge opbrengsten door kapitaalinjectie? De investeringen in de duurzaamheid door de CV zijn nodig om de energiekosten te beperken. Afhankelijk van de prijsontwikkelingen kunnen de huurders een aantal voordelen krijgen waardoor de lasten van de huurders niet te fors stijgen, maar dat is ook weer een afspraak die er wordt gemaakt tussen verhuurder en huurder en daar staat de Provincie in dit geval buiten. Wat gebeurt er met gebouwen bij een exit van DSM? Blijven ze bestaan met een rentevoeding van 4%? U had de vraag met name ook gericht op de levensvatbaarheid van de campus. De gebouwen worden eigendom van de Campus CV, dus ze worden door DSM ingebracht, dus feitelijk verkocht, als je het zo wilt bekijken. En dit ongeacht of DSM blijft of zijn aandeel verkoopt. Dus die vervreemden per onmiddellijk en daarna worden ze eigendom van de CV. Even zien. Heb ik dan al uw vragen beantwoord? Volgens mij wel. Ik kijk ook even naar u. Klopt dat? Ja toch? Ja. Even zien. Ja, de heer Van Caldenberg die natuurlijk ook even terugkomt op die toekomstvisie, daar heb ik al op gereflecteerd omdat we die natuurlijk feitelijk al met elkaar besproken hebben. Ja, de campus is in feite al zelfstandig, maar vraagt eigenlijk aan de aandeelhouders, en dat hebben we ook naar aanleiding van de roadmap van Buck Consultants besproken, van: mogen wij doorgroeien en versterken? Dat is ook wat wij verstandig vinden, juist om die self-sustaining modus uiteindelijk ook mogelijk te maken, dus dat is feitelijk wat we hier ook doen. En we hopen dan ook, en dat is ook het vooruitzicht dat we hebben, te onderbouwen dat het verdienmodel daar ook wordt verbeterd. En de campus wordt dan ook in staat gesteld om bijvoorbeeld die opleidingen zonder subsidiënt aan de lat nu ook zelf te financieren; daar ziet u weer de beweging van initiërend naar faciliterend. Dat is ook trouwens een voorstel dat door Buck destijds gemaakt en voorgelegd is. U zei ook, en dat vind ik een goede vraag, van hoe monitoren we natuurlijk die voortgang? En ik heb net even gerefereerd aan de Brightlands Rapportage, we willen elkaar natuurlijk goed op de hoogte houden. Dat is een vrij uitgebreide rapportage, die is één keer per jaar op dit moment. Maar ik kan me voorstellen dat dientengevolge dat we daar waar het gaat om echt zaken die vermeldenswaardig zijn, moeten we sowieso natuurlijk op onze informatieplicht, maar zeker op dit punt, ook even wat vaker bij uw Staten

terugkomen. Kijk, de Brightlands Rapportage geeft natuurlijk een soort ecosysteemoverzicht, als ik het zo mag zeggen. Ik denk dat het goed is dat we elkaar goed op de hoogte houden van die ontwikkeling. Vooralsnog staan die seinen wat ons betreft allemaal op groen. Voorzitter, dat waren wat mij betreft de vragen en de opmerkingen van de SP en een aantal zaken hebben we natuurlijk in vraag en antwoord al met elkaar verhandeld. Ik kijk even naar de heer Heldens. De investering wordt gefinancierd uit de eigen liquide middelen van de Provincie. Dus niet ten laste van de bestemmingsreserve, maar daarnaast hebben we ook nog ik noem toch maar even plat een bankrekening, en van daaruit wordt geld overgemaakt via de bankrekening van de heer Schulpen als trouwe uitvoerder van het bestuur. Betekent de exit van DSM dat de kapitaalsinvestering behouden blijft? Ja. Een exit van DSM betekent wel dat ... Had ik iets anders moeten zeggen, voorzitter? De exit van DSM betekent dat DSM haar aandeel verkoopt aan een derde die in deze campusontwikkeling blijft stappen. Wij blijven gewoon ons eigen aandeel behouden, tenzij we natuurlijk besluiten om een deel van het aandeel over te nemen. Dat is voor dan, maar ons eigen aandeel blijft robuust overeind staan. Mevrouw Depondt. Is het verstandig om zo veel geld te investeren in het vastgoed? Ja, het is natuurlijk een grote investering, daar zijn we het met zijn allen ook echt over eens, maar ook een heel renderende investering. Dat heeft u ook allemaal kunnen lezen. En daarbij natuurlijk ook echt ondersteunend in datgene wat we beleidsmatig met elkaar hebben afgesproken. Het is wel een investering die over verschillende jaren plaatsvindt. Dus het is niet, nogmaals, in de analogie die ik zojuist zei, dat de heer Schulpen op 17 december zijn Random Reader pakt en gaat pinnen. Het wordt echt op afroep beschikbaar gesteld daar waar de campus daar ook behoefte aan heeft.

De voorzitter: Gewoon verdergaan.

Gedeputeerde Satijn: Gewoon verdergaan? Ja? Oké. De exit van DSM moet borgen dat de vervangende aandeelhouder aansluit bij de campusgedachte. Nou ja, goed, dat heb ik zojuist in een eerder antwoord al proberen aan te geven: dat proberen we natuurlijk door een aantal maatregelen en situaties die zich al hebben voorgedaan te voorkomen, maar vooral ook aan te geven. Ik heb al gezegd: als je echt sec gaat kijken naar wet- en regelgeving in Nederland is het uitermate beperkt. Als je met elkaar het gesprek aangaat dan heeft u daar ook echt een heel zware rol in gehad die ook eisen stelt aan een nieuwe aandeelhouder. Of gaan we dat, is mijn overtuiging, voorkomen? De heer Thewissen vroeg op een gegeven moment welke garantie GS kunnen geven als de bancaire herfinanciering niet verkregen wordt. In het termsheet hebben wij ook afgesproken dat investeringen echt pas kunnen plaatsvinden als ook de bancaire financiering rond is. Dus het is niet zo dat wij gaan voorfinancieren en dan maar moeten afwachten of dat bancaire rondkomt. Dat is zo met elkaar afgesproken, dus dat is feitelijk een soort van veiligheidsmechanisme waardoor onze exposure beperkt is. U maakte ook de opmerking van het kapitaal van de UM lijkt vrijblijvend. Ik heb zojuist al aangegeven dat dat niet zo is en dat zij met name daar veel op de software zitten omdat zij op hardwareniveau, op vastgoed, veel minder kunnen dan een aantal jaar geleden, en dat commitment hebben zij wel uitgesproken. Ja, de heer Van Wageningen. U stelt de vraag: Zijn er andere bedrijven benaderd om mee te investeren? Op dit moment niet, omdat DSM ook nog niet heeft aangegeven dat ze willen uitreden. Zo simpel is het. Dus wij gaan voortdurend met hen het gesprek aan hoe ze de toekomst zelf zien. De realiteit is natuurlijk, en dat heeft u ook zelf aangegeven, dat dat mogelijk wel aan de orde is, alleen willen wij wel met elkaar het gesprek aan op het moment dat het zover is. En welke partij daar mogelijk zou kunnen intreden, u heeft daar zelf een paar suggesties voor gegeven ... DSM heeft wel aangegeven: als dat zo is, stel dat zij dat overwegen te doen, dat zij zich wel zullen inspannen om ervoor te zorgen dat er, laten we zeggen, een nieuwe aandeelhouder komt die feitelijk dezelfde inbreng heeft en dezelfde doelen heeft met de campus zoals we zelf hebben. Dus ze hebben daar zelf ook een soort van, het is geen resultaatsverplichting, eerder een inspanningsverplichting, toegezegd om in hun eigen netwerk en ook met de partners die ze al in hun bestaande ecosysteem

hebben te zorgen dat daar een aandeelhouder gevonden gaat worden. Maatschappelijk rendement vindt u een belangrijk punt, met name ook gerelateerd aan die triple helix, en dat zijn we natuurlijk met elkaar eens. Het kan niet zo zijn dat daar een vastgoedpartner bij gaat en geen bedrijf à la DSM, want dan ga je je op glad ijs begeven als het gaat over die toekomst van die campus. Dat is ook niet wat we willen. En zojuist, wat ik al zei, het antwoord van DSM: zij gaan zich echt inspannen dat er een partij komt, als het zover is, die aan die randvoorwaarden voldoet. En daar ligt natuurlijk ook een verplichting bij zowel ons als bij de UM om daar ook voor te zorgen. Hè, dus het is niet zozeer dat we naar elkaar gaan zitten te kijken als dat zover is. Dus wij willen ook echt ervoor zorgen dat datgene dat we hier met elkaar feitelijk al tien jaar succesvol ontwikkelen, dat dat ook zeker voor de toekomst geborgd blijft. Even zien. Ja, u had het over de grond- en vastgoedstrategie. Nou ja, goed, bij de campus is er wel degelijk een vastgoedstrategie, dat is feitelijk ook wat er in het stuk staat, en daar gaat het ook over. Het is niet onze strategie, het is de vastgoedstrategie van de campus waar we het hier over hebben. Het is ook niet, als we het hebben over de vastgoedstrategie van de campus, dat wij daar een besluit over nemen, dat doet de Algemene Vergadering van Aandeelhouders. Daar zijn wij als GS, als dagelijks bestuur, natuurlijk vertegenwoordigd, ook mede namens u. Dat is natuurlijk iets anders dan het vastgoedkader van PS als het gaat over onze eigen bezittingen en toekomstige bezittingen.

De voorzitter: Mijnheer Van Wageningen.

De heer Van Wageningen (D66): Daar heb ik gewoon een vraag over in hoeverre dat nu iets anders is. Kijk, we hebben vastgoed en daar maken we beleid mee. Dat is soms in de handen van de Provincie en soms is het in handen van een verbonden partij maar dan is de Provincie wel overheersend in die verbonden partij. Dat hoort toch niet zo veel verschil te maken? In allebei de gevallen moet de Provincie er iets mee en zouden de Staten daar een kader voor kunnen stellen. Als ik het even concreet maak: we hebben besloten tot het aankopen van een bedrijventerrein in Brunssum. Dat ging uit een bestemmingsreserve die we daarvoor hadden. Die was daarmee leeg. Maar nu gaan we toch weer ook weer toch weer vastgoed ontwikkelen, maar dat gaat dan van de bankrekening van de heer Schulpen. Ja ... Dadelijk gaat hij nog eisen stellen. Dit vraagt echt wel duidelijk om inkadering. En de Staten vragen al sinds de zomer van 2021 om die inkadering. En tot nu toe is dat nooit gelukt omdat we niet eens een beeld krijgen wat ons bezit nu eigenlijk is. Ja, daarom wordt het wel een keertje dringend om daar wat wensen en bedenkingen misschien aan te wijden als het over weer nieuwe aankopen gaat. Vandaar.

De voorzitter: Mevrouw Depondt, u heeft een vraag voor mijnheer Van Wageningen dacht ik hè?

Mevrouw Depondt-Olivers (CDA): Ja, ik weet dat D66 dat al een aantal keer heeft ingebracht. Ik ben het met u eens, het is goed om over een grond- en vastgoedstrategie te beschikken. Maar het feit dat je niet over een strategie beschikt is geen legitimatie om te zeggen: ja, dan kan ik niets doen. Het nadeel daarvan is dat je van item naar item hopt en elke keer je afweging maakt en dan maar hoopt dat je daar enige bestuurlijke consistentie in hebt. Het voordeel van een kader is dat je weet binnen welke klijtlijnen van het speelveld je dan moet opereren. Maar ik ga niet mee met uw wens, omdat dat de suggestie zou wekken dat als dat kader er niet is dat je geen enkel besluit zou mogen nemen. Dus ik weet eigenlijk niet, dat is mijn vraag: is dat nou uw bedoeling, om zo lang als dat stuk niet voorligt elke keer elke mogelijke grond- of vastgoedtransactie ter discussie te stellen?

De voorzitter: Mijnheer Van Wageningen.

De heer Van Wageningen (D66): Nou, dat zou een heel vergaande consequentie zijn. Wensen zijn wensen, dus het is niet zozeer dat het ... Dat zijn geen wetten. Ik hoop dat als jullie zo meteen voor die wens toch gaan stemmen dat het College dat opvat als iets waar ze naar moeten streven, maar niet iets waar ze niet omheen kunnen. Dus daarmee ga ik eigenlijk op u in. Ik moet er ook wel op wijzen dat het niet een ad hoc iets is dat we nu even denken van hé, dat is best wel belangrijk, dat vastgoed. Dat is een zéér langetermijnproject van D66 waar we keer op keer op gewezen hebben. Ik meen dat het in de zomer van 2021 was, toen is er een motie van Marlou Jenneskens over aangenomen. Later heb ik het nog een keertje aangescherpt ook, telkens met meerderheid van de Staten. Op het moment is er nog niet geleverd terwijl het echt al in de motie van Jenneskens stond dat er in dit voorjaar zou moeten worden geleverd. Het is niet dat we hier even ad hoc mee komen om problemen te veroorzaken, we willen problemen nu juist voorkomen.

De voorzitter: Oké. Mijnheer de Gedeputeerde.

Gedeputeerde Satijn: Ja voorzitter, daar vind ik mijzelf aan de zijde van de heer Van Wageningen, maar ik ben nog steeds in bijzonder good spirits hier. En ik ben me zeer bewust van die motie die is aangenomen, daar hebben we ook op gehandeld, want er lag ook een stuk en het was ook echt een kadernota, maar op uw verzoek is die van de agenda gehaald omdat er nog een verdieping moest plaatsvinden en dat is een vraag die u gesteld ... Daarbij hebben we een toezegging gedaan: dat gaan we doen hè, om er echt goed inzicht te krijgen in alle grondposities – dat was uw aanvullende vraag. Daarvan hebben we gezegd: dat is prima, maar dat is een wat langer durend traject om dat in kaart te brengen, en dat is nog steeds waar we op wachten. Dus ik werp me er wel verre van dat we geen antwoord hebben gegeven op die motie, want die is er wel degelijk gegeven. Alleen u heeft als antwoord, en dat mag wat ons betreft, gesteld van we willen een wat verdere verdieping, we willen ieder stuk grond dat de Provincie in bezit heeft gelabeld hebben, uitgezocht hebben, weten wat de bestemming daarvan is. En daarvan heb ik toen wel de waarschuwende woorden over uitgesproken: dat kunt u wel willen, maar het is een zeer langdurig traject om dat goed in kaart te brengen. Dat willen we heel graag doen voor u, daar gaat tijd overheen. En sinds dat moment brengt u dit punt iedere keer naar voren. En dan breng ik u toch in herinnering: we geven gewoon uitvoering aan uw eigen wens hierin. Dus ik ben daar even wat strenger in, als u dat kunt hebben. En dat blijven we ook doen, we willen uiteindelijk gewoon een zorgvuldig stuk opleveren voor u en aan uw Staten zodat u dan een besluit kunt nemen. Maar dat kader lag er al, dat was die nota, alleen u heeft gevraagd van: kunnen we een verdieping krijgen? Vind ik prima, dat ligt er nog niet. Ik heb toen ook aangegeven: dat wordt waarschijnlijk rond het nieuwe jaar. Nou, daar zitten we ook zo langzamerhand. Maar dat is wel de situatie zoals die is. En over de wensen in deze commissie, voorzitter, daar gaan wij uiteraard niet over, daar gaat uw commissie over.

De voorzitter: Dank u. Mijnheer Van Wageningen, de laatste vraag en dan gaan we terug naar mijnheer Van Caldenberg.

De heer Van Wageningen (D66): Nog een laatste keer, want even voor jullie ook ... Het lijkt net alsof we nu op een laat moment moeilijk aan het doen zijn en dat gaat de Gedeputeerde nog een keertje benadrukken, maar echt, al voor januari, voordat het stuk er lag, zeiden we: onderbouw nu wel dat beleid met een overzicht van ons bezit. Ja, het kan niet anders zijn dan bij een begroting. Je kan moeilijk een begroting opstellen zonder dat je weet hoeveel geld je hebt, dus dan kun je eigenlijk ook geen grond- en vastgoedbeleid opstellen als je niet weet hoeveel grond- en vastgoed je hebt, welk grond- en vastgoed je hebt. Dat hebben we van tevoren al aangegeven, toen kwam er toch eentje met een lege huls met wel format over hoe het moet, maar niet ingevuld. En daarvan hebben we inderdaad gezegd: op die basis kunt u het niet besluiten. Maar dat was in januari, nu is het december.

Wat er in die tijd gebeurd was ... Het vullen van een spreadsheet was wat er had moeten gebeuren en dat is nog steeds niet gebeurd.

De voorzitter: Ik denk dat we daar nu niet uitkomen. Mijnheer Van Caldenberg.

De heer Van Wageningen (D66): Ja. Ik werp me er weer verre van dat we hier niet tijdig mee waren of dat we dit alleen maar doen om moeilijk te doen. Nee, dit doen we om goed beleid te kunnen voeren.

De voorzitter: We stoppen wel deze discussie. Mijnheer Van Caldenberg.

De heer Van Caldenberg (SP): De Gedeputeerde zegt dat dit niet onder ons vastgoedbeleid valt maar onder het vastgoedbeleid van de campus. Maar ik vraag me af in hoeverre we dat kunnen volhouden op het moment dat wij 80% financier zijn van het vastgoed van de campus. Want daarmee maakt het overgrote deel van het vastgoed van de campus onderdeel uit van onze financiering. En dan vraag ik mij af of de regels die in ieder geval voor ons gelden niet automatisch ook doorgelden voor de campus. Want dat vind ik wel ... Kijk, op het moment dat we geen rol meer in dat vastgoed, ja, dan kan ik me van alles voorstellen dat de campus zijn eigen regels kan bedenken, maar daar waar wij gehouden zijn als overheid aan bepaalde regels omdat wij eigen kaders hebben vastgesteld ... Als je dan voor 80% daar het vermogen in hebt zitten, een meerderheidsbelang, dan vind ik ook dat die regels daar ook van toepassing op mogen zijn.

De voorzitter: Mijnheer de Gedeputeerde.

Gedeputeerde Satijn: Nou, de heer Van Caldenberg heeft natuurlijk een terecht punt als hij zegt dat we daar niet zomaar iets kunnen gaan doen. En dat is ook niet wat er gebeurt. Laten we daar ook duidelijk over zijn, dat is ook niet wat hij suggereert. Maar bij een campusorganisatie die de afgelopen tien jaar er uitstekend in geslaagd is om het resultaat te behalen, ook op de vastgoedstrategie die er nu ligt hè? Een boekwaarde van 129 en een marktwaarde die bijna 50% hoger ligt, dat is gewoon een compliment. Dat betekent dat we ons geld gewoon goed belegd hebben. In die geest gaan ze ook verder. En dat is ook feitelijk de strategie die ik bedoel, dus we hebben er vertrouwen in dat de campusorganisatie waar ze mee bezig is dat ze dat voor de toekomst ook goed ontwikkelen. Kijk, de discussie van de heer Van Wageningen – en nogmaals, we vinden elkaar wel in het doel daarvan – gaat natuurlijk echt over gronden. Dit gaat meer over hoe gaan we een campus – dat natuurlijk wel een heel specifiek onderdeel is – te gelde maken? We hebben het ook al eerder in de sessies erover gehad dat een campusvastgoedsituatie iets heel anders is dan een traditioneel bedrijventerrein of dat soort zaken. Dus in die zin, als het gaat over het kader waar de heer Van Wageningen het over heeft, dat ging echt over gronden. U heeft het en wij hebben het hier in dit geval over campusvastgoed, en we hebben met elkaar bepaald – en dat is hier ook ruim onderbouwd, denk ik – dat A) die toekomst er rooskleurig uitziet en dat die campusdirectie of die campusorganisatie dit in het verleden op een heel goede manier heeft georganiseerd en dat wij er alle vertrouwen in hebben dat ze dat in de toekomst ook doen.

De voorzitter: De laatste vraag alstublieft. Ja?

De heer Van Caldenberg: Ja, nou, weer zo'n lang antwoord, maar geldt nu hetzelfde regime voor de Campus Vastgoed als voor de Provincie? En waar zitten dan de verschillen in als dat zo is?

De voorzitter: Mijnheer de Gedeputeerde.

Gedeputeerde Satijn: Ik ga dat heel even na, want dat is natuurlijk een heel specifiek antwoord over het regime. Ik ga dat toch heel even uitzoeken. En volgens mij is het niet zo – dat is even mijn eerste gok – maar ik kom er zo even op terug, voorzitter, in de tweede termijn.

De voorzitter: Dan gaan we ... Heeft u alle vragen beantwoord?

Gedeputeerde Satijn: Volgens mij wel.

De voorzitter: Ja? Alle vragen beantwoord? Dan gaan we over naar ...

Gedeputeerde Satijn: Nou ja, voorzitter, ik heb ook nog een toezegging gedaan ...

De voorzitter: Ja, voor mijnheer Westhoff.

Gedeputeerde Satijn: Ja, voor de heer Westhoff.

De voorzitter: Maar die is er op dit moment niet.

Mevrouw Depondt-Olivers (CDA): Die is naar MD. Besloten vergadering.

De voorzitter: Ja, die is naar MD toe ja. We gaan verder met de tweede termijn, en dan geef ik het woord aan mijnheer Helden. Mijnheer Heldens, aan u een tweede ... Geen? Mevrouw Depondt.

Mevrouw Depondt-Olivers (CDA): Gaat u gelijk vragen of het hamerstuk moet zijn of niet?

De voorzitter: Wat zegt u?

Mevrouw Depondt-Olivers (CDA): Gaat u gelijk vragen of het een hamerstuk moet zijn of niet?

De voorzitter: Ja, laten we dat ook maar in één keer doen. Mijnheer Heldens zegt een hamerstuk. U?

Mevrouw Depondt-Olivers (CDA): Nou, ik denk dat je van € 67 miljoen geen hamerstuk moet maken, maar wat ons betreft is het wel akkoord.

De voorzitter: Oké. Mijnheer Thewissen.

De heer Thewissen (JA21): Geen tweede termijn. Voor ons is het gewoon akkoord.

De voorzitter: Oké. Mijnheer Van Wageningen.

De heer Van Wageningen (D66): Ja, ik kan alvast van tevoren zeggen dat het akkoord is. Ik denk dat de wensen die we hebben ingebracht en ook die anderen hebben ingebracht, dat die als wens waardevol kunnen zijn. En ik wil dus ook nog een keer benadrukken dat de wensen die ik ingebracht heb ook als zodanig moeten worden opgevat. Dus dat het College iets wat nastrevenswaardig niet als wet moet beschouwen, ze kunnen prima aan ons uitleggen waarom er toch eerder besluiten moesten worden genomen dan de Staten hadden voorzien.

De voorzitter: Dank u. Mijnheer Van Caldenberg.

De heer Van Caldenberg (SP): Ja voorzitter, dank u wel. Iets waar je enthousiast van wordt daar moet je altijd mee uitkijken dat je zeg maar door je enthousiasme niet verstandige dingen over het hoofd gaat zien. Dat betekent dat je, ook al ben je positief over een voorstel dat op tafel ligt, wel moet nadenken over wat er nu gebeurt als het niet gaat zoals we dat nu hopen. En we hebben terecht voortgangsrapportages waar we terechtkomen, maar die hadden we ook bij Campus Greenport Venlo en toen kwamen we vlak voor de zomervakantie erachter dat de hele boel in betalingsproblemen kwam als we niet zouden herkapitaliseren. Dus mijn ervaring met voortgangsrapportages is er een dat je toch plots geconfronteerd kan worden met toch relatief grootschalige problemen, en dat wil ik eigenlijk een beetje zien te voorkomen. Dus ik zou eigenlijk als wens willen inbrengen – en ik heb die zojuist ook naar Griffie gestuurd – dat we in ieder geval in die looptijd van tien jaar een tweetal robuuste, onafhankelijke tussenrapportages laten uitvoeren naar het halen van zowel de beleidsmatig-inhoudelijke doelstellingen als naar de organisatorische en de financiële doelstellingen met betrekking tot de toekomstbestendigheid en de zelfstandigheid op termijn. Want een periode van tien jaar is heel lang en als we in een periode van tien jaar regulier voort worden gepraat is dat goed, maar het is ook wel goed om een keer te kijken naar: halen we de overall doelstelling op termijn ook? Dus die wens zou ik aan de collega's willen voorleggen. Ja, is het dan een hamerstuk? Als u de wens aanneemt wel.

De voorzitter: Ja. Mijnheer Van Wageningen.

De heer Van Wageningen (D66): Ja, een vraag. Refereer je in die wens dan aan de Regeling Grote Projecten? Want daar krijgen we ook rapportages over hoe het gaat en dat is ook een mogelijkheid die we gekozen hebben om de vinger aan de pols te houden.

De voorzitter: Ja. Duidelijk. Dank u voor uw toelichting.

De heer Van Caldenberg (SP): Ja voorzitter, toch even reagerend op de heer Van Wageningen. Kijk, die Regeling Grote Projecten, in het geval van de campus krijgen we ieder jaar een tussenrapportage. Wat ik eigenlijk zoek is een onafhankelijke evaluatie – en dat is echt iets anders dan de voortgangsrapportage – van waar we nu staan en wat we ook moeten doen om de doelstellingen die we nu hebben gesteld ook bij te sturen om de doelstelling op termijn te halen. En dat hoeft niet ieder jaar, want dat is vrij onzinnig, denk ik, maar in die periode van tien jaar een keer of twee dat is helemaal niet zo gek.

De voorzitter: Dank u. Mevrouw Jetten.

Mevrouw Jetten (GroenLinks): Ja, dank u wel voorzitter. En ik sluit me erg aan bij de wens van de SP. Want GroenLinks is akkoord met het voorstel en tegelijkertijd voelt het heel gek om op een vrijdagmiddag, dat je al een beetje murw bent van het lange vergaderen, te zeggen: o, doe maar een hamerstuk van € 67 miljoen. Dus ik merk dat ik een beetje, ja ... Ik voel dat het gedeeld wordt. Dus in ieder geval akkoord een hamerstuk nog heel even te overwegen.

De voorzitter: Mijnheer Van Est.

De heer Van Est (50PLUS): Ja, dank u voorzitter. Ik dank Gedeputeerde voor de antwoorden, die waren in ieder geval helder en het is in ieder geval duidelijk dat deze Staten beslissen over de toekomstige periodes. Eén ding vraag ik of ik goed begrepen heb. De liquide middelen worden dan beschikbaar gesteld op afroep. Heb ik dat goed begrepen? Dus die € 67 miljoen staat hier geparkeerd

in de liquide middelen van de Provincie en op het moment dat die afroep komt ... Ik zie via de gebarentaal dat ik dat dan goed heb begrepen. De derde vraag die ik nog heb is bij de exit-regeling van DSM. Stel dat er aan een derde partij in die exit-strategie gebruik wordt gemaakt, een BV, en na een jaar blijkt hij niet levensvatbaar te zijn en wordt hij geliquideerd, wat is dan de status daarvan? Dat is een worstcasescenario, maar ik heb wel vaker zo'n soort situaties gezien. Is men daarop berekend? Of wat gaat er dan gebeuren? Of staat dan meteen het hele project ter discussie? En voor de duidelijkheid, ik ben geen Statenlid, dus ik zal het voor die € 67 miljoen wel even terugkoppelen naar mijn Statenlid voordat ik hier iets durf te zeggen van ... Zoveel commitment heb ik nog niet.

De voorzitter: Dank u mijnheer Van Est. Mevrouw Boven.

Mevrouw Boven (Partij voor de Dieren): Nou, ik heb een beetje hetzelfde antwoord als mijn voorganger, maar dat heeft, één, dezelfde reden, namelijk dat ik dit echt even moet bespreken, maar de tweede is ook dat we zo meteen nog een discussie krijgen over een andere campus, en daar zit ... Ja, dat zeg jij, maar dat vind ik niet. Ik vind dat dat dus niet helemaal van elkaar losstaat, dus ik wil dat in de overweging meenemen. Wat mij betreft is het dus geen hamerstuk.

De heer Van Caldenberg (SP): Wat ons betreft een hamerstuk. En ik vóél de emotie van veel andere partijen ook wel; grote bedragen, en dan is het moeilijk om iets tot een hamerstuk te verklaren. Maar het novum akkoord maar geen hamerstuk, ik weet niet wat we daarmee moeten. Nee, de laatste twee waren daar inderdaad niet in die trend. Misschien op verdacht een hamerstuk totdat in het Presidium anders wordt aangegeven, maar op dit moment lijkt het in ieder geval dat er niemand lange spreekteksten gaat uitspreken.

De voorzitter: Mijnheer Van Est.

De heer Van Est (50PLUS): Ja, we hebben net in een vorige sessie ook iets gezegd: hamerstuk onder voorwaarde. Dat is dus volgens mij de nieuwe variant.

De voorzitter: Mijnheer Ernst.

De heer Ernst (PVV): Ja, dank u wel voorzitter. Nou ja, goed, wij hebben in ieder geval niet de beslissing op een suffe vrijdagmiddag hoeven te nemen, om het zo maar even te zeggen. Die beslissing over ons standpunt hadden wij al iets eerder genomen. Wat ons betreft is het gewoon een hamerstuk en ik verwacht eerlijk gezegd niet dat er straks als we de lijst over de governance van de Gedeputeerde krijgen dat daar nog heel spannende dingen in zouden zitten. Maar aangezien er een aantal mensen behoefte aan heeft om het nog even terug te brengen in de Staten zouden we het dan nog aan kunnen spreken, maar ik verwacht het niet. Wat ons betreft in ieder geval gewoon een hamerstuk.

De voorzitter: Mijnheer de Gedeputeerde.

Gedeputeerde Satijn: Ja voorzitter, toch voor de notulen. De heer Van Est had een vraag gesteld. Ik had lichaamstaal, maar het antwoord daarop is ja. **En de tweede vraag die u stelde over een worstcase/worstcasegeval, daar wil ik toch heel even de reglementen en de statuten goed op nalezen wat er dan kan gebeuren. Dus daar kom ik schriftelijk even op terug, want dat is een extreem worstcasescenario. Maar het is goed dat u het vraagt. Ik zorg dat u daar van mij nog even een antwoord op krijgt.** Ik was een reflectie verschuldigd aan de heer Van Caldenberg, nadenkend over de Kadernota Strategisch Vastgoed. Ja, dat gaat echt over: wanneer besluit je als

Provincie vastgoed te verwerven? Met welk doel? Met welke reden? En volgens mij ging uw reflectie, zeker als we het ook hierover hebben, meer over: hoe richt je een campus/infrastructuur in qua vastgoed? En dat is toch een iets andere discussie. Maar wellicht is dat ook voor buiten de randen van deze vergadering. Dus dat is wel afwijkend. Dat was nog het antwoord dat ik verschuldigd was aan de heer Van Caldenberg, voorzitter.

De voorzitter: Van Caldenberg.

De heer Van Caldenberg (SP): Ja, laten we over dat laatste dan nog maar een keer doorbrommen. Ik heb een wens ingebracht, ik zag de Gedeputeerde daar in ieder geval interessant op reageren maar ik weet nog niet precies hoe ik zijn lichaamstaal nu moet interpreteren ten aanzien van die wens. Dus misschien dat hij dat nog even kan uitspreken voordat we daar met zijn allen op gaan reageren.

De voorzitter: Depondt.

Mevrouw Depondt-Olivers (CDA): Ja voorzitter, als alle collega's dit een hamerstuk vinden ... Ik zou niet aan het einde van deze periode nog allerlei novums is het Presidium willen gooien, daar worden ze alleen maar zenuwachtig van. En dan trek ik mijn voorstel terug om er een bespreekstuk van te maken.

De voorzitter: Mijnheer Van Est.

De heer Van Est (50PLUS): Ja voorzitter, ik heb heel netjes aangegeven dat ik gezien de situatie dit graag naar mijn Statenlid even terug wil koppelen.

De voorzitter: Ja, dat is duidelijk.

De heer Van Est (50PLUS): Nee, maar mevrouw Depondt legt het terug, dus we kunnen niet hier besluiten als een hamerstuk. Ik hoop dat u daar begrip voor heeft.

De voorzitter: Inderdaad ook met een stemverklaring hè. Straks. Wij gaan verder. Mijnheer de Gedeputeerde.

Gedeputeerde Satijn: Ja voorzitter, ik werd inderdaad herinnerd, via de wens van de heer Van Caldenberg, aan die rapportage. Met de heer Van der Valk hebben we destijds uitvoerig over de Brightlands Rapportage gesproken. U wilde minder rapportages, dat was een beetje het beeld. Beter ook, en ook wat minder. De heer Thewissen wilde het ook wat grafischer, dat hebben we ook zo goed en zo kwaad als het kan ingericht. De informatie waar de heer Van Caldenberg naar verwijst staat sowieso in de P&C-cyclus, daar kunt u al controleren of rendementen behaald zijn. Dus dat wil ik even zeggen over het rendementsaspect. Ik weet niet of dat helemaal hetgeen is wat hij bedoelt, maar dat richt ik in ieder geval terug bij uw fractie – of sorry, bij uw commissie, voorzitter – dat die informatie wordt meegenomen als reactie op de heer Van Caldenberg.

De voorzitter: Dank u. Dan hebben we de tweede termijn gehad. Ik constateer dat we wel wensen en bedenkingen hebben. Ik noem de ingebrachte wensen en bedenkingen een voor een op, en wie er hand opsteken verzoek ik u aan te geven of de betreffende wens of bedenking opgenomen wordt in het ontwerpbesluit. U kunt hem ook volgen op de iPad, hij staat nu namelijk ook op de iPad. Ja? U bent er? Nee? Oké, dan lees ik hem door. De PVV: 'Graag in gewonemensentaal – dus geen juristen- of economentaal – wat de governance-verschillen zijn tussen de huidige en de toekomstige situatie.'

De heer Ernst (PVV): Voorzitter?

De voorzitter: Mijnheer Ernst.

De heer Ernst (PVV): Sorry, daar had ik al een toezegging op gekregen van de heer Satijn, dus die kan er in principe vanaf.

De voorzitter: Een toezegging. Dan gaan we naar wens 2, de Fractie Palmen. 'Duidelijk in beeld hebben dan wel brengen wat de gevolgen zijn van de groei van Brightlands Campus Chemelot op de omgeving, op het gebied, infrastructuur, wonen, aantrekken van expats, buitenlandse studenten en zo voorts. Stikstof en natuur.' Wie is voor? Of tegen? Wie voor?

De commissiegriffier: Niet aangenomen.

De voorzitter: Niet aangenomen. Dan hebben we bedenking 3, mevrouw Palmen. 'Bedenkingen erbij dat de groei van Chemelot Campus niet mag leiden tot vergroting van problemen op andere domeinen.' Ik neem aan dat er verder niets meer staat. Ook weer de hand opsteken. Dat zijn er een, twee, drie. Maar het zijn er te weinig, dus die is niet aangenomen. Dan krijgen we de wens van D66: 'Een daadwerkelijke besteding van de € 67 miljoen Provinciale bijdrage als duidelijk is dat het bedrijfsleven, onderwijs én onderzoek eveneens bijdragen volgens de oorspronkelijke verhoudingen. Wie is daar voor? Mijnheer Van Wageningen, mijnheer Westhoff. Twee mensen. En mevrouw Palmen. Dus niet aangenomen. Weer een wens van D66: 'Daadwerkelijke besteding van de € 67 miljoen provinciale bijdrage niet eerder tot onze Staten het beleidskader Grond- en Vastgoedbeleid hebben vastgesteld.' Wie is voor? Niemand? Mijnheer Van Wageningen. O. Twee mensen. Niet aangenomen. Dan de derde wens van D66: 'Voor 1 september 2023 een exit-strategie aan de Staten voor te leggen conform SiS 3.0, waarbij de bestendigheid van de Provinciale betrokkenheid uitgangspunt is.' Wie? De heer Van Wageningen niet? Oh. Een, twee ...

De commissiegriffier: Negen voor en zeven tegen.

De voorzitter: Negen voor en zeven tegen, dus aangenomen. We hebben er nog één, dat is de wens van de SP: 'Om gedurende de looptijd van de financiering tot 2033 minimaal twee tussenevaluaties uit te voeren naar de voortgang van de inhoudelijke beleidsmatige doelstellingen. En de organisatorische en financiële doelstellingen die op termijn tot zelfstandigheid en toekomstbestendigheid moeten leiden van het ecosysteem.' Een hele mond vol. Wie is er voor?

De commissiegriffier: Deze hoeft je niet te tellen.

De voorzitter: Ja, is de meerderheid. Gaan we niet tellen. Prima.

De commissiegriffier: Oké.

De voorzitter: Dan dank ik u voor de inbreng. Ja?

De commissiegriffier: Gaat vooralsnog door naar PS als bespreekstuk.

De voorzitter: Dan gaat het door naar PS als bespreekstuk. Ja?

De commissiegriffier: Ja.

De voorzitter: Dan gaan we verder met ... Of moet ik even schorsen?

De commissiegriffier: Even 5 minuten ja.

De voorzitter: Een paar minuten schorsen?

De commissiegriffier: Ja.

De voorzitter: We schorsen 5 minuten.

[SCHORSING]

8 ECONOMIE

8.1 G-22-039 Statenvoorstel Brightlands Campus Greenport Venlo - visie en inzet tot 2030, brief GS van 2-11-202 (GS DOC-00303044)

De voorzitter: Dames en heren, we gaan verder met punt 8 van de agenda, economie, en we behandelen het stukpunt 8.1. Statenvoorstel Brightlands Campus Greenport Venlo - visie en inzet tot 2030. Dit agendapunt bespreken we ook in twee termijnen. U krijgt 5 minuten spreektijd per fractie en ik start met de heer Van Der Valk, maar die is er nog niet. Ik moet even wachten. Helaas, even wachten. Hij was naar het toilet. Hij komt oh zo snel. We starten met het woord aan mijnheer Van der Valk te geven, alstublieft. Mijnheer Van der Valk, aan u het woord.

De heer Van der Valk (SP): Dank u wel voorzitter. Ja, we hebben nu dit voorstel voorliggen, maar we hebben natuurlijk ook vorige week een motie aangenomen. Ze kunnen ogenschijnlijk natuurlijk met elkaar bijten, met name in procesmatige zin. Want we hebben natuurlijk de Zuidelijke Rekenkamer, waar ik overigens contact mee heb gehad, en die staan er positief tegenover om dit onderzoek ex ante te gaan doen. Maar die hebben daar natuurlijk wel tijd voor nodig om dat zorgvuldig te doen. En ze hebben aangegeven dat dat anderhalf tot twee maanden tijd zal vergen, terwijl we het voorstel, zoals het er nu voorligt, waarschijnlijk, als ze er niet anders over besluiten in het Presidium, op 16 december behandelen. En dan hebben wij een ex-anteonderzoek dat dan als mosterd na de maaltijd komt na de besluitvorming. Dat lijkt mij een zeer onwenselijke gang van zaken. Dus ik wil voorstellen om vandaag dit stuk technisch-inhoudelijk te behandelen, maar de besluitvorming in PS op te schuiven naar de PS-vergadering in februari. Daar zit wellicht wel wat huiswerk aan vast om dan nog dingen goed geregeld te krijgen, waaronder de afwijkingenrapportage die er natuurlijk dan ook nog na komt op dit onderdeel. Dus dat zijn de technische zaken die daarin geregeld moeten worden, maar ik weet niet of hier ook nog een liquiditeitsrisico aan kleeft. Daar hoor ik graag even het antwoord van de Gedeputeerde over. Is dat procesmatig verantwoord?

De voorzitter: Dank u. Dan geef ik nu het woord aan mijnheer Satijn.

Gedeputeerde Satijn: Ja voorzitter, ik ben me uiteraard bewust van die motie die is aangenomen, en het verzoek van de meerderheid van de Staten aan de Zuidelijke Rekenkamer, maar ik vind het toch wel redelijk onthutsend wat hier gebeurt, als ik het zo mag zeggen voorzitter. Even los van de technische inhoud, die ik goed kan begrijpen, want we hebben natuurlijk in juni hier met elkaar hierover gesproken, over het voorstel. Er is toen door uw Staten gezegd: met name op de

vastgoedcomponent zien we kwetsbaarheden en we willen het echt daar met elkaar over gaan hebben. We willen het nog een keer goed onderzocht hebben. Dat hebben we op dat moment ook gedaan. We hebben dat samen met u gedaan, ook met een aantal sessies die we met elkaar hebben georganiseerd. Er is in al die tijd, vanaf juni, nooit sprake geweest, of in ieder geval niet de behoefte uitgesproken voor een ex-anteonderzoek zoals u dat zelf zegt, wat in de tijd wellicht goed gepast had. En nu zitten we natuurlijk voor een moment van besluitvorming in december met die campus en ook die campusdirectie. Nogmaals, we doen het mede op initiatief van u. Van de roadmaps die destijds zijn aangevraagd is er ook een toekomstperspectief gevraagd van deze campus, inclusief een onderbouwing, inclusief een financieel voorstel, wat er ook allemaal lag in juni. Nogmaals, de verdieping heeft in de volle breedte plaatsgevonden. Daar bent u bij betrokken geweest. En nu is het vijf voor twaalf, en dan roept u op tot een onderzoek. Nogmaals, daar gaan wij niet over. Dat is een verzoek van u. De Rekenkamer, daar gaan we ook niet over. Maar ik vind het wel wat onthutsend naar onze partners toe, want dit doen we ook niet alleen. Dit doen we ook met de Universiteit Maastricht. Dit doen we ook met de campusdirectie, die daar vol energie in zit, de nieuwe campusdirectie die er vol energie in zit. De uitstraling dat we gaan uitstellen, een besluitvorming althans, vind ik niet best, ook niet als het gaat over de betrouwbaarheid van de overheid. Dus ja, dat is wat ik ervan vind voorzitter. En dat is natuurlijk ook waarom ik het stuk met verve verdedig, als ik het zo mag zeggen. Maar ik ben me bewust van de motie die is aangenomen. Ik laat het graag aan de commissie wat u gaat doen. Ik vind dat we hier met zijn allen een modderfiguur slaan naar de buitenwereld. Dat wil ik wel gezegd hebben.

De heer Van der Valk (SP): Mag ik daarop reageren?

De voorzitter: Maar natuurlijk.

De heer Van der Valk (SP): Teleurstellend dat de Gedeputeerde er zo in zit, temeer omdat wij juist geen modderfiguur willen slaan. Wij willen juist dat het voorstel goed vergezeld wordt van een inhoudelijk gedegen analyse op de risico's. Dat getuigt van zorgvuldigheid. Ik ben me ervan bewust dat het in het proces handiger had gekund als wij in augustus hadden gekomen enzovoort. Dat bewustzijn, dat trek ik me wel aan. Maar dat neemt niet weg dat wij met een ruime meerderheid van de Staten die motie hebben aangenomen, en de wenselijkheid voor die zorgvuldigheid ook daarmee uitspreken. Niet meer dan dat. Dus dan wordt het een welles-nietesverhaal, wat vind je? Dat is niet persoonlijk, maar dat is zoals ik ertegen aankijk. Dank u wel.

De voorzitter: Mijnheer Lodewijks.

De heer Lodewijks (VVD): Ja, dank u wel. Ja, ten tijde dat die motie ingediend werd heb ik al een discussie gehad met de heer Van der Valk. Waarom op dit moment? Waarom nu? Ik heb juist de indruk dat we door die twee technische sessies die georganiseerd zijn toch eigenlijk wel een goed antwoord hebben gekregen op de vragen die we toen hadden. Natuurlijk blijven er altijd vragen over. En we zullen zien dat een hele hoop vragen die we nu hebben, eigenlijk ook dezelfde vragen zijn als die we net ook in het stuk over de Chemelot Campus hebben gestuurd. Maar ik onderschrijf wel de woorden dat we hier wel erg lang voor nodig hebben, en ik het stuk graag behandeld zie om ook weer die eenheid tussen hoe wij een visie hebben op de campussen integraal hebben besproken. Dus wat mij betreft hoefde dat ex-anteonderzoek niet. GS heeft een beslissing genomen. Er staat ook verwoord in het voorstel welke variant men van de factum acht varianten wilde hebben. Daar gaan we het mee doen, en voor mij geeft dat genoeg houvast om die weg in te slaan. En wellicht dat er gaandeweg de route waar we mee bezig zijn nog eens naar de vastgoedpropositie wordt gekeken, wat we net ook van uw collega hebben gehoord, wat men wilde met de Chemelot Campus. Dus met

andere woorden: mijn advies zou toch zijn van: laten we het behandelen en laten we ook de beslissing nemen op 16 december. Ik vind dat ook terecht naar onze partners waarmee we samenwerken.

De voorzitter: Mijnheer Thewissen.

De heer Thewissen (JA21): Dank u wel voorzitter. Mij staat iets bij dat erop gewezen is dat het niet de bedoeling is dat wij een aangenomen motie, of een motie in de Staten, in de commissie gaan behandelen, bespreken. Ik heb het idee dat we dat nu wel aan het doen zijn. Die motie is aangenomen door PS, punt, en daar kunnen we nu van vinden wat we willen. Het doet er niet meer toe. Die motie is aangenomen. Dus dat is even wat mij betreft een punt van orde.

De voorzitter: Mevrouw Palmen.

Mevrouw Palmen (Fractie Palmen): Ja, dank u wel voorzitter. Ik ben het wel roerend met mijnheer Van der Valk eens. En ik schrik dan vervolgens weer van de reactie van de Gedeputeerde dat we een modderfiguur zouden slaan. We hebben het hier wel over de publieke portemonnee, waar we toch volgens mij zeer zorgvuldig mee om dienen te gaan, en er wordt nogal een flinke aanslag op gedaan. Dus ik hecht er ook heel veel waarde aan. En de motie is inderdaad aangenomen om daar eerst gedegen onderzoek op los te laten, dus ik steun het voorstel van mijnheer Van der Valk.

De voorzitter: Mijnheer Kuntzelaers.

De heer Kuntzelaers (PvdA): Ja, dank u wel voorzitter. Een reactie op wat mijnheer Thewissen zegt. Wat hier in deze commissie gebeurt is niet zozeer de duiding van die motie in mijn optiek, want ik denk dat iedereen het met elkaar eens is dat er gevraagd is om een onderzoek. De vraag is alleen wat betekent het voor de agenda, en daar gaan we wel met zijn allen over. Dus ik vind: dat onderdeel kun je hier prima met elkaar bediscussiëren. De gedachte achter, zoals de SP het in ieder geval bij het ex-anteonderzoek verwoordde, was ook nog eens in de vorm van: de SP was altijd een hartgrondige voorstander van de ontwikkelingen rondom de campus, wilde graag daar nog extra bevestiging in, werd daarin gesteund door de helft van de Staten toen het 1-1 werd en naar de verlenging ging, zeg maar. En ik denk dat het van groot belang is dat zaken als een campusontwikkeling kunnen steunen op een breed draagvlak binnen Provinciale Staten, zeker als je een besluit neemt net voor het einde van een periode, met het oog op dat er daarna weer een nieuwe periode komt waarin misschien wisselende machtsbalansen ontstaan, en dat dat draagvlak hier heel erg belangrijk is. In dat opzicht kan ik me voorstellen dat we wel wachten met een besluitvorming, in tegenstelling tot de wens van de Gedeputeerde. Onze inhoudelijke mening is dat we het zouden kunnen behandelen en dat we ook een positief oordeel hebben over dit voorstel. Maar ik denk dat het van belang is dat het breed gedragen wordt hier in de Staten, en dat we dus ook kijken naar die behandeling in de eerste vergadering van 2023. En dat zou dan nadelig zijn, inderdaad, in de betrouwbaarheid die je naar partners hebt en de uitleg die je moet doen als campus naar de onderwijspartners, met name ook de zakelijke partners die natuurlijk willen investeren. Dan heb je wel zekerheden nodig. Ik zou de Gedeputeerde willen vragen om mee te werken in deze gedachte, vertrouwend op het feit dat u dan een bredere meerderheid heeft in februari, en dan nu gewoon een inhoudelijke behandeling te doen.

De voorzitter: Mevrouw Depondt.

Mevrouw Depondt-Olivers (CDA): Ja voorzitter, wat ik een beetje lastig vind aan deze discussie is dat, en ik heb dat de vorige keer ook al aangegeven, het nou eenmaal zo is dat de campus is opgezaald met twee gebouwen die een gigantische negatieve impact hebben op haar

vastgoedexploitatie. Dat is de Villa Flora en dat is de Innovatoren. Daar kan de campus niets aan doen. Dat is ons probleem. Dat is een overblijfsel van de Floriade. Daar kunnen we ook van alles van vinden, en daar gaat eigenlijk deze discussie over, even los van de inhoud van de campus en de toekomst enzovoort, wat ook allemaal in dit stuk zit. En ik vind het dan wel een lastige dat daar waar het eigenlijk een probleem is van de twee huidige eigenaren van die twee gebouwen, de Provincie en de gemeente Venlo, waarbij ik echt wel begrijp dat er vragen zijn van wat is nou de beste oplossing, de campus nou weer een aantal maanden in onzekerheid moet zitten over een situatie die eigenlijk niet eens over de campus zelf gaat, maar over twee gebouwen die wij in eigendom hebben, die we met of zonder campus ook in eigendom hebben, waar we toch iets mee moeten en waar we toch al problemen mee hebben. En daarmee vind ik het wel lastig om het uit te stellen, hoezeer ik ook op zichzelf begrijp dat de partijen behoefte hebben aan een soort second opinion van wat is nou de beste oplossing voor dat vastgoed? Dus ik zou er op zijn minst dan wel aan hechten om nu wel de discussie ten principale te voeren over de toekomst van de campus, even los van in welk gebouw ze wel of niet zitten. Daar liggen ook allerlei scenario's over slopen en nieuwbouwen en allerlei andere varianten. Dat heeft u allemaal vertrouwelijk kunnen inzien. Dat is overigens allemaal redelijk technisch, daar niet van. Dus ik vraag ook van: kunnen wij een besluit over de toekomst van de campus nemen en dan nog wat open einden hebben op het vastgoed, dat we dat later doen? Dat is misschien ook een variant. Ja, ik heb in juni ook al geknipt, maar misschien is dat ook een knipvariant, want ik vind eigenlijk wel dat onze partners recht hebben op duidelijkheid.

De voorzitter: Dank u. Mevrouw Jetten.

Mevrouw Jetten (GroenLinks): Ik zit ook te kijken. Wellicht is het een idee dat we punt 4 uit het voorstel aan Provinciale Staten er nu inderdaad uithalen en de rest dan wel bespreken en ook behandelen op 16 december, en dat punt 4 gewoon later in januari na het onderzoek van de Zuidelijke Rekenkamer terugkomt. Dus dat zou een voorstel kunnen zijn. Ja, dat is een voorstel. Dus kunt u als Gedeputeerde daarmee leven? En ook naar de partners van de campus, kan de campus dan door? Dan hebben we die angel er al in ieder geval voor nu uitgehaald.

De voorzitter: We schorsen even de vergadering. Even terugkoppelen met de ambtelijke molen dan. We komen er dadelijk op terug. Vergadering schorsing voor drie minuten.

[SCHORSING]

De voorzitter: Dames en heren, ik heropen de vergadering. Ik geef het woord aan mijnheer Satijn.

Gedeputeerde Satijn: Ja dank u wel voorzitter. We hebben inderdaad even overleg gehad of besispunt 4 van het Statenvoorstel losgeknipt kan worden, technisch gezien. Dat kan. Maar ik moet er wel bijzeggen: dit gaat natuurlijk over achterstallig onderhoud. Het kan heel goed zijn dat er in februari daar een ander bedrag komt te staan, wellicht hoger. Dus die waarschuwing moet ik er wel bij geven. Maar technisch gezien kunnen we het losknippen. Dit als antwoord op de vraag van mevrouw Jetten.

De voorzitter: Dan kom ik bij u terug.

De heer Van der Valk (SP): Dank u wel voorzitter. Even, de SP is groot pleitbezorger van de Brightlands-campussen, dat moet even vooropstaan. Dus er is helemaal geen twijfel over van moeten wij met deze constructen, ook al zijn ze af en toe een beetje vehikels met vierkante wielen, moeten we verder? Uiteindelijk sluiten die wielen ook met iets ronds, dus dat wordt een mooie trein. Het gaat ons

echt om die risicovolle situatie rondom die vastgoedportefeuille in Venlo. En de motie was daar ook op geënt en niet op dat hele Brightlands-concept enzovoort. Want dat juichen wij nog steeds, die triple helix die juichen wij echt van harte toe. Dus het gaat, als het gesplitst kan worden in enerzijds een vastgoedvoorstel inclusief dat ex-anteonderzoek c.q. advies daarbij, inclusief die risicoanalyse die daarbij hoort, dan is dat ons een lief ding waard. En dan kan het gedeelte dat nu belangrijk is, namelijk de voortgang van de Brightlands Campus zelf, kan natuurlijk wel besproken worden. Dus dat voorstel van mevrouw Jetten is denk ik een mooie tussenoplossing.

De voorzitter: Mijnheer Satijn.

Gedeputeerde Satijn: Dank mijnheer Van der Valk, maar dat betekent wel dat u ook over beslispunt 4, tenminste dat interpreteer ik even, in februari een besluit neemt, niet later.

De heer Van der Valk (SP): Dat klopt.

Gedeputeerde Satijn: Oké.

De heer Van der Valk (SP): Dat klopt, niet later. Wij willen voordat de volgende Staten intrede doen, willen wij dit afgehamerd hebben. En er zal dan ook denk ik, maar dat is ook een technisch dingetje, punt 7 ook nog even aangepast moeten worden, dat er nog een aanvullende afwijkingenrapportage plaatsvindt op dat punt 4, maar dat is technisch.

De voorzitter: Ernst, Van Est, mijnheer Ernst, sorry.

De heer Ernst (PVV): Ja dank je wel voorzitter. Ja goed, dus we gaan punt 4, is vastgoed, gaan we dus verplaatsen. Maar volgens mij gaan punt 2 en 3 ook over vastgoed, over geld wat daarnaartoe moet gaan en is al structureel, in de begroting naartoe moet.

De voorzitter: Nou, volgens mij, punt 2 niet.

De heer Ernst (PVV): Oh nee, 3 zie ik is RND, maar 2 is structurele € 1,1 miljoen jaarlijks voor financiën en overheid.

De voorzitter: Sorry, wacht even. Even, eventjes wachten, oké. Goed zo. Anders vertel ik het niet goed. Mijnheer Ernst.

De heer Ernst (PVV): Voorzitter, even voor de duidelijkheid: dan hebben we in februari wel het ex-anteonderzoek van de Rekenkamer voor de besluitvorming.

De voorzitter: Ja. Goed zo. Westhoff, begint u maar.

De heer Westhoff (Fractie Westhoff): Oké, prima. Nou, het is een complex voorstel. Meerdere aspecten komen voorbij in dit vierhonderd pagina's dik document. Allereerst kan ik melden dat ik in kan stemmen met het Statenvoorstel, Brightlands Campus Greenport Venlo, visie en inzet 2030. Ik vind het een verrijking voor de regio en een innovatiestimulans voor Limburg. Ondanks dat heb ik toch nog een paar vragen. En de eerste natuurlijk met betrekking tot het pand, Villa Flora. Het pand dat is ontworpen voor de Floriade, congres- en ontmoetingsgebouw, maar dat nu als kantoorpand wordt gebruikt. Dat is geen goede combinatie. Het is een box-in-box-oplossing, met labs en kantoorplekken

in een kas, en dat is een thermische nachtmerrie om een goede werkomgeving te creëren. Tel daarbij op dat het dak zo lek is als een vergiet, met watervallen langs de gevel.

De voorzitter: Stop, Jetten.

Mevrouw Jetten (GroenLinks): Ja, dank u wel voorzitter. Ik ben even in de war, want we zouden dit voorstel behandelen ex 4 en volgens mij heeft u het nou net over punt 4 van het voorstel.

De voorzitter: Ja, er zullen raakpunten bij zijn, daar heeft u gelijk in.

De heer Westhoff (Fractie Westhoff): Ik bedoel ik heb dit ...

De voorzitter: Ik denk dat hij zijn tekst niet zo snel kan omgooien, niet? Maak uw verhaal even af met betrekking tot dit onderwerp, hoef ik het verder niet meer te herhalen.

De heer Westhoff (Fractie Westhoff): Een installatietechniek is gebruikt die in zijn tijd ver vooruit was, maar we wilden ze groen en ... [05:53:25], dat is een groencertificaat, voldoen, met daarover techniek die gebruikt is, ja, daar totaal niet rijp voor was. Met andere woorden: een gebouw met de nodige problemen. Staten wordt gevraagd een bedrag van € 15 miljoen ter beschikking te stellen om het probleem op te lossen. Een gigantisch bedrag om te investeren in een tien jaar oud gebouw. Mijn vraag is: als we dit bedrag investeren, maar ik bedoel misschien kan ik deze vraag beter bewaren tot later, de vraag zelf. Maar goed, ik kan hem ook even stellen: als we het bedrag investeren, zijn dan de problemen opgelost? Dat is eigenlijk mijn vraag. Dus hoe lang gaat het pand daarna nog mee zonder dat we daar extra kosten aan hebben? Daarnaast heb ik een drietal losse vragen. Organisatiekosten van € 1,1 miljoen met huuropbrengsten van € 1,3 miljoen. Vond ik eigenlijk een beetje een vreemde, vond ik eigenlijk een beetje vreemd in een overzicht. Later zag ik dat er een onderscheid gemaakt is tussen exploitatiekosten en campusontwikkeling. Zou u mij van informatie kunnen voorzien wat daar de verhouding van is? Dus met andere woorden: hoeveel wordt er uitgegeven aan exploitatiekosten en welk deel is daarvoor campusontwikkeling, dus van die € 1,3 miljoen, of € 1,16 miljoen. Ander onderwerp is de KennisAs. Er worden een aantal bedragen uitgetrokken voor het stimuleren van de KennisAs. Een aantal studies wordt genoemd, zoals bachelor Circular Engineering, Master Health Food Innovation Management en master Global Supply Chain Management. Een hoog eco- en groenniveau bij deze opleidingen, met een substantieel aantal studenten. Er wordt € 3,7 miljoen voor uitgetrokken. Ik bedoel, het zit wel ergens in het budget heb ik inmiddels begrepen. Maar mijn vraag is: is er wel zoveel vraag naar deze opleidingen? Zeker als je... is het geen modegril dat al die studenten tegenwoordig dit soort opleidingen gaan doen? Met andere woorden: we hebben dadelijk, we kunnen dadelijk de weg plaveien met allemaal ecologen, in plaats van eigenlijk misschien andere functies nodig hebben. Maar goed, en zeker als je dan kijkt dat het aantal studenten dat zich heeft ingeschreven op deze studie zwaar tegenvalt. Dus dat is even opmerking met betrekking tot de KennisAs. En dan een meer generieke vraag is: er is veel tekst geschreven om een volwassen ecosysteem te realiseren. Ik zag die tekst meerdere keren voorbijkomen. En mijn vraag is eigenlijk: wat is de stand van dat ecosysteem? Ik bedoel, ik heb natuurlijk wel een overzicht gezien van allerlei dashboards met mooie kleurtjes en geel, waarvan het merendeel overigens allemaal geel is, dus even de vraag van wat de stand van zaken is. Maar is het mogelijk dat we dit soort, hoever zijn we, hoever staan wij van dat ideaal af van de campus in Venlo? Ik bedoel, is dat uit te drukken in een percentage? Zijn we 15% op weg? 20%? Zijn we halverwege? Dus dat is eigenlijk mijn, dat is mijn laatste vraag. En ja, dat kwam eigenlijk, misschien niet helemaal van toepassing, maar is er ook iets van een exitstrategie inmiddels al bekend? Ik bedoel, komen we ooit van de campus af? En zit daar een tijdplan aan? Maar dat is een redelijk vage vraag. Tot zover.

De voorzitter: Dank u mijnheer Westhoff. Mijnheer Van Wageningen.

De heer Van Wageningen (D66): Ja, de houding van D66 over de campus in het algemeen, maar in het bijzonder die van Venlo, werd altijd wel bepaald door het idee dat al het goede wat er al in Noord-Limburg is, dat het heel mooi zou zijn als dat zou worden aangevuld met een academisch milieu. Daar zou de omgeving van Venlo en Noord-Limburg echt sterker van worden. En we vonden het ook altijd prima dat de Provincie zich daarmee bemoeit en daarin investeert. Dat is onze grondhouding en daarom gunnen we natuurlijk ook Venlo een campus met een goede basis. En de enige beduchtheid die we eigenlijk hadden hierbij is: is dit nou wel die goede basis? Gaat dat lukken met de campus zoals die nu is? Nou, ik ben blij dat we het nu niet meer over de investering uit de immunisatie-reserve in het repareren van de Villa Flora hoeven te hebben, maar dat was echt een pijnpunt voor ons en dat zal ook een pijnpunt wel blijven. Ik ben blij dat we daar naar aanleiding van een second opinion ook over kunnen debatteren zo meteen. Maar ik ga me nu verder beperken tot een opmerking over het programma. Dus, kijk het is niet, vanuit de politiek kunnen we eigenlijk maar heel moeilijk bepalen wat nou een goed programma is voor de campus. Maar mijn *gut feeling* zegt wel dat als je wilt focussen op landbouw, op agrarische ontwikkeling, op future farming, op gezonde voeding, op landbouwplantenteelt. Ja, er is een vakgroep landbouwplantenteelt in Wageningen, al meer dan honderd jaar. Goede landbouwplantenteeltkundigen die zullen eerder naar Wageningen kijken om een onderzoek daar te doen, dan hier. Dan wil dat nog helemaal niet zeggen dat het een hopeloze zaak is om dan in Venlo ook iets te doen. Maar dan moet het wel specifiek ten opzichte van Wageningen ook gepositioneerd worden. En het woord 'Wageningen' of 'WUR' komt in de visie niet voor. Wel future farming, niet Wageningen. Dat is voor mij een beetje een disclaimer als het om het programma gaat. Dus ik roep echt de wens, of misschien wordt het een amendement of zoiets als we hierover gaan besluiten, maar stem het af op het researchprogramma van Wageningen Universiteit. Zelfs als het niet lukt om Wageningen Universiteit, zeg maar, om daar echt mee samen te werken op de locatie Venlo, dan nog is het goed om te kijken wat doen ze daar al goed en hoe kunnen we daarop aanvullen. Dus dat zou een programmatische oproep zijn wat ons meer vertrouwen in de campus zal geven. En ik heb nog allerlei andere kleinere dingen, maar die laat ik voor straks voor het debat. Tot zover.

De voorzitter: Mijnheer Thewissen.

De heer Thewissen (JA21): Dank u wel voorzitter. Ik heb mijn bijdrage langs twee lijnen opgebouwd. Eén het Greenport Venlo als concept en het andere de vastgoedproblematiek. Nou, die laatste die laat ik voor nu voor wat het is. Met betrekking tot Greenport Venlo als concept: we lezen dat de Brightlands Campus Greenport Venlo een groeimotor in Venlo is met veel potentie om uit te groeien tot een open innovatiecampus met impact op de regio Limburg en de rest van Nederland. Een heel mooie zin. De vraag is: waar is dat op gebaseerd? Waar blijkt die potentie uit? En dan willen we een heel concreet antwoord. Dat is voor ons cruciaal. Ook wij staan positief tegenover de Brightlands-campusen, maar we moeten hier, gegeven alles wat er al gaande is, gewoon ook kritisch op zijn. Dus waar is dat op gebaseerd? Dan wil ik ook even ingaan op wat betreft het commitment van het bedrijfsleven, vanuit de triple-helixgedachte. We lezen dat BASF zich erachter schaaft, maar nergens zien we bedragen. Waar hebben we het over? Waar moeten we aan denken? Dus ook daar willen we graag een heel concreet antwoord op. En eventueel als er andere bedrijven zijn, ook die. Dus wat ik net ook zeg, los van BASF, wil ik vragen naar de betrokkenheid van het overige bedrijfsleven in Venlo. Als voorbeeld: hoe ziet bijvoorbeeld Hessing de ontwikkeling op de campus aldaar? Vinden wij ook heel belangrijk. Welke ondernemers doen er nu echt vol aan mee? Niet alleen in woord, maar ook in daden. En een vraag die in het verlengde daarvan ligt, voorzitter: hoe gaan we nu in Venlo echt het verschil maken? Waar zit nu echt de toegevoegde waarde? En garanties bestaan bijna niet, maar wij

zouden echt iets van een comfortabeler gevoel willen krijgen dat de markt er ook daadwerkelijk iets mee kan en wil. Dat ontbreekt wat ons betreft nu en die behoefte voelen we heel sterk. En dan als afsluiting, voorzitter: Venlo is inmiddels toe aan de derde focus op inhoud binnen vijf jaar. Men begon met een strategie gezonde voeding, toen meer agro and nutrition en nu opeens zien we de verschuiving naar tuinbouw. Dat zijn hele andere werelden en een dergelijk, in de perceptie van de buitenwereld, zwalkend beleid, schept weinig vertrouwen. En de cijfers in de voortgangsrapportage bevestigen dit voor ons. Dus dat is de lijn die ik nu even met het College wilde delen. Ik ben benieuwd naar de beantwoording daarvan. Tot zover.

De voorzitter: Dank u mijnheer Thewissen. Mevrouw Depondt.

Mevrouw Depondt-Olivers (CDA): Ja voorzitter, misschien eerst technisch een stuk. Ik heb serieus gepoogd om het oude voorstel en het nieuwe naast mekaar te leggen, maar het is een hele puzzel om te kijken of er nu wijzigingen in zitten of niet. Ik zou de Gedeputeerde adviseren om nog eens even goed naar de beslispunten te kijken, want volgens mij staat CHILL er bijvoorbeeld helemaal niet in. En er staan andere bedragen in de tekst dan in de beslispunten. Dus het is wel goed om even helder te hebben wat besluiten wij hier nou eigenlijk. Het is goed dat het vastgoed er even afgeknipt wordt, want ja, ik heb dat al een aantal keren aangegeven. We hebben het elke keer over Campus Vastgoed, maar dat is het feitelijk niet, in ieder geval die twee gebouwen niet. Daar moeten ze het ook maar mee doen. Dus dat dit nu een keer uitgezuiverd wordt en wat mij betreft bij voorkeur, geef maar een schot voor de boeg, in één keer opgeruimd worden, zodat onze opvolgers over vijf jaar niet weer beginnen van 'die campus zo duur en dat vastgoed' en dan begint de hele discussie weer opnieuw. Dus kijk daar wel s.v.p. ook gelijk eens even naar. Het is een probleem van Venlo en van ons en niet van de Campus. Als ik naar de inhoud kijk, ja, dan deel ik wel de analyse van D66. Ik vind het ook lastig afwegen. Ik wil me er eigenlijk ook, of wij willen ons er niet eens aan begeven van is dit nou wel de juiste richting? Want ik deel wat de heer Thewissen zegt. Men is enorm zoekende geweest de afgelopen jaren met dat hogere, of met name met dat universitair onderwijs moet ik zeggen, over wat nou de juiste koers was. Er zitten best nog wel wat risico's in. Halen we dertienhonderd studenten over tien jaar? De UM heeft in die brief van juni aangegeven van nou, er moet nog € 69 miljoen in onderwijs worden geïnvesteerd. Gaan ze dat ook daadwerkelijk doen? Want de tekst nu werkt een beetje de suggestie alsof wij het vastgoeddeel nemen, dan worden we een beetje vrijgesteld van een aandeel in die € 69 miljoen. Nou, dan zou ik eigenlijk wel graag dan ook een bevestiging van hebben dat dit zo is. Als je wilt groeien heb je nog andere gebouwen nodig. Die zitten hier niet in. Daarvan vinden wij overigens dat als die groei zich daadwerkelijk voordoet, dan zijn wij niet op voorhand tegen financiering van dergelijke gebouwen, maar dan gaat het toch wel op dezelfde manier dan zoals we net ook over Campus Chemelot hebben gesproken: businesscase, rentabiliteit, nou alles wat daarbij hoort. Er wordt helemaal niets gezegd in het stuk over de positie van de HAS, van Fontys, die wel een persbericht uitgeeft: wij zoeken een nieuwe locatie in Venlo, maar er niet bij zeggen: en dat wordt de Campus. Maar ook van het mbo... Het wordt niet de Campus. Nou, terwijl we toch uiteindelijk een integrale campus voor onderwijs en onderzoek willen. De focus is gezonde voeding wereldwijd, maar dat is niet de focus van de benodigde landbouwtransitie in Nederland. Dus dat roept ook de vraag op van: hoe gaat die campus zich nou inderdaad daadwerkelijk tot dat regionale mkb, maar ook grotere bedrijven, verhouden? Maar ook in relatie tot BASF, die hebben zich voor vijf jaar gecommitteerd, hebben ook aangegeven in de sessie van ja, wij willen wel de potentie van de campus handen en voeten zien krijgen, want wij moeten ook onze moederorganisatie overtuigen. Nou, kunnen ze dat met dit besluit dan wel doen? Er is best al veel geïnvesteerd door de Provincie in onderwijs en onderzoek. Alles bij mekaar zo'n € 50 miljoen. Daar komt dan nu nog tot 2030 € 11 miljoen bij. Uit de regiodeal in de regionale investeringsagenda hebben de gezamenlijke overheden ook nog eens € 42 miljoen daarin gestoken. Dan praat je al over ruim € 100 miljoen. En voor ons is dat eigenlijk vooralsnog wel

de limiet als het gaat over investering in onderwijs en onderzoek. Dus akkoord met dit voorstel, inclusief de gevraagd bijdrage, nu nog een keer, voor onderwijs en onderzoek gerelateerde activiteiten, ook voor de organisatie enzovoort. Nou, vastgoed gaan we dan apart over praten. Maar wat ons betreft is dat dan wel de limiet wat onze positie op onderwijs en onderzoek betreft. Het is, nou, een derde *doorstart wil* ik het niet noemen, dat is misschien wat zwaar, maar this is wel the final moment zou ik bijna zeggen voor dit soort dingen. Dus ja, onder die analyse positief met het voorstel.

De voorzitter: Mijnheer Lodewijks.

De heer Lodewijks (VVD): Ja dank u wel mijnheer de voorzitter. Ja, jammer dat we dit voorstel niet integraal kunnen bespreken op dit moment. Dat had ik graag gehad zoals ik net ook aangaf. Ik ben heel erg blij dat we destijds gekozen hebben om een toelichting te krijgen in het kader van twee technische sessies. Enerzijds de programmatische kant en anderzijds de vastgoedkant. Dat heeft ons wel een stukje verder gebracht. En laten we zeggen, al het onderzoek wat eronder ligt over die verbreding van die focus, ja, ik ga ervan uit dat als partijen als Roland Berger, maar ook de gemeente Venlo, maar ook UM en laten we zeggen de Provincie, alle partijen die betrokken zijn, en kijkend naar de ontwikkeling in de agrobusiness, dat dit eigenlijk wel de juiste richting is. In ieder geval laat het zien en toont het aan dat de interesse in dat gebied veel groter is, dat het aantal studenten dat deze studies, nu die studies aanspreekt, dat dit groter is en dat er ook meer bedrijven in de regio zijn die hierop kunnen aanhaken. Dus ik heb zelf natuurlijk vragen over de marktkant van dit verhaal, maar ik ga op een gegeven moment ervan uit dat er zo veel ondersteunend materiaal is, dat ik denk: ja, dit moet dan de goede richting zijn. Maar toch, en ik ben ook positief over het voorstel, toch nog een paar vragen en die sluiten ook wel aan bij de voorgangers. Op de eerste plaats, vind ik, is er nu een te scherpe scheiding tussen aan de ene kant de kennispartners, die laten we zeggen op inhoud focussen en op onderwijs en onderzoek, en aan de andere kant de Provincie, die eigenlijk die hele business-developmentkant voor haar rekening neemt. Terwijl ik nou juist de meerwaarde vind dat ook een UM eigenlijk, financieel hoeft dat niet te investeren, maar wel bijdraagt aan die business-developmentkant. Welke netwerken kunnen ze inzetten om niet alleen onderzoek en onderwijs te doen, maar ook om uiteindelijk naar verdienmodellen toe te gaan? Want daarvoor is die campus er. Er moet op een gegeven moment economische activiteit, er moeten verdienmodellen worden ontwikkeld, waardoor andere transities in ons Limburg gefinancierd kunnen worden. Want zonder die verdienmodellen kunnen we die transities niet zo vormgeven als wij denken. Dus graag hiervoor aandacht. Belangrijke vraag, wat ik niet kan halen uit het stuk, is: met welke opdracht gaan de partners nou aan de slag? Dus wat vragen wij nou concreet waar we in 2030 moeten staan? En dat wat ik er nu uithaal is een robuuste campus, maar volgens mij liggen er op al die terreinen die we net hebben aangekondigd, liggen er wensen, liggen er opdrachten. En dat zou ik graag eens integraal in een verhaal zien van als dit de opdracht is, hoe gaan we dat dan tot 2030 realiseren? En daarbij komt dan ook het financiënstukje. In het vorige Statenvoorstel stond een mooi schemaatje volgens mij met op jaarbasis welke bedragen wij investeren tot 2030. Dat kom ik nu niet meer tegen. En dat geeft mij een oncomfortabel gevoel, moet ik hier ook zeggen. Studentenaantallen is net ook al gezegd. Dat moeten we gewoon gaan zien op basis van wat er nu plaatsvindt. Ik vind alleen, en daar onderschrijf ik ook de mening van het CDA mee, op lange termijn moeten wij niet meer investeren in de exploitatie en de ontwikkeling van onderwijs. Dat moeten, vind ik, de UM en ook de hogescholen die aangesloten zijn, financieren uit hun rijksbijdrage en de collegegelden. Wij doen dat nu wel, want dat hebben we met UCV gedaan en dat doen we met HEFI, dat is prima, maar dat is nog twee jaar. Maar dan op termijn vind ik echt dat we toch moeten kijken dat de UM echt verantwoordelijk wordt voor het aantrekken van die studenten. En samen met de partijen kunnen we de randvoorwaarden daarvoor creëren. Vastgoed laat ik even zitten. En inderdaad, ik had ook dezelfde vraag als mevrouw Depondt: in het stuk, de brief, e-mail aan de Provincie wordt gesproken van een kickstartprogramma van de UM

van € 69 miljard, waarbij men een derde voor eigen ... Miljoen. Miljard, ik hoor die bedragen veel te veel de laatste tijd dat het allemaal om miljarden gaat. Om € 69 miljoen en twee derde moet elders vandaan komen. En de vraag is: hoe is die verhouding nou met dit voorstel wat hier ligt? En daar wilde ik het even bij laten. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u mijnheer Lodewijks. Mevrouw Palmen.

Mevrouw Palmen (Fractie Palmen): Dank u wel voorzitter. Ik sluit eigenlijk aan bij een heel aantal vragen die al gesteld zijn, met name door mijnheer Westhoff. De vastgoedtak, die laat ik dan voor nu dan ook heel even links liggen, want ik ben ook geïnteresseerd in, vooral op de inhoud. Want waar gaan we dan nu precies in investeren? Hoe zit dat future farming en future earth en alles er dan uit? Want ik ben natuurlijk niet tegen een aantal dingen, tegen duurzaamheid of tegen circulair, maar vooral op pagina 10 zie ik daar een hele hoop woorden voorbijkomen. En iets verderop nog een plaatje, probeer er hem nog even bij te halen, maar misschien scroll ik nu wel de verkeerde kant op. Ja, mooie image op pagina 9 over circulair en duurzaam. En dan vraag ik me af: hoe ziet dat er dan uit voor zover het College daar wat van kan zeggen? Is dit een voorsortering op de fruit/food-labs en is dat dan het einde van de traditionele boer? Of we gaan we daar, zoals we toen bij ons bezoek aan Greenport Venlo gezien hebben, vers fruit met heel veel water en energie in flesjes duwen en zeggen dat dit zogenaamd gezonder is? Ik denk dat, met mijn boerenverstand, pluk dat fruit van de boom en dan gaat dat, want dat zijn dan weer innovaties waar ik van denk: is dat wat daarmee bedoeld wordt? Dus daar had ik graag een beetje een nadere duiding in. Of ik het voorstel ga steunen kan ik nu nog niet zeggen, daar wacht ik even de beantwoording af. Want als het een bepaalde richting opgaat, dan denk ik maar even inderdaad aan die fruit-labs of kassen met paars licht waarvan alles geproduceerd wordt en niets meer op de pure natuurlijke manier, dan is dat niet de richting die ik op zou willen gaan. Ja, voor de rest dezelfde vragen die ik ook bij de vorige sessie had over de campus in Chemelot. Die beantwoording heb ik gemist, maar die zie ik dan wel in de notulen terug, dat hoeft ik niet, dat hoeft u niet nog een keer te doen natuurlijk. Ja, en daar wil ik het voor nu even bij laten. Dank u wel.

De voorzitter: Bedankt mevrouw Palmen. Mijnheer Ernst.

De heer Ernst (PVV): Ja dank u wel voorzitter. Ja, ik heb even wat zaken moeten strepen en zo, door de veranderingen. Mevrouw Depondt haalde het net al even aan, en dat is een zeer gewaardeerde collega op dit soort dossiers, die kritisch scherp is altijd, daar hou ik wel van. De teller staat nu op € 82 miljoen, dit stuk, en dat is dan inclusief het stuk vastgoed, komt er € 27 miljoen bij, waarbij het dus totaal op een kleine € 109/€ 110 miljoen uitkomt. De campus is zoekende, werd er gezegd. Ja, dat klopt, zoekende in een sector waarvan de toekomst op dit moment het allerbelabberdst uit ziet, gezien de acties die onze regering uitvoert. De vraag is hoeveel, voor hoeveel voedsel gaan we hier straks in Nederland nog produceren? De vraag is ook: moet je dan op dat gebied überhaupt nog gaan innoveren? Dan komen we bij een andere uitspraak die ik eerder, in een eerder stuk hoorde...

De voorzitter: Mijnheer Van der Valk.

De heer Van der Valk (SP): Een verhelderende vraag aan mijnheer Ernst: hoe komt hij tot de conclusie dat de toekomst van de agrobusiness er allerbelabberdst uit ziet?

De voorzitter: Mijnheer Ernst.

De heer Ernst (PVV): Gezien de ontwikkelingen die op dit moment in de agrarische sector aan de gang zijn, de voortdurende groei, het stikstof- en CO₂-geneuzel dat daar op losgelaten wordt. Straks komen er verboden waarschijnlijk op het gebruik van kunstmest en allemaal dat soort onzin. De stijgende vraag naar ruimte vanwege de groeiende bevolking. Het ziet er niet naar uit dat de grondintensieve voedselproductie hier heel veel toekomst heeft. Maar daar mag u best anders tegenaan kijken. Wij zien het op deze manier.

De heer Van der Valk (SP): Nou, niet zozeer een wedervraag, maar dan meer een stelling. Ik vind dat het verleden van de agrosector er allerbelabberdst uitziet en dat de toekomst juist ontzettend veel kansen biedt en waar de Brightlands, en met name de Venlose, een enorm boost zou kunnen betekenen. Dus ik bestrijd echt die allerbelabberdstheid en het pessimisme dat u uitstraalt.

De voorzitter: Mijnheer Ernst.

De heer Ernst (PVV): Dat mag u vinden, dat is uw goed recht. Dan ga ik ...

Mevrouw Palmen (Fractie Palmen): Mag ik daar ook een vraag over stellen, voorzitter?

De voorzitter: Mevrouw Palmen.

Mevrouw Palmen (Fractie Palmen): Ja, ik zou hem eigenlijk aan mijnheer Van der Valk willen stellen, maar ik doe dat dan nou maar via mijnheer, ik moet dat dan toch even aan mijnheer Ernst doen. Want bent u het dan met mij eens, want ik probeerde dat beeld net ook al een beetje te schetsen, maar waar heeft de PVV dan voorkeur aan? Bent u het dan met mij eens dat de agrarische sector toch, ik zeg maar even, puur natuur moet blijven? En dat wil niet zeggen dat er geen innovaties op losgelaten kunnen worden. Of ja, ik deel het doemscenario wat u ook een beetje schetst. Of gaat u toch mee in, ja, waar we misschien over vijftig, honderd jaar alleen nog maar wat vierkante pilletjes van het bord hoeven te pakken, om het dan maar even heel plat te slaan?

De heer Ernst (PVV): Nou, ik ben het wel met u eens dat ik geen pilletje over een tijdje wil, maar gewoon een normale ...

De voorzitter: Mijnheer Ernst, laten we gewoon verder gaan.

De heer Ernst (PVV): Sorry, nee, ik ben het inderdaad, of ik, wij zijn het wel als fractie met mevrouw Palmen eens dat we gewoon een fatsoenlijke gezonde agrarische sector willen en dat we gewoon normale producten willen en niet allerlei zwaar bewerkte en opgejaagde toestanden. Dus zo staan wij daar wel in. Er is eerst, om dit soort initiatieven te kunnen blijven ontplooiën en tot een succes te maken, heb je allereerst een goede agrarische sector nodig. En een sector die ook in staat is om te investeren en om verder te groeien. En daar ziet het op het moment niet naar uit, dat dit de komende jaren nog gegeven is. Dan ga ik even verder met de zaken die ik dan in het stuk nog tegenkwam. Bijvoorbeeld: voor de toekomstvisie is gerekend met het historische bouwkosten en 2% inflatie. Yeah, you wish. Ik denk dat als we ergens in de toekomst gebouwen neer moeten gaan zetten, dat we iets anders moeten gaan rekenen dan met 2% inflatie. En dan gaan mogelijk investeringen er ook op termijn heel anders uitzien en er gaan veel grotere bedragen vragen. Multitalentgebouwen gaan nooit kostendekkend worden, tenzij huren verhoogd worden, de Provincie nu heel veel geld af gaat schrijven en maar allerlei boekhoudkundige trucs uitgehaald worden. We krijgen ook een doorblik en in een eerder stuk hoorde ik al een keer vallen: laten we onderzoek vooral bij scholen en bedrijfsleven laten. Ja, ik denk dat dit wel een heel strakke opmerking was eerder deze dag. We krijgen namelijk

ook een doorblik naar geprognosticeerde onderzoeksinkomsten over tien jaar en die bestaan zelfs dan op dat moment nog maar uit 10% uit het bedrijfsleven, de rest is allemaal gesubsidieerd. Dus ook daar blijft dat te allen tijde aan subsidietie hangen. We zien, het zijn allemaal zaken die ik in de stukken gewoon zelf tegenkwam met citaten, we zien achterblijvende studentenaantallen. Hogere structurele en incidentele onderhoudskosten. Villa Flora werd al genoemd, maar ... en ... [06:20:33] is even buiten de scope van dit moment dan, maar goed. Kosten kunnen niet doorbelast worden aan huurders, lagere huuropbrengsten door ingroei en leegstand. Dat vind ik wel een hele goede: lage huurinkomst door ingroei en leegstand. Leegstand. Passend bij het feit dat er dus ook lagere studentenaantallen zijn. Dus zo succesvol als ik net anderen hoorde zeggen van ja, er is heel veel vraag naar opleidingen. Nou, het schijnt toch niet zo te zijn. Dan ook op pagina 4 van de visie: studenten mbo, hbo, wo werken met docenten en ondernemers aan geïntegreerde vraagstukken uit het bedrijfsleven. Over tien jaar 10% blijkbaar. Hoeveel is dat nu en wat levert het op? Hoeveel betaalt het bedrijfsleven dan voor die innovaties? Er wordt ook gesproken over wereldwijde uitdaging. Klimaatverandering, iets dat al zo oud is als Moeder Aarde, over gezondheid en duurzaam voeden voor de groeiende bevolking. De vraag is: wat is de wereldwijde bijdrage dan aan de Campus Greenport Venlo? Want we kunnen, gaan we voor de hele wereld innoveren en de verrekening van de Limburgse belastingbetaler? Dat is natuurlijk wel een dingetje. Ja, het groeiplan begint met een lofzang over de Campus, maar ik zie nergens iets terugkomen van we gaan ook op enig moment ons eigen broek ophouden. Tenminste, ik heb het niet kunnen lezen. Dus dat zou ik wel interessant vinden om dat te horen. Oh ja, kom ik nog even, die hoge kosten van het Innovatoren kom ik nog tegen. Even kijken, dan heb ik het mijne op dit moment even gehad. Dank je wel.

De voorzitter: Dank u mijnheer Ernst. Mijnheer Kuntzelaers.

De heer Kuntzelaers (PvdA): Ja dank u wel voorzitter. De Partij van de Arbeid is blij dat we het besluit wat we gaan nemen in ieder geval ietsje overzichtelijker gemaakt hebben door tegemoet te komen aan de wensen van de SP en daardoor de vastgoedcomponent in ieder geval los te knippen van het huidige voorstel. En misschien nog wel meer uit de grond van mijn hart kwam de opmerking van mevrouw Depondt zojuist, ze zei: daar moet ooit een punt achter gezet worden dat je de erfenis van de Floriade niet om de nek van de Campus en de ontwikkelingen rondom hoog onderwijs en economische ontwikkeling blijft voelen. Maar daarover in februari meer, begrijp ik. Dan terug naar die doelstelling, want die komt natuurlijk ooit af van de behoefte van deze regio om a) het lage opleidingsniveau bijvoorbeeld, om dat mee op te trekken om het vestigingsklimaat in en rondom de stad Venlo, om dat te verhogen. En onbetwistbaar dat het effect van dat hoge onderwijs in de stad Venlo nu merkbaar en voelbaar is. Door het landen van de HAS, door meer activiteiten in dat stedelijk centrum, zie je wel degelijk een kentering. Ook in het vestigingsklimaat en de wens van studenten om in die stad te gaan wonen. Iets wat voor tien jaar geleden een soort van onmogelijkheid was om te suggereren dat je als twintiger, die een hbo- of wo-opleiding wilde volgen, in die stad wilde blijven wonen. Dat neemt niet weg dat na zoveel jaren investeren in allemaal onderwijsprogramma's, dat we nu voor een keuze staan die als Provincie van ons vraagt van: wanneer stop je met die diepte-investeringen in de onderwijsprogramma's? En zeker als je de prioritering aanbrengt zoals wij die nu in deze visie voor ons zien. Naast de Universiteit Maastricht, en zeker met dit perspectief, en dan sluit ik me toch enigszins bij de heer Van Wageningen aan, dan wil je toch ook wel weten wat die grote andere partner, die in Nederland bestaat natuurlijk op dit gebied, hoe die aankijkt tegen de onderzoeksprogramma's die hier voorliggen. En de vraag aan het College dan ook om te kijken dan welke mogelijkheid heeft die afstemming met de Wageningen Universiteit en zou dat potentieel kunnen toevoegen aan de gesuggereerde richtingen die nu voor ons liggen? Want bij gebrek aan afstemming met deze partner zou wel eens kunnen leiden tot de onhaalbaarheid van die zelfstandigheid die je juist zou willen op het gebied van het onderwijsprogramma wat voor ons ligt. De

PvdA kan, los van punt 4, dus wat aan de beslispunten voorlag, positief instemmen met de gekozen koers. In de hoop en de wetenschap natuurlijk dat wij de wijze besluiten gaan nemen om dit programma af te zekeren voor de toekomst en in februari daar ook nog een wijs besluit aan toe te voegen. Dat we niet in de volgende periodes nog tien keer hier de discussie aangaan over hoe je deze campusontwikkeling een goede toekomst biedt. Tot zover.

De voorzitter: Mevrouw Boven.

Mevrouw Boven (Partij voor de Dieren): Dank u voorzitter. Ik moet op een aantal punten wat kleine aanpassingen doen, dus het zal misschien af en toe een beetje hakkelen. Maar wij hebben hier een stuk voor ons liggen van 368 pagina's en daar staat de visie in waar een enorme hoeveelheid geld voor nodig is. In het stuk staan veel mooie woorden waar je op het eerste gezicht weinig op tegen kan hebben, alhoewel ik net gehoord heb dat dit wel mogelijk is. Een opsomming: we richten ons op gezonde voeding en dit leidt tot een duurzame toekomstgerichte manier van ondernemen en tot de noodzakelijke vernieuwing van agrarisch ondernemen. Het gaat over hoogwaardige tuinbouw en er ligt een opdracht om in verbinding met de regio te komen. We gaan voor de gezonde consument. We zijn circulair en de Provincie gaat strak sturen. Het is bovendien een campus die bij uitstek een campus voor het regionale mkb in Noord-Limburg is. Wij denken dat dit te breed is en dat hier te weinig focus in ligt. En bovendien is er weinig concretisering gegeven in de vorm van beperkingen, afbakening of interpretatie. Dat maakt onzes inziens de kans groot dat gewerkt wordt aan dat het langs gaat komen, in plaats van acties gericht op de visie of op de focus die je erin wilt brengen. De financiële uitdaging zal dan de leidraad voor het handelen worden en de kans vergroten dat het niet zo wordt dat als je wilt hebben. Ik heb ook nog een aantal, dan heb ik ook een aantal vragen en dat zijn ... Nee, ik ga toch de andere volgorde doen. Er wordt in het verhaal gezegd dat er een Brightlands Future of Farming Institute wordt opgericht. En wie bepaalt hoe de gewenste toekomst voor farming eruit zou moeten zien? Dat is dus een nadere interpretatie van future farming, want dat kan heel breed zijn. Is het mogelijk een uitsluiting van gentech af te spreken binnen Brightlands Future of Farming Institute? En is het mogelijk een toekomstgerichte future farming in te richten die natuurinclusiviteit meeneemt? En dan staat in de aanbiedingsbrief dat de Brightlands verbinding moet leggen met het mkb en de Brightlands voor het hele mkb moet zijn. Is het de opdracht aan Brightlands Venlo om verbinding te leggen met alle mkb's? Dat lijkt wel een heel zware opdracht. Wordt hier niet een deel van het mkb bedoeld? En welk deel is dat dan? De hoogwaardige tuinbouw? De logistieke ondernemingen? Enzovoort. En dan wat over de risico's: op bladzijde 12 staan een heleboel risico's benoemd. Kan de Gedeputeerde per risico aangeven wat de restkans en de verwachte impact zal zijn als dit plan wordt goedgekeurd? En daarnaast, bij risico, welk concrete mitigerende maatregelen nog genomen gaan worden. En dan nog een aantal punten specifiek van de Partij voor de Dieren. Ik kon het niet nalaten om daar ook een aantal van in te brengen. In de aanbiedingsbrief staat dat gericht wordt op gezonde, duurzame, smakelijke en betaalbare groente en fruit die verwerkt is in innovatieve producten en dat we toe willen naar de gezonde consument. Het standpunt van de Partij voor de Dieren is dat zo veel mogelijk voedsel onbewerkt zou moeten zijn. Dit is gezonder, duurzamer, geeft minder verpakkingsafval, minder voedselverspilling en vergroot de kans op een eerlijke prijs voor de boer en kan door alle mensen gekocht worden, omdat bewerkt voedsel duurder is. We hebben de volgende vragen naar aanleiding van bovenstaande. Betekent de visie uit dit plan ook een beperking, namelijk dat geen producten van dieren of met dieren ontwikkeld gaan worden? En welke consument zal gezond kunnen eten door de innovaties op de Campus in de huidige visie? Is het mogelijk een aanvullend kader te formuleren, namelijk dat voor zo veel mogelijk mensen deze producten betaalbaar moeten zijn? En kan aan de visie worden toegevoegd: verwerken tot zo min mogelijk bewerkte consumentenproducten? En voorzitter, ons laatste punt. Dit voorstel lijkt in zich te hebben: we zijn eraan begonnen, dus we moeten ermee doorgaan. Met name ook om het vastgoedvermogen dat in

onze boeken staat niet te hoeven afwaarderen. Het feit dat we dit onderwerp nu bespreken in de FEB en niet in de RLN, lijkt dat het belangrijkste doel is een bestemming te houden voor het vastgoedvermogen dat de Provincie nu in de boeken heeft staan. Onzes inziens hebben we ons daarmee beperkt in de oplossingen en daarmee in de effectiviteit van investeringen en uitgaven die we aan de regionale economie in Noord-Limburg willen uitgeven. De stimulansen in dit voorstel zijn nogal indirect: we investeren in gebouwen om te verhuren. Daarbij moeten studenten en ondernemers gezocht worden om met elkaar te worden verbonden. Dat geeft misschien innovatie en dat leidt misschien weer tot extra werkgelegenheid, waarbij in Venlo geen stroom van ideeën van een grote universiteit komt of al een half ecosysteem aanwezig is als op Chemelot. Kan de Gedeputeerde onderbouwen welke concrete maatschappelijke bijdrage verwacht wordt die zo'n grote financiële bijdrage van de Provincie verdient? En is onderzocht of met een directere bijdrage meer maatschappelijke opbrengst wordt gerealiseerd? En dan onze conclusie. Ik denk dat een heleboel mensen hier allerlei bezwaren en moeilijkheden zien en naar het verleden wijzen. Wij zouden graag geld willen investeren in de regionale economie van Noord-Limburg en zeker op het gebied van tuinbouw en op duurzame landbouw en natuurinclusieve landbouw. Maar wij denken dat dit een moment is om een andere weg in te gaan als verder te gaan ...

De voorzitter: Mevrouw Boven kunt u afsluiten?

Mevrouw Boven (Partij voor de Dieren): Dat was hem.

Mevrouw Palmen (Fractie Palmen): Voorzitter, mag ik nog een vraag stellen?

De voorzitter: Mevrouw Palmen.

Mevrouw Palmen (Fractie Palmen): Dank u wel voorzitter. Want ik hoor mevrouw Bovens zeggen over, praten over meer werkgelegenheid in de land- en tuinbouwsector in Noord-Limburg. Maar kan mevrouw Bovens dan aangeven waar ze die mensen zou willen zoeken en waar die dan zouden moeten wonen, aangezien we nu al niet meer weten waar we met de arbeidsmigranten naartoe moeten.

De voorzitter: Boven.

Mevrouw Boven (Partij voor de Dieren): Een paar dingetjes. Ik heet Boven en niet Bovens. Dat is één. Ik heb volgens mij niet gezegd dat we, ik heb gezegd dat we de regionale economie willen steunen. Daarmee bedoel ik niet dat het groter moet worden, maar dat het robuuster moet worden en dat het passend voor de toekomst moet zijn.

De voorzitter: Mevrouw Palmen.

Mevrouw Palmen (Fractie Palmen): Voorzitter, ik hoorde mevrouw Boven toch echt zeggen: meer werkgelegenheid. Maar goed, dat hoeven we nu niet uit te discussiëren, dat kunnen we dan vast in de notulen wel een keer teruglezen.

Mevrouw Boven (Partij voor de Dieren): Als ik dat heb gezegd, dan neem ik het nu terug.

De voorzitter: Oké.

Mevrouw Boven (Partij voor de Dieren): Dank u wel.

Mevrouw Palmen (Fractie Palmen): Dank je wel.

De voorzitter: De heer Van Est.

De heer Van Est (50PLUS): Ja dank u voorzitter. Voorzitter, laat ik in de eerste plaats de mensen bedanken die ons in die twee sessie hebben geïnformeerd over de campus. Het management van de campus, de medewerkers van de universiteit, BASF-groep en anderen die ik misschien vergeten ben, want ik vond dat zeer waardevol. En op de tweede plaats moeten we zeggen dat de brief van Rekenkamer ook verhelderend was en prima aansloot bij de vragen die bij ons leven. En ik sla hele grote stukken over, omdat ik denk van dat die toch al gesteld zijn, dus die komen sowieso aan bod. De Rekenkamer geeft aan dat het een vereiste is om goed te kunnen sturen en een helder beeld te hebben op het publieke belang. En het tweede aspect is informatievoorziening. En die brief is eigenlijk van juni en nu hebben we dit voorstel hier liggen. Nu vraag ik eigenlijk wel af: is dat eigenlijk wel hier gerealiseerd met dit voorstel? We moeten een lange adem hebben staat erin, maar we weten niet of het doel gehaald wordt en dat vinden wij een beetje, ja, het vraagt om onduidelijkheid. De investeringen zijn niet zonder risico, omdat ook externe factoren het proces kunnen verstoren. En er staat dan bij: er moet wel strakke sturing zijn, maar op welke wijze wordt dat ingevuld? Strakke sturing is een mooi woord, maar als je geen concretisering hebt en waar wij breekpunten hebben of een andere richting uitgaan. Maakt het niet uit? In de paragraaf 7 van de afweging en de motivering van alternatieven, dat vinden wij erg mager. Er wordt eigenlijk gewoon vastgesteld: er is geen alternatief en we moeten gewoon door, met welke financiële gevolgen dat ook betekent. En voorzitter, bij de uitgebreidere bestudering heb ik heel veel naar die getallen gekeken. En volgens mij was het de vraag van mijnheer Lodewijks die ik ook zou hebben. Die getallen worden zo vaak genoemd dat je niet meer weet wat waarbij hoort. Het ... [06:35:08] wordt twee keer genoemd, drie keer gehoord. Het totale plaatje, en dat was één van de punten die ook de Rekenkamer gaf, dat totale plaatje ontbreekt. En ik kan hier allemaal die vragen stellen die ik daarover heb, maar dat lijkt me niet zinvol. Desnoods kom ik erop terug, maar misschien wil de Gedeputeerde, de voorzitter, van mijnheer Lodewijks **terugmaken** [06:35:29]: wat zijn de investeringen? Wat zijn looptijden? Dus ik zou bijna de uitdaging aangaan, probeer ieder getal dat in het stuk staat eens in een mooi schema te zetten en maak het dan helder. En daar wil ik het eventjes bij laten, voorzitter.

De voorzitter: Oké mijnheer Van Est. Mevrouw Jetten.

Mevrouw Jetten (GroenLinks): Ja dank u wel voorzitter. Ook GroenLinks is een groot voorstander van de campussen en die dragen we een warm hart toe. En zeker ook in deze regio, want het is wel de enige in Noord-Limburg. En wat ons betreft juist essentieel voor innovatie in de tuinbouwsector en de voedselindustrie. We hebben een aantal vragen, maar ik kan er best overslaan, want er is al heel veel gezegd en ik kan natuurlijk het stuk over het vastgoed overslaan. Er is al veel gezegd over de studenten, maar ik heb toch ook nog een andere vraag. Het UMC krijgt minder geld dan aangevraagd is en dat komt doordat het aantal studenten achterblijft. Stel nu dat ze in de loop der tijd wel dat aantal halen van, als dat in de buurt komt van het streefaantal, gaat dan de bijdrage omhoog? Of is dit gewoon nu een afwijzing en blijft een afwijzing? Ik zie de Gedeputeerde al nee schudden. Dan had ik een heleboel vragen over het vastgoed die ik kan overslaan. Ik heb een vraag over de begroting. Op pagina 20 bij de begroting daar staat dat er dan een nagenoeg sluitende begroting is voor de periode '29-'39. En dat woordje 'nagenoeg', daar gaan mijn haren van overeind staan. Doet me denken aan 'rond oktober' bij VDL. Wie past bij, of eigenlijk, wat is de definitie van 'nagenoeg'? En wie past bij en wie past hoeveel bij als nagenoeg niet gerealiseerd wordt? Even denken. Ja, en tot slot kom ik toch een beetje bij dat vastgoed, pagina 8 ... Sorry? O, nee, of bijlage 8, die is geheim en die konden we

onder vertrouwen inzien. Ik heb daarover zitten twijfelen, ik heb dat ook met mijn fractiegenoten besproken van: wat doe je daar nou mee. Want ik heb besloten om hem niet in te zien, maar ik vind dat enorm lastig, want je verspijkt een enorm bedrag zonder dat je daar op een open manier discussie over kunt voeren. En ik vind dat echt heel erg lastig. Nu heb ik die informatie niet, maar als ik was gaan kijken had ik die informatie niet mogen delen en niet mogen bespreken hier en ook niet in de Staten. Ja, bent u het met mij eens dat dit echt een dilemma is voor Statenleden en dat dit geen recht doet aan een democratische besluitvorming? En kunnen we dat misschien voor februari, als het dan toch weer apart op de agenda komt, kunnen we dat dan anders doen? Dat is echt een oproep. Ja, tot zover voorzitter.

De voorzitter: Dank u mevrouw Jetten. Mijnheer Van der Valk.

De heer Van der Valk (SP): Ja dank u voorzitter. Ja, als laatste in de lijn niet zo heel veel meer toe te voegen, maar toch een paar kleine dingetjes nog eventjes. Het stuk lezende, 380 pagina's en nog een beetje meer, ver gekomen, maar niet helemaal. En wat mijn gevoelens zijn bij dit stuk is dat het niet zo superambitueus is. Er wordt met de nodige voorzichtigheid wordt er een rol ingenomen en ik citeer: er kan een vooruitstrevende rol opgevuld worden in de noodzakelijke vernieuwing van de agrarische ondernemer. Ja, gaan we dit nou doen of zou het wat kunnen? Dus ik vind die ambitie, die mag wat mij betreft veel sterker opgeschreven worden en wat minder vrijblijvend. Dat vind ik het vergezicht. En dan nog, en misschien treed ik in herhaling, een paar risico's c.q. kwetsbaarheden ten aanzien van die governance. En ja, doen wij zaken met BASF vegetable foods, of seeds moet ik zeggen, en de UM? En ik heb geleerd als je aan risicomanagement doet, of aan risicospreiding, dan ga je niet op één paard wedden. En in dit geval BASF. Universiteit Maastricht vind ik dan wat minder spannend. En hoe wordt ertegenaan gekeken, volgens mij werd dat door JA21 ook al genoemd, van een wat bredere acquisitie ten aanzien van partnerships. Dus dat was nog een vraag. En dan moet ik even opnieuw inloggen. Momentje hoor. Oh ja, de laatste vraag die ik heb is nog die, er wordt veel gesproken over die samenwerkende rol met de andere campussen. Dat zien wij natuurlijk met vertrouwen tegemoet, omdat dit natuurlijk elkaar versterkt en elkaar ook helpt, zowel in de beleidsmatige en in strategische keuzes als ook gewoon in kille productie van studenten, mensen, enzovoort. Maar hoe zit dat dan met die andere kennisinstituten? Zijn dat dan, Wageningen en in het kielzog ook Eindhoven zie ik dingen doen op dit terrein, zien we dat als een kans of dat echt ook gewoon een bedreiging? En hoe kijkt de Gedeputeerde daartegenaan?

De voorzitter: De heer Lodewijks.

De heer Lodewijks (VVD): Ja, het is een puntje wat ik eigenlijk nog mee had willen nemen, misschien in het tweede termijn, en dat gaat over die samenwerking tussen die campussen. En die wordt nu een beetje neergelegd, die rol, bij de Provincie, maar dat moeten de campussen zelf doen. En ik wilde graag weten wat daar nou, op dat, gebeurt. Want daar ligt ook in mijn optiek een opdracht van ga met elkaar samenwerken, maar niet onder regie van de Provincie, maar op het onderzoek en het onderwijs wat jullie zelf uitvoeren. En de vraag is of dus de campusdirectie ook daar een verantwoordelijkheid heeft.

De heer Van der Valk (SP): Nou, volgens mij vindt u mij exact aan uw zijde, want dat is precies wat ik bedoel. Dat is die vraag die ook heb van hoe gaat dat Brightlands-concept in volle breedte nou tot volle wasdom komen? En dan zijn de voorbeelden die u noemt zijn daar maatgevend in, ja. Dat was het voorzitter wat mij betreft.

De voorzitter: Ja. Dames en heren, we gaan nu even vijftien minuten schorsen. Daarna de tweede termijn. Gaan wij dan punt 9.1 nog behandelen of schuiven we door? Dat is het Statenvoorstel Werkplan bestuurscultuur. We kunnen dit doorschuiven naar 9 december. Wie is voor, wie is tegen, wie wil door en wie zegt: we schuiven het op?

Mevrouw Depondt-Olivers (CDA): Voorzitter, mag ik daar een vraag over stellen?

De voorzitter: Natuurlijk.

Mevrouw Depondt-Olivers (CDA): 9 december in de ochtend?

De voorzitter: Ja.

Mevrouw Depondt-Olivers (CDA): Ja, mooi, prima.

De voorzitter: Wie is voor 9 december? 1, 2, 3, 4, 5, 6. Zeven stuks. Wie is tegen? 3, 4. Na de schorsing vragen we nog even, ja? Dank u.

[SCHORSING]

De voorzitter: Dames en heren, wij gaan verder met de vergadering, maar eerst van tevoren even inventarisatie voor de vergadering van nu of we doorgaan met de bestuurscultuur. Wie is voor? Wat zegt u mevrouw Depondt? Ik vraag hier of wij doorgaan dadelijk met de vergadering van de bestuurscultuur. Mijnheer Heldens.

De heer Heldens (VVD): Ja voorzitter, ik ben op zich wel verbaasd over dit voorstel. Dit staat gewoon gepland voor 16:39 uur. Het is nu één minuut over vier. Ik zeg niet dat we het makkelijk halen, maar het zo maar doorschuiven van een agendapunt waar mensen voor hier zijn, waar de hele ambtelijke organisatie voor is opgetrommeld, waar alles voor geregeld is naar een volgende datum. Ja, ik vind dat echt bizar. Iedereen heeft die agenda kunnen zien, die wist dat het laat ging worden vandaag, heeft zich hopelijk ook voorbereid. En ja, dan heb ik hier weer een paar uur voor de kat z'n viool gezeten en dit is precies waarom ik hier stop. Nee, maar ik word hier echt niet goed van.

De voorzitter: Dat is ... [07:00:52]. Wie nog verder? Mijnheer Claassen.

De heer Claassen (PVV): Ja voorzitter, dat onderwerp zou ik behandelen. Ik heb het er graag voor over om daar een keer voor terug te komen, omdat ik met de vooruitziende blik denk ik nog het niet haalbaar is, want daar moeten we toch elkaar ook aan houden, mijnheer Heldens, dat we om 6 uur, of tot hoe laat is het gepland? Half 7, dat het dan ook echt klaar is en ook al hebben we dan de tweede termijn nog niet afgerond van het laatste voorstel, want dat zal dan niet zo zijn. Dan wordt het later dan half 7 en dat wil ik niet accepteren. Dus daarom, met het risico ontkennende zou ik zeggen: graag doorschuiven naar 9 december.

De voorzitter: Nou, even met de hand opsteken. Mijnheer Thewissen.

De heer Thewissen (JA21): Ik ben het hartgrondig met de heer Heldens eens. We zijn nou hier, het staat op de agenda, we hebben het over betrouwbaarheid van bestuur, laten we dat zelf ook naleven. Dezelfde agenda, gewoon door.

De voorzitter: Ja, ik vraag het even met handopsteken. Wie is voor dat we doorgaan? 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, dus dan heb je meerderheid. Meerderheid is voor behandelen, dus we behandelen het, met het risico inderdaad dat het later gaat lopen. Dan gaan we verder. Dan gaan we verder met de vergadering en ik geef nu het woord aan de Gedeputeerde, mijnheer. Gedeputeerde, aan u het woord.

Gedeputeerde Satijn: Ja, dank u wel mijnheer de voorzitter. Een behoorlijk aantal vragen met elkaar verhandeld. En voor de goede orde: ik zal de vragen behandelen die betrekking, in ieder geval geen antwoord geven op vragen die betrekking hebben op onderwerp beslispunt 4 wat we in februari met elkaar zullen bespreken, ook om de Rekenkamer die zich daarover gaat buigen de gelegenheid te geven om natuurlijk haar opinie te vormen. Dus ik ga even puntsgewijs door de vragen die gesteld zijn door uw commissie, voorzitter. Ja, de heer Westhoff die gaf aan: de organisatiekosten € 1,1 miljoen versus de huuropbrengst, welk deel is exploitatiekosten en welk deel is voor de campusontwikkeling? Nou,

€ 1,16 miljoen zijn de volledige exploitatiekosten van de CVGV en de kosten voor de campusontwikkeling die zitten in de begroting van BCGV, de campusorganisatie. U gaf ook aan: er zijn verschillende opleidingen vanuit de KennisAs-structuur. Is er wel zoveel vraag naar deze opleidingen? Studentenaantallen vallen tegen. Dat is weliswaar zo, maar onze andere partner, Universiteit Maastricht, die heeft wel de overtuiging dat met de nieuwe invulling dat wel enorm zal toenemen. En zij baseren zich daar ook op overleg en ingeving van het ministerie van Onderwijs. Dus de inschatting van de Universiteit Maastricht is dat dit gaat toenemen. Ja, het ecosysteem an sich. We hebben die roadmaps gezien, dat was eigenlijk de basis voor het gesprek wat we in juni hebben gehad. En dan zie je onlosmakelijk dat het gewoon een, zo niet de jongste campus is. Misschien nog net voorbij de conceptiefase, als je het zo wilt bekijken. Zeker als je dat legt naast een campus waar we het daarstraks over gehad hebben. En dat gaat echt over investeringen, ervaring, potentie, bewijskracht ook naar de regio bijvoorbeeld, en die zie je dat deze campus echt gewoon de jongste is. En dat betekent ook dat het ecosysteem minder goed vorm heeft gekregen dan bijvoorbeeld in de campus die we daarstraks besproken hebben, dat is evident. Alleen juist dit voorstel met al zijn wijzigingen, ook ten opzichte van het verleden, is juist bedoeld om koers te pakken die uiteindelijk naar die volwassenheid moet leiden. En uiteindelijk ook naar die zelfvoorzienende campus die wie ook in Sittard-Geleen zien. Op een langere termijn dan Sittard-Geleen, alleen dat komt omdat deze campus nog jong is. Dus dat is feitelijk de volwassenheid, als je het zo bekijkt, van dit ecosysteem. Ja, hoe later je daarmee begint, hoe minder volwassen, wat het op dit moment ook is. En ik snap best dat dit ook in de discussie die we met elkaar hebben gehad in juni soms lastig te vergelijken is, omdat je ook andere aandeelhouders hebt. Die hebben een ander belang, andere doelgroep, ander type mkb. Dat die vergelijkbaarheid af en toe wel lastig is. Maar als we het gewoon bekijken vanuit het ecosysteem, dan zien we gewoon dat hier nog een weg te gaan is en dat geeft het voorstel ook feitelijk aan. En ja, u gaf ook aan, er is nog geen exitstrategie. Als we met elkaar willen uitspreken dat we deze campus verder willen laten doorontwikkelen, dat hebben we feitelijk al voor een deel in juni met elkaar besproken, bespreken we vandaag weer, ja dan vind ik een exitstrategie niet, laten we zeggen, het vertrouwen uitstralen wat je met elkaar hebt om door te ontwikkelen. Ik snap natuurlijk wel waar die vraag vandaan komt. Maar het gaat mij juist om het feit dat deze campus, met alles wat we vandaag met elkaar gewisseld hebben, met alles wat in het stuk staat, in ieder geval wel vertrouwen moeten krijgen om door te ontwikkelen, ook volgens die roadmap van Buck.

De voorzitter: Mijnheer Van Wageningen.

De heer Van Wageningen (D66): Ja voorzitter. Ik merk dat er wat verwarring bestaat over de exitstrategie. Misschien is goed toch wel even om de geschiedenis daarvan te herhalen. We werden op een gegeven moment geconfronteerd met het feit dat we nog een papierfabriek hadden en die lekt

aan alle kanten en toen werd het een probleem. Ooit hebben we natuurlijk in die papierfabriek geïnvesteerd, hebben we dat gebouw gekocht met goede bedoelingen, maar die goede bedoelingen die waren niet uitgekomen en er was ook niet iets anders voor in de plaats gekomen, maar dat bleef gewoon ons bezit. Ja, dat is precies wat je wilt voorkomen met een exitstrategie. Dus het is niet zo dat als we toen zeker hadden geweten dat we het nog dertig jaar willen houden, dan had dat in de exitstrategie gestaan, maar dat wisten we toen nog niet zeker. Dus een exitstrategie kan betekenen dat je zegt: de komende twintig jaar vervreemden we het niet en dat je misschien iets opschrijft onder welke omstandigheden je dat wilt gaan heroverwegen. Dat is een exitstrategie en die is nu verplicht. Bij investeringen hoort een exitstrategie, dat staat nu in onze spelregels, SiS 3.0. Laten we niet moeilijk doen over een exitstrategie en ook naar buiten toe uitstralen dat de Provincie altijd in principe tijdelijk in dit soort dingen zit en dat dit tijdelijk best wel heel lang kan zijn, maar dat in principe een exitstrategie altijd aan de orde is.

De voorzitter: Mijnheer de Gedeputeerde.

Gedeputeerde Satijn: Dank voorzitter en dank ook voor de toelichting van de heer Van Wageningen. Dan kom ik ook bij de heer Van Wageningen zelf uit. U vraagt Noord-Limburg ja, een academisch milieu is positief, maar is dit een goede basis? Gaat het ook lukken met deze campus? Nou, wij denken dat dit zeker zo is, want de partners gezamenlijk hebben ook deze visie opgesteld. Kijk, als zij daar niet in zouden geloven, of wij niet, dan hadden we dat in die visie opgenomen en dat was dat misschien ook zo opgenomen in het voorstel. En daar zit ook commitment achter van die partners. Dus wat ons betreft is dat natuurlijk de overtuiging die we met zijn allen zien dat hier een toegevoegde waarde is. En de heer Kuntzelaers gaf dat feitelijk ook aan in zijn bijdrage. Wat je ziet vanuit die regio zelf als ontwikkeling, is vroeger, zo'n twintig jaar geleden, was dit een beoogde krimpregio. We zagen heel veel jonge mensen uit deze regio, dat geldt overigens niet exclusief voor deze regio, opleiding volgen niet in Limburg, zelfs nog niet eens in Brabant. We zijn een economie die heel veel behoefte had aan mensen met een kennisniveau waar deze campus uiteindelijk ook in zou kunnen voorzien, dat was toen nog niet bekend, dus is er eerst ingezet op het verstevigen van het onderwijs. Dat is ook gebeurd met de komst van de HAS en met de UM. En dit is een volgende stap in die ontwikkeling om, los van een krimpregiogedachte af te komen, ook echt een toegevoegde waarde te zijn voor de regio en de regio-economie. En dat is, nu is dit de beginvorm geweest van deze campus. Dus er zit veel commitment achter van het onderwijs, ook vanuit het mbo dat je meer ziet aansluiten, en zeker ook met de potentie die zojuist genoemd is, dat er partijen zijn uit de regio, zoals een Fontys die zegt: ik wil me ergens opnieuw gaan vestigen. Ik heb nergens gelezen dat ze niet op de campus gaan vestigen. Ik heb ook nergens gelezen dat ze wel op de campus gaan, maar misschien zitten ze ook naar deze uitzending te kijken, wie weet. Dus wat dat betreft denk ik dat die basis er al ligt. Ik ben het wel met u eens als u zegt maar we moeten wel ervoor zorgen dat het bedrijfsleven in die triple helix de goede dingen doet voor de regio. Dus ook van een BASF bijvoorbeeld, verwachten we daar het juiste commitment. Nou, ik heb BASF dat in die themasessie ook echt horen zeggen. Ze hebben ook echt daar heel erg benadrukt wat bijvoorbeeld de waardes van deze campus ten opzichte van bijvoorbeeld de onderzoeken die ze doen bij de WUR, de WUR kwam hier ook aan de orde in deze commissievergadering. Wat ik daar heel prettig vond om te horen is dat de vicepresident van BASF zei: wij gaan zelfs ons onderzoek bij de WUR afbouwen en ze bij deze campus opbouwen, omdat juist die ketenbenadering die deze campus kiest, voor ons van veel groter toegevoegde waarde is dan wat we op de WUR doen, waar natuurlijk wel excellent onderzoek zit, dat ontkennen zij ook niet. Maar voor hun business is een onderzoekslijn of zijn onderzoekslijnen op deze campus van veel groter toegevoegde waarde dan de WUR. Betekent dat bijvoorbeeld, die vraag werd ook, dat er niet met de WUR wordt samengewerkt? Ja, wel degelijk. Er wordt ook gesproken met de WUR. Ik heb zelf ook gesproken met een aantal vertegenwoordigers van de WUR. En wat je daar ziet is inderdaad een

andere benadering die men kiest. En de vraag is: wat is van toegevoegde waarde voor de campus? En ik vind het heel goed, als ik heel eerlijk ben, dat er nu een directeur zit die openstaat voor die verbinding, die hij ook zoekt, maar wel heel kieskeurig is met wat wil ik op mijn campus en wat wil ik niet? En deze directeur en deze directie die kiest echt voor versterking van deze campus, ongeacht of het nu de WUR is. Er wordt op het moment met veel meer instituten gesproken. En dat vind ik gewoon ook een hele belangrijke afweging. Dus als we naar de toekomst kijken met elkaar: waar zit die toegevoegde waarde van die campus? Waar zit die ontwikkelmogelijkheid? Zeker met de WUR praten en de WUR heeft ook toegevoegde waarde. En de WUR wil ook best onderzoekers in Noord-Limburg neerzetten en omgedraaid. Alleen uiteindelijk maakt de directie de afweging wat is voor deze campus van belang. En daarin maken ze, voor zover wij dat kunnen overzien, de goede keuzes, overigens gesteund door alle andere partijen. Dus het is niet zoiets als dat er een soort van een ivoren toren is in Venlo waar een directie zit van nou ja, het is fijn wat we hier met elkaar gaan... Nee, er wordt echt met elkaar besproken, met de andere aandeelhouders. Er wordt ook voldoende teruggekoppeld om te bezien of dat een juiste keuze is al dan niet en daar stelt men zich behoorlijk kwetsbaar in op, maar wel met de goede focus voor de toekomst. En dat geldt dus ook voor uw vraag van: waar ligt dat verschil met Wageningen? Nou, Wageningen is vrij, volgens mij één van de best aangeschreven universiteiten ter wereld vanuit Nederland bekeken, maar heeft wat minder als het gaat om ketenbenadering. En die ketenbenadering is juist belangrijk voor ons Limburgse bedrijfsleven. Dus uw oproep om af te stemmen met Wageningen, daar kan ik positief op zijn mijnheer Van Wageningen. Wat we doen is wel heel kritisch kijken waar willen wij op samenwerken. Ja, de heer Thewissen die kijkt ook met een heel positief-kritische bril hiernaar en dat is ook terecht. Ook dat bedrijfsleven een beetje aanporren om zijn rol te pakken. We zien dat dit steeds beter lukt, moet ik er ook bijzeggen, en die potentie die zien we ook. Voor een deel ook geïnitieerd door andere initiatieven, werd hier ook al even aangegeven: een regiodeal, investeringsagenda van Noord-Limburg, wat helpt, los vanuit de bijdrage van deze Provincie, om ook dat bedrijfsleven echt geëngageerd te krijgen naar die campus toe. Dus wat je ook veel meer ziet, kijk, voorheen was het echt wat meer uniek gericht op agrofood, landbouwgerelateerd, zie ik nu bijvoorbeeld ook de technische bedrijven heel erg aansluiten. Want daar hebben we natuurlijk ook een heel grote potentie die goed van dienst kan zijn in die agrarische, denk aan kassenbouwers, irrigatiesystemen, dat soort nieuwe technologie die voorheen wat meer gescheiden door de regio liep. Die praten vroeger ook niet met elkaar, die zie je nu in een keer participeren op allerlei trajecten in die campus. Dus ik zie daar wel meer bedrijvigheid komen. Kan het beter? Ja, en daar krijgen ze, als het goed is, wat ons betreft ook wat meer tijd voor om dat te gaan organiseren. Toch ook even aansluitend op mijn antwoord op de heer Van Wageningen rondom BASF: ik snap dat er geen bedragen staan, los van de agiostorting vanuit BASF. Maar we hebben ze ook heel duidelijk horen zeggen dat er meer onderzoek naar Venlo gaat komen, maar dat er ook veel meer mensen naar Venlo gaan komen. Dat is dus wel een toezegging die ik heb gehoord in die themasessie van BASF van: we gaan echt een groot deel van onze onderzoekscapaciteit vestigen in Venlo. Daar staat geen bedrag achter, dat snap ik ook, want het is een beursgenoteerd bedrijf. En daarmee betekent het niet dat ze geen commitments hoeven te geven, maar dat is wel degelijk een commitment wat ik daar gehoord heb. En daar zit ook een deel denk ik van het antwoord op uw vraag van hoe ga je dan echt het verschil maken? Nou, ik denk dat als echt de onderzoeksafdelingen van BASF richting Venlo gaan trekken, dan heb je wel al een propositie die je weinig elders ziet. En ook een onderzoekslijn van BASF trekt ook weer andere bedrijven aan. En dat is precies ook wat die vicepresident zei in die bijeenkomst die ze hebben gehouden. Zij gaan er ook van uit dat partijen die gelieerd zijn aan BASF, die dus samen onderzoeken met hen doen, dat die dus ook de keuze zullen maken om naar Venlo te komen. Nou, daar zijn we op dit moment ruim in voorzien. Ik ga even niet de vastgoeddiscussie nu voeren, maar de verwachting is wel dat daar ook op dat gebied dan wel een positieve spin-off gaat komen. Maar nogmaals, dat is voor een deel voor februari dan dat deel. En mevrouw Depondt die zei: we hebben het vaak over CHILL. En CHILL is natuurlijk het instituut waar in

ieder geval in Sittard-Geleen op een heel succesvolle wijze mbo-, hbo- en wo-studenten werken aan casuïstiek vanuit het bedrijfsleven. Ik denk dat dit één van de mooiste ontwikkelingen is, als ik het even vanuit mijn eigen perspectief mag bekijken, wat we kennen binnen die campussen is dat we het ook echt openstellen voor de doorlopende leerlijnen. Dat is ook de bedoeling dat we dat voor Greenport Venlo gaan doen, dat hebben we ook in juni met elkaar besloten. En daar is dat ook feitelijk besloten en hier zit het dus eigenlijk onder beslispunt 2, waarin we, als we het hebben over de investeringen, dit initiatief willen vormgeven. Dat heet toch niet CHILL? Volgens mij heet dit, hoe? BILL heet het, oké. Maar dat zit onder beslispunt 2 van het voorstel zoals u dat vandaag in ieder geval bespreekt. Ik ben het overigens eens, nogmaals we gaan het niet over het vastgoed hebben, maar het zou ons en mij ook een lief ding waard zijn als we het verleden het verleden kunnen laten zijn. Ik heb dat ook een beetje oud zeer genoemd in het stuk. Ik merk aan alles, en dat was ook mijn, ik zou bijna zeggen mijn dynamiek onder mijn respons op het verzoek van de heer Van der Valk. Ik zie daar echt een campus die verder wil en er zit een directie nu die stappen voorwaarts wil maken. Ik zie een omgeving stappen voorwaarts maken, een Gemeenteraad die daar besluiten over genomen heeft, dus dat zou mij ook een lief ding waard zijn als we daar in februari tot overeenstemming kunnen gaan komen, wat dit dan ook is. Ik zit even te kijken, even zien. Ja, toch de betrokkenheid van de HAS en Fontys. Ik heb zojuist al gezegd rondom Fontys, rondom een zoekplaatje naar een nieuw onderkomen, dat ik daar in ieder geval niet heb gehoord dat ze niet naar de campus gaan, maar ook niet gehoord dat ze wel naar de campus gaan.

De voorzitter: De heer Kuntzelaers.

De heer Kuntzelaers (PvdA): Dank u wel voorzitter. Mijnheer Satijn, ik heb het u geappt, het artikel, zojuist. Dus vandaag volgens mij in de media dat Fontys aankondigt op de eigen campus te gaan ontwikkelen en niet naar de Greenport te gaan. Tenminste, op omroep Venlo te lezen, vanochtend gepubliceerd. Dus iedereen kan daar nog even kennis van nemen, kunnen we het daarna over hebben.

Gedeputeerde Satijn: Nou, ik zal het in ieder geval mijn antwoord dan terugnemen. Ik had er in ieder geval nog geen kennis van genomen, dus dank dat u ons daarop wijst. Interessant, zou ik willen zeggen. Ik heb binnenkort een gesprek met ze. Dus die laten we even voor wat het is. Wat we wel zien is dat een aantal opleidingen vanuit HAS en Fontys wel degelijk zich betrokken voelen bij die campus en daar ook deelopleiding of aansluiting bij opleidingen gaan zoeken. Zeker zien we dat studenten actief zijn van deze opleidingen op de campus. En we hebben ook gezien dat behoorlijk wat studenten bij een initiatief als Agropole, wat een grensoverschrijdend samenwerkingsverband is op het gebied van agrarische opleidingen, daar zien we de HAS en de Fontys wel degelijk deelnemen. Daarnaast, en dat heeft ook te maken met een aantal initiatieven zoals ik die al zojuist zei, rondom de regiodeal en de investeringsagenda, zie je dat Fontys en de HAS daar ook al diverse labs aan het opzetten zijn en voor een groot deel komen die ook terecht op de campus. En nogmaals, ik kom dan op een later moment wel even terug op de positie van Fontys als ik met ze gesproken heb. Even kijken. De heer Lodewijks, ja, u geeft aan er zit een hele scherpe scheiding tussen die kennispartners en de Provincie. Ja, ik snap uw rol wel dat u zoekt naar meer gezamenlijkheid, als ik het zo mag zeggen. Ik vind het een goed punt. Ik heb ook aangegeven, ambtelijk, dat ik dat ook bij de volgende aandeelhoudersvergadering wil inbrengen dat dit in ieder geval een punt is wat bij u leeft en nu ook bij ons, zal ik maar zeggen. Dus ik vind dat van toegevoegde waarde, dus daar ga ik bij de komende aandeelhoudersvergadering aandacht aan schenken. Met welke opdracht gaan de partners aan de slag? Wat vragen we aan die partners? Nou goed, het groeiplan, maar ook de uitkomst van die Buck-analyse geeft aan wat de mogelijkheden zijn en daar heeft men een vertaling van gemaakt, ook naar aanleiding van het gesprek wat wij eerder met elkaar hebben gehad over die toekomst van die

campus. En men heeft wel degelijk een groeiplan gemaakt en een stip op die horizon gezet en dat is feitelijk wat we met elkaar bespreken. Er is ook aantal keer gewisseld van we zien dat deze campus in vijf jaar tijd een aantal richtingen kiest, of u het daar nu mee eens bent of niet, maar daar kun je natuurlijk op een, uit concluderen of dat ook echt een andere richting is. Ik denk dat dit wel meevalt. Maar wat je wel ziet, men stuurt wel bij. Ik denk dat dit wel uiteindelijk ook goed is, want aan de ene kant hebben we vaak met elkaar het gesprek van we willen sturing en we willen ook dat die sturing plaatsvindt. En hier zie ik dat men echt goed luistert naar wat aandeelhouders willen, goed kijkt naar wat de omgeving wenst, goed kijkt wat externe partijen als onderzoeksbureaus aanleveren en daarop de koers bepaalt. Dan denk ik, dat vind ik an sich vertrouwenwekkend. En zeker met de opdracht die ze ook vanuit dit huis krijgen om natuurlijk toekomstbestendig te zijn. U vroeg ook om een, en dat werd feitelijk gesecondeerd door een aantal andere commissieleden, de heer Van Est volgens mij ook, van kunt u ons dan even **een overzicht sturen van die investeringen. Ik zeg u dat toe**, voorzitter, dat is een toezegging. Dat we dat nog eens een keer goed op een rijtje zetten in een overzichtelijk schema en dat aan u toesturen, dan heeft u dat helder. U heeft ook gezegd van ja, die studentenaantallen, we moeten gaan zien wat dit gaat brengen. Nou, daar zitten we allebei in dezelfde stoel. Dat is wel vertrouwd met de partners, dat zal groeien, dat heb ik zojuist ook al aangegeven in het antwoord op de heer Westhoff. En u zei: op de lange termijn we moeten niet meer gaan investeren in het onderwijs. Nou volgens mij hebben we sowieso al de koers met elkaar gepakt dat de Provincie anders gaat zitten in deze campusontwikkeling. Nogmaals, dit is dan wel een wat jongere campus, dus we kunnen die houding zeker aannemen ten opzichte van de campus waar we daarstraks het gesprek over hebben gehad, Sittard-Geleen. Hier zullen we echt nog wel, met dit voorstel ook, de komende jaren nog moeten bijpassen, maar het zou heel goed kunnen zijn dat bij een volgend moment we met elkaar kunnen constateren dat die volwassen fase mogelijk aangebroken is en dan ook echt een andere houding aanmeten. Maar ik ga hier heel erg mee met de lijn, die hebben we al vaker met elkaar besproken, wat is nou echt die rol van de Provincie en wat moet echt de rol van de UM zijn. En die scheiding hebben we ook heel scherp op ons netvlies staan en dat dragen we ook uit, ook in de aandeelhoudersvergadering. Dus men is echt wel degelijk zich ervan bewust dat die Provincie een andere houding aanneemt wat dit betreft.

De voorzitter: Mevrouw Depondt.

Mevrouw Depondt-Olivers (CDA): Kunt u dan ook reflecteren op de vragen die een aantal van ons hebben gesteld hoe dat nou zit met die € 69 miljoen, waarvan de UM in ieder geval in het voorjaar aangaf dat ze ervan uitging dat de Provincie daar een derde van zou doen?

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Satijn: Ja, daar wil ik op reflecteren. Ik kan me nog goed het gesprek heugen waarin de UM dit aan ons voorlegde. En toen heb ik al gelijk gezegd: dat vind ik een no-go. Dat vind ik een no-go. Dan wil ik eerst bewijslast zien dat er in de toekomst toe, ook naar studentenaantallen toegaan waarin we dit met elkaar kunnen gaan doen. Ik heb daar niet keihard nee op gezegd, maar ik vond aan de voorkant deze inzet heel erg hoog. Terwijl we natuurlijk nog een discussie hadden met elkaar over deze campus waarin ik zei: laten we eerst de basis wat betreft die campus op orde krijgen. Stel dat die ontwikkeling dan enorm een vlucht neemt, is dat volgens mij ook het moment dat we het met elkaar moeten gaan hebben over is dat ook een moment dat je aanvullend naar de Staten gaat om wellicht een derde deel, misschien een andere verdeling, van die € 69 miljoen, dat zou dan € 23 miljoen moeten zijn, heb ik snel gerekend als dat een derde zou zijn, nog een keer extra voor te leggen. Want dat zou dan in dit voorstel moeten zitten, terwijl we nog met elkaar de discussie hebben:

hoe kijken we nu aan naar de volwassenheidsfase van deze campus en hoe zien we de toekomst van deze campus? Dus ik vond dat moment dat men dat vroeg te vroeg.

De voorzitter: Depondt.

Mevrouw Depondt-Olivers (CDA): Is mijn constatering dan juist dat u de deur openlaat, afhankelijk van de feitelijke ontwikkeling en dat, nou, anderen moeten dan maar zelf beoordelen. Wij hebben in ieder geval gezegd: wat ons betreft doen wij nu het vastgoed en doet UM en eventueel anderen de rest. Klopt het dat we dan niet op dezelfde lijn zitten?

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Satijn: Nee, want wat ik heb gezegd is van: ik vind dat nu niet aan de orde. En ik heb geen deur opengezet. Ik heb daar gezegd: ik vind dit niet aan de orde. Dus dat is wat ik gezegd heb. Ik wil eerst dit voorstel voorleggen, waarin wel degelijk ook een aantal ontwikkelingen zitten om die campusorganisatie zelf te versterken, dat business development te versterken, ook de **BILL** in te voeren en die add-on die de Provincie, of sorry de Universiteit vraagt, om die nog maar even te laten voor wat het is. Ik had op dat moment nog niet het gevoel om daar een beweging in te maken en dat aan u voor te leggen. Als u daar anders over denkt, dan hoor ik dat graag, maar ik vond dat in de gesprekken die we met elkaar aan het voeren waren te vroeg.

De voorzitter: Mevrouw Palmen.

Mevrouw Palmen (Fractie Palmen): Ja dank u wel voorzitter. Ja, ik hoor de Gedeputeerde zeggen dat alle partijen zich zeer bewust zijn van het feit dat het voor de Provincie een keer eindig is. Althans, zo begrijp ik het. Maar tot op heden is de Provincie wel nog altijd over de brug gekomen, dus hoe duidelijk is die boodschap en hoe stevig zijn zij dan bezig met daadwerkelijk op eigen benen staan?

De voorzitter: Mijnheer de Gedeputeerde.

Gedeputeerde Satijn: We hebben onze ogen, juist dat laatste. Kijk, op het moment dus dat je blijft financieren in, laten we zeggen, onderwijs, terwijl je als Provincie aan het heroriënteren bent wat je wilt, dat doe je ook met andere campussen, dan denk ik juist dat je die nadruk gaan leggen op ontwikkel die campus nou goed door. Vraag daar ook de verantwoordelijkheid van het UM en het bedrijfsleven dat aangehaakt is om te zorgen dat die campus gaat doorgroeien. En er is ook vanuit de bedrijfslevenkant en de UM-kant, in ieder geval die mogelijkheid komt om bepaalde studies te gaan financieren. Op dit moment vinden we het met deze campus, zoals ik het zojuist heb aangegeven. Je ziet bij een andere campus, daar hadden we het daarstraks over, is dat die uiteindelijk door de groei die men heeft doorgemaakt, een forse groei, dat uiteindelijk voor een deel, of een groot deel, zelf kan betalen. Dat is conform datgeen we met elkaar gewisseld hebben hierover. Een andere rolopvatting van de Provincie in deze campusstructuur.

De voorzitter: Mijnheer Van Est.

De heer Van Est (50PLUS): Ja voorzitter, even voor de helderheid. De Gedeputeerde zei net een no-go. Of was het een no-go today? Dat is wel een verschil. Als u zegt het is een no-go today, terwijl hier eigenlijk min of meer gezegd wordt eigenlijk is het een no-go, dan zou u zich daarin gesterkt moeten worden. Ik wil even de helderheid hebben. Heeft u nu no-go gezegd of no-go today?

De voorzitter: Mijnheer de Gedeputeerde.

Gedeputeerde Satijn: Nou ja, we hebben gezegd onder de omstandigheden waar we nu zitten, met de opgave die er nu ligt voor de Provincie, vind ik het vroeg, no-go today, om € 23 miljoen, als zijnde een derde deel van de vraag, voor te leggen aan de Staten.

De voorzitter: Mevrouw Depondt.

Mevrouw Depondt-Olivers (CDA): Maar dan is het toch even de vraag wat nou de totale financiële context is voor de komende jaren? Wij beslissen nu dit. Dit is gerelateerd aan een groeiprogramma, waarvan de UM zegt: dat groeiprogramma kost voor onderwijs en onderzoek, bovenop wat hier staat, nog eens € 69 miljoen tot 2030. En zij gaan ervanuit dat twee derde daarvan niet van hen komt, ergens anders, laten we maar zo zeggen, een derde van ons komt. Wij zeggen in ieder geval no today. Een aantal zegt: no. Maar gaat dat groeiprogramma nou lopen of niet? Want wij nemen hier een besluit voor een groeiprogramma, maar als straks de UM zegt: ja, maar dat wordt geen € 69 miljoen, dan wordt het maar € 46 miljoen of € 32 miljoen of € 23 miljoen of whatever. Dan gaan de verhoudingen wel een beetje schuiven. Dus hoe moet ik dit nou zien? Want dadelijk hebben wij dit allemaal uitgegeven en ja, dan komt er niets van die € 69 miljoen in het meest extreme worstcasescenario.

De voorzitter: Mijnheer de Gedeputeerde.

Gedeputeerde Satijn: Die € 69 miljoen, zoals ik het begrepen heb vanuit een uitleg, was bedoeld om die campusontwikkeling te versnellen. En daar kiezen wij een wat conservatievere koers. Dat is feitelijk wat wij doen. Wij hebben ook nooit uitgesproken dat we het zouden gaan doen. Zij hebben dat aan ons gevraagd of we dat wilde doen en daarvan heb ik gezegd, even in de woorden van de heer Van Est: no-go today. Ja, mevrouw Palmen die vroeg ook waar gaan we nou precies in investeren? Wat houdt future farming in? Ja, de campus die gaat inzetten op een bijdrage aan de, echt aan de landbouwtransitie. Dat is natuurlijk een woord dat we vaker met elkaar wisselen in deze tijd. Nou, we weten ook, landbouw die loopt aan tegen grenzen op het gebied van natuur, water, klimaat en die campus dient als instrument, ook om te experimenteren, maar ook om, laat ik zeggen, de huidige agrarische ondernemers een kans te bieden om te gaan bekijken wat wel kan. Niet meer wat niet kan, maar wat wel kan. Dus we willen graag perspectief bieden, we willen graag innovatiekracht bieden. We weten ook dat in het huidige tijdsgewricht ook innovatie een belangrijk thema is en benoemd wordt om ook die agrarische industrie perspectief te bieden. En dat willen we graag ondersteunen en dat doen we op deze campus. Dus dat is feitelijk wat we met future farming willen gaan doen. Ja goed, ik blijf een beetje uit de buurt van uw voorbeelden over fruit in flesjes proppen. We hebben laatst gezien dat daar natuurlijk een onderneming zit die daar qua innovatie natuurlijk een heel grote stap heeft bereikt. Ik blijf een beetje uit de buurt of dat precies datgene is wat u wilt dat er gebeurt, maar het gebeurt in ieder geval wel. En het vestigt in die zin ook wel een positieve nadruk op deze campus en de ontwikkelingen die er plaatsvinden. Maar goed, dat is natuurlijk aan u, hoe u dat taxeert vanuit uw fractie. Goed, dat even gericht op uw vragen voor future farming. De heer Ernst die had een aantal zaken, opmerkingen en een groot deel daarvan was ook gericht op het vastgoed, over de bouwkosten en inflatie. Ja, u vroeg ook van studenten werken met docenten aan geïntegreerde vraagstukken voor het bedrijfsleven. Dat is feitelijk die CHILL-variant die we in Sittard hebben. Daar ben ik zelf heel positief over. U had zelf daarin de opmerking van ja, is dat dan substantieel genoeg? Nou, wij denken dat dit echt wel substantieel gaat worden, maar ik kan hier nu niet een soort van doelpcentage opplakken. Maar wat ik enorm belangrijk vind, en dat zie je ook in de regio Venlo, net zo goed als je dat ziet in de regio Sittard-Geleen, is dat juist door het mbo, het hbo en het wo te laten samenwerken,

er voor een aantal studenten meer een duidelijker perspectief komt op die toekomst met elkaar. En ook motivatie om vanuit een mbo door te stappen naar hbo of van hbo naar een wo. Bedrijven vinden het ook geweldig dat ze langs alle lijnen informatie krijgen, dus niet standaard via een TU'er, maar ook het vragen van een mbo'er, te horen hoe ze naar zaken kijken. Wij horen vanuit het bedrijfsleven daar heel positieve geluiden over. Dat is ook de reden waarom we dat hier ook graag willen initiëren, naast een Sittard-Geleen. Dus wat ons betreft is dat een goede ontwikkeling, maar kan u niet geruststellen hoe groot dat percentage op termijn gaat zijn. Maar we vinden het wel belangrijk dat het er is en het ook de kans krijgt om door te groeien. Nou ja, goed. Voorzitter, er is een vraag van de heer Ernst, denk ik.

De voorzitter: Mijnheer Ernst.

De heer Ernst (PVV): Ja, daarop inhakend: ziet u dat dan, is dat dan iets anders dan wat elders in de stukken, in het groeiperspectief genoemd wordt, dat er toegewerkt moet worden aan, of waarin aangegeven wordt dat er over tien jaar voor € 17 miljoen aan onderzoek gedaan zou moeten worden, waarvan ongeveer 10% verrekening van het bedrijfsleven komt? Is dat iets anders dan datgene, die samenwerking, wat ik hier net noemde, samenwerken aan allerlei problemen en oplossingen?

De voorzitter: Mijnheer de Gedeputeerde.

De heer Ernst (PVV): Want u hebt het nu erover dat er in principe dan mensen opgeleid worden voor het bedrijfsleven waar men iets aan heeft. Maar dat is nog steeds maar een eenrichtingsverkeer in mijn optiek, van opleiding richting een campus richting bedrijfsleven, maar andersom niet. En als we over, als dat in dezelfde lijn ligt, dat er over tien jaar misschien 10% van het onderzoek gefinancierd wordt door het bedrijfsleven, dan vind ik dat een allerbedroevendste ambitie, om het zo maar even te zeggen.

De voorzitter: Mijnheer de Gedeputeerde.

Gedeputeerde Satijn: Dank u wel voorzitter. Ja, dat is natuurlijk ook zaak van ons allemaal, maar vooral ook van de campus om dat te veranderen in die zin. En dat kan ook alleen maar als je daar natuurlijk faciliteiten toe biedt waardoor het bedrijfsleven ook die campus leert kennen. Wat we natuurlijk zien in Limburg, en daar is natuurlijk ook, daar heeft u in juni ook een heel belangrijk besluit over genomen, daarin afgeleid is hoe bekend zijn die campussen bij het bedrijfsleven. Moeten we niet iets doen om die merknaam, als je het zo bekijkt, van die campussen te verbreden. En dan is het echt een taak voor bij die campus. Maar u heeft natuurlijk helemaal gelijk. Er is een heel duidelijke wisselwerking met dat bedrijfsleven zelf. Alleen door dit soort initiatieven te nemen, leert het bedrijfsleven die campus wel veel beter kennen. Maar ik ben met u eens, en ik zou het heel erg toejuichen, als dat percentage van die 10%, waarvan u zegt: nou, dat vind ik toch wel redelijk aan de onderkant van de meetlat, ben ik met u eens. Maar als we met elkaar ervoor zorgen dat die campus een veel prominentere rol krijgt in de regio, zal dat percentage ook stijgen, is mijn stellige overtuiging. Want dan gaat het bedrijfsleven die campus ook leren kennen en in die zin ook gebruiken, waarmee ze dus impliciet voor zichzelf een breder palet van oplossingen en innovaties kunnen opwerken en aan de andere kant studenten de kans te geven om mee te denken en mee te kijken of de problemen waar het bedrijfsleven tegenaan loopt. En dat is juist die wisselwerking waarvan ik denk dat daar een hele wereld te winnen is. Nou goed, u stelde daar ook in die lijn een beetje de vraag van in hoeverre kan deze campus ook een aantal problemen die we natuurlijk, en u ging dat gelijk op wereldschaal neerleggen, dat vind ik heel ambitieus, maar toch.

De heer Ernst (PVV): Dat staat zo genoemd in het perspectief voor ...

Gedeputeerde Satijn: Ja, nee, maar dat is ook zo. Maar als je gaat kijken naar huidige problemen die we met elkaar kennen, maar ook een aantal transitie die we echt met elkaar willen doormaken, dan zie je dat er hier echt heel veel kansen zijn. En ik heb dat zojuist al even proberen aan te geven, ook in de toelichting op dat Future of Farming Institute, als je het bijvoorbeeld hebt over die agrarische sector, denk ik dat er een heel mooie en heel veel perspectieven geboden worden op die campus voor ondernemers uit die sector. En u stelt dan: gaat deze campus uiteindelijk ook zijn eigen broek ophouden? Nou, dat is wel het doel en ook de inzet. En dat heb ik zojuist ook al weten toe te lichten dat we dat met elkaar graag willen bewerkstelligen, maar dat we ook weten dat die campus natuurlijk in verschillende stadia van volwassenheid zit. En dat dit in ieder geval bij deze campus op dit moment in de tijd gezien langer dan zal duren dan de campus waar we het eerder over vandaag hebben gezien. De heer Kuntzelaers. Ja, u stelde eigenlijk ook de vraag: wanneer stop je echt met die diepte-investeringen in die onderwijsprogramma's? Hoe kijkt Wageningen tegen die campus aan? Nou, dat heb ik proberen toe te lichten zojuist al, dat is heel specifiek. Wageningen heeft zijn eigen manier om haar onderzoeken vorm te geven. Dat heeft deze campus ook, veel meer vanuit die ketenbenadering. Daar vinden ook uitwisselingen plaats. Wageningen vanuit hun instituut, die ook bijvoorbeeld met het bedrijfsleven zaken onderzoekt, is ook gewoon actief in onze regio. Die zijn wereldwijd actief, dus die lopen ook door Noord-Limburg. Dus dat is ook een keuze die er wordt gemaakt op type onderzoeken. En nogmaals, de ketenbrede benadering is anders dan zoals Wageningen naar de wereld kijkt en daar zit dus ook het onderscheidend vermogen in deze campus. Er is contact, er wordt met elkaar gesproken en op sommige vlakken wordt er samengewerkt en op sommige vlakken ook nog niet en dat zal ook verder verkend moeten worden. En ik denk ook hoe steviger en hoe verder deze campus kan ontwikkelen, hoe steviger men ook de gesprekken kan voeren uiteindelijk met Wageningen qua positie. Mevrouw Boven had een aantal vragen gesteld. Ja, u stelt de vraag: wie bepaalt hoe future farming eruit gaat zien? Nou, dat is die wisselwerking natuurlijk tussen dat bedrijfsleven en de onderwijs- en onderzoeksinstellingen. U stelt ook de vraag: kunnen we gentech uitsluiten en natuurinclusiviteit als opdracht meegeven. We kunnen niets uitsluiten. U heeft heel strenge wetgeving op het gebied van gentech, dat weet u ook. Verbetering in veredeling van zaden kan wel aan de orde zijn en dat is ook wat via dat Brightlands Future of Farming Institute graag willen doen. En de andere vraag kan ik overigens wel bevestigend beantwoorden, want natuurinclusiviteit is natuurlijk ook een thema wat op dit moment bij veel ondernemers leeft en daar kunnen we dus wel bevestigend op antwoorden. Maar op gentech moeten we ontkennend antwoorden, of in ieder geval negatief. Ja, legt Brightlands verbinding met alle mkb's? Nee. Dat is ook helder, alleen dat mkb dat zich ook kan verrijken en versterken met datgene wat op deze campus plaatsvindt. Maar dat betekent niet dat als een mkb zich meldt bij deze campus, dat niet door deze campus bediend kan worden, dat dan wordt losgelaten. Daar is de samenwerking tussen de campussen op dit moment al stevig genoeg voor, dat als de directeur die hier nu op de publieke tribune constateert dat er een bedrijf langskomt met een vraag die zij niet kan beantwoorden, dat ze dat eerst nog een keer bij de drie collega's van de andere campussen neerlegt om te zien of ze daar kunnen worden geholpen. Dus we zien wel dat er ook een steeds betere wisselwerking is tussen de campussen en elkaar daar ook in versterkt. Even zien. Wat zijn de risico's als het plan wordt goedgekeurd en zijn er mitigerende maatregelen? Nou, we hebben de risico's zo goed en zo kwaad als het kan toch uitgelegd in het Statenvoorstel. Ik kon niet helemaal achterhalen wat u precies bedoelde met de risico's die u dan heeft gezien. We monitoren natuurlijk conform de bestaande cycli hier in dit huis met elkaar. Dus we houden elkaar goed op te hoogte als er een risico zich voordoet of aankondigt, dan is het natuurlijk onze taak om u daar in de rapportages, of als het dringender is, aan ons om daarover te informeren. We hebben een aantal verschillende rollen in die campus. We zijn aandeelhouder en langs al die lijnen zullen wij u informeren daar waar dat nodig is. U vroeg ook: kan er zo veel mogelijk onbewerkt voedsel in de visie

opgenomen worden? Ja, dat doen we ook weer niet alleen. Dat doen we, met alle aandeelhouders bepalen we hoe die visie uiteindelijk eruitziet. Ook dat stuk dat hieronder ligt, is opgesteld door alle aandeelhouders. De toelichting die wij hebben gegeven op de toekomstvisie van deze campus wordt gedeeld en gedragen door alle aandeelhouders, dus daar zal in ieder geval onder de aandeelhouders zelf consensus bereikt moeten worden. Ik heb hier ook een vraag staan waarin u vroeg van: worden er ook producten ontwikkeld zonder dierproefbetrokkenheid, en wat ons betreft is dat niet aan de orde op deze campus. Welke consument kan het gezonde eten ...

De voorzitter: Mevrouw Boven.

Gedeputeerde Satijn: Oh, excuses.

Mevrouw Boven (Partij voor de Dieren): Ik heb niet het woord dierproef gebruikt, maar met dieren of van dieren. Het is breder. Inderdaad wat u zegt, gaan we er nieuwe lekkere hammen ontwikkelen? De vraag is: gaat het ook over vlees? Vlees en eieren en zuivel? Dat is de vraag. Het staat er namelijk niet in.

De voorzitter: Mijnheer de Gedeputeerde.

Gedeputeerde Satijn: Dat zou ik even moeten nagaan. In ieder geval dat er geen betrokkenheid van vlees is, dat weet ik bijna zeker, maar ik ga het toch nog even voor u na. U stelt een aantal vragen, daar heb ik even niet op dit moment het antwoord op. Ja, u stelt ook de vraag van is het uiteindelijk, van die innovatie, is dat ook betaalbaar? Nou ja goed, als je gaat kijken naar de innovatie die gaat plaatsvinden, is het uiteindelijk natuurlijk wel de bedoeling dat er een afname van gaat komen. Het is niet zo dat men daar alleen maar louter theoretisch bezig is met innovaties. Voor een deel zal dat wel gericht zijn op ook consumentenbetrokkenheid, maar wij kunnen op dit moment niet garanderen dat dit dan ook betaalbaar gaat zijn. Kijk, dat is natuurlijk ook een beetje, het veld van het onderzoek wat er gaat plaatsvinden, is welke resultaten zijn bestemd en ook beschikbaar voor de markt, de consumentenmarkt. En op dit moment, als je gaat kijken naar het type onderzoeken die er plaatsvinden en de innovaties, kunnen wij op dit moment niet inschatten wat er uiteindelijk, laten we zeggen, betaalbaar is. Want de vraag is: wat is betaalbaar voor de consumentenmarkt. Dus dat vind ik lastig te beantwoorden voorzitter.

De voorzitter: Mevrouw Boven.

Mevrouw Boven (Partij voor de Dieren): Ja, dan toch nog een vraag over, de aanleiding voor deze vraag en dat geldt ook voor die vraag van het mkb, is dat er in het voorstel van, zeg maar, voor de Staten, dat daar, er worden heel grote woorden gebruikt voor mkb: alle mkb aanhaken, verbinden met alle mkb en dat geldt ook voor gezondheid. En ik heb er een beetje moeite mee als er allerlei dingen gepresenteerd worden die we eigenlijk niet gaan doen. Dan denk ik: laat dat dan gewoon weg. Laat het dan gewoon weg. Daar komen die vragen vandaan. Dat we het hebben over dat het goed is voor de gezondheid van de Limburgers, wordt er dan gezegd, en dat staat alleen maar in het stuk van de Staten. En dat vind ik niet oké, want dan doe je dus alsof het meer is dan dat het werkelijk is. Het is niet alle mkb, het is niet de gezondheid voor de Limburger. Dus ik vind dat je dat er dan niet in moet zetten.

De voorzitter: Mijnheer de Gedeputeerde.

Gedeputeerde Satijn: Ja, dank. Ik begrijp ook dat het meer opiniërend was bedoeld van u, dan dat het echt vraaggestuurd was. Dat is me ondertussen helder. Dank daarvoor. De heer Van Est. In mijn overzicht staat dat u van de SP bent, volgens mij klopt dat niet, u bent van 50PLUS toch? Ja.

De voorzitter: Mijnheer Van Est.

Gedeputeerde Satijn: Nee, ik wil hier niets veroorzaken, maar ...

De heer Van Est (50PLUS): Nee, maar verstand komt met de jaren en daarom ben ik niet bij de SP. Nee, ik ben nog altijd van 50PLUS en ik ben ook nooit bij een andere partij geweest, dus één van de weinige echte 50PLUS'ers.

Gedeputeerde Satijn: Ik kan u geruststellen, ik ben ook vijftig-plus sinds de zomer.

De voorzitter: Aan u het woord.

Gedeputeerde Satijn: Ja, u gaf aan dat de Rekenkamer, dat is de brief die men heeft toegestuurd, een aantal zaken aangeeft en of dat wel gerealiseerd wordt met dat voorstel. Ja, ook hiervoor geldt, we zijn natuurlijk net begonnen. En u zegt van een lange adem is nodig. Ja, op dit moment in het vooruitzicht zoals het nu ligt, en dan heb ik het even over de campusontwikkeling, nogmaals, februari vastgoed, is die beleids... [07:44:16] komende tien jaar. We hebben echt in die rapportage van Buck gezien dat deze campus echt nogal wat substantie nodig heeft om uiteindelijk op een bepaald niveau te komen. Dus ja, die lange adem, zoals u die stelt, ja, die zal zeker wel nodig zijn in jaren bekeken. En u refereerde ook aan een onoverzichtelijk totaalbeeld van de Rekenkamer. Maar als ik het goed had gezien, had dat nog niet betrekking op dit voorstel, dus ik zit even te zoeken wat precies u daarmee probeerde te ...

De voorzitter: Mijnheer Van Est.

De heer Van Est (50PLUS): Ja, als ik toe mag lichten: als de Rekenkamer zegt van geef een goed totaaloverzicht met alle facetten die er een rol bij spelen. En dat was toen het probleem dat bij, toen ik het stuk aan het lezen was, heb ik de punten zo allemaal daar staan en volgens mij staan soms andere bedragen bij iets wat dezelfde bedoeling is, maar dat maakt het wel verwarrend. Maar dat is mijn inschatting. Maar dat is eigenlijk het punt van: maak het veel helderder. En het tweede punt, wat ik naar aanleiding daarvan zei, is van: u zegt van er moet strakke sturing zijn, maar wat houdt dan die strakke sturing in? Want het is, ik snap best dat we die lange adem hebben, maar we kunnen niet iedere keer op een punt komen dat we zeggen en ja, nog meer lucht, we hebben nog iets nodig. En dat is een beetje de visie en die lange adem is goed, maar dan moet wel die sturing er zijn en die combinatie daar zijn we volgens mij zoekende in. Dat geeft ons onzekerheid op dit ogenblik.

De voorzitter: Mijnheer de Gedeputeerde.

Gedeputeerde Satijn: Ja, ik snap dat wel, want als je natuurlijk een lange horizon hebt, en dat is feitelijk ook de vraag, of in ieder geval de constatering van mevrouw Jetten, is je kunt hoe langer de horizon is, hoe minder stellig kun je zijn in je uitspraken ook, omdat er natuurlijk altijd onzekerheden optreden. Kijk waar we nu staan ten opzichte van twee jaar geleden, bij wijze van spreken. Als je gewoon in de tijd ziet wat er allemaal qua geopolitiek en omstandigheden kan veranderen, dat is natuurlijk enorm. En dat is ook de reden waarom we proberen om via de reguliere P&C-cyclus, de Brightlands-rapportage, de aandeelhoudersvergaderingen, onze rol als financier zo veel mogelijk aan

dat stuur te blijven zitten, maar het kan ook altijd zijn dat er zaken plaatsvinden waardoor je een ander besluit zal moeten nemen met elkaar. We proberen zo goed en zo kwaad als het kan met elkaar hier gewoon op een goede manier te verhandelen, maar een lange horizon, dus ook tien jaar, betekent gewoon onzekerheid. Je kunt niet alles voorspellen wat over zeven/acht jaar gebeurt. Stel dat die studentenaantallen in een keer wel enorm toenemen, als je het vanuit de positieve kant, kan ook gebeuren. Dus het gaat twee kanten op. Maar hoe langer de horizon is, hoe groter de onzekerheid is in de stellingname die je kunt nemen over die tien jaar. Dus u heeft daar gelijk in. En ook op uw constatering van kunnen we nog eens een keer dat overzicht krijgen, ook van die getallen, sluit ik aan op de opmerking van de heer Lodewijks, dat bieden we u graag aan voorzitter. En daar hebben we ook een toezegging op gedaan. Mevrouw Jetten had een drietal vragen gesteld. De eerste had ik al met nee beantwoord non-verbaal. De tweede, ja, u had, dat was even die opmerking van dat nagenoeg, ja, dat is, er zijn altijd onzekerheden die kunnen optreden en wie er dan bijpassen is ook voor dat moment. Kijk, dan moeten we op, als er een situatie voordoet, moeten we op dat moment bekijken wie daarvoor aan de lat staat. Het is niet automatisch dat het dan richting Provincie gaat komen, bij wijze van spreken. Kan ook een andere afspraak over gemaakt worden op dat moment of het kan ook zijn, als er bijvoorbeeld aanvullende financiering nodig is, dat de campusorganisatie dat via een andere weg verwerft. Dus ik kan daar niet zomaar op zeggen dat is de Provincie wel of dat is de Provincie niet. Ja, u vond het wat lastig om een bijlage onder vertrouwelijkheid te gebruiken. Ja, dat is een constatering van u en ik snap best, ik ben ook voor maximale transparantie, laat dat helder zijn, ook op andere dossiers, maar er is sommige informatie waarvan, of vanwege de belangen van derden, dat gewoon niet op tafel kunnen leggen. En ik snap best dat dit voor u soms ingewikkeld is, dat u dat liever wel deelt, maar goed, daar zijn gewoon afspraken over gemaakt en probeer dat tot een minimum te beperken, maar in sommige gevallen kan dat wat ons betreft ook niet anders. Maar daar mag u natuurlijk ook altijd uw eigen opinie over hebben als we dat zodanig ter bekrachtiging voorleggen.

De voorzitter: Mevrouw Jetten.

Mevrouw Jetten (GroenLinks): Ja voorzitter, als ik daar wat over mag, ik heb hem dus niet bekeken, dus ik kan het niet zeggen. Maar als je hem wel bekijkt, punt 1: de kans dat je iets zegt wat niet mag of wat uit die vertrouwelijke stukken komt. Maar juist omdat het over heel veel geld gaat, omdat het zo enorm belangrijk is. Dat ik ook aan de Limburger kan uitleggen waarom je een besluit wel of niet neemt. En ik bedoel, dat dilemma lopen we heel vaak tegenaan. En juist in dit geval ga ik ervan uit dat het over een bepaald vastgoed gaat en weten we ook waar het lek zit en weten we ook waar het probleem is. Ja, ik zit daar echt, het is echt een oprechte oproep. Ik wil dit uit kunnen leggen aan de straat, aan dadelijk, ik woon in de gemeente Venlo, aan de kiezers daar. Dus ja, ik snap het vertrouwelijke, maar zet er dan wat strepen door of zo, zodat we toch wat meer openlijk dit kunnen bepraten zoals ook de democratie van ons verlangt. Dus het is echt een hartenkreet.

De voorzitter: Mijnheer de Gedeputeerde.

Gedeputeerde Satijn: Dank voorzitter, die hebben wij goed gehoord. Ik kom bij de heer Van der Valk uit, die is wel van de SP, dat is correct. Ja, de risico's in de governance met BASF. Willen we met BASF op één paard? Ik denk van niet. Ze zijn echt volwaardig onderdeel van die triple helix en wat ik al zojuist zei wat echt die toegevoegde waarde van BASF is en ook gaat worden in de toekomst. Dus dat BASF natuurlijk ook meerdere partijen aan zich weet te binden. Dus ook ketenpartners waarmee zij zakendoen zullen ook richting die campus komen, voor zover ze al niet zitten. Ik vind dat een even groot risico als bij wijze van spreken DSM op de Chemelot Campus. Alleen daar zie je, en dat is natuurlijk het uiteindelijke doel wat we met zijn allen nastreven, is dat er meer bedrijven komen te

zitten op die campus uiteindelijk, zodat er ook een soort van autonome ontwikkeling gaat plaatsvinden. Daar is het hier bij deze campus ook echt te vroeg voor, maar we vinden BASF wel een heel aantrekkelijke partij die dat resultaat wel mee kan helpen organiseren. Dus ik heb daar een geruststellend gevoel bij, maar het zal zich moeten bewijzen in de toekomst, laat dat helder zijn. U stelde ook de vraag van we hebben natuurlijk meerdere campussen, niet noodzakelijkerwijs alleen Limburg, hoe kijken we daartegenaan? We hebben met elkaar in juni ook besproken dat wij in ieder geval vinden dat die campussen meer met elkaar moeten gaan interacteren. Dat doen ze ook steeds beter moet ik zeggen. We hebben ook met elkaar afgesproken dat we iets met elkaar moeten gaan doen om dat merk Brightlands beter te positioneren in de markt. We hebben ook met elkaar afgesproken dat als het gaat over de toekomstgeldstromen, die dus niet noodzakelijkerwijs nog van dit huis kunnen komen, ook elders vandaan moeten komen. Denk aan Den Haag, Brussel. Daar ligt wel een grote opdracht om dat met elkaar te gaan organiseren. Dat gaan we ook doen, daar zijn we ook stappen mee aan het maken. En ik zie daar ook echt bewustwording bij die campussen zelf. Zo hadden we een aantal weken geleden een Brightlands-ambassadeursmeeting en daarin zaten alle campus-CEO's, alle raden van commissarissen, ook het Limburgse bedrijfsleven zat erbij, om eens met elkaar te praten: hoe kunnen we ervoor zorgen dat die campusstructuur in Limburg echt robuust manifest wordt? Ook hier de vertegenwoordiging vanuit het bedrijfsleven, de LEF bijvoorbeeld, waar we elkaar in challenges om ervoor te zorgen dat we dat succes van die Brightlands-campussen verder moeten brengen dan alleen Limburg. Betekent dat dan gelijk dat je gaat concurreren? Nee, want we kunnen ook heel veel en goed samenwerken met Eindhoven, daar wordt ook mee gesproken vanuit het UM. Vanuit het UM wordt ook gesproken met de Radboud Universiteit, zelfs een samenwerkingsverband mee afgesloten. Dus je ziet wel dat die campussen echt om zich heen aan het kijken zijn, zich niet meer verbergen achter de eigen voordeur, als ik het zo mag zeggen, dus ik zie daar ook echt kansen. Alleen je hebt ook een bepaalde volwassenheid daarvoor nodig en sommige campussen hebben dat wat meer dan de andere, dus dat is echt een ontwikkeltraject waar we met elkaar echt nog wel wat werk te verzetten hebben. Maar ik zie wel, zowel bij de CEO's als bij de raden van commissarissen van deze campussen, echt een goede houding als het gaat over samenwerken, naar buiten toe met elkaar optrekken, strategische allianties aanknopen, we hebben het over Heerlen gehad die in de Landelijke AI Coalitie zit, trekken daardoor enorm veel groeifondsgeld naar Heerlen toe en zijn daarmee in de goede coalities bezig in Nederland en daarbuiten om ervoor te zorgen dat Brightlands de goede dingen doet. Dus ik ben daar optimistisch over. Is er nog werk te doen? Ja. Er is nog veel werk te doen ook. Tot zover voorzitter.

De voorzitter: Dank u. Dan ronden we de eerste termijn af en dan gaan we meteen over naar de tweede termijn. Ik heb alleen nog even een vraag, u had een toezegging gedaan.

Gedeputeerde Satijn: Ik had een toezegging gedaan.

De voorzitter: Kunt u daar een termijn bij noemen wanneer dat u dat afhandelt?

Gedeputeerde Satijn: Binnen vier weken.

De voorzitter: Binnen vier weken, oké. Dan gaan we nu verder in tweede termijn. Mijnheer Lodewijks.

De heer Lodewijks (VVD): Ja, ik denk dat de heer de Gedeputeerde de vragen goed en uitputtend heeft beantwoord. Er zijn er nog ongetwijfeld een paar vragen die overblijven, maar ik zou het een mooi signaal vinden richting de partners van de Greenport Venlo Campus als wij vandaag dit stuk zouden kunnen accorderen en afhameren voor de onderwerpen die hier staan. We hebben er lang genoeg over gedaan, we zijn breed geïnformeerd, dus wat mij betreft geen vragen meer. Maar het

mag van mij wel afgehamerd worden nu, juist als signaal naar onze belangrijke partners in de toekomst.

De voorzitter: Oké, hamerstuk. Mevrouw Depondt.

Mevrouw Depondt-Olivers (CDA): Ja voorzitter, nog twee vragen. Zoals ik in de eerste termijn al zei: met alle vragen die wij hebben staan we wel positief ten opzichte van dit voorstel. Maar er zijn heel veel vragen gesteld hier, met name over de concretisering van het toekomstperspectief. Dit is gebaseerd op een nieuw plan van de campuspartners. Ik noem het maar even gemakshalve het Roland Berger-plan. Ik zou dan ook graag zien dat dit uitgewerkt wordt in ook nieuwe doelen en KPI's, want dat is dan wat je stip aan de horizon is. Daarin wellicht ook meenemen alle zorgen en risico's en vragen die hier zijn gesteld over betrokkenheid van bedrijfsleven, mkb, over studentenaantallen, nou noem het allemaal maar op. Nou eigenlijk een soort nieuwe set maken voor de indicatoren voor deze campus voor de komende zoveel jaar. Dat is de eerste vraag. En het tweede: het blijft nu een beetje in de lucht hangen, als wij dit nu gaan doen, wij zeggen nu ja tegen het voorstel zoals het nu ligt, wat gaat de UM dan nou feitelijk doen? Want het enige dat we nu hebben is die brief uit het voorjaar met die € 69 miljoen, waarin zij zeggen wij doen daar een derde van. Ik zou de Gedeputeerde willen vragen om voor de Statenvergadering van de UM een brief te krijgen als de Provincie dit goedkeurt, doen wij dat. Dan hebben we daar ook wat meer zekerheid over. Want nu hangt het in de lucht en het risico dat we daar later in een discussie komen dat wij zeggen: ja, maar wij hadden het toch goedgekeurd en de UM dan zegt van ja, maar wij zijn altijd duidelijk geweest, zonder een extra bijdrage gaat het niet. Die discussie moeten we niet willen denk ik.

De voorzitter: Dank u mevrouw Depondt. Mijnheer Thewissen.

De heer Thewissen (JA21): Dank u wel voorzitter. Bedankt aan het College voor het beantwoorden van de vragen en wij zitten er inderdaad positief, maar toch kritisch in, we vinden het belangrijk. En nogmaals, nu de vastgoedproblematiek later aan de orde komt, kunnen wij wel onze steun uitspreken voor het concept. Dus nogmaals, wat ons betreft ook een hamerstuk.

De voorzitter: Dank u. De heer Van Wageningen.

De heer Van Wageningen (D66): Ja, het mag wat ons betreft, ik ben nog wel, inderdaad moet het duidelijk zijn wat de partners van elkaar kunnen verwachten. Dus ik wil dat dan toch graag meenemen, voordat ik het een hamerstuk noem of niet. Maar ook als deze discussie terugkomt, kan ik wel ook aankondigen dat niet alleen maar, dat we dat dan niet alleen maar op beslispunt 4 betrekking laten hebben. Gedeeltelijk kunnen we dit natuurlijk alleen maar afhameren als beslispunt 4 tot een oplossing leidt. Dus als we dit uitstellen, dan, kijk, ik kan het ook wel zo zeggen: we hebben nu een vrij groot commitment om ook aan de programma's bij te dragen. Dat moet natuurlijk ook allemaal gaan, maatschappelijk gaan renderen, en daarvoor is beslispunt 4 natuurlijk nogal belangrijk. Dus ik, je kunt eigenlijk niet zeggen: het is een hamerstuk, ga maar verder en later kijken we nog wel een keer hoe je vastgoedpositie wordt. Dus ook in de discussie, ik vind het goed dat dit deel is uitgesteld, we geven ook een positief signaal over de rest, maar ik geef wel ook aan dat alles nog wel met elkaar blijft samenhangen. Tot zover.

De voorzitter: Dank u mijnheer Van Wageningen. Mijnheer Westhoff.

De heer Westhoff (Fractie Westhoff): Wat mij betreft is dit ook een hamerstuk, alleen ik wil toch nog even terugkomen op de opmerking van exitstrategie en zeker in combinatie met de opmerking van

mijn buurman. Ik vind, ik zou het prettig vinden als daar toch iets op papier wordt gezet. Misschien niet voor de volgende, niet voor de korte termijn, maar zeker voor de langere termijn van waar stopt de Campus Venlo? Wanneer is het voor ons genoeg? En dat kan zijn over tien of over twintig jaar, maar wat voor doelen hebben wij, streven wij na? En op dat vlak zou ik toch graag wat meer informatie willen hebben. En dat hoeft niet à la minute, maar ik denk wel dat het noodzakelijk is om ons duidelijk te maken van oké, dit is de richting en daar moeten we naartoe.

De voorzitter: Dank u mijnheer Westhoff. Mijnheer Van der Valk.

De heer Van der Valk (SP): Ja dank u voorzitter. Ja, ik zit opeens cross-over, wakker worden. Ja toch even de reactie en positieve grondhouding van de Gedeputeerde ten aanzien van dat BASF en dan die aanzuigende werking van allerlei andere partijen. Dat is een toezegging geweest denk ik van die vicepresident van BASF of dat is in die overleggen met die raad van commissarissen misschien gewoon is dat aan de orde geweest. Maar ligt dat ook ergens vast? Is dat ergens in een convenant opgenomen? Of in een soort strategisch stuk bekrachtigd van weet je, wij gaan langjarig met elkaar deze ontwikkeling aan en wij hebben eigenlijk daarmee het gezamenlijke doel van een brede coalitie van bedrijven die daar zich aan committeren? Dus dat was mijn aanvullende vraag op het antwoord in de eerste termijn.

De voorzitter: Mevrouw Jetten.

Mevrouw Jetten (GroenLinks): Ja dank u wel voorzitter. Dank u wel voor de beantwoording van de vragen aan de Gedeputeerde. En onder beraad een hamerstuk, maar GroenLinks is heel erg voor die campus in Venlo. Tot zover.

De voorzitter: Mijnheer Van Est.

De heer Van Est (50PLUS): Ja dank u voorzitter. Voorzitter, ik neem het in ieder geval mee terug naar de fractie, dat hebben we bij de vorige keer ook even gezegd. Dus wat dat betreft, maar laten we zo zeggen, het enthousiasme destijds van de mensen van BASF en van de Universiteit en van het management, dus dat geeft dat wij daar ook positief in staan. Ik heb enkel gewoon pragmatische vragen. In het kader van het Statenuitstel wordt nu de vastgoedtak eruit gehaald, maar betekent dat ook dat het hele stuk, ook de passages die betrekking hebben op het vastgoedstuk nu ook uit het stuk nog worden gehaald? Want dat betekent, ja ik, daarom vraag ik het gewoon wat de bedoeling is. De Staat beschikbaar stellen van bedragen en mijn vraag is: is het beschikbaar stellen van bedragen, net als in de vorige sessie, het blijft nog hier tot het verzoek komt? Of wordt het meteen helemaal overgemaakt? En ten aanzien van het overzicht: ik zou wel het, los van of wij het nu scheiden, toch de vastgoedsommen wel nog in het overzicht mee laten nemen. Niet dat we dat nog niet doen, maar neem ze wel mee. En u zegt vier weken. In de beantwoording van uw termijn heb ik zelf het spreadsheetje gemaakt, dus ik denk dat het iets sneller kan dan vier weken, want ik heb alleen gevraagd om de cijfers uit het Statenuitstel duidelijk te maken en niet over de vierhonderd pagina's. Dus ik hoop dat ik het iets sneller zou kunnen krijgen. Ja dank u voorzitter.

De voorzitter: Mevrouw Boven.

Mevrouw Boven (Partij voor de Dieren): Ja dank u voorzitter. In elk geval bedankt voor de beantwoording van de vragen. Er staat er nog eentje open en ik hoop dat ik daar nog antwoord op krijg. Dat zal ik even in herinnering brengen. En over het totaal is, ik heb net gezegd dat, je hoort hier heel veel mitsen en maren, en als dit gaat en als dat gaat, er zitten veel risico's en ik denk dat wij, wij

blijven bij ons standpunt dat wij dit geen goed plan vinden en dat we dat op een andere manier zouden moeten inrichten. Dus het is voor ons geen hamerstuk.

De voorzitter: Mijnheer Kuntzelaers.

De heer Kuntzelaers (PvdA): Ja dank u wel voorzitter. Dat betekent sowieso dat we het gaan behandelen natuurlijk. Nee, dat geeft niet mevrouw Boven. Er is genoeg besproken om het ook nog de moeite waard te maken van Provinciale Staten in een volledige vergadering. Desalniettemin, de Partij van de Arbeid zal het voorstel zoals het nu voorligt steunen. En we kijken uit naar de oplossing die we in februari gaan verzinnen voor het bestaande probleem rondom het vastgoed.

De voorzitter: Mijnheer Ernst.

De heer Ernst (PVV): Ja dank u wel voorzitter. Wij gaan het gewijzigde stuk met interesse tegemoetzien als het komt. We denken dat we vooral bij, aan het opnemen van realistische, concrete, maar ook ambitieuze doelstellingen die ook inderdaad meetbaar zijn, die gewoon een goede basis hebben en dat we eventueel ook, waar ook de overwegingen bij zitten op welke wijze die tot stand gekomen zijn. En voor ons is het gewoon nog heel duidelijk een bespreekstuk.

De voorzitter: Mevrouw Palmen.

Mevrouw Palmen (Fractie Palmen): Ja dank u wel voorzitter. Dank aan het College voor de beantwoording. Ja nogmaals, ik ben voor de Campus, voor gezondheid, voor duurzaamheid, voor circulariteit, maar ik zie te veel open eindjes qua financiering, ook qua doelen en visie, qua groei, alles wat daarbij hoort. Dus ik ben op dit moment niet heel positief over het stuk, alhoewel ik nog wel zeker wel voor de Campus ben. Maar volgens mij kan dat ook op een andere manier. Ja, voor mij had het een hamerstuk met een eventueel stemverklaring mogen zijn, want daar had ik dan prima genoeg mee genomen. Maar goed, er zijn er nog twee voor mij die het tot bespreekstuk hebben gemaakt, dus daar sluit ik dan bij aan.

De voorzitter: Dank u mevrouw Palmen. Dan geef ik nu het woord aan mijnheer Satijn. Mijnheer Satijn, aan u het woord.

Gedeputeerde Satijn: Ja dank u wel voorzitter. Dank ook voor de vragen en opmerkingen ook van uw commissie in het tweede termijn. **Ik zeg het toe naar mevrouw Depondt dat we in ieder geval een nieuwe set indicatoren gaan opstellen naar aanleiding van dit voorstel, als dat wordt aangenomen op 16 december.** Dat is een toezegging voorzitter. **Dat geldt ook voor het navragen bij de UM wat hun rol is en dat we dat duidelijk en helder geformuleerd krijgen voor de Statenvergadering.** En ik zou eigenlijk ook een toezegging willen doen op de heer Westhoff rondom die exitstrategie, die hij samen met de heer Van Wageningen heeft toegelicht in de brief. Of in ieder geval het antwoord van het College op de begroting en die van de cijfers zoals die in het stuk staan **zal ik ook een stuk opnemen over de exitstrategie**, dan is het ook gewoon helder voor de Statenvergadering hoe we daar inzitten, voorzitter. Dat zijn drie toezeggingen. Wat betreft de vraag van de heer Van der Valk: hoe heeft BASF zich uitgesproken? BASF spreekt zich uit over vijfjaarstermijnen, dat is de manier waarop zij werken. Dan hebben ze ook toegezegd dat ze aandeelhouder zijn en ook een agio storten. En ook in die context hebben ze die commitments aangesproken, dus dat is op die wijze gebeurd. En de vraag op de heer Van Est van gaat het beschikbaar stellen van het budget op dezelfde wijze als bij het vorige, het antwoord is ja. Dus op

afroep wordt dat aangeboden. En ik ben alleen nog aan het puzzelen op de vraag van mevrouw Boven, welke ik dan gemist heb. Kunt u ook aangeven welke vraag dat is geweest?

De voorzitter: Mevrouw Boven, in de microfoon.

Gedeputeerde Satijn: Oh ja, daar ga ik een brief over sturen, want daar zijn we op aan het studeren, maar die komt eraan. Dank u voorzitter.

De voorzitter: Nou, we concluderen dat dit Statenvoorstel als bespreekstuk wordt doorgeleid voor de Statenvergadering van 16 december. Ik dank de Gedeputeerde voor de inbreng.

Gedeputeerde Satijn: Ik dank u voorzitter.

T9203 Gedeputeerde Satijn zegt toe een exitstrategie voor de Brightlands Campus Greenport Venlo te benoemen.

T9204 Gedeputeerde Satijn zegt toe dat - in het kader van de realisatie – indicatoren worden geactualiseerd om de voortgang te bewaken.

T9205 Gedeputeerde Satijn zegt toe aan de Universiteit Maastricht te verzoeken om haar commitment in een brief nader te concretiseren.

8.2 Rondvraag/mededelingen/actualiteiten IPO

De voorzitter: En wij gaan verder met 8.2, dat is rondvraag/mededelingen/actualiteiten IPO. Die zijn er niet.

9 BESTUUR

De voorzitter: Dan gaan we verder met punt 9. Dat is het bestuur. 9.1 de vraag van Statenvoorstel, nee, ik moet nog even wachten, want er moeten er nog komen? Dan schorsen we vijf minuten.

[SCHORSING]

9.1 G-22-041 Statenvoorstel Werkplan bestuurscultuur 2023-2027 en handreiking Risicoanalyse integriteit 2023

De voorzitter: Dames en heren, ik open wederom de vergadering. We gaan verder met punt 9 van de agenda: Bestuur. Punt 9.1 Voorstel Werkplan bestuurscultuur 2023-2027 en handreiking Risicoanalyse integriteit 2023. Dit agendapunt bespreken we in twee termijnen. U krijgt drie minuten spreektijd per fractie. En ik start bij mijnheer Van Caldenberg. Mijnheer Van Caldenberg, aan u het woord.

De heer Van Caldenberg (SP): Voorzitter, dank u wel. Dit werkplan, dat ligt er, en dat ligt er naar aanleiding van een toch nogal tumultueuze periode. Een aantal onderzoeksrapporten, met behoorlijk wat aanbevelingen. En nu hebben we dit opgeschreven en dan moet dit de stap zijn om het in de toekomst beter te gaan doen, scherper te zijn en ervoor te zorgen dat wij in Limburg als overheid zorgen dat we dat vertrouwen wat we kwijt zijn geraakt als Provincie bij burgers, dat we dat terug gaan winnen. En er staan een heleboel verstandige, goede zaken in dit werkplan waarmee aan de slag

moet worden gegaan. Maar tegelijkertijd kijken we ook naar de dagelijkse praktijk die we voorbij zien komen. En dan zien we dat het blijkbaar normaal is dat je als vertegenwoordiger van een provinciale overheid vanuit een investeringsfonds bepaalde handelingen doet, en dat je dan vervolgens als privépersoon daar ook mee aan de slag gaat. Dat kan allemaal volgens de letter van de wet zijn en allemaal goed zijn uitgevoerd, maar het wringt wel. En het zal ongetwijfeld ingewikkeld zijn om al dit soort casussen uit te bannen, maar het is wel goed dat we als overheid een signaal afgeven, ook naar de inwoners die daar direct door getroffen zijn. Dat geldt bijvoorbeeld ook voor het vakantiepark Stille Wille, dat geldt voor de inwoners van het buurtschap Californië, waar we onlangs veel publiciteit over gehad hebben. Mensen moeten het gevoel hebben dat die overheid aan hun kant staat. En het is heel goed dat we met dat soort casussen prudent omgaan en dat goed onderzoeken en kijken of het allemaal volgens de regels is. Maar wat we ook verwachten is dat de overheid een signaal afgeeft richting burgers dat dit niet de manier is waarop wij met hen willen omgaan. En ik denk dat het heel goed is dat we ook met elkaar uitspreken dat we op deze manier in Limburg geen zaken willen doen. En op het moment dat wij het baken van de overheid zijn en we in lange Limburgse traditie in dit huis de cultuur voortzetten van weggijken en een beetje *lala* – dat kan, maar tegelijkertijd moeten we dat baken eigenlijk verzetten willen we dat vertrouwen terugwinnen. En dat baken juist laten zien, van: mensen, wij nemen jullie serieus, wij geloven hierin en wij zorgen dat het niet meer voorkomt. En als het wel voorkomt, dan laten we ook duidelijk merken dat we het er niet mee eens zijn. En ik begrijp dat er een heleboel vertrouwelijkheid en allerlei zaken rondom integriteit spelen, maar wij moeten in ieder geval uitstralen naar buiten toe, ook naar mensen die misschien op dit moment nog een beetje wiebelig zijn bij het maken van keuzes in de toekomst, dat we dat op deze manier niet willen. Voorzitter, dus de zaken die hierin staan, in dit rapport, die zijn goed voor de doorwerking naar de toekomst toe, maar wij moeten niet alleen maar intern blijven oplossen, maar wij moeten ook naar buiten toe uitstralen dat we niet op dezelfde wijze door willen gaan zoals het in het verleden is gebeurd, en naar de toekomst dat veel beter willen doen. Dat in eerste instantie.

De voorzitter: Dank u, mijnheer Van Caldenberg. Mevrouw Jetten.

Mevrouw Jetten (GroenLinks): Ja dank u wel, voorzitter. Complimenten aan de portefeuillehouder, omdat in deze notitie volgens GroenLinks een majeure stap is gezet naar verbetering van de bestuurscultuur. En wat GroenLinks prettig vindt en ook waar we het mee eens zijn, is dat bestuurscultuur en integriteit van het bestuur niet eng gedefinieerd wordt en opgevat wordt, maar breed. Dat betekent dat de voorgestelde en reeds genomen acties inzetten op verbetering van de kwaliteit van het openbaar bestuur, en daarbij worden alle lagen meegenomen. Kortom, dat het breed wordt opgevat vindt GroenLinks een goede wijziging van het beleid. Toch een grote zorg, want hoe zorgen we ervoor dat we niet gaan verzuipen in bureaucratie bij met name subsidieaanvragen? Wat we natuurlijk willen voorkomen is de schijn van belangenverstrengeling en het voorkomen van eventuele of ook weer schijn van vriendjespolitiek. Omdat we het zo goed willen doen, ja dat is altijd zo'n dilemma. Aan de ene kant wil je het heel goed doen en ga je heel veel inbouwen en aan de andere kant maak je het voor kleine subsidies bijna onmogelijk om dat aan te vragen, want daar ben je dan zó veel tijd en zó veel bureaucratie en zó veel verantwoording mee kwijt dat dat bijna onmogelijk is. En die geluiden bereiken ons eigenlijk nu al. Dus dat is echt een grote zorg. En dan is het zeker bij dat beperkte bedrag, die Graydon-toets, ik weet niet of ik het goed uitspreek eerlijk gezegd ... hoe gaan we daarmee om. Ja, onze conclusie: cruciaal in het hele verhaal is de communicatie. Bestuurscultuur, daar zit het woord 'cultuur' in. En prima dat je al die maatregelen neemt om te komen tot een structuur waarin integriteit, maar ook de kwaliteit van het bestuur, vooropstaan. Voorwaardelijk daaraan is het woord 'cultuur'. En dan bedoel ik ook de cultuur op de werkvloer – die moet open zijn, veilig zijn, dat soort dingen. Ja, ik kan deze eerste termijn eindigen dat

ik ontzettend hoop dat dit geen papieren tijger is en dat we daar samen met zijn allen verantwoordelijk voor zijn. Tot zover eerste termijn, voorzitter.

De voorzitter: Dank u, mevrouw Jetten. Mijnheer Van Est.

De heer Van Est (50PLUS): Dank u, voorzitter. Voorzitter, dank voor het vele werk dat verricht is met dit werkplan. Er staan veel goede zaken in. Maar er zijn ook wel enkele manco's, namelijk dat er té veel zaken in staan en dat je dadelijk geen idee hebt waar de prioriteiten liggen. Dan zijn we te veel aan het aanpakken tegelijkertijd. En ook wel jammer is dat er nog wel enkele grijs gearceerde zinnen zijn, waarin de analyse nog niet helemaal af is en nog in de toekomst moet komen. Nog helderder planning zou daarbij gewenst zijn. Ik pak ook andere aspectjes eruit. In paragraaf 5.1 wordt duidelijk gesteld dat het herstel van vertrouwen in bestuur en democratie een noodzaak is. Dit onderschrijft 50PLUS, maar dat verdient ook de aandacht van alle politieke partijen. We leven soms in een marketingdemocratie waar we het in de parlementaire omgeving belangrijker vinden dat de quotes in de media komen en je de achterban tevreden probeert te stellen, dan dat gezocht wordt naar goede regelgeving. En ook zouden daar de media een rol kunnen spelen. En eventueel iedere keer die fictieve zetelverdelingen bij peilingen zijn volgens mij ook geen goede zaak, dat mag ook wat minder. In paragraaf 5.6 wordt aangegeven dat er ruimte is voor experimenten. Dat is een goede zaak. Ik zou dan ook iedereen het boekje 'Tegen verkiezingen' van David van Reybrouck kunnen aanraden in dit kader. Ooit zat ik aan de andere kant van de buurtparticipatie en ik heb goede voorbeelden gezien maar ook heel slechte voorbeelden. Ten aanzien van het hoofdstuk van de informatievoorziening interesseert mij dat als informatiekundige bijzonder. Het valt mij op dat het woord 'informatie' als een soort toverwoord wordt gebruikt. De digitale mogelijkheden die we tegenwoordig hebben en de vele data die we beschikbaar hebben, lijken het niet makkelijker te maken om betere informatie te krijgen. Ook vandaag hebben we enkele voorstellen besproken die heel veel data bevatten, maar zat hier wel de informatie in die de volksvertegenwoordigers nodig hadden? Dus 50PLUS adviseert: maak eens een verschil tussen data en informatie. In de paragraaf over de notities van ambtenaren hebben we toch nog een duidelijk standpunt. De besluiten worden op politiek niveau genomen. En hierbij kunnen de standpunten van een ambtelijke organisatie niet openbaar besproken worden. Maar naar onze mening zou het goed zijn dat bij Statenvoorstellen een alinea komt met alternatieven. Dit kunnen notities zijn, die andere opties aangeven van een voorstel en die de afweging duidelijker maakt. Mocht je regels wijzigen om de ambtelijke documenten beschikbaar te maken, voor Statenleden bijvoorbeeld, dan denk ik dat de organisatie wellicht voorzichtiger zal zijn en zich op termijn gaat aanpassen aan die nieuwe werkwijze. En toch vraagt 50PLUS zich ook soms af of we niet te ver gaan doorschieten met alle integriteitsregels en ... [08:22:01]-regels. De belangen moeten altijd transparant zijn en helder zijn. En we hebben vandaag ook weer constructies gezien met twee bv's en cv's en dv's, terwijl je niet meer weet wie waar zit, en wie wie controleert. En die transparantie, die moet gewaarborgd worden in de toekomst. En dat is een heel grote zaak om dat aan te passen. Want soms is het publieke belang belangrijker dan de privacy, in dat opzicht. Tot zover.

De voorzitter: Dank u, mijnheer Van Est. Mevrouw Boven.

Mevrouw Boven (Partij voor de Dieren): Dank u, voorzitter. Allereerst vinden wij het goed om te zien dat er nu echt stappen gezet worden qua integriteit, en dat de uitkomsten van talloze onderzoeken, rapporten en debatten verwerkt zijn in dit werkplan. Zeker wat betreft de geldstromen en good governancecode zijn wij positief. Ook de intentie die spreekt uit het document, daar zijn we blij mee, dat die gericht is op verbetering. En dat is direct het punt hierbij: er is niets zo moeilijk als cultuurverandering. Wat daarbij nodig is zijn andere perspectieven van mensen die geen onderdeel zijn van deze cultuur. Het versterken van die andere perspectieven op de bestuurscultuur is de

aanleiding voor onderstaande opmerkingen. Ik zie een aantal mensen bedenkelijk kijken. Wat ik probeer te zeggen is dat als je in een cultuur zit, dat het heel moeilijk is om dat te veranderen, omdat je gewend bent aan hoe het gaat. En als je partijen van buiten hebt, die een andere cultuur gewend zijn, die anders naar integriteit kijken, die anders kijken naar bestuurscultuur, dat die je kunnen helpen om je perspectief te verplaatsen. En als je dus te weinig mensen van buiten haalt om je mening te scherpen, dan verandert er niets. En dat is de belangrijkste aanleiding voor de punten waar we nog wat over willen zeggen. Want er is een meldpunt Bestuurscultuur ingericht, en dat is voor 2021 en 2022 ingericht, maar niet voor de volgende jaren. En je zou kunnen denken: daar gaan we niet mee verder, want er is niets uit gekomen, want van die 88 meldingen is er slechts één bij de extern adviseur terechtgekomen. Maar wij vinden dat je blijvend dit soort zaken boven moet halen, omdat ook het gesprek erover ook je mening en je cultuur scherpt of maakt dat je denkt: oh, misschien moet ik hier toch wat veranderen. Dus ons voorstel is dat het meldpunt Bestuurscultuur wordt doorgezet. En wij zouden het het liefst middels een onafhankelijk functionerend integriteitsbureau willen doen, zoals dat ook in Amsterdam gebeurt, om te borgen dat die externe perspectieven binnen blijven komen, zodat je vragen krijgt over je eigen cultuur, en het geen gewoonte blijft. En dan een vraag over hoelang meldingen en afhandelingen bewaard blijven, zeker in verband met de Wet open overheid en de Archiefwet. Hier zouden wij graag een antwoord op willen krijgen hoelang die meldingen bewaard blijven. En dan hebben we ook nog wat over de klokkenluidersregeling. Hier hebben wij al vaker vragen over gesteld of gedebatteerd en een gesprek over gevoerd. Nu lezen wij dat de beantwoording hiervan later dit jaar volgt. Nou, daar is niet zo heel veel ruimte meer over, volgens mij. Dus ik zou eigenlijk niet weten wanneer dat dan zou moeten zijn. Maar wij denken dat daar best heel veel haast mee is, want er is twee jaar geleden al de wet Normering...

De voorzitter: Mevrouw Boven, kunt u afsluiten?

Mevrouw Boven (Partij voor de Dieren): Ja. Wij zouden graag willen dat er voor de klokkenluidersregeling stappen worden gezet. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u. Dan geef ik nu het woord aan mevrouw Berghorst.

Mevrouw Berghorst (PvdA): Voorzitter, dank u wel. Ik denk dat het stuk zoals het er ligt een goed begin is van een verbetering van de bestuurscultuur in dit huis. Ik heb een paar technische vragen, die ga ik zo stellen. Maar voordat ik daaraan toekom: bestuurscultuur, integriteit, dat moet je beschrijven, daar moeten kaders zijn, daar moeten handleidingen voor zijn, daar moet een werkwijze voor zijn. Maar die waren er al. Dat hadden we al. Er was niet zo veel mis met die kaders. Waar het misgaat is als kaders niet gekend worden, als kaders niet gebruikt worden, als er niet doorgepakt wordt. En dat is denk ik waar de cruciale verandering in zit en in moet komen. En goed, dat is iets dat we zullen moeten gaan ervaren, of dit kader daar verbetering in brengt. Ik hoop het zeer. Maar dat is wel even een bespiegeling van mij, misschien ook wel vanuit mijn rol als voorzitter van de enquêtecommissie. Dat is wel wat ik in eerste instantie denk als ik dit stuk lees. Dan een aantal technische vragen. Er wordt gesproken over een trainingsprogramma voor het College, als reactie op een voorstel van de PVV – het staat op pagina 21 van het stuk. En ik ben wel benieuwd: welke nieuwe elementen zijn er beoogd in dit nieuwe trainingsprogramma? Wat houdt die training in? Wat maakt die training nu wezenlijk anders dan het introductieprogramma van het College daarvoor? En in aanvulling daarop: komt er dan ook een aanpassing van de training, of introductietraining, van Provinciale Staten? Nog een vraag over de anti-lobbybepalingen. U zegt dat u in gesprek bent met het ministerie. Maar kunnen we nu al iets doen? De verkiezingen komen eraan. Als er een tijd is waarin politieke partijen belobbyd worden, dan is het misschien wel nu. Is er iets wat we nu al kunnen doen om daar werk van te maken? Zijn er bijvoorbeeld voorbeelden uit Brussel of uit andere Provincies of andere landen die we

zouden kunnen overnemen? En dan tot slot, ik vraag me wel eens af, we hebben nu recent twee nieuwe casussen gehad – de ene is het LEF en de Stille Wille, en de ander is grondexploitatiebedrijf rondom Californië – waarbij je ziet dat bij organisaties die op afstand gezet zijn van het provinciaal bestuur, dat mogelijk daar iets niet helemaal goed verlopen is. En ik vraag me af: Is dat een risico? Zien we dat vaker? Moeten we daar misschien beter over nadenken op het moment dat we een besluit nemen om bijvoorbeeld een provinciaal grondbedrijf te starten? Ik zeg ‘mogelijk’ hè, want ik denk dat het onderzocht moet worden. Dus even nadrukkelijk: ‘mogelijk’. En ook, gaat dit werkplan daar ook verandering in brengen? Of richt het zich nog heel erg op ons intern als onze organisatie? Want uiteindelijk, alles wat er gebeurt waar ook maar de Provincie Limburg aan verbonden is – of het nou een bestuurder is die in het College zit of een bestuurder die in opdracht van het College ergens zit – als er iets mogelijk niet in de haak is op het gebied van integriteit of bestuurscultuur, dan schijnt dat af op ons. En daar moeten we wat aan doen met elkaar.

De voorzitter: Mijnheer Claassen. Dank u, mevrouw Berghorst.

De heer Claassen (PVV): Ja dank u wel, voorzitter. Als PVV-fractie voelen we ons eigenaar van het probleem, maar ook een eigenaar van de oplossing. En vanuit dat perspectief hebben we onze bijdrage geleverd in de debatten, de gesprekken met de CdK en met de ambtenaren, om ook tot een document te komen wat volgens ons ook een document zou moeten zijn wat mee kan bewegen met de tijd. Want volgens mij is het daar in de afgelopen periode ook wel eens misgegaan, dat de perceptie van de huidige wereld anders is dan de perceptie van de cultuur die er toen was. Dus een document moet ons helpen de antenne te zijn naar de buitenwereld. Want als die verandert, dan zullen we daarmee om moeten gaan. En volgens mij kan dit document dat ondersteunen, die beweging. We zien ook twee onderwerpen die wij als fractie aangedragen hebben. Eén onderwerp daarvan is: is het mogelijk dat als het College zou afwijken van hun advies, dat die overweging met de Staten wordt gedeeld als een onderdeel van een Statenvoorstel – zonder in te gaan op wat de specifieke ambtenaren precies hebben gezegd, want dat zou natuurlijk nooit een onderdeel kunnen zijn van het Statenvoorstel. Maar wel de overweging die een College maakt, wat iets zegt over die checks and balances in relatie met de ambtenaren. Of het deze vorm moet zijn, maar in ieder geval, ik denk dat het goed is verder te onderzoeken en te bespreken met elkaar hoe dat eruit zou moeten kunnen zien. Een ander onderwerp wat de PVV-fractie had aangedragen was of die checks and balances, dat de Gedeputeerden op hun portefeuilles dat zouden moeten onderzoeken. Het rapport geeft ook aan: ja, dat kan niet. En dat begrijpen wij ook. Dan zou de vraag zijn: is het mogelijk dat het College dat als College doet? Dus dat er één verhaal komt hoe het College dat doet, zonder dat dat afhankelijke Gedeputeerden moeten zijn. Daar ligt volgens mij een oplossingsrichting. Want onze fractie vindt het wel van wezenlijk belang dat die oefening gedaan wordt door het College en dat wij als Provinciale Staten daar dan ook weet van hebben. Dus mijn advies zou zijn: kijk of het mogelijk is om het los van de Gedeputeerden maar op College-niveau te doen. Want zij spreken inderdaad uit één mond. En dat was een terechte opmerking in het voorstel. Daarmee heb ik denk ik alle belangrijke dingen gezegd. Heel veel wijsheid zit hier aan tafel om nog aanvullende dingen te zeggen. Ik zou wel het voorstel willen doen – want wellicht wordt er straks een rondje gedaan: is het een hamerstuk of een bespreekstuk – al zou iedereen het een hamerstuk vinden, zou het netjes zijn richting onze inwoners en naar elkaar toe, ook al vind je het een prachtig stuk, het toch als een bespreekstuk in de Staten in alle openbaarheid te behandelen. Tot zover, voorzitter.

De voorzitter: Dank u, mijnheer Claassen. Mevrouw Palmen.

Mevrouw Palmen (Fractie Palmen): Ja dank u wel, voorzitter. En dank ook aan het College, specifiek aan de Gouverneur, voor dit voorstel. Ik begin met paragraaf 2.7, de afsluiting van de

inleiding. Want daar staat volgens mij wel een juiste conclusie, namelijk dat de burgers en de systeemwereld van de overheid te ver van elkaar staan. Dat mensen hun verhaal kunnen doen is het allerbelangrijkste om vertrouwen te kweken. Mensen raken nu eenmaal gefrustreerd wanneer een overheid niets doet met hun klachten, en vooral gebrek aan transparantie. Vandaar ook het lage vertrouwen in de overheid van dit moment, denk ik. Op aandringen van PS zijn melders opnieuw gehoord. Maar en passant wordt wel twee keer aangegeven dat dit geen onderdeel was van het rapport Visser. Nu worden alleen die melders genoemd die verbeterpunten willen aandragen en om die reden ook geconsulteerd gaan worden. Maar hoe zit dat met de rest? Mevrouw Boven heeft daar volgens mij ook al aan gerefereerd. Hoe ziet het College dit nu? Kan ze reflecteren: maakt het melden en horen van melders voortaan structureel deel uit van het proces? Dan bladzijde 10, daar staat: aandacht voor de goede naam van de Provincie. Dat lijkt me geen doel op zich. Voorzitter, wanneer wij de goede dingen doen volgt de goede naam volgens mij vanzelf. Er staat heel veel geschreven, werd ook al aan gerefereerd. En ik noem bijvoorbeeld het 'know your customer'. Dat is op zich een mooie aanvulling, maar het kost ook allemaal heel veel tijd, energie, geld. En daar staat tegenover dat er tot op heden geen constatering is gedaan. En dat roept bij mij dan toch een beetje de vraag op of we niet een beetje zijn doorgeslagen in het stapelen van regels en protocollen. En dat bedoel ik niet als een verwijt, want PS heeft daar zelf grotendeels om gevraagd, maar ja, met een beetje gezond verstand denk ik: al bouwen wij nog zo veel controlemechanismen in, ik geloof niet dat dit de bekende rotte appels voorkomt. Moeten we dus niet meer inzetten op gezond verstand, accepteren dat het soms misgaat, we schonen de mand op en door. Laten we uitgaan van het principe: de meeste mensen deugen. Dan bladzijde 18, 5.6 – dat vind ik wel een zeer zorgwekkend punt, voorzitter. Er staat dat er initiatiefondersteuning zou komen voor het project Krant in de Wijk, De Krant van de Buurvrouw. In een column van De Limburger wordt dat als volgt vertaald: met een aantal geëngageerde partijen bekijken we momenteel hoe we bewoners van oude volksbuurten – in Heerlen in dit geval – toegang tot gecontroleerde informatie kunnen geven, en dan betaald door de overheid. Ja voorzitter, ik mag toch hopen dat we niet gaan meebetalen aan 'gecontroleerde nieuwsberichten'. Want wie bepaalt dan wat er wordt verspreid en aan wie. En volgens mij is het ook niet de bedoeling dat de Provincie dan gaat participeren of meebetalen aan de media. Die is onafhankelijk en zou ook zelf niet moeten meewerken aan gecontroleerde nieuwsgeving. Ik snap dan even niet wat daarmee bedoeld wordt. Graag een reflectie hoe het College dit ziet. Bladzijde 23, hoofdstuk 7, daar ben ik ook van geschrokken, voorzitter. Meer dan de helft van de ambtenaren heeft last van hun geweten met betrekking tot zaken die ze meemaken. Daar stond ook wel dat dat niet een-op-een dan ook gerefereerd werd aan Limburg. Maar toch, ik vind dat wel choquerend veel. Hoe wordt daar binnen dit huis mee omgegaan? En kunt u duiden of ambtenaren tevreden zijn op dit moment over de wijze waarop zij dit bespreekbaar willen of kunnen maken? En dan als laatste, de informatievoorziening; daar werd ook al aan gerefereerd. En dan specifiek de vele geheimhoudingen. Hebben we vandaag in de dossiers ook al een aantal keren aan de hand gehad. Veelal met eenzelfde argument wordt die geheimhouding opgelegd, namelijk: bescherming van bedrijfsgegevens. Maar in onze informatievoorziening – althans, zo zie ik dat – is dat helemaal niet interessant. Ik hoef niet te weten hoe en voor hoeveel bedrijf A bijvoorbeeld een offerte opstelt. Wat ik wel wil weten is hoe het proces gelopen is en wie daarbij betrokken was. Want persoonlijk voel ik mij daar wel vaker belemmerd in mijn controlerende taak. En volgens mij hebben dat vandaag meerderen gezegd. Dus de vraag hier is: kunnen we nog verbetering daarop verwachten? Tot zover, dank u wel.

De voorzitter: Dank u mevrouw Palmen. Mijnheer Heldens.

De heer Heldens (VVD): Dank u wel, voorzitter. Ja voorzitter, ik had opgeschreven dat ik wel een boek kon schrijven over wat ik de afgelopen vier jaar hier gezien en meegemaakt heb. Maar ik heb vandaag dit boek gekregen en dat vat het al best aardig samen, dus ik zal dat laten voor wat het is.

We hebben hier allemaal veel meegemaakt, de afgelopen jaren. En ik denk ook dat dat voor niemand een leuke tijd was. En wij willen ook allemaal dat het voor onze opvolgers, in zowel GS als PS, een betere tijd wordt. Maar op de eerste plaats, het openbaar bestuur heeft wat goed te maken hier, in het herstellen van vertrouwen en aanzien. En ik wil dan ook een groot compliment maken voor dit stuk. Ik kan gewoon zien: er is hard aan gewerkt. Er zijn veel onderzoeken gedaan. En die onderzoeken, die worden vervolgens overhandigd. Succes ermee, en we zien graag een uitwerking, zegt de Staten dan. Maar dat is niet vanzelfsprekend, want aanbevelingen opschrijven is iets anders dan aanbevelingen implementeren. En er is gewoon veel werk gemaakt van die aanbevelingen en daar ben ik oprecht heel erg blij mee. En daar zullen we werk mee blijven hebben. Want integriteit is van ons allemaal en dat beleid is nooit af. Wat kan en wat mag, dat soort normen veranderen met de tijd, en die veranderen ook door schade en schande. Er staan ook een aantal onderwerpen in die doorgeschoven worden naar begin 2023. En ik denk dat dat helemaal niet erg is. Zeker waar het gaat over onderwerpen die nog eens goed bediscussieerd moeten worden hier, is het goed dat we nu met elkaar gaan vaststellen wat er nu is, en een aantal zaken die meer tijd verdienen die tijd ook geven. Dus daar helemaal niets op tegen. En ik hoor het hier ook meer zeggen: integriteit is iets wat je doet, dat is niet iets wat je opschrijft. Dus we kunnen met elkaar zo veel regeltjes bedenken om dat te bevorderen, maar het is, nogmaals, van ons allemaal. En we moeten dat besef hebben van wat kan en wat het goede is voor Limburg, en vooral ook wat het goede is voor Limburg als er niemand kijkt. En dat zijn zaken waar we met elkaar het gesprek over moeten blijven voeren. En ik meen het oprecht als ik zeg dat het me goed doet dat ik zie dat de verhoudingen onderling hier in de Staten wat genormaliseerd lijken te zijn, het afgelopen jaar. En dat we met elkaar dat gesprek weer kunnen voeren, dat we ons kwetsbaar op durven te stellen hierin. En ik denk dat dat een heel goede stap is naar een overdracht aan een volgende Staten, waar wij het goede voorbeeld aan moeten geven – voor zover dat nog kan, zeg ik er ook bij. Maar goed, iedereen die een poging doet is daarin te prijzen, vind ik. En dat zeg ik uit de grond van mijn hart. Ik heb één vraag nog aan de Commissaris. En dat gaat over de wet Bevorderen integriteit en functioneren decentraal bestuur, die onlangs door de Eerste Kamer is aangenomen en 1 januari 2023 ingaat. Er staat een passage in met een belangrijke wijziging, die eigenlijk inhoudt dat de CdK of GS geen informatie aan alleen één commissie kan overleggen. De letterlijke tekst luidt: Indien Gedeputeerde Staten of Commissaris van de Koning overeenkomstig het tweede of derde lid informatie verstrekt aan een commissie waarin leden van Provinciale Staten zitting hebben, verstrekken Gedeputeerde Staten of de Commissaris van de Koning die informatie tevens aan Provinciale Staten. En mijn vraag is eigenlijk: wat betekent dat voor bijvoorbeeld de commissie Geloofsbrieven? Die natuurlijk is aangesteld, waar preciaire stukken behandeld worden die de persoonlijke levenssfeer raken van kandidaat-Statenleden of kandidaat-Gedeputeerden. Wat betekent dat als zo'n commissie stukken behandelt? Betekent de invoering van deze wet dat die hele stukken dan automatisch toegezonden moeten worden aan Provinciale Staten? Of betekent dat dat het net als nu ter inzage ligt voor de leden die daar behoefte aan hebben? Het is een praktische vraag. Het is niet van invloed op het al dan niet goedkeuren van dit stuk, maar ik denk: nu heb ik gelegenheid, het scheelt me een schriftelijke vraag. Ik denk dat u er ook blij mee bent dat ik dat op deze manier doe. En dat is de enige vraag die ik nog heb. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u. Mijnheer Claassen.

De heer Claassen (PVV): Voorzitter, even voor de duidelijkheid, die wettekst begint met: 'Als GS iets doet richting PS.'

De heer Heldens (VVD): Ja, informatie verstrekken.

De heer Claassen (PVV): Daar gaat die wetgeving over.

De heer Heldens (VVD): Ja.

De heer Claassen (PVV): Geloofsbrieven heeft heel weinig met GS te maken. Dus volgens mij is dat PS onderling. Ik weet niet of dat misschien al een oplossingsrichting zou kunnen zijn?

De heer Heldens (VVD): Ik laat dat antwoord graag over aan de Commissaris van de Koning. Maar u zou daar best gelijk in kunnen hebben. Dank u wel voor de suggestie.

De voorzitter: Mijnheer Van Caldenberg.

De heer Van Caldenberg (SP): Ik zou me ook kunnen voorstellen dat het consequenties heeft voor bijvoorbeeld een commissie als Presidium of het Seniorenconvent.

De heer Heldens (VVD): Ja. Ja.

De voorzitter: Mevrouw Werrij, aan u het woord.

Mevrouw Werrij-Wetzels (CDA): Ja voorzitter, dank u wel. Voorzitter, ik zou graag willen beginnen met het onderstrepen van de woorden van mevrouw Berghorst. Zij refereerde er al aan dat we eigenlijk, zowel in de rapporten als in de debatten, eerder hebben geconcludeerd dat op papier de systemen wel klopten, en dat het juist de praktijk was, wij mensen, waar het soms anders uitpakte. En die papieren systemen leken dus in orde, of waren in orde. En wat we nu gaan doen is dat systeem toch verder veranderen en aanscherpen. En daarin deel ik de zorgen van mevrouw Jetten, die vroeg: zijn wij daarin niet aan het doorslaan, en hoe bureaucratisch maken we het dan eigenlijk allemaal? Want het gevoel wat wij krijgen als we dit stuk lezen, is dat de grondhouding van vertrouwen die wij hebben richting onze partners plaats lijkt te hebben gemaakt voor: vertrouwen is goed, maar controleren is beter. En de vraag is hoever we daarin gaan, en of alle zaken die we nu inzetten daadwerkelijk ook proportioneel zijn ten aanzien van hetgeen wij proberen aan te pakken. Voorzitter, ik heb een aantal concrete vragen naar aanleiding van het stuk. Te beginnen met de instrumenten die uit de kast worden getrokken om subsidieverkrijgers strenger te controleren. Wij zien dat er een heleboel extra voorwaarden worden gesteld. En wij zouden graag willen weten hoeveel uren men nu extra aan subsidietrajecten kwijt is, aan het controleren van allerlei aanvragers, en welke extra kosten dit met zich meebrengt. Wij lezen dat die Graydon-procedure voor aanvragers die meerdere jaren achter elkaar projectsubsidie hebben ontvangen, dat die daarop wordt toegepast. En onze vraag is: wat betekent dat in de praktijk? Wordt het lastiger voor hen om subsidie te verkrijgen? Of is dat puur een zakelijke toetsing om in de gaten te houden waar onze middelen naartoe gaan? En als dat zo is, komen er dan op enig moment rode vlaggen? En wanneer dan? En wat betekent dat dan precies? Er wordt een extra toets uitgevoerd op mogelijke cumulatie van verschillende geldstromen, bij bedragen van meer dan € 125.000, en op de vraag of er meerdere jaren provinciale financiering is toegekend. Wat betekent dat de facto, kunt u dat toelichten? In het stuk staat verder dat u het gebruik van de mogelijkheden van de Wet Bibob fors heeft geïntensiveerd. Kunt u ook daarvan laten weten: wat betekent dat precies? Wat valt er bij ons onder de Wet Bibob? U schrijft dat er een analyse wordt ontleend aan het crediteurenbestand. Ja dat klinkt heel mooi, maar ik heb geen flauw idee wat u daarmee gaat doen en wat we daarmee pogen te bereiken. Dus ook dat zouden wij graag toegelicht zien. U stuurt mensen op projectcontroles. Dat klinkt mooi, maar wanneer worden deze dan opportuun geacht? Hoe vaak verwacht u dat op alle subsidieaanvragen die jaarlijks binnenkomen een dergelijke controle moet worden uitgevoerd? En wat kost dat wel niet aan tijd en aan middelen? Ten aanzien van bestuurscultuur heeft u geschreven dat u consultaties in de verschillende regio's gaat houden. En we

zijn heel benieuwd wat er uit die eerste consultatie is opgehaald en wat u hoopt daarmee nog meer uit de markt te halen. U heeft verder geschreven dat we kijken naar het bewaren van informatie, en dan met name de mailboxen, omdat het soms zo moeilijk was in de enquête om informatie op te vragen. En u schrijft dat specifieke sleutelfuncties uit de mailbox eeuwig worden bewaard. Over welke functies hebben we het dan? Wat wordt er dan precies eeuwig bewaard? Voorzitter, een praktische zaak: ik heb even gekeken door het benoemingenregister. Dat wordt opgemerkt in het stuk. Ik moet helaas concluderen dat dat in ieder geval niet actueel is, het benoemingenregister dat wij hebben als Provincie op onze site. Ik weet het zeker, want een van mijn collega's staat er nog steeds op als in functie zijnde, maar dat is hij niet meer. Dus dat zou in ieder geval fijn zijn, als we weten dat dat register...

Gouverneur Roemer: U heeft hem gevonden.

Mevrouw Werrij-Wetzels (CDA): ... wel actueel is als we dat inzien. En ten aanzien daarvan ook een vraag. Wij zien een aantal commissies waarbij de voltallige commissie al bijna zes jaar zit. En wij vragen ons af of het verstandig is om die looptijden voor benoeming en herbenoeming in die commissies volledig en altijd hetzelfde te houden, of ook daar het niet wijs is om rotatie aan te brengen na een X-aantal jaren, en niet de gehele commissie voor de volle tijden hetzelfde te laten zitten. Ja voorzitter, nogmaals, wij vragen ons af of we met dit stuk echt oplossen wat wij pogen in die bestuurscultuur te veranderen. En het is vaak een kwestie van mensen, en werken aan die cultuur. Onze collega Wouter Ijpelaar heeft in een eerder stadium al eens gezegd: misschien is het goed dat wij als Staten ook gevraagd en ongevraagd gecoacht worden en dat wij een spiegel krijgen voorgehouden in hoe wij acteren, hoe wij met elkaar omgaan en zaken die wij doen. En ook hoe wij in de arena met elkaar omgaan, want ook dat is natuurlijk bestuurscultuur. Goede stap in de richting, maar er moet ongetwijfeld nog heel veel gebeuren. En die dialoog is wat ons betreft heel belangrijk om daar de komende jaren veel meer op in te zetten.

De voorzitter: Dank u, mevrouw Werrij. Mijnheer Thewissen.

De heer Thewissen (JA21): Dank u wel, voorzitter. En ook dank aan de Commissaris en ondersteuning voor het werkplan, waarin we onder andere lezen dat daar in 2023 nog heel veel gaat komen, waar zowel nieuwe PS als het College chocolade van mag maken. In het verlengde van enkele vragen en punten van onder andere het CDA en de PvdA hebben wij twee vragen. Alle goede bedoelingen ten spijt, hoe had alles wat in dit plan staat en alle andere vuistdikke rapporten die er al over geschreven zijn, hoe had dat alles kunnen voorkomen dat de LEF-directie in opspraak is gekomen, dat wij Californië aan de Maas hadden kunnen voorkomen, en dat wij de IKL-casus hadden voorkomen? Daar gaat het ons namelijk om. Alle papier en alle discussies, alle tijd, energie en geld ten spijt, hoe had dat überhaupt deze voorbeelden – en er zijn er veel meer – kunnen voorkomen? Ik heb daar een mening over, maar ik hoor graag het antwoord. En er staat ook in het stuk dat we de schijn van belangenverstrengeling moeten voorkomen, we moeten opkomen voor de goede naam van Limburg, we moeten aantasting van de goede naam van Limburg voorkomen. Daar kan niemand het mee oneens zijn. Wat onze fractie betreft wordt echter te eenzijdig het licht in de hoek geschoven van waar er nu geschieden wordt. En te weinig in de hoek van bijvoorbeeld verantwoordelijkheden en het optimaal functioneren van raden van toezicht en directies van organisaties waar wij een financiële relatie mee aangaan. Dat zie ik in het hele werkplan nergens terug. En daar is het met name misgegaan. En als we daar ideeën over aandragen krijgen we ... [8:50:41] misschien te horen: kan niet en moeten we niet willen, is niet onze verantwoordelijkheid. Terwijl, daar lopen wij wat JA21 betreft het grootste risico. En dat komt totaal niet terug in dit werkplan. Dus dat leidt ons ook tot de tweede vraag: hoe en wat is er nodig om als GS en PS veel beter te controleren of te kunnen

controleren, of de desbetreffende raden van toezicht en directies waar wij een financiële relatie mee hebben, haar controlerende taken naar behoren uitvoeren? Tot zover, voorzitter.

De voorzitter: Dank u, mijnheer Thewissen. Mijnheer Van Wageningen.

De heer Van Wageningen (D66): Ja compliment, het is goed te zien dat er nu planmatig aan verbetering van de bestuurscultuur wordt gewerkt. Ik heb goed geluisterd naar de andere bijdragen. Ik pik er daar een paar uit die D66 kan versterken. Emma Palmen zei dat goed bestuur gedijt bij transparantie en dat we transparantie moeten bevorderen. En dat wil ik graag ondersteunen. Misschien kan het onderdeel van het programma worden om echt te kijken hoever we daarin kunnen gaan. Er zijn regels die zeggen dat er vertrouwelijk met informatie mag worden omgegaan, of moet worden omgegaan. Ja, ik denk dat we het alleen moeten doen als het moet. En dan zelfs moeten we misschien proberen toestemming te krijgen van wederpartijen om open met hun informatie om te gaan. Bijvoorbeeld lijkt het me best wel een goede gewoonte om bedrijven en instellingen die zaken willen doen met de Provincie, en die aanspraak willen maken op publiek geld, dat dat dan ook betekent dat je informatie publiek wordt. Ik vraag me eigenlijk af wat daartegen kan zijn. En ik merk bijvoorbeeld ook bij de campussen, waar voornamelijk publieke partijen bij betrokken zijn, dat we toch onderling vertrouwelijk met onze informatie moeten omgaan. Dat is best wel bijzonder. En dat is dus een praktijk waar goed bestuur niet bij gedijt. Kunnen we het transparant maken, dan hebben we betere randvoorwaarden. Veel wantrouwen tegen de overheid komt ook voort uit zo'n gebrek aan transparantie en wordt gevoed door een gebrek aan transparantie. Willen we dat voorkomen, dan moeten we er echt aan werken. We zijn zelf deel van het probleem en deel van de oplossing – dat zei de heer Claassen. En vanuit het CDA werd het voorbeeld van Wouter Jpelaar genoemd: laten we elkaar aanspreken, laten we elkaar aanspreken op ons gedrag. Ja, dat lijkt me een heel goeie en vanuit D66 willen we daar graag aan bijdragen. We stellen onszelf open voor feedback en we zullen ook feedback wel eens gevraagd maar misschien ook ongevraagd geven. De burger moet voelen dat we aan hun kant staan, zei mijnheer Van Caldenberg. En dat is er ook eentje die ik wil ondersteunen. En we zien soms dat het uit de hand loopt, dat melders in een eigenlijk bijna levensverwoestend conflict met de overheid belanden, waar men bijna niet meer uit komt. Als deel van de oplossing zou ik zeggen: geef de burgers nooit op en blijf uitstralen dat we eigenlijk aan hun kant staan, ook al kunnen we ze niet altijd gelijk geven. Dus zet mensen nooit weg als vervelend. Zorg altijd dat je een verhaal hebt, en het verhaal mag nooit zijn: die man was zo vervelend dat ik maar niet meer naar hem luister. Sorry?

[Spreker 08:54:35]: Of vrouw.

De heer Van Wageningen (D66): Of vrouw. Ja, het komt ook bij vrouwen voor, dat klopt. Juist over die melders: we hebben een beetje een valse start gemaakt doordat de commissie Visser maar een klein deel van de melders werkelijk in beschouwing nam. Ja, dat is echt een valse start als het om verbetering van de bestuurscultuur gaat. We hebben geprobeerd om het beter te maken. Maar ik heb er nog vragen over, want er staat nu dat we toewerken naar 90% of iets dergelijks, in de brief. Nee wacht even, om te beginnen in de brief staat net één melder meer of minder dan in het werkplan. We moeten de fout nu niet nog een keer maken, we moeten nu echt niemand meer vergeten. En ook, we werken toe naar 90%: ja, kunt u toezeggen dat we echt nu 100% van de melders echt gaan behandelen en dat we ook echt niet gaan versagen voordat dat is gebeurd? Uit de discussie nu blijkt eigenlijk wel hoe nuttig het is en dat er telkens weer nieuwe ideeën komen over hoe het nog beter kan. Er is sprake van voortgangsrapportages en we willen er eigenlijk wel voor pleiten dat we die ook vast agenderen, dus in de commissie die gaat over bestuur. Dus nu zou het FEB zijn. Ik weet niet hoe die de volgende periode gaat heten. Maar de commissie die daarover gaat, dat de stukken niet door

een Statenlid hoeven te worden geagendeerd, maar dat ze standaard worden geagendeerd. Dat lijkt me in ieder geval voor de komende periode nuttig genoeg. Dank u wel.

De voorzitter: Dan geef ik nu het woord aan de Gouverneur. Gouverneur Roemer, aan u het woord.

Gouverneur Roemer: Dank u wel. En dank voor de vele positieve, lovende woorden die we gehoord hebben. En die wil ik ook heel graag doorschuiven aan het team dat mij echt fantastisch ondersteunt, want het is inderdaad heel veel werk. En ik ben er heel blij mee, en zij verdienen ook de complimenten die u gegeven heeft. Dank ook voor de tips, en ook voor de kritische vragen die gesteld zijn. Want dat is de enige manier om samen dit op de agenda te zetten en er te houden. Dit is een werkplan, een voortgangsrapportage, dat moest. Er lagen zó veel rapporten met zó veel aanbevelingen, ik had hier niet durven gaan zitten als ik niet een overzicht had gegeven: wat heeft u allemaal met al die aanbevelingen gedaan. Is het dan een papieren tijger? Ja, natuurlijk is het dan een papieren tijger, maar wel eentje die zo concreet mogelijk is en waar we concrete afspraken maken. En niet alleen dat wij dingen afspreken, maar hoe we ze dan ook gaan doen. Zo moeten we het werkplan ook lezen. En ik ga op al de vragen wel in. Maar een van de belangrijkste, wat ik van velen gehoord heb: dit is niet iets van mij, dit is iets van ons allemaal. En 'ons allemaal', dat is het College, dat is Provinciale Staten, dat is het hele ambtelijk apparaat, dat zijn alle gemeentes, alle gemeentehuizen, dat zijn de mensen op straat, dat is de media – dat zijn wij allemaal. Wij moeten met zijn allen willen dat de bevolking, de mensen waar we het allemaal voor doen, in alle instituties weer vertrouwen herwinnen. Het is niet alleen een probleem van de provinciale overheid dat steeds meer mensen helaas het vertrouwen niet meer hebben zoals we het graag zouden willen. Dat zien we in de Haagse politiek, dat zien we ook in de gemeentepolitiek, dat zien we ook bij andere instituties. We hebben een opgave met elkaar. En dat begint met een houding, een basishouding hoe je met mensen omgaat, hoe je met zaken omgaat. En dat deel ik: dan kun je nog zo veel op papier schrijven, als jouw basishouding niet op orde is, dan heb je niets aan die papieren dingetjes en die afspraken. Maar ze kunnen je wel helpen. Dus die vragen van 'slaan we niet door': nee. En als we doorslaan, dan passen we het aan. Dat maakt namelijk ook een levendig document. Als we zeggen: nou, we hebben nu afspraken gemaakt, en in de praktijk blijkt dat er te veel belemmeringen of te veel problemen komen, dan moet je dat aanpassen. Simpel zat. Ik bedoel, het is geen beton wat we aan het gieten zijn. We proberen nou juist dingen te voorkomen, wat we geleerd hebben uit het verleden, en wat in die aanbevelingen staat van al die rapporten. En dat is wat we samen proberen. Maar bovenaan met stip op één, en meerdere van jullie hebben dat ook gezegd, is de houding. Als iemand een vraag heeft, hoe wordt 'ie behandeld. Als iemand een klacht heeft, hoe wordt hij behandeld. Als iemand het er niet mee eens is, kan hij zijn verhaal kwijt, en sta je daar überhaupt voor open. Als je als deskundige een ander advies wilt geven dan waar de politiek op zit te wachten, is je omgeving dan veilig genoeg dat je dat kunt leveren. Zo niet, heb je een bullebak voor je, is er dan een weg intern om je verhaal en je klacht neer te leggen dat het opgepakt wordt en dat het bestuur daarop aangesproken wordt. Dát is de praktijk die je met elkaar moet regelen. En dát zijn de afspraken die wij ook gemaakt hebben – met de interne organisatie, met de ondernemingsraad. Want is er de garantie dat het altijd goed gaat? Nee natuurlijk niet, het is en blijft mensenwerk. Maar de vraag is, áls het een keer misgaat: wat doe je dan. En waarom hebben wij een aantal zaken ook echt verder uitgewerkt, bijvoorbeeld bij subsidieverlening? Omdat we in het verleden gezien hebben dat wij zaken over het hoofd zagen, omdat we ze niet wisten. Lees het hele IKL-rapport. We wisten gewoon dingen niet. En hadden we dat moeten weten? Ja, dat hadden we moeten weten. Zijn daarom die afspraken en die protocollen verstevigd en verbeterd? Ja. En als er – en dat zeg ik ook tegen mevrouw Werrij en tegen mevrouw Berghorst – als er ergens blijkt dat we doorslaan, laat het dan weten. Want niemand zit te wachten op doorgeslagen bureaucratie. Maar we zitten er ook niet op te wachten dat gelden ergens naartoe gaan, dat we niet weten in welke zakken ze belanden, en of ermee gedaan wordt wat wij met elkaar beogen. Als de Staten kaders stellen en ook kaders

stellen die wij willen subsidiëren, dan mogen jullie ervan uitgaan dat we dat goed uitvoeren, dat we het ook controleren en dat het ook daaraan besteed wordt. En dat is wat we geprobeerd hebben met elkaar. En ik ben het met mevrouw Berghorst eens: een heleboel was al geregeld. En daar waar we nog zaken gemist hebben stonden ze in de adviezen, onder andere van uw parlementaire enquête. En daar hebben we ze op aangepast. Maar wat we vooral ook hebben aangepast is de bewustwording. De bewustwording intern. Want dan kom je weer op het mensenwerk uit. Dan weet je ook: wacht even, wat hier gebeurt dat deugt niet. Ik kan nergens terecht. Ik meld dat. Ik geef een ander advies. Een ander punt wat aangegeven is, wat honderd procent waar is – en mijnheer Van Wageningen vatte dat nog een keer heel goed samen – heel veel valt of staat ook met de bereidheid tot zo transparant mogelijk, maximale transparantie. Dit is wat mensen tegenwoordig ook gewoon mogen verwachten van het openbaar bestuur. En als het niet kan... En mijn pleidooi is ook altijd: alles is openbaar, behalve als het echt niet kan. En soms kan het inderdaad niet. Bedrijfsgevoelige informatie, persoonlijke dingen – als het niet kan, dan kan het gewoon niet. En gelukkig is de wetgever daar ook heel helder in. En gelukkig hebben we daar ook heel goede afspraken over als een rapport gemaakt wordt, dat iemand voordat het openbaar is altijd eerst de gelegenheid krijgt van hoor en wederhoor en voor een zienswijze. Zo gaan we ook met elkaar om, om niet van tevoren al veroordeeld te zijn terwijl je nog niet eens hebt kunnen reageren. Want daar hebben we ook voorbeelden van gezien. Dus heb ook het geduld om de feiten af te wachten en dan te oordelen. En ook dat moeten we met elkaar zo goed mogelijk doen, om te voorkomen dat we elkaar links en rechts aan het passeren zijn met uitspraken en dat we achteraf zeggen: oeh, misschien was ik iets te snel. En ja, ook daar probeer je afspraken met elkaar te maken. En ja, dat staat op papier en papier is geduldig. Maar het zegt wel iets over die basishouding. En dat is wat we ook met dat hele werkplan eigenlijk als basis over alles heen hebben gezet. En is die vandaag klaar? Nee, het kan morgen op een aantal onderwerpen weer achterhaald zijn. En dan passen we samen aan, spreken we er weer over. En u bepaalt hoe vaak u terugkoppeling wilt hebben en op welke onderwerpen. En als het nodig is, dan laten we het nog eens een keer door de Rekenkamer doen – als ze daar interesse in hebben, want daar gaan ze zelf over. En zo hebben we heel veel instrumenten om elkaar daarop scherp te houden. En ik denk dat dat het hardste nodig is. Een aantal concrete vragen zijn er gesteld. De heer Van Caldenberg gaf – en volgens mij niet met de bedoeling om inhoudelijk op die casus in te gaan – twee voorbeelden aan waar ook weer in het openbaar twijfels zijn uitgesproken, en wat zo'n voorbeeld dan doet ten opzichte van onze hele discussie rondom bestuurscultuur. En dat is terecht, dat is terecht. Daarom zei ik al, garandeert zo'n rapport nu dat er nooit meer ergens iets gebeurt? Nee natuurlijk niet, want het is en blijft mensenwerk. En als iemand een fout zou maken – ik zeg ook heel nadrukkelijk 'zou maken' – dan gaat het er meer om: hoe ga je ermee om. Op het moment dat er in de krant een artikel stond, bijvoorbeeld over het LEF, heb ik dezelfde dag het Seniorenconvent bij elkaar geroepen, ze geïnformeerd dat het eraan zat te komen – want het was voor mij op dat moment volstrekt nieuw – en een onafhankelijk onderzoek erop gezet. Ik wilde en kon en mag niet oordelen op iets wat op mijn tafel komt, zonder dat ik weet wat de feiten zijn. Dat is de enig juiste weg. Dat rapport, dat is bijna hier. Het rapport is er al onder geheimhouding; hij ligt nu voor de zienswijze. En zodra dat terug is wordt het rapport openbaar en dan kan iedereen lezen: is er nu wel of niet iets gebeurd. En zo hoort het te zijn. En dan heb je, en dat is ook een terechte opmerking – en daar gaat het namelijk heel vaak over, en ook heel terecht over, en dat is niet een verantwoordelijkheid van mij maar van ons allemaal: je hebt het wettelijk kader, is er volgens de wet wel of niet iets gebeurd; en, om het maar eens even zo plat te zeggen, zou je het zelf ook zo gedaan hebben. Ja, en dat is een lastige, want dan kom je op moraliteit uit. En ik denk, als we hier met elkaar allemaal gaan zitten, die morele spiegel zal bij iedereen anders zijn. De een zou zeggen: joh, waar zit je over te zeuren, en een ander zou zeggen: het is de grootste schande. En vervolgens is dat wel een gesprek. En moet je dan aan mij tot in detail vragen: wat heb je ermee gedaan en met wie heb je een gesprek gevoerd? Nee, dat moet je mij dan niet vragen. Dat mag je van mij verwachten, in vertrouwen dus. Dat ik zo'n gesprek met

mensen wel aanga, ja natuurlijk. Ik baseer dat even niet op deze casus hè, in zijn algemeenheid. Want alles moet daar nog van terugkomen. Ik denk dat heel veel zaken zo spelen. En ik wil ook niet aan de ene kant een doorgeslagen moraalridder zijn, maar ik wil aan de andere kant wel de gesprekken met mensen voeren: is dit nu in het belang van u, van uw bedrijf, van uw instelling, van de Provincie? En hebben we hier niet mensen onnodig... of de Provincie, onnodig beschadigd ja dan nee? En, om het even plat met een grapje te zeggen, hoe vindt u zelf dat het gaat? Ja, die gesprekken, die voer ik. En maak ik daar melding van? Nee. En mag u dat van mij verwachten, dat ik dat doe, dat ik daar scherp op ben? Uiteraard.

De voorzitter: Mijnheer Van Caldenberg.

De heer Van Caldenberg (SP): Ja, voorzitter. En dat is ook heel goed, dat u dat voert op het moment dat soms dingen te laat zijn. Het is nog beter als we dat voeren op het moment dat het nog niet te laat is. Maar het vergt ook bewustzijn van de overheid als geheel, dat we ons niet alleen maar moeten bekommeren over de mensen die toevallig aan de kant staan van daar waar we politiek naartoe willen gaan. Maar het vergt ook bewustzijn dat er mensen zijn die nadeel kunnen ondervinden van de politieke beslissing die we nemen. En op het moment dat er een soort van sfeer ontstaat in de overheid, dat we met mensen die niet aan onze kant staan eigenlijk minder rekening moeten houden, dan komen we in de problemen. Want dan kan die overheid heel machtig zijn. Dan kan die overheid ook mensen die het niet met die overheid eens zijn vermorzelen. En dan kan alles volgens de regels zijn gebeurd, maar dan doet het wel heel erg veel pijn bij mensen die het vertrouwen niet meer hebben. En dan doet het ontzettend veel pijn als die overheid dan ook nog zegt: ja, die mensen die u vermorzeld hebben die hebben alle regels gevolgd, en dat hebben ze heel erg eerlijk gedaan. Dus mijn punt is vooral dat het niet alleen gaat over die ene integriteitscasus, maar dat het gaat over het totale handelen van de overheid. Want meestal zijn er verschillende overheden bij betrokken, en die werken wel heel intensief samen, waar die ene burger eigenlijk geen grip op heeft. En zo zijn er tal van casussen. U hoeft er niet specifiek op in te gaan, maar het vergt iets van het denken van de overheid. En die visie, die moeten we wel op tafel leggen.

Gouverneur Roemer: Daar wil ik heel graag op ingaan, want ik ben het daar hartstikke mee eens. En we hebben dat ook gezien bij een deel van die meldingen. Een deel van die meldingen zijn mensen die verdomd goed weten dat ze letterlijk geen poot hebben om op te staan. En toch voelen ze zich zoals u dat omschreven heeft. En dat heeft vaak te maken met van het kastje naar de muur gestuurd worden, of slechte communicatie, of 'ik heb zes keer moeten bellen en ik zou twaalf keer teruggebeld worden, is niet gebeurd'. Al dat soort dingen, dat vreet aan mensen. Ook dat is weer de houding: zijn wij voldoende dienstverlenend als overheden bij elkaar. Kijk, politiek is ook keuzes maken en dat betekent ook dat er een keuze niet in jouw voordeel is. Ja, dat is inherent aan politiek en aan democratie. Daar kan ik niets aan veranderen. Als er een weg wordt aangelegd en iemand zegt 'ik wil die weg niet' en de meerderheid zegt 'het gebeurt toch', dan komt die weg er. Dat is democratie. Maar de vraag is inderdaad: hoe ben je met de mensen omgegaan en hoe hebben mensen het gevoel gehad dat ze in ieder geval betrokken zijn geweest ja dan nee. En daar hebben wij helaas bij alle overheden met regelmaat voorbeelden waarin dat niet lekker is gelopen. Een deel ervan hebben we dat ook gemeld. Is dat dan een integriteitskwestie? Nee, dat heeft niets met integriteit te maken, maar wel met dienstverlening. En een aantal vroegen dat ook: waar gingen die gesprekken over, zo'n eerste serie gesprekken? Bijvoorbeeld hierover. Daarom heb ik ook gesprekken met de burgemeesters: hebben jullie wel voldoende zicht op dat er, bij een aantal gemeenten, best wel veel klachten zijn geweest over de communicatie en dienstverlening van uw gemeente? Ja, ik ga er niet over. Maar ik meld het wel bij die burgemeester: we hebben er wel een aantal gekregen van uw gemeente. Misschien toch eens goed om eens eventjes intern te gaan kijken of dat een onderwerp

zou kunnen zijn of moeten zijn. Want we hebben ze wel gekregen. En zo moet je elke dag elkaar erop aanspreken. Alleen maar mooie, goede boodschappen, zo zit democratie niet in elkaar. Maar mensen serieus nemen. Dat was ook de bedoeling waarom wij dat meldpunt moesten openzetten. Dat was ook jullie zorg, en terecht. En spreken wij alle mensen? Ja, we nemen ze allemaal een-op-een serieus. En daarom duurt het ook zo lang. En kan het bij iedereen de ergernis wegnemen? Nee, want een heleboel zijn gewoon democratisch genomen besluiten. Maar ik merk wel dat mensen het ongelooflijk fijn vinden dat ze een aantal keren een gesprek hebben gehad, dat erop gereageerd is, dat er iets uitgezocht is, dat het nog eens een keer gecheckt is. En dat had natuurlijk veel eerder moeten gebeuren. Maar goed, daar kan ik niets meer aan veranderen. En die 90% was alleen maar wat we dit jaar halen. Een aantal redden we gewoon niet, omdat wat we aan het doen zijn – bijvoorbeeld bemiddeling of zoiets, ik noem er maar eentje op – ja, die duurt gewoon wat langer. Dus die gaat over de jaarwisseling heen. Maar iedereen krijgt dezelfde behandeling en iedereen proberen we zo serieus mogelijk te nemen. Want dat was ook de opdracht en het zou raar zijn als ik dat niet zou doen. Dus we gaan niet wegstijgen nee, integendeel. We zitten er bovenop. Mevrouw Jetten had het inderdaad over die veilige sfeer op de werkvloer. Ja, die is cruciaal. En ook dat blijft levendig, want het is en blijft mensenwerk. Maar we proberen het zo goed mogelijk, binnen alle clusters, overal geregeld te hebben. En u weet het ook allemaal: ja, mijn deur staat open. Ja, het is zo'n dooddoener, hè. Want ik weet ook wel, 'mijn deur staat altijd open', die staat helemaal niet altijd open want ik ben altijd in gesprek – dat is al één. En twee, een aantal mensen, die durven zo wel binnen te lopen, maar het gros komt echt niet binnenlopen. Dus je moet andere dingen organiseren om die signalen wel op te vangen. En dat moet je zo goed mogelijk organiseren. En dat doen we continu, ook in heel goed overleg met de ondernemingsraad, dat we dat blijven doen. Is dat een garantie dat iedereen dan in één keer wel gaat melden? Nee, het is ook mensenwerk. Sommige mensen durven het gewoon echt niet. Dus ik hoop dat ze dat dan in ieder geval bij collega's wel durven, en dat die dan denken: wacht even, ik moet er iets mee doen. Maar we moeten het wel blijven bespreken en blijven zeggen.

De voorzitter: Mevrouw Jetten.

Mevrouw Jetten (GroenLinks): Ja, ik kan me voorstellen, dat is ook iets wat in functioneringsgesprekken en dat soort dingen allemaal altijd terug kan komen...

Gouverneur Roemer: Precies.

Mevrouw Jetten (GroenLinks): ...van: durf je iets te melden. Ja, oké.

Gouverneur Roemer: Precies dat, ja. U had het er ook over, met wat wij nu allemaal aan het doen zijn, ook richting subsidies: bouwen we niet veel te veel en worden we te bureaucratisch? Ik ben ervan overtuigd dat het niet zo is. Maar als ik signalen krijg, of als u ze krijgt, geef ze vooral door, want dat is niet de bedoeling. Maar...

De voorzitter: Mevrouw Jetten.

Gouverneur Roemer: Eén zin als het mag, voorzitter?

De voorzitter: Ja, ja.

Gouverneur Roemer: ...we willen met elkaar ook voorkomen dat we niet weten waar het naartoe gaat en dat geld in verkeerde zakken belandt, of dat er een stapeling is wat we niet weten. En daar is hij voor bedoeld, ook bij controles. Natuurlijk gaan we niet bij elke controle overal kijken, maar

steekproefsgewijs of als er een signaal is, is het goed dat we het wel ingebouwd hebben. Maar we proberen het zo werkbaar mogelijk te houden, niet alleen voor ons maar ook voor degenen die subsidies aanvragen. En 'know your customer' betekent ook: als we al een paar jaar gezien hebben dat het goed gaat, dan scheelt dat al, hè.

De voorzitter: Mevrouw Jetten.

Mevrouw Jetten (GroenLinks): Dank u wel, voorzitter. Ja nee, ik zal de signalen doorgeven, want wij krijgen ze wel in ieder geval. En het gaat inderdaad met name om kleine bedragen, dat je eigenlijk zo veel tijd kwijt bent dat het gewoon niet meer loont om aan te vragen. Dus...

Gouverneur Roemer: Als het dat is, dat moeten we met elkaar niet willen. Dat wil ik ook niet.

Mevrouw Jetten (GroenLinks): ...als er een signaal komt, dan zal ik die noteren. En ik weet niet naar welk loket, maar dat vraag ik dan wel aan u.

Gouverneur Roemer: Via de Griffie is het altijd goed, komt het altijd op de goede plek.

Mevrouw Jetten (GroenLinks): Ja.

Gouverneur Roemer: Maar ik hoor het inderdaad graag. Dank u wel.

De voorzitter: Mevrouw Werrij.

Mevrouw Werrij-Wetzels (CDA): Ja voorzitter, toch aanvullend nog op de zorgen van mevrouw Jetten. Ik heb het boek 'Zo hadden we het niet bedoeld', over de toeslagenaffaire, aandachtig gelezen. En ik moet eerlijk zeggen dat mij ook wel een beetje het gevoel bekwam, toen ik het stuk las: maar nu gaan we hetzelfde doen. En wij hebben met elkaar besproken dat wij beter overzicht hadden moeten hebben inderdaad, of in ieder geval hadden we gezegd: ja oké, we weten dus onvoldoende van onze mensen. Maar nu gaan we zó strak die touwtjes aantrekken, dat wij oprecht twijfelen of het proportioneel is wat we doen. Er zijn zó veel stappen ingebouwd nu, dat juist met name die last die bij kleine organisaties komt te liggen dadelijk, bij de vrijwilligers van bepaalde stichtingen, zo hoog kan zijn dat zij afhaken. En dat kan absoluut niet de bedoeling zijn.

Gouverneur Roemer: Nou, dat is absoluut niet de bedoeling. Ik ben blij dat u het signaal geeft, want voor iedereen die meeluistert: als dat de signalen zijn, dan hoor ik ze graag. En dat gaat natuurlijk over de grotere bedragen, daar zijn ook de adviezen van binnengekomen. En natuurlijk niet voor kleine verenigingen, kleine instellingen die blij zijn als ze een klein beetje ondersteuning hebben, dat ze dan een heel telefoonboek, als mensen nog weten wat dat is, moeten invullen om een paar duizend euro subsidie te krijgen. Dat kan natuurlijk nooit de bedoeling zijn. Dus als er voorbeelden zijn dat mensen dat gevoel hebben, laat het ons weten want dan kunnen we dat corrigeren.

De voorzitter: Mevrouw Palmen.

Mevrouw Palmen (Fractie Palmen): Ja dank u wel, voorzitter. Ja, bij deze dan toch die melding. Want ik hoor net als mevrouw Jetten ook uit mijn netwerk, en wat mevrouw Werrij ook terecht zegt, wel die signalen van: ja, dan heb je een keer wat subsidie nodig, even plat gezegd voor 'een pak papier en een kan koffie', en dan moet je daar vervolgens zo'n papierwerk voor... Dat kan inderdaad nooit de bedoeling zijn.

Gouverneur Roemer: Laat het even weten.

Mevrouw Palmen (Fractie Palmen): Maar u geeft wel aan, ik meen in het stuk gelezen te hebben: vanaf € 125.000. Dat is correct, toch?

Gouverneur Roemer: Ja.

Mevrouw Palmen (Fractie Palmen): Die 'know your customer'-procedure?

Gouverneur Roemer: Ja.

Mevrouw Palmen (Fractie Palmen): Oké helder, dank u wel.

Gouverneur Roemer: Of er moet gerichte twijfel of reden zijn om iets te gaan bekijken. Dat is natuurlijk een ander verhaal.

Mevrouw Palmen (Fractie Palmen): Ja, oké. Dank u wel.

De voorzitter: Oké.

Gouverneur Roemer: Mijnheer Van Est, dank u wel voor uw complimenten. Ja, ik moet altijd oppassen als ik een deskundige op zijn vakgebied antwoorden moet geven over de informatievoorziening. Terecht maakt u een verschil tussen data en informatie. Kijk, waar het mij om informatievoorziening gaat, en dan kom ik ook weer bij wat ik daarstraks tegen de heer Van Wageningen gezegd hebben: dat is maximale transparantie. En zorgen dat informatie gewoon gegeven wordt, als het informatie naar Statenleden is, die ze nodig hebben om goed hun werk te kunnen doen. En dat is ook iets wat we samen met de commissie Versterking positie Statenleden voortdurend aan het afstemmen zijn, van: wat hebben jullie nou precies nodig, en in welk tempo, en op welk moment. En dat proberen wij zo goed mogelijk in te vullen. Dataverzameling is weer wat anders. En we zijn natuurlijk ook bezig nu – en dat weten de Staten – met het project dat afkomstig is van de brede welvaart: hoe gaan we nou zoveel mogelijk alle data die we al hebben zo inzichtelijk mogelijk maken, dat met een druk op de knop iedereen daartoe de informatie kan hebben die ze nodig had. Dat is een andere, en dat is: hoe ga je zo goed mogelijk om met data. Dat staat nu in de kinderschoenen. We hebben recent een voortgangsbijeenkomst georganiseerd, waar een aantal van u aanwezig waren, hoe dat precies gaat, welk tempo dat is en hoe we daar maximaal gebruik van maken. Want heel veel informatie hebben we al of krijgen we al, of hebben gesubsidieerde instellingen. Nou, als ze subsidie krijgen kunnen ze het ook ons aanleveren. En de kunst is om dat zo goed mogelijk neer te zetten, zodat iedereen die dat wil, binnen en buiten, er ook direct bij kan komen. Ik hoop dat ik daarmee een beetje op uw vakgebied antwoord heb gegeven waarop u hoopt. Maar daar zijn we in ieder geval heel hard voor aan het werk. En als u daar nog tips over heeft als deskundige, blijf ze vooral geven. Mevrouw Boven had het over de klokkenluidersregeling. Ja, ik zit er ook op te wachten. Hij ligt op dit moment ter beoordeling bij het IPO. En daar wacht ik op. En ja, ik hoop dat dat zo snel mogelijk komt. Een aantal dingen heeft u ook aangegeven waar ik al op ingegaan ben. Maar u had nog een ander punt, namelijk over het meldpunt. Ja, het meldpunt dat we hadden was inderdaad dat tijdelijke meldpunt op basis van de signalen die de Staten hadden naar aanleiding van de commissie Visser. U zegt: eigenlijk zou op het gebied van bestuurscultuur een meldpunt permanent open moeten zijn. Ik vind het een interessante gedachte. Een aantal dingen hebben we natuurlijk al: de klachtenmeldpunten. Een aantal zaken, die hebben we al. Ik denk dat het goed is dat

we eens eventjes gaan kijken of een van die dingen ook geschikt is voor meldingen rondom bestuurscultuur. We zitten er ook niet op te wachten om nog meer dingetjes nieuw toe te voegen. Maar daar speciaal ergens... En dat ook te vermelden, van: mocht u daar signalen over hebben, dan is dat een goed punt.

De voorzitter: Mevrouw Berghorst.

Mevrouw Berghorst (PvdA): Ja voorzitter, ik vraag me af in hoeverre zich dat verhoudt tot het feit dat iedere Limburger bij ons integriteitsmeldpunt sowieso altijd een melding kan doen.

Gouverneur Roemer: Ja, dat bedoelde ik met: de dingen die er al zijn.

Mevrouw Berghorst (PvdA): Ja. Zou het dan niet gewoon slim zijn om te zeggen: we hebben één meldpunt waar mensen terecht kunnen? En de driehoek dan wel de Statenonderzoeker maakt de afweging in het proces, in het stroomproces wat daarna komt, of het gaat om een melding rondom bestuurscultuur of een melding rondom integriteit. En dat we vanuit daar de boom starten.

Gouverneur Roemer: Dat is sowieso ook mijn gedachte. Want heel veel knopjes, daar zitten mensen helemaal niet op te wachten. Je bent het ergens niet mee eens of je hebt ergens een probleem mee, en dan moet je heel gemakkelijk naar binnen komen. En aan de achterzijde moeten wij kijken: waar hoort het thuis. Dus ik ben er erg voor, maar dan zou het ook heel goed zijn dat het duidelijk wordt als het om een melding rondom bestuurscultuur gaat. Het is niet altijd een integriteitsprobleem, namelijk. Maar ik wil niet een heleboel verschillende knopjes. 'Ja u zit bij het verkeerde meldpunt, gaat u maar weer terug.' Nou, dat is het laatste waar we met zijn allen op zitten te wachten. Dus dank voor de suggestie.

De voorzitter: De heer Van Wageningen.

De heer Van Wageningen (D66): Ja ik heb niet de oplossing, maar er was iets anders met die meldingen bij de commissie Visser, en later bij het meldpunt. Daarvan werd verslag gedaan. Dus we weten dat het 46, of in uw brief 45, unieke melders waren. En die weten dus dat ze een van de 45 zijn. En die weten in wat voor proces ze precies zitten. Dat is minder open zeg maar, bij een integriteitsmelding. Logisch, natuurlijk. Maar dat is wel het verschil. En daarom werden ook die meldingen bij het meldpunt natuurlijk wel gewaardeerd, en hadden een functie. En misschien bedoelt u die functie als u zegt: misschien moeten we dat meldpunt wel permanent openhouden. Dus het heeft specifieke eigenschappen, die een waarde vertegenwoordigen. Mensen weten dan in welk proces ze zitten.

De voorzitter: Mijnheer de Gouverneur.

Gouverneur Roemer: Ja, ik zit even te kijken of ik uw vraag goed begrijp. Maar ik denk dat het een klein beetje overeenkomt met wat mevrouw Berghorst eigenlijk ook zei, van: de weg naar hier moet gewoon het makkelijkste zijn. En vervolgens moeten wij hem serieus oppakken – onder welke vlag we hem ook hangen, dat moet dan niet uitmaken. En dat is denk ik gewoon de kern van de zaak.

De voorzitter: Mevrouw Boven.

Mevrouw Boven (Partij voor de Dieren): Ja, ik wilde daar graag nog iets aan toevoegen. Het woord van het meldpunt, dat maakt ook hoe hoog de drempel is. Dus 'Integriteitsmeldpunt', dat klinkt heel zwaar. Dat wilde ik ook nog meegeven.

Gouverneur Roemer: Ja. Ja. Dat ga ik eens even goed bekijken. Ja. Als hij zo inderdaad heet, dan moeten we maar eens... Ja. Een prijsvraag uitschrijven. Ja. U had nog een vraag over hoelang wij stukken bewaren. Ja, dat is ook afhankelijk van de Archiefwet. Wij volgen gewoon de wettelijke termijnen die daarvoor staan als dingen bewaard moeten blijven. Mevrouw Berghorst: kaders waren er al, het gaat mis als kaders niet gekend worden en niet gecontroleerd worden, et cetera et cetera. Dat is natuurlijk helemaal waar. Overigens denk ik dat niet alle kaders goed genoeg waren.

Mevrouw Berghorst (PvdA): Nee, dat denk ik ook niet.

Gouverneur Roemer: Dus we hebben een aantal kaders aangescherpt, daar waar het nodig was, op basis van de adviezen uit de diverse rapporten. Maar in de kern heeft u natuurlijk gelijk. En dat is hetzelfde waar we het al een paar keer over hadden: papier is heel geduldig en je kunt het nog zo mooi op papier opschrijven, maar als je er vervolgens nooit meer naar kijkt dan gebeurt er niets en dan verandert er niets. Dus het is ook die mindset. Maar we willen ook zoveel mogelijk stimuleren, en ook garanderen bijna, dat we elkaars tegenspraak organiseren. En niet alleen zeggen dat we het moeten doen, maar dat we het ook organiseren. En daarom zijn ook die suggesties van: als er echt andere adviezen zijn meegegeven richting het dagelijks bestuur, en we hebben politieke redenen om het toch te doen, om dat inzichtelijk te maken. Ik ben daar helemaal niet bang voor. Want dan hebben we goede redenen gehad, een politieke reden, om het zo niet doen. Maar het is wel ontzettend transparant als iedereen weet: wacht even, er waren wel degelijk meerdere mogelijkheden, maar dit is de gemaakte keuze. En dan kun je je er ook voor verantwoorden, en dan kunnen de Staten ook zeggen: ik ben het ermee eens of ik ben het er niet mee eens. En dat zijn dingen die je met elkaar moet organiseren en ook permanent moet blijven trainen, zeggen, noem maar op. Want die tegenspraak is het allerbelangrijkste wat er is. En gecombineerd met het veilige gevoel dat als je tegenspraak wilt doen, dat je hem ook kwijt kunt. Die training van Collegeleden, die gaan we niet opleggen. We gaan samen met het College dat bespreken, met de nieuwe Collegeleden. Op basis van: waar komen ze vandaan, wat zijn de risicoanalyses, wat is er nodig, wat hebben wij samen nodig om ons te beschermen tegen dit soort dingen. En hoe organiseren we dat. Het zijn geen standaardtraininkjes: doe maar even een cursusje hier of daar.

De voorzitter: Mevrouw Berghorst.

Mevrouw Berghorst (PvdA): Oké. Dat vraagt wel van de bestuurders in zo'n College: zelfkennis. Het vraagt ook om een machtsverhouding in het College, waarin het ook mogelijk is dat je iemand die van zichzelf misschien wel niet vindt dat die een bepaalde training nodig heeft, maar waarvan de rest zegt 'nou, doe in godsnaam wel', dat daar dan ook over gesproken wordt en dat daar ook op aangestuurd wordt, en dat daar ook op doorgezet wordt.

Gouverneur Roemer: Dat is waar.

Mevrouw Berghorst (PvdA): Want het moet niet vrijblijvend zijn.

Gouverneur Roemer: Absoluut.

Mevrouw Berghorst (PvdA): En als een College een beetje een vrijblijvende associatiesessie gaat doen, van: 'ja, ben ik eigenlijk wel goed genoeg als bestuurder', nou ja, dan kan ik jou vertellen wat het resultaat van die exercitie gaat zijn.

Gouverneur Roemer: Ik ben het er helemaal mee eens. Dus als hier mensen denken 'ik wil straks Gedeputeerde worden': weet waar u aan begint. Twee, ik zie dit ook als een ongelooflijk belangrijke taak voor mij, als voorzitter van het College.

De voorzitter: Mijnheer Van Caldenberg.

De heer Van Caldenberg (SP): Ja voorzitter, mevrouw Berghorst haalt wel een wezenlijk punt aan. Want uit die enquête kwam wel heel nadrukkelijk naar voren dat dat wat wij veronderstellen dat waar is, er is sprake van collegiaal bestuur, dat dat eigenlijk één grote black box is.

De voorzitter: Sorry, dat wat een black box is?

De heer Van Caldenberg (SP): Een collegiaal bestuur. Waarvan wij veronderstellen dat dat de normaalste zaak van de wereld is, daar bleek uit de enquêtecommissie dat dat een grote black box is. En dat we eigenlijk niet goed kunnen achterhalen hoe dat nou functioneert, dat collegiaal bestuur. En dat gebeurt in de buik van het College. Maar het is wel heel wezenlijk ...

Gouverneur Roemer: Ja.

De heer Van Caldenberg (SP): ...want het betekent dat je altijd verantwoordelijk bent ook voor datgene wat je collega doet. En dat je op zijn minst de cultuur met elkaar moet hebben dat dat ook dus werkelijk collegiaal is, en dat je met elkaar daarover kan spreken. En dat vergt niet alleen iets van onze Gouverneur, maar dat vergt ook iets van de politieke partijen die Gedeputeerden naar voren schuiven, dat ze zich dat moeten realiseren. En het zou goed zijn om te kijken hoe wij die black box van dat collegiaal bestuur toch wat transparanter kunnen maken.

Gouverneur Roemer: Die laatste, daar moet ik even over nadenken. Want dat is misschien nou juist de kern van het collegiaal bestuur. In het vertrouwen van het College moet je kunnen zeggen wat je wilt zeggen en de veiligheid hebben dat je daar ook echt alles kunt zeggen. Op het moment dat je het transparant maakt, dan haal je die veiligheid nou weer meteen weg. Het eerste deel, daar ben ik het wel volledig mee eens. De wet zegt ook bij Provincies dat je een collegiaal bestuur hebt. We hebben ook wel eens een discussie gehad, ik dacht dat het met u een keer was, van: kunnen we individuele Gedeputeerden even vragen wat zij allemaal van dat onderwerp vinden. Nee, dus. En dat zal ook never en nooit gebeuren. Want dat druist direct in tegen de collegialiteit en het spreken met één mond en de veiligheid binnen het College. Want dat is nu juist de kracht van het collegiaal bestuur. En ja, uw oproep dat iedereen die straks in de gelegenheid is om mensen naar voren te schuiven voor zo'n bestuursfunctie, die moet dit inderdaad snappen en weten, en dat ook voelen, dat 'ie daarin past. En daarom zijn die spiegelgesprekken zo verrekte belangrijk, straks. Dat je weet: aan welke functie begin je en wat is exact jouw rol om dat te gaan doen, zowel in collegiaal bestuur als ook intern de tegenmacht organiseren en met elkaar de goede inhoudelijke discussies te voeren. Maar als je hem gevoerd hebt, in de krichten van het College, dan ga je als eenheid naar buiten.

De voorzitter: Mijnheer Van Est.

De heer Van Est (50PLUS): Ja voorzitter, in dat kader, ik zou wel willen weten hoe mijnheer Van Caldenberg dan wil omgaan met: op het moment dat het College, ze allemaal gaan spreken, dan zeggen ze: het College zou met één mond moeten praten. Dus ik vind dat een heel rare gedachte hoe je het dan transparant moet maken en toch het College met één mond moet spreken. Ik vind het een rare constructie.

Gouverneur Roemer: Laat ik in ieder geval vooropstellen: mocht daar iemand hier twijfelen, dit College... Ik kan niet spreken over Colleges waar ik niet in zat, dat ga ik ook niet doen. Ik kan alleen spreken over het College waar ik in zit, en dat is een zeer collegiaal bestuur, waar ik zeer trots op ben en waar wij echt open alles tegen elkaar kunnen en durven zeggen wat nodig is. En vervolgens met een ongelooflijke big smile elke Collegevergadering weer naar buiten lopen. En ik hoop dat dat genoeg zegt. En is dat een garantie voor de volgende? Nee, maar ik doe wel mijn best om dat – en dat vind ik ook mede een taak van mij, maar vooral ook van alle politieke partijen om de goede mensen naar voren te schuiven – om straks met een nieuw team weer dat team te bouwen. Ontzettend belangrijk.

De voorzitter: Mijnheer Heldens.

De heer Heldens (VVD): Ja voorzitter, ik denk dat wat de Commissaris hier aangeeft een heel goed antwoord is op de vraag van de heer Van Caldenberg. Want daar wilde ik graag op reageren. Kijk, als je collegiaal bestuur transparant gaat maken, dan is die veiligheid er niet om een persoonlijke opvatting te hebben in het College. En dat mag. En het is alleen maar goed dat dat er is, want anders bemoeit niemand zich met elkaars dossiers, en dat moet je dus juist net wel hebben in een collegiaal bestuur om elkaar scherp te houden, en om samen met een goed besluit te komen. Maar op het moment dat – ik schets even iets – op het moment dat een lid van het College vervolgens toch buiten een persoonlijke opvatting gaat ventileren, ja dan gaan mensen twijfelen aan dat collegiaal bestuur: hoe collegiaal is dat. We hebben dat laatst in Den Haag gezien, waar Hoekstra daarmee in de problemen kwam. Die zei: ik had dat gezegd als politiek leider van het CDA. Nou, daar vond de Kamer toch wel wat van. U kunt zich voorstellen hoe wij daar hier bovenop zouden vliegen, als hier dat een andere Gedeputeerde zou doen. En ik denk dat dat ook een beetje bijna de magie is van een collegiaal bestuur. En er komt uiteindelijk altijd iets uit. En u vertelt misschien ook niet altijd hoe het bij u thuis is, en achter gesloten deuren moeten dingen besproken kunnen worden.

De voorzitter: Mijnheer Van Caldenberg.

De heer Van Caldenberg (SP): Ja voorzitter, maar met dat principe ben ik het ook niet oneens. Maar op het moment dat je tot een afweging gekomen bent, en je brengt dat naar buiten, dan is het denk ik wel goed om te benadrukken dat je daarover gesproken hebt en dat je factoren gewogen hebt, en hoe is dat nou gegaan. Op het moment dat er vervolgens verhalen naar buiten komen, dat is heel vervelend voor alle bestuurders die daarbij betrokken zijn. Maar als je dan moet gaan doen aan waarheidsvinding, dan is het wel een verdomd ingewikkelde zaak om te weten wat er nou precies gebeurd is. En tegen die zaken zijn we natuurlijk wel aangelopen. Dus de vraag is of je het aan de voorkant moet doen, maar misschien moet je wel sommige dingen vastleggen.

De voorzitter: Mijnheer Roemer.

Gouverneur Roemer: Ja, ik blijf er toch heel erg scherp in. Wat in de boezem van het College besproken wordt, blijft in de boezem van het College. En als je als Collegelid daar moeite mee hebt, dan moet je gewoon je politieke consequentie pakken.

De heer Heldens (VVD): Met één uitzondering.

Gouverneur Roemer: Ja, je kunt een minderheidsstandpunt innemen. En dan laat je dat formeel vastleggen. Dat kan. Je zit er nooit op te wachten dat het gebeurt, want het is veel fijner als je als collegiaal bestuur gewoon besluiten neemt. Maar stel dat je ten principale zegt: 'ik heb hier als persoon toch echt moeite mee', dat kan. En dan laat je formeel een minderheidsstandpunt notuleren. En dan gaat het ook naar buiten: het College heeft dit besloten, met uitzondering van die Gedeputeerde want die is van mening dat dat zo en zo moet. En dan kunnen de Staten ervan vinden wat ze ervan willen vinden, en of ze het met het merendeel van het College eens is of met het kleinere deel. Ik bedoel, dat heb je formeel. Maar om nu te zeggen: joh, hebben jullie er nu heel lang of heel kort over gediscussieerd, dat is ... Ja nou ja, volgens mij is dat helder. Dat brengt mij ook even over een vraag van de heer Claassen van de PVV, die zei van die checks and balances, daar zouden wij individuele Gedeputeerden over moeten kunnen bevragen. We hebben in het stuk al geschreven: dat kan gewoon niet, om deze reden, de reden van collegiaal bestuur. In zijn eerste termijn gaf hij aan: maar zou je dat dan niet op College-niveau kunnen doen, die checks and balances afspreken? Dat kan natuurlijk wel. Want dan spreek je gewoon als College, met één mond. Dus die suggestie, ja die kan zeker.

De voorzitter: Mevrouw Berghorst.

Mevrouw Berghorst (PvdA): Zou dat dan ook onderdeel kunnen uitmaken van het jaarlijkse integriteitsdebat: hoe is dat bestuurlijk-ambtelijk samenspel? Dat is dan de grote vraag die je stelt in feite, hè. Niet op individu-niveau, maar het samenspel. Zou dat daar onderdeel van kunnen uitmaken?

Gouverneur Roemer: Volgens mij was dat ook de intentie van de vraag van de heer Claassen. Dus: ja. Mevrouw Palmen, een aantal onderwerpen zijn de revue denk ik al gepasseerd. Stapelen we regels? Volgens mij niet. En anders hoor ik het graag. Die Krant in de Wijk, ik heb in het stuk geschreven dat ik geïnteresseerd ben in al die vernieuwingen die her en der gebeuren. Ik volg ze op de voet. Niet om nou in één keer welke commerciële partij in één keer te spekken of weet ik wat allemaal. Maar je moet met elkaar ongelooflijk openstaan voor al de ideeën die uit wijken gebeuren, om te kijken: zitten er elementen in die voor ons als openbaar bestuur, als Provincie ook interessant kunnen zijn? Ik noem er een aantal, want ik denk dat iedereen wel weet dat een aantal wijken, in welke stad van Nederland ook, dat mensen niet meer zo makkelijk echte toegang hebben tot nieuwsgaring of geïnteresseerd zijn, noem maar op. En hoe zit dat nou allemaal. Ik denk dat iedereen wel wil weten, van: is er een manier om dat te verbeteren? En ik ga niet op andere stoelen zitten, maar ik ben ook in Eupen wezen kijken, waar het ging over: hoe hebben ze dat daar gedaan met een burgerraad. Niet meteen om met een voorstel te gaan komen, maar ik wil het weten. In Maastricht hebben ze wijkbudgetten. Ik ben ongelooflijk benieuwd hoe dat werkt. En als ik dan denk, van: 'hé, dat is hartstikke goed, maar het is misschien niet iets voor ons', dan kan ik zo'n suggestie wel met de burgemeesters bespreken: 'Joh, misschien vinden jullie dat ook wel interessant. Als je informatie wilt hebben, ga je oor eens te luisteren leggen in Maastricht, want daar hebben ze er goede ervaringen mee.' Maar dat is gewoon het openstaan voor al die dingen, en dat wil ik hier ook met regelmaat... Ik heb weer leuke ideeën gezien. Aan jullie of je er iets mee wil, ja of nee. Dat is niet aan mij.

De voorzitter: Mevrouw Palmen.

Mevrouw Palmen (Fractie Palmen): Ja dank u wel, voorzitter. Dat begrijp ik, en dat was het probleem eigenlijk van wat ik vertelde ook niet. Want ja, ik kan dat helemaal volgen, daar heeft u

natuurlijk helemaal gelijk in. En misschien heeft de schrijver van de column het ook niet zo bedoeld, maar ik viel met name over het stukje: 'gecontroleerde nieuwsberichten'. En daar schrok ik een beetje van omdat we toch als Provincie niet moeten willen dat we participeren in projecten waarbij er gedaan wordt aan 'gecontroleerde nieuwsberichten'. En wat houdt dat 'gecontroleerde'... Misschien, net wat ik zeg, heeft de columnschrijver alleen maar bedoeld te zeggen: nou ja, dan beperken we ons tot dit. Het ging me nadrukkelijk over dat woordje.

Gouverneur Roemer: Maak je geen zorgen, ik heb met de columnist gesproken. Dat is het laatste wat hij bedoelt. Dus maakt u zich daar geen zorgen over. Sterker nog, die is er ook heel scherp op om die onafhankelijkheid te waarborgen, van welke overheidsinstantie dan ook. En dat is ook ontzettend belangrijk, want dat is een van de pijlers van onze democratie.

Mevrouw Palmen (Fractie Palmen): Helemaal duidelijk. Dank u wel, voorzitter.

Gouverneur Roemer: U had ook nog een vraag over een landelijke rapportage rondom ambtenaren. Ja, met landelijke gemiddeldes kan ik niet zo bar veel. Maar we hebben hier natuurlijk intern ook de, noem het maar even, de klanttevredenheidsonderzoeken van onze eigen mensen. En dat polsen we natuurlijk met grote regelmaat. En de gegevens die ik gekregen heb, is dat we het hier helemaal niet slecht doen. Maar goed, één is er altijd al één te veel, dus we blijven er wel absoluut scherp op. Maar ik geloof, dat aantal dat u noemde, dat is hier volstrekt niet aan de orde. Dat durf ik met de hand op mijn hart te zeggen.

Mevrouw Palmen (Fractie Palmen): Dank u wel.

Gouverneur Roemer: De heer Heldens had inderdaad nog eventjes een overzicht van waar we allemaal vandaan komen. En dat is ook de reden dat we dit debat moeten voeren. Ik had het ook liever niet gehad, dan waren er in het verleden ook geen redenen geweest om met elkaar zoiets af te gaan spreken en dit op de... Maar goed, ik heb hier wel opgeschreven, want dat is natuurlijk wel de kern van waar we het vandaag ook over hebben gehad: integriteit is wat je doet en niet wat je opschrijft. En dit is iets wat we permanent, continu overal moeten blijven zeggen, op welk niveau dan ook, van wijkraad tot het Europees parlement en alles wat er tussenin zit. Ja, ik kan het alleen maar met een enorm groot uitroepteken erachter zetten. En dat is onze gezamenlijke verantwoordelijkheid, van eenieder. Ik ben het eens met dat de sfeer in de Staten goed is. Ik merk dat we goede debatten voeren met elkaar. En ik ben er hartstikke blij mee. Wat betekent het voor de geloofsbrieven? Voordat ik denk wat het is – vind ik altijd heel riskant, zeker als het over wetgeving gaat: ik zeg u toe dat we deze vraag even doorgeleiden naar een ministerie, en even zeggen: wat betekent deze wet die nu aangenomen is, op inderdaad geloofsbrieven en dat soort zaken. En over alle andere dingen doen we dat al. **Gouverneur zegt toe heel spoedig de vraag over wat de Wet bevorderen integriteit en functioneren decentraal bestuur betekent voor bijvoorbeeld de commissie Geloofsbrieven, door te geleiden naar het ministerie van BZK.** Als wij een vertrouwelijke informatie geven aan een commissie, dan doen we het om de commissie verder te helpen. Maar als Statenleden zeggen: ik wil geheime informatie even inzien, dan kan het altijd. En terecht. Daar heb ik geen wetgeving voor nodig. Dat is gewoon de relatie tussen mij als Gouverneur en de Staten. Alle stukken moeten voor Statenleden inzichtelijk zijn, ook als er geheimhouding op ligt. Dan zul je altijd zien dat ik er ergens eentje vergeten ben waar dat dan misschien niet geldt. Bij geloofsbrieven is dat denk ik wat anders, maar dat vragen we even voor de zekerheid na.

De voorzitter: Toezegging, binnen welke termijn?

Gouverneur Roemer: Ja, ik ga niet over BZK, maar wij sturen hem heel snel weg.

De voorzitter: Oké. Mevrouw Werrij.

Mevrouw Werrij-Wetzels (CDA): Ja voorzitter, ik denk dan toch aan de reguliere vakcommissies, waar besloten vergaderingen worden gehouden. Volgens mij was dat ook waar de heer Heldens enigszins op duidde. Hoe ga je daar dan mee om? Want als er een bepaalde vakcommissie wordt ingelicht, zou dat per saldo kunnen betekenen dat alle andere Statenleden ook toegang moeten hebben tot die sessie of op gelijke wijze ook worden ingelicht. En de vraag is: is dat zo? Is dat correct?

Gouverneur Roemer: Ik denk dat dat sowieso in ieder geval de strekking van de wet is. Dus als het hier en daar nog niet goed genoeg georganiseerd is, dan is het goed om bij het Presidium even te kijken van wat zijn we nou precies gewend en hoe moeten we het zo veranderen. En als de wetgever er heel duidelijk in is, dan kunnen we op onze kop gaan staan maar dan moet het gewoon. Maar dan moeten we ook vooral kijken: hoe gaan we het in de praktijk organiseren. Want ik denk niet dat we erop zitten te wachten dat alle 47 allemaal bij diezelfde ... Maar hoe gaan we er in de praktijk mee om. Maar als iemand zegt: ik wil die informatie ook hebben, dan moet die dat gewoon kunnen krijgen, je bent Statenlid. En wij volgen gewoon de wetgeving.

De voorzitter: Mijnheer Van Caldenberg, en dan mijnheer Heldens.

De heer Van Caldenberg (SP): Ja, ik denk dat het geldt voor de reguliere vakcommissies. Ik denk dat het zeker geldt voor de wijze waarop we op dit moment de controlecommissie hebben ingericht. Ik ben ook wel benieuwd naar hoe daarnaar gekeken wordt. Want je bent in feite in een voorfase van allerlei onderzoeken, waarbij geheimhouding in ieder geval een vereiste is in die fase. Dus ik ben wel benieuwd naar het advies. Ik zou eigenlijk willen voorstellen dat dit signaal ook meegegeven wordt aan de werkgroep Versterking Statenpositie, waarbij die dan ook samen met de Griffie daar een uitwerking kunnen geven voor het nieuwe vergadermodel waar we mee aan de slag gaan. Maar ja, eigenlijk moeten we dat voor 1 januari in ieder geval goed gedaan hebben, begrijp ik.

Gouverneur Roemer: Nou ja weet u, u noemt zelf ook de controlecommissie. De Staten hebben niet voor niets het vertrouwen gegeven aan een aantal mensen om dat soort taken te gaan doen. Als iedereen op elkaars stoel gaat zitten... Ik bedoel, ik hoor u al klagen dat u het verschrikkelijk druk heeft. Dus het is niet zo dat we nu in één keer alles met 47 man moeten gaan doen. Maar dat is ook niet de intentie. Het gaat erom dat als jullie je werk gedaan hebben, en een Statenlid zegt: ja, maar ik wil die geheime informatie inzien, dan voor zover ik de nieuwe wet nu goed interpreteer zo vanaf 1 januari, dan heb je daar gewoon recht op. Dus moeten wij dat dan hier organiseren, dat je ook gewoon krijgt waar je recht op hebt. Dat is de wet, en de wet voeren wij uit.

De heer Van Caldenberg (SP): Dat lijkt me heel verstandig.

Gouverneur Roemer: Ja.

De heer Van Caldenberg (SP): Maar tegelijkertijd is het volgens mij op dit moment in onze verordening zo geregeld dat in de controlecommissie alleen de door het Presidium benoemde leden en de door het Presidium benoemde plaatsvervangers, toegang krijgen tot die informatie. Dat betekent dat we dat moeten gaan aanpassen. Dat is verder geen afbreuk aan de intentie die de Gouverneur heeft...

Gouverneur Roemer: Kijk, de intentie is voor iedereen hetzelfde: jullie moeten gewoon je werk goed kunnen doen, punt. Dat staat met stip op één. Bij Geloofsbrieven, bij controlecommissie – we vragen nog even heel goed na: wat zegt de wet daarover. Want dat is natuurlijk uitgangspunt numero 1. En ik denk dat het ook heel goed is om het Presidium vervolgens te zeggen: hoe gaan we daar nu in de praktijk mee om. Dat lijkt me de juiste plek om dat te gaan doen.

De voorzitter: Mijnheer Heldens.

De heer Heldens (VVD): Ja voorzitter, een suggestie. Kijk, als toch uitgezocht wordt hoe dat met de commissie Geloofsbrieven gaat werken vanaf 1 januari... Als daar wijzigingen voor zijn, hè.

Gouverneur Roemer: Precies.

De heer Heldens (VVD): Ik bedoel, deze vraag is geen veronderstelling. Het is misschien handig om dan toch die commissies ook in de schriftelijke beantwoording mee te nemen, van: wat betekent het voor die en die en die commissie. Kijk, ik zit niet in het Presidium, daar ga je al. Want daar is ook nog een besloten gedeelte. Dat kan ik ook niet zien. En ja, volgens mij hebben we geen Statenleden met één of twee streepjes, hebben we gewoon Statenleden die allemaal de eed of de belofte hebben afgelegd. En in die zin ben ik benieuwd: hoe gaan we hier na 1 januari mee om. En ik zou het prettig vinden om dat voor 1 januari te weten, zodat ik toch die laatste drie maanden nog lekker mijn controlerende taak vol enthousiasme kan uitvoeren. Dank u wel.

Gouverneur Roemer: Het lijkt mij goed om deze vraag rechtstreeks door te geleiden naar het Presidium. En daar met elkaar die praktische afspraken over te maken. Mevrouw Werrij had een aantal onderwerpen waar ik al op ingegaan ben. Ja, dat heb je als meerderen dezelfde onderwerpen geven. U had het over: hoe zit het nu precies met die uitbreiding van de Bibob, en waar gaat dat ding over. Een aantal zaken worden getoetst. Vraag me niet precies helemaal welke wet, wat wij als Provincie als verantwoordelijkheid hebben. Maar als er dingen voor Bibob te toetsen zijn, moeten we wel de capaciteit hebben. Want anders heb je er helemaal niets aan. Je hebt het hier over aanpakken van ondermijning. En de gemeente heeft een Bibob-toets, de Provincie heeft een Bibob-toets en je hebt een landelijke Bibob-toets. En ik merk, in de hele keten hebben wij een enorme krapte. En dat raakt mij enorm. Want als we iets niet moeten willen met elkaar, is het dat wij te weinig capaciteit hebben om ondermijning eens echt goed aan te pakken. Dus wij hebben in onze eigen verantwoordelijkheid in ieder geval het team Bibob met, ik geloof 3,5 fte uitgebreid, om in ieder geval te zorgen dat wij ons werk doen en dat wij als er signalen komen, die toets ook echt inhoudelijk goed kunnen gaan doen. Dat is wat wij bedoelen. U vroeg ook nog even naar: hoe is dat eerste gesprek gegaan. Ik moet zeggen, dat was een buitengewoon interessant gesprek met het maatschappelijk middenveld in Horst aan de Maas. Samen met de burgemeester hebben wij een aantal mensen uitgenodigd, van: kom eens met ons praten en hoe ervaren jullie de samenwerking. Het ging veelal over de samenwerking met de gemeente. Dat heb je natuurlijk als je in één gemeente uit het maatschappelijk middenveld daar de mensen uitnodigt. Maar dan krijg je wel een beetje een inkijk in: waar lopen ze tegenaan, wat gaat goed en wat kan verbeteren. En voor mij is het heel inzichtelijk dat vaak instellingen vanuit het maatschappelijk middenveld de wegen best goed kennen. En dat daar het aantal klachten reuze meevalt. Dat is wat anders dan mensen die het overkomt. Dus zo proberen wij op allerlei mogelijke manieren mensen in dit soort sessies... Ik wil gewoon die verhalen horen. Vanuit de groep die zich bij het meldpunt gemeld hebben zijn er ook een heleboel die zeggen: ik heb eigenlijk geen klacht, maar ik heb wel een heleboel suggesties. Die mensen gaan we ook uitnodigen: kom nou eens met suggesties. Ik wil dat gewoon horen om te kijken: wat kunnen we ermee doen. En uiteraard,

als daar dingen uit komen, dan meld ik ze weer hier. Maar nou ja, ik denk dat ik gewoon mijn stinkende best moet doen om zoveel mogelijk signalen en geluiden te horen van: wat gaat goed, en waar kan het beter. En wat is des Provincie en wat moet vooral in dit geval de gemeente Horst ermee doen.

De voorzitter: Mevrouw Werrij.

Mevrouw Werrij-Wetzels (CDA): Maar dat betekent dus dat u dan in gesprek gaat met die mensen, en dan hun suggestie overdraagt aan de gemeente. En daar eindigt dan eigenlijk uw verantwoordelijkheid. En dan is het aan de ... [09:51:00] van de gemeente om een keuze te maken om er wel of niet iets mee te doen.

Gouverneur Roemer: Feitelijk, eigenlijk: ja, als het over de gemeente gaat. Want ik bedoel, ik heb het al druk genoeg met mijn eigen Provincie. Als ik me ook nog over beleidsinhoudelijke zaken van 31 gemeentes moet gaan bekommeren, dan krijg ik ruzie met al die burgemeesters, en terecht. Maar we hebben dus ook die commissie die we uitgebreid hebben richting bestuurscultuur. Daar zitten een aantal burgemeesters in, die ook zaken voorbereiden die we met alle burgemeesters gaan bespreken. Wat hieruit komt, leg ik daar wel neer. Als wij signalen horen uit een gemeenschap dat iets heel goed werkt of iets niet werkt, dan ga ik dat wel delen met de burgemeesters: doe er jullie voordeel mee. Kijk, als het echt gaat om zaken op het gebied van integriteit is het een ander verhaal. Dan is het wel mijn portefeuille, dan moet ik er actief iets mee gaan doen. Maar als instellingen zeggen: die hele subsidieregeling bij deze gemeente, dat... Hetzelfde wat u net zei, van: we moeten duizend formuleren invullen, om maar even een ding te noemen, ja dan moet die burgemeester daar iets mee doen, niet ik. Maar als ik dat vijf of zes of zeven keer hoor, dan bespreek ik dat wel met de burgemeesters, van: joh, ik heb deze signalen gekregen. Het is niet aan mij, maar als ik dat op vijf of zes of zeven plekken hoor, moeten we daar gezamenlijk niet iets mee? Nou, dat is het voordeel. Ik zie u nog bedenkelijk kijken.

De voorzitter: Mevrouw Werrij.

Mevrouw Werrij-Wetzels (CDA): Ja, want de vraag is: en dan? Verwacht u van burgemeesters dat zij een poging gaan doen om een soort werkplan Bestuurscultuur te maken voor hun eigen gemeente? Of verwacht u: ik heb hier iets gehoord, doe daar iets mee. Of doe er niets mee, wat jij wilt, want het is niet mijn verantwoordelijkheid.

Gouverneur Roemer: Het zit er een beetje tussenin. Ik bedoel, ik ga niet op de stoel van de burgemeester zitten, ik moet wel rolzuiver zijn. Ik bespreek het wel met ze. En als ik signalen bij een bepaalde gemeente wat vaker hoor, dan is dat onderdeel van het klankbordgesprek wat ik met een burgemeester heb. Als er dingen zijn die ik bij meerdere gemeentes hoor, dan bespreek ik dat samen met de burgemeesters, van: dit is blijkbaar wel een probleem dat wat groter is. En dan vind ik het wel mijn verantwoordelijkheid om het te initiëren. En dan houdt het op. Dan is het echt wel aan de gemeenten zelf om er iets mee te doen.

De heer Van Caldenberg (SP): En als nu zo'n burgemeester graag zo'n werkplan wil maken waar mevrouw Werrij het over heeft, maar de gemeenteraad zegt: ik heb er geen behoefte aan. En u vindt het wel nodig. Hoe gaan we daarmee om?

Gouverneur Roemer: Ja, de gemeenteraad is in de gemeente de baas. Niet ik.

De heer Van Caldenberg (SP): Ook al bent u ervan overtuigd dat een aantal zaken in de gemeente niet gebeuren zoals de wetgever dat bedoelt?

Gouverneur Roemer: Ja, nu komt u op hellend vlak. Als de wetgever op een gegeven moment iets sondeert wat niet uitgevoerd wordt, dan meld ik dat bij de burgemeester. En dan ga ik ervan uit dat die er wat mee doet. Zo niet, dan krijgt hij een tweede gesprek. Maar die voorbeelden heb ik gelukkig nog niet meegemaakt. Maar ik denk dat gemeentes ook heel goed in staat zijn om dan vervolgens zelf aan de bel te trekken. Maar je hebt altijd ergens een grijs gebied. Ja, we kunnen met elkaar dat grijze gebied enorm gaan uitpluizen, maar... Nee, dat is ook een heel lastige. Ik wil wel zo rolzuiver mogelijk zijn. U stelde ook nog even de vraag: het bewaren van mails. Als ik me niet vergis, dan geldt zo'n afspraak hier vanaf schaal 12 of zo iets. Dus waar het echt beleidsmatig dingen zijn die relevant zijn. De heer Thewissen zette een beetje scherp in, vond ik. Vergeef me dat ik dat zo heb ervaren, van: al het papier ten spijt, heeft het allemaal zin wat u gedaan heeft? Zo kwam het een beetje over.

De heer Thewissen (JA21): ... [09:55:13].

Gouverneur Roemer: Dan ben ik blij dat u dat wat dat betreft even rechtzet. Want kijk, papier is inderdaad geduldig, maar veel dingen heb ik wel nodig. En als u vraagt – en dat is een heel terechte vraag: als wij een relatie hebben, in welke vorm dan ook, met bepaalde instellingen die voor de Provincie wat doen en het is in de ogen van de Provincie niet op orde, is de weg naar bijvoorbeeld het aanspreken van een raad van toezicht dan een heel logische? Absoluut. Gebeurt het dan ook? Ja, dat gebeurt. Ga ik dat aan de grote klok hangen? Nee.

De heer Thewissen (JA21): Dank u wel. Uw antwoord triggert mij in die zin: als wij als Provincie constateren dat er iets aan de hand is, neem je contact op? Ja. Waar het mij om gaat, is: wat kunnen wij – en dan heb ik het over GS en PS – wat kunnen wij, welke mogelijkheden willen wij onderzoeken en inzetten om erachter te komen dat een raad van toezicht, om het daar even bij te houden, haar taak niet naar behoren uitoefent?

Gouverneur Roemer: We hebben natuurlijk als Provincie met regelmaat ook gewoon bepaalde afspraken met elkaar gemaakt, die we ook met elkaar bespreken. Bijvoorbeeld, bij een aantal instellingen loopt de benoeming van een raad van toezicht gewoon via het College. Dus dan zitten we al op voorhand, van: is dit de juiste persoon op de juiste plek? Vervolgens heb je natuurlijk daarna ook nog andere controlemechanismen. En natuurlijk, in je netwerk ben je voortdurend in gesprek met mensen, en bij de ene loopt het fantastisch en dan kan het wat minder snel en wat minder vaak zijn, en daar waar ik denk 'nou...', spreken we er wel wat vaker mee. En natuurlijk ga ik niet allemaal zeggen met wie ik nou de hele week al die gesprekken ga voeren. Ik bedoel, dat moet ook in een bepaalde vertrouwelijkheid kunnen. Maar uw vraag is terecht. En gebeurt het ook? Ja, natuurlijk gebeurt dat. En dat moet ook.

De voorzitter: Mijnheer Thewissen.

De heer Thewissen (JA21): Dank u wel. Ik waardeer sowieso de enorme betrokkenheid en bevlogenheid van de Commissaris. Dat wil ik wel even gezegd hebben. Om toch de cirkel rond te maken, dan gaat het mij inderdaad... En dat was mijn eerste vraag, waarvan u zegt: je zet hem scherp neer. Ik hou van duidelijkheid, dus ik zet hem even duidelijk neer, om die term te gebruiken. In hoeverre hadden alle documenten – en dan heb ik het niet specifiek over dit werkplan, want dat is een cadeautje wat u meegekregen heeft, daar had u het maar mee te doen – maar alle andere documenten, ook in aanvulling van onderzoek, in hoeverre hadden die als we die allemaal

geïmplementeerd hadden, voorkomen dat we met die casussen te maken hadden? Dat is de essentie van mijn vraag.

Gouverneur Roemer: Dat is bijna een gewetensvraag, want dan moet ik bijna daar een oordeel over vellen. Maar ik denk, met een aantal aanscherpingen en het feit dat het veel meer publiek is en ook veel meer in de mindset zit van ons allen, ja met terugwerkende kracht... Ze zeggen wel eens plat: dat is de koe in de kont kijken. Ik hoop dat we, omdat wij op preventie nu zo veel zetten, dat we dat daarmee voorkomen, ja. Is het een garantie altijd? Nou, garantie tot aan de voordeur. Maar ik heb heel goede adviezen gekregen vanuit de vier rapporten. En die zijn echt wel nodig om in de meeste gevallen te voorkomen. Een stapeling van subsidies, die gaat nu echt niet meer onopgemerkt gebeuren – om maar een voorbeeld te pakken. Dus was dat destijds ook zo scherp geweest, dan waren een aantal waarschijnlijk niet gebeurd. Maar ik kan heel moeilijk zeggen welke precies, want dat hangt van zo veel dingen af. Maar we hadden misschien eerder transparant geweest, eerder... Maar dat is, zoals ik al zei, terugkijken. Maar we hebben het wel nodig om het zo goed mogelijk te doen. Van dit soort dingen hebben we gewoon geleerd. En we hebben goede adviezen gekregen, en die proberen we met elkaar zo goed mogelijk uit te voeren.

De voorzitter: Mevrouw Werrij.

Mevrouw Werrij-Wetzels (CDA): Maar die stapeling an sich hoeft niet per se het probleem te zijn. Kan wel, hè. Nogmaals, daarom ook de vraag: wanneer krijgen we dan die rode vlaggen. Op welk moment – want dat beschrijft u niet – of welke indicatie, welke gevolgen heeft zo'n stapeling van subsidies, en het bemerken daarvan? Wordt er dan iets aan de kaak gesteld? Worden dan zaken besproken met GS? Wanneer gebeurt dat? Wordt er informatie gedeeld met PS? Hoe gaat dat dan in de praktijk in zijn werk? Want dat voel ik nog niet met dit stuk.

Gouverneur Roemer: Kijk, als iemand voor de zoveelste keer uit bepaalde potjes subsidies krijgt, dan was dat in het verleden heel moeilijk inzichtelijk, omdat we dat niet zagen. Als dat nu wel gebeurt, dan staat het inderdaad in de stukken van GS. En dan trainen wij onze mensen er ook op om daar scherp op te zijn, en daar het advies over te geven, ook die risicoanalyse te maken. Ja, dat moet nu standaard onderdeel van beleid zijn. En dan word je op tijd gewaarschuwd. Als je het dan alsnog in de wind slaat, ja dan heb je een ander probleem. Maar dan kom je er niet mee weg. De heer Van Wageningen, die onderwerpen zijn allemaal aan de orde geweest. Ja, volgens mij heb ik dan alle vragen beantwoord. Nee?

De voorzitter: Mevrouw Werrij.

Mevrouw Werrij-Wetzels (CDA): Nee dat spijt me voorzitter, maar ik heb een aantal vragen ...

Gouverneur Roemer: Heb ik zo mijn best gedaan.

Mevrouw Werrij-Wetzels (CDA): Ja. Maar ik wil u toch nog even bezighouden op deze avond, ... [10:01:18]. Ik heb een aantal vragen gesteld. De vraag over de diverse commissies, met de gezamenlijke lange looptijden, of dat wenselijk is of niet. Want ik weet ook niet hoe die termijnen in elkaar zitten. Dat kon ook niemand mij vertellen, ook vanuit de fractie zei iedereen: geen idee hoe dat zit. Om dat een keer inzichtelijk te krijgen: hoe zit dat met die benoemings- en herbenoemingstermijnen. En ik heb u nadrukkelijk gevraagd om in kaart te brengen hoeveel uren men extra bezig is met al hetgeen wij nu van de ambtelijke organisatie vragen, in de trajecten, in de controles, in de vragenlijsten, et cetera.

Gouverneur Roemer: De eerste, die commissiedeelname, dat is echt aan uw Staten zelf om daar afspraken over te maken of iemand lang in bepaalde zelfde commissies kan zitten. Dat is niet aan mij om daar een oordeel over te vellen. Het is wel heel goed om dat met elkaar, met de Staten te bespreken, van: zou het goed zijn om wat meer te wisselen tussentijds om elkaar scherp te houden? Dat is een terechte vraag. Ik kan het hooguit een keer initiëren op een heidag of zo, samen met de Griffie. Maar het is toch echt aan u om daar aan te geven of u het wel of niet een probleem vindt en of u daar afspraken over wil maken, of dat het aan iedere partij zelf is om te bepalen wie die waarin wil hebben. Dat is niet iets wat aan mij is.

De voorzitter: Mevrouw Berghorst.

Mevrouw Berghorst (PvdA): De vraag is natuurlijk of dat het soort commissie is waar mevrouw Werrij op doelt, maar als het om politieke commissies gaat zoals de commissies die wij hebben, dan zou ik het juist heel erg aanbevelen dat je niet iedere twee jaar van woordvoerders wisselt als fracties. Omdat je daarmee namelijk ook het geheugen iedere keer weer wist van Provinciale Staten, waardoor dus juist dingen door de mazen van onze zelfgemaakte spreekwoordelijke wetten heen glippen, zeg maar.

De voorzitter: Eerst even mijnheer Van Caldenberg, dan mevrouw Werrij. Mijnheer Van Caldenberg.

De heer Van Caldenberg (SP): Volgens mij heeft mevrouw Werrij het meer over zeg maar monumentenadviescommissies, cultuuradviescommissies, rekenkamer... - allemaal dat soort adviescommissies.

De voorzitter: Oké.

Gouverneur Roemer: Sorry dat ik die vraag dan verkeerd begrepen heb. Daar heb ik even de antwoorden zo niet op. Maar ik vind het wel een goed punt om eens even uit te zoeken of wij daar afspraken over hebben, en dat gewoon eens een keer met u te bespreken, van: zo is het, zo hebben we het nu georganiseerd, vindt u dat acceptabel of wilt u daar nieuwe afspraken over. Dat vind ik een terechte opmerking.

De voorzitter: Mevrouw Werrij.

Mevrouw Werrij-Wetzels (CDA): Ja, er zijn twee commissies die mij opvielen in die hele benoemingenlijst, waarin bijvoorbeeld staat: de Adviescommissie Mariapeel en de Maatschappelijke Adviesraad Faunaschade. Daar zit de voltallige commissie al zes jaar, allemaal. En daarvan stel ik de vraag: vinden wij dat wenselijk?

Gouverneur Roemer: Ja, hoelang moeten die termijnen duren.

Mevrouw Werrij-Wetzels (CDA): Ja. Of vinden we het wenselijk dat er in termijnen – want dat is wel bij een aantal commissies, dat er zo gewisseld wordt, met twee of drie leden. Dat was de vraag.

Gouverneur Roemer: Dan kunt u dat opschrijven als een toezegging, dat we even kijken welke commissies het zijn en hoe het nu geregeld is. En dat overzichtje kan ik u toesturen. **Gouverneur zegt toe binnen twee weken een overzicht te sturen van hoelang de termijnen zijn waarna commissieleden wisselen.** En dan is het aan u of u zegt: daar moeten we echt eens een keer over

doorpraten, want dat vinden we wel of niet wenselijk. Dat is aan u. Maar dat kunnen we aanleveren. Uw andere vraag, rondom de subsidies: met name bij de grotere subsidies en ook bij de inkoop, zijn we inderdaad op basis van alle adviezen echt wel wat secuurder om te voorkomen dat we fouten gaan maken. En ja, dat kost een aantal fte's. Op de heel grote schaal kost het een aantal fte's extra. Maar volgens mij was dat ook de bedoeling van alle adviezen die we gekregen hebben: om met name daar waar de grootste risico's zijn, om dat weg te halen. Ik heb u daarstraks al wat toezeggingen gedaan. Het kan niet zo zijn dat als jij voor een paar enveloppen subsidie vraagt, dat we daar dat hele circus op loslaten. Dus dat neem ik sowieso al intern even mee, van: ik mag toch hopen dat we dat inderdaad zo niet doen. En als u voorbeelden heeft dan hoor ik ze graag, want dan kan ik dat op basis van een voorbeeld laten zien. En op die andere vind ik het ook gewoon echt nodig dat wij bij bepaalde inkoopdingen niet meer dezelfde fouten maken als voorheen. En de grote subsidianten, dat we weten wie ze zijn, wat ze ermee doen, en of ze daadwerkelijk waarmaken wat wij in onze kaders bedoelen.

De voorzitter: De laatste toezegging, binnen welke termijn, denkt u?

Gouverneur Roemer: Welke is dat?

De voorzitter: Die welke u zojuist toegezegd heeft. Van de commissies.

Gouverneur Roemer: Hoelang duurt zo iets? Een paar weken? Twee weken? Twee weken, is dat een acceptabele termijn?

Mevrouw Werrij-Wetzels (CDA): Dat is netjes.

Gouverneur Roemer: Twee weken. Ik denk dat we proberen... Zo veel zijn het er niet denk ik, hè.

Mevrouw Werrij-Wetzels (CDA): Het is ook geen bloedspoed, het gaat er mij om dat we erover nadenken en...

Gouverneur Roemer: Als we een overzichtje maken. En als er eentje vergeten is, is het niet erg, maar het gaat een beetje om de indruk en moeten we er wel of niet iets mee doen. Nou, dat moet binnen twee weken wel te doen zijn.

De voorzitter: Dan hebben we de beantwoording in de eerste termijn gehad. En dan wil ik even de vraag stellen: heeft de commissie nog behoefte aan een tweede termijn? Oké.

De heer Van Caldenberg (SP): Ja voorzitter, als we het voorstel van de heer Claassen volgen, dan heb ik geen behoefte aan een tweede termijn. En dat we het wel in de Staten bespreken.

De voorzitter: Mijnheer Van Est, die had één klein vraagje.

De heer Van Est (50PLUS): Een paar kleine aandachtspuntjes. Ik heb ze bewaard. Ik denk, als er een tweede termijn komt, dan stel ik ze dan eventjes. Ik heb aangegeven dat die discussie van de verschillende mogelijkheden ... Soms zie ik nooit alternatieven staan bij een Statenvoorstel. En dat zou heel goed zijn om bijvoorbeeld dan de afwegingen die het College heeft gemaakt om iets wel of niet te doen, mee te nemen. Dat zou volgens mij een waardevolle aanvulling zijn. Daar heeft u niet op geantwoord. Hetzelfde is over de informatievoorziening. Het is altijd goed ... [10:07:42] wat een Statenlid zou willen. En dan is het soms wel eens iets om in een eerdere fase een concept of iets voor te leggen aan een Statenlid: is dat nou wat je moet? Want vaak krijg je die punten, en dan worden hier

allemaal de vragen gesteld. Maar je zou misschien ook in een eerdere fase iets kunnen doen. En een slotopmerking: de Gouverneur noemde de wijkbudgetten in Maastricht. Als er nu iemand twintig jaar ervaring heeft over wijkbudgetten in Maastricht... Ik ga die discussie nu niet doen, maar ik weet er in ieder geval ook heel veel van.

De voorzitter: Mijnheer de Gouverneur.

Gouverneur Roemer: Over die laatste, het gaat mij niet zozeer over waardeoordeel, maar het ging me als een voorbeeld van initiatieven die er in de Provincie plaatsvinden. En het is heel goed als er initiatieven zijn, om te kijken: werkt dat nou? Is het een voordeel, is het een nadeel? Moet je het vooral wel doen, of niet doen? Om daar je voordeel mee te doen, openstaan voor frisse, nieuwe ideeën. Daar gaat het mij om. De eerste vraag, dat ging over die alternatieven. Dat is nu onderwerp van gesprek bij de werkgroep Versterking positie Statenleden. Daar wordt dat nu besproken. En we staan er heel erg voor open, maar het moet niet zo zijn dat je bij elk voorstelletje meteen 72 klappers erbij krijgt met van alles. Dus, wat is nou effectief, en wat werkt nu. En dat wordt daar besproken, en daar komen vanzelf voorstellen uit. En de derde vraag: dat gebeurt volgens mij al. Bij een aantal onderwerpen worden de Staten al op voorhand met informatiebijeenkomsten of een sessie uitgenodigd, van: 'Dit zit eraan te komen. Liggen we nog steeds op één lijn?' Dus eigenlijk gebeurt dat.

De voorzitter: Dan dank ik de Gouverneur voor de inbreng en de beantwoording.

T9196 De CdK zegt toe uit te zoeken of er afspraken zijn over hoe deelname in adviescommissies is geregeld (rouleerschema, benoemings- en herbenoemingstermijn).

T9197 De CdK zegt toe om de vraag over de consequenties van de Wet bevorderen integriteit en bevorderen functioneren openbaar bestuur voor de Commissie geloofsbrieven, Presidium en Seniorenconvent op korte termijn door te geleiden naar het ministerie van BZK en het antwoord en verdere aanpak te bespreken in het Presidium.

9.2 Nabespreking AV IPO 8-11-2022

De voorzitter: Dan gaan we verder met punt 9.2, dat is de nabespreking van AV IPO, van 8-11-2022. En vorige week dinsdag in de vergadering van AV IPO geweest – ik geef nu de afgevaardigde de heer Thewissen even het woord om kort een terugkoppeling te geven. Mijnheer Thewissen...

De heer Thewissen (JA21): ...heel graag verwijzen naar de notulen die er zijn. Daar is alles te lezen. En als daar vragen over zijn, wil ik ze graag beantwoorden. Maar volgens mij moeten we nu hier een punt achter zetten.

De voorzitter: Prima. Dan dank ik u voor de terugkoppeling. Dan sluiten we dat onderwerp af.

9.3 Rondvraag/mededelingen/actualiteiten IPO

De voorzitter: Dan hebben we punt 9.3. Dat de rondvraag. Er waren geen vragen voor de rondvraag.

10 Sluiting

De voorzitter: Dan hebben we punt 10, dat is de schorsing. Ja, we schorsen. Op 2 december gaan we weer verder. En ik wens u allemaal een prettig weekend. We schorsen.

(De vergadering eindigde om 19.11 uur)

Vastgesteld in de vergadering van 9-12-2022,

De commissiegriffier,

De voorzitter,

Cathalina

Thewissen